YIL:1 SAYI:20 17-23 NİSAN 1988 FİYATI:1200 TL (KDV DAHİL)

Tempo

Askeri yönetimin re'sen emekli ettiği bürokratlar hak arıyor...

12 EYLÜL KURBANLARI

Önemli Bir Detay...

8 GÜN

KAYGAN ZEMİNDE KİMLER NEREYE SÜZÜLECEK?

BAŞBAKAN Özal, geçen hafta Meclis koridorlarında dolaşırken "Buralar da çok kayganmış" dedi. Kendisine eşlik eden, partideki başyardımcısı *Mehmet Keçeciler*, "Meclis'in zemini kaygandır" cevabını verdi Özal'a... Sadece Meclis'in değil, ANAP'ın zemini de kaygan bugünlerde. Haziran'da yapılacak genel kurul öncesi, Taşar ve bir kısım Hareketçi'nin desteğini de alan Keçeciler, örgüte hakim olmanın keyfini yaşıyor. Yüzü hep gülüyor. Özal ise düşünceli... Bir yandan gittiği yerlerde "Açız" diye bağıran partililer, diğer yandan parti içinde dengeyi nasıl kuracağı meselesi... Tabii, kulağa kaçan kar suları da yok değil... Üstelik Keçeciler'in bilerek veya bilmeyerek söylediği "Meclis'in zemini kaygandır" sözünü anımsatır şekilde... Efendim, ekonomik durumda düzelme olmaz, halkın yakınması giderek artarsa, ANAP'tan sayıları bir rivayete göre 60-70, bir başka rivayete göre 100'ün üzerinde milletvekili istifa edebilir, gidip *Süleyman Demirel*'in DYP'sine iltihak edebilirmiş. Eh, geçen hafta ANAP ile DYP'nin bazı kurmayları biraraya gelip, parti olarak bir çok konuda "yakın" olduklarını da ifade ettiklerine göre, bir çok siyasi gözlemci "Niye olmasın?" diye ciddi olarak bu ihtimalin gerçekleşebileceğini düşünüyor. Siyasetin kaygan zemininde bugüne kadar kimler nerelere kaydı, ANAP'lılar mı kaymayacak? Baksanıza Hareketçi *Veysel Atasoy*, nasıl liberallere kaydıysa, bakarsınız birileri de DYP'ye kayıvermiş.

HAFTANIN FIKRASI

AVRUPA Topluluğu'na (AT) tam üyelik için başvurumuzun birinci yıldönümünde, fıkra üretim merkezleri hem nalına, hem mıhına çalışıyor. Hatırlıyacaksınız, tam İngiltere Başbakanı Margareth Thatcher'ın Türkiye'de beklendiği günlerde Bodrum Belediye Başkanı ANAP'lı *Cevat Bilkiç*, "Bu yıl Bodrum'a Türkler gelmesin" çağrısında bulunmuştu. Şimdi gelelim, fıkraya...

Efendim, tam resmi görüşmelerin en hararetli bölümünde Özal, Demir Leydi'ye sormuş:

"-Avrupa topluluğuna acaba ne zaman girebileceğiz, Leydim?"

Bayan Thatcher, o çarpık tebessümüyle duraksamadan yapıştırmış cevabı:

"- Siz hele önce bir Bodrum'a girin de, elbette bir gün AT'a da girersiniz!"

ANAYASAL BİR TEM ÜZERİNE ÇEŞİTLEMELER...

FLÖRTÜNÜ Çamlıca tepesine götürüp, ayranı kabarınca "Bir kerecikten bir şey olmaz" diyen kenar mahalle çapkını gözüyle Anayasa'ya yaklaşmak alışkanlık haline geldi, malûm... Mahalli seçimlerin ekimde yapılmasına ilişkin yasa için de Özal böyle demişti. SHP bu yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvuruyor. DYP ise "Aman, başvurmayın da şu ANAP bir şapa otursun" uyarısında bulundu. DYP'nin bu "siyaseten" yaklaşımını "hukuken" benimsemedi Erdal İnönü. Geçen hafta Anayasa Mahkemesi Başkanı Mahmut Çuhruk'un iade-i ziyaretini kabul ederken, 1982 Anayasasını benimsememelerine rağmen nasıl sahip çıktıklarını bir güzel anlattı. DYP'ye göre de böylece ANAP'ın ekmeğine yağ sürüldü. Zira Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Kuveyt dönüşü ayağının tozuyla hemen onayladığı bu yasayı Anayasa Mahkemesi nasıl olsa iptal edecek, böylece de ANAP seçimden kaçıp, emeline ulaşmış olacak.

HAFTANIN FOTOĞRAFI

MEHMET KEÇECİLER, LİBERALLERİ TASFİYE EDEREK ANAP'I ELE GEÇİRDİ... *Fotoğraf: Recep Tanıtkan*

FOTO-ŞAKA

Fotoğraflar: Recep TANITKAN/TEMPO

Milli Savunma Bakanı Ercan Vuralhan Ramazan'ı "mâni" ile karşıladı...

8. GÜN

NABIZ YOKLAMAK DA PARAYLA DEĞİL YA...

ANAP'a yakınlığıyla tanına DPT eski Müsteşarı, "yeni özel sektörcü" Yıldırım Aktürk, uzun bir aradan sonra nihayet "ses verdi". Ağzını açar açmaz da yeni bir tartışmayı başlatmış oldu.

TÜSİAD'ın geçen hafta yaptığı sohbet toplantısında *"durup dururken"*; "Hükümetin bütçe açıklarını kapatması ve kaynak ihtiyacını karşılaması için arsa üretimi ve satışına başlaması" önerisinde bulundu. Bu öneri birkaç TÜSİAD'lı üye tarafından da destek bulmadı değil.

Ancak TÜSİAD'ın eski Başkanı, tecrübeli işadamı Ali Koçman bu öneriye anında tepki göstererek çok sert bir şekilde eleştirdi. Koçman'a göre "devlet bir şey satmaz, kaldı ki *arsa satmaz*"dı. Bundan sonra, birçok üye o anda seslerini yükseltmektense Ali Bey'in elini sıkmayı ya da telefonla tebrik etmeyi uygun gördüler...

Arkasından da Aktürk'ün önerisi üzerine yorumlar yapılmaya başlandı tabii... Efendim, Arsa Ofisi, Hazine'nin isteği üzerine varolan arsaların tesbiti için bir araştırma yapıyormuş da, Aktürk'ün de bundan haberi varmış da, bir an önce gündeme getirip ANAP adına "nabız yoklamak" istemiş de, falan filan...

Bakarsınız bu "falan filan"ların altında doğruluk payı da vardır. Spekülasyona neden olacak konuları ortaya atıp, sert eleştiriler gelince de "asla böyle bir niyetimiz yok" demek *moda* oldu nasıl olsa...

Hatırlarsanız Bolivya Hükümeti bir süre önce dış borçlarını ödemek için yabancılara ülke topraklarının bir bölümünü satmıştı. Bizimkiler de iç borçlarımızı ödemek için "toprak satışı" yapmaya başlarlar mı, neden olmasın?

HA ÖLMÜŞ, HA ALDATMIŞ...

Biz her ne kadar "Çağ atlama" ninnileriyle gözlerimizi yumduğumuzda "Küçük Amerika" rüyaları görsek de, kazın ayağının hiç de öyle olmadığını rakkamlar her fırsatta ortaya koyuyor. İşte son örnek geçen hafta Beymen'de, uzmanı oldukları "stress" konusunda konferans veren psikolog Dr. *Zuhal Baltaş* - Doç.Dr. *Acar Baltaş* çifti tarafından ortaya konuldu. Amerika'da stress yaratan olaylar 100'den bire kadar puanlandığında, eşin ölümü 100 puan alıyormuş. Türkiye'de ise eşin ölümü 90 puan, eşin aldatması ise 87 puanlık stress sebebi olarak belirlenmiş... Acar Baltaş burada "Yani ha ölmüş, ha aldatmış" benzetmesini yapıp salonu kahkahaya boğdu. Eşin aldatmasının Amerika'da hiç stress yaratmadığını kaydetmeyi de unutmayalım.

MERAKLISINA...

Fransız Libération gazetesinin 9-10 Nisan tarihli sayısında çıkan ilandır:

28 yaşında sevimli, solcu, "oksijene ihtiyacı olan" kadın, erkeksi ve vamp olmayan, eşcinsel olup da bunu toplum içinde açıkça yaşayamayan bir kadın arıyor. Eğlenmek, birbirine destek olmak, yaşama geri dönmek, birlikte seyahat etmek için... Bayağılık ve şiddet yok, samimiyet esastır. Ne yapalım? Ben cesaret ediyorum. Sen de cesaret et. Buna inanmak gerek...

İlgilenenler, Libération, 11 rue Beranger 75154 adresine, 2603049 Ras le Bol de la Solitude rumuzuyla başvurabilirler.

AT KONUSUNDA DİNSEL KAYGI

AVRUPA Topluluğu'na başvurumuzun birinci yıldönümünde devletin değişik kesimlerinde değişik endişeler var. Devlet Bakanı *Ali Bozer,* "İşler yolunda gidiyor, bir yılda büyük mesafe aldık" derken, bir kısım antidemokratik uygulamanın AT üyelerini yeniden ürkütmesinden endişeli. Diyanet İşleri Başkanı Sait Yazıcıoğlu'nun endişesi ise AT'a girmenin yaklaştığı şu sıralarda "Manevi değerlerin materyalist kültüre karşı zayıflamasının nasıl önleneceği..." Yazıcıoğlu bu endişesini din öğretimi ve din hizmetleri konulu seminerin açılış konuşmasında ifade etti. Manevi değerlerin zayıflamasının önlenmesi için uzun vadeli çalışmalara başladıklarını müjdeledi. Seminerin açılışında ANAP Konya milletvekili *Ziya Ercan, Sait Yazıcıoğlu,* Devlet Bakanı *Cemil Çiçek* ve Ankara Üniversitesi Dekanı Prof. *Necdet Serin* bir sıraya oturdular. Açılış konuşmalarında bakan Cemil Çiçek ile rektör Serin "Atatürk" adını zikrettiler. İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. *Meliha Anbarcıoğlu* da konuşmasına Atatürk'ün, "Bizde ruhban sınıfı yoktur" sözleriyle başladı. Geçen ay düzenlenen bir toplantıda "2000'li yılların nesli Akif'in özlediği Asım'ın nesli olacak" diyen *Hasan Celâl Güzel* programda yeraldığı halde gelmedi seminere... *Kâzım Oksay* ise din işleriyle görevli devlet bakanı olarak, bütçe sebebiyle gelemediği açılışa, mesaj gönderdi. Din eğitimini "insana yatırım" olarak nitelendirdi "Kalkınma bir insan işidir. Zira kalkınma planlarını yapacak, işletecek, uygulayacak olan insandır" dedi. Ne dersiniz, AT mı bize zarar verecek, yoksa biz mi AT'a...

BİR KOLTUKTA İKİ KARPUZ

TÜRK- Katar ortaklığıyla kurulan 8 milyar lira sermayeli **Körfez Bankası**'nın yönetim kurulu belli oldu.

Garanti Bankası Genel Müdürü İbrahim Betil, "bir koltukta iki karpuz" misali, bundan böyle Körfez Bankası'nın yönetim kurulu başkanlığını da yürütecek. Başkan vekilliğine de Katarlı bir "şeyh" olan Hamit Bin Yasmin getirildi.

Bir süre önce Demirbank Genel Müdürü iken bu görevinden ayrılan Haluk Dayıgil ise "genel müdürlük" sıfatını artık bu bankada sürdürecek. Dayıgil'in "tabii üyesi" olduğu yönetim kurulunun diğer Türk üyeleri de Akın Öngör, Seyhan Bekkök ve Cafer Okray.

NAZMİYE HANIM'IN DESTEĞİ, HALK SİLLESİNİN SEDASI

ANAP'ın Semra Hanım'ı, papatyaları varsa, DYP'nin de Nazmiye Hanımefendisi, gülleri, gönüllüleri var. Ama Nazmiye Hanım, bütün çağrılara rağmen, kırk yılda bir terk ediyor Güniz sokaktaki Demirel villasını... Öyle her daim ortalıkta görünmüyor... Anayasanın partilerin kadın kollarını yasaklamasından sonra bulunan formül çerçevesinde DYP Gönüllüleri adı altında faaliyet gösteren hanımlar, Best Otel'de *Nazmiye Demirel* ile bir arada bulunmanın keyfini yaşadılar... Gördüğü itibarın gözlerindeki pırıltısıyla, taşıdığı mücevheratın ışıltısı birbirine karışıyordu Nazmiye Hanım'ın... Çok öpüldü, çok sevildi, çok terledi 100 kadar gönüllünün arasında... Gönüllülerin başkanı konumundaki *Aliye Coşkun*'un ANAP'ı eleştirip, "Halk sillesinin sedası yoktur, bir vurdu mu devası yoktur" diye tamamladığı konuşmasını tebessümle izledi. Bir yanında eski bakan eşlerinden *Türkân İslamoğlu,* bir yanında *Türkân Topaloğlu* vardı. Papatyalara en sıkı şekilde veryansın eden ise DYP genel idare kurulu üyelerinden *Ahmet Küçükel*'in eşi Aysun Hanım'dı. 1982 anayasası ile dernekler, vakıflar kanunlarının işlemediği tek yer olarak gösterdiği Semra Hanım'ın vakfında çıkar ilişkilerinin hüküm sürdüğünü, papatyaların amacının eşlerine ihale kazandırmak olduğunu ısrarla anlatıyordu Bayan Küçükel...

FOTO-BİLMECE

Bülent Akarcalı gözlerini niye kapıyor? *Fotoğraf : Recep TANITKAN/TEMPO*

PERŞEMBE'NİN GELİŞİ

ATILAN ÖĞRENCİLERE YENİ BİR UMUT MU?

SHP, başarısızlık nedeniyle okullarıyla ilişkileri kesilen öğrencilere bir yıl içinde başvurmaları durumunda kayıt yenileme hakkı tanınmasını öngören bir yasa teklifi sundu. Bu yasa teklifi kabul edilmeli mi?

AVNİ AKYOL
(ANAP İst. Mil.-TBMM Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Başkanı)

Bu öneriye, çok iyi değerlendirilip, eğitimin kalitesini düşürecek

fonksiyon göstermesini önlemek şartıyla yumuşak ve sıcak baktığımı söyleyebilirim. Ama bu bir yol olmamalı, alışkanlık haline gelmeme-

li. Biz komisyon olarak bu teklifi hükümete sunduk. Sayın H. Celal Güzel de bütçede yaptığı konuşmada konuyu ele aldıklarını, üzerine gideceklerini söylediler. Sanıyorum hükümet de bu konuda benim gibi düşünüyor, yani öneriye sıcak ve yumuşak bakıyor. Eğitimin ilkelerini gözetmek kaydıyla affa karşı değilim.

Doç. Dr. FİKRET GÖRÜN
(ODTÜ Ekonomi Bölümü Başkanı)

Genel olarak başarılı olmayı kolaylaştıran çabaların çok yararlı olduğu kanısında değilim. Bu tür çabalar eğitimin kalitesini etkiler. Başarılı olanla olmayanı yani çalışanla çalışmayanı aynı kefeye koy-

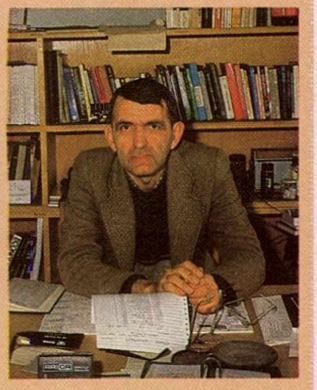

maktır bu. Yasa önerisinin tam metnini bilmiyorum fakat af çıkmasından yana olmadığımı söyleyebilirim.

FOTO-CEVAP

Mustafa Taşar ile Onural Şeref Bozkurt'un inadına tüttüğünü görmemek için...

8. GÜN

DOĞRAMACI TÜSİAD'A

TEMPO'nun 7. sayısında, yine bu sütunlarda "Doğramacı Holding Büyüyor" başlığıyla bir yazı yayınlamıştık. Haberde, YÖK Başkanı'nın şirketlerine, 6 milyar lira sermayeli Biltepe İnşaat adıyla yeni bir şirket daha kattığını yazmıştık. Aradan üç ay geçti geçmedi, Prof. Dr. Doğramacı "dayanamayıp" yeni bir şirket daha kurdu.

Daha önce inşaat, yapı elemanları ve matbaacılık konularında "at oynatan" Doğramacı bu kez turizme de el attı. Şirketin adı "Bilintur Bilkent Turizm İnşaat Yatırım ve Ticaret A.Ş.", sermayesi ise biraz daha "mütevazı": 2 milyar lira...

Doğramacı, böylece özel üniversitesindeki işlerini yoluna koyduktan sonra ekonomideki gelişmelerden geri kalmayı "içine sindiremeyip" son yılların gözde sektörü turizmi de ihmal etmemiş oldu. Ne diyelim, "Doğramacı Holding Büyüdükçe Büyüyor"... İş dünyası İhsan Doğramacı'nın bu "yükselişinden" rahatsız olur mu bilemiyoruz ama, bu gidişle TÜSİAD Başkanlığı'na adaylığını koyarsa da hiç şaşmamak gerekir. Üstelik işadamları gibi "çatlak ses" de vermiyor...

UCUZ LİMONA FON ENGELİ

KKTC'ye iş siyasete gelince "müstemleke", ticarete gelince "müstakil devlet" muamelesi yapıyoruz ya... Son örnek Mersin gümrüğünde çürütülen limonlar, portakallar. Her yıl ilkbaharda, Türkiye'deki narenciye fiyatları Kıbrıs'tan ithal edilen *Valencia* türü portakal ve limonla dengeleniyor. Bu yıl gene Ankara Pazaryerleri Derneği ikinci başkanı *Yılmaz Odabaşı,* yasal işlemleri tamamlayıp ithalat yaptı. Ton başına 150 dolar fonu da ödedi. Ama bu para zamanında KKTC'den Türkiye'ye gönderilmediği için limonlar Mersin gümrüğünde çürümeye yattı. KKTC Sanayi ve Ticaret Bakanı *Erdal Onurhan* da doğruladı olayı, "Banka transferlerinde çeşitli güçlüklerle karşılaşıyoruz, ama gerekli talimat verildi, sorun çözümlendi" dedi. Ankara'daki pazarlarda geçen hafta yerli limonun kilosu 700-800 liraydı. Bu hafta "Haydee, Kıbrıs limonu bunlar" diye 350-400 liraya satılacak malı aldığınızda, içinden birkaç çürük çıkarsa, bilin ki sebep iki" son Türk Devleti" arasındaki beceriksizliktir.

BİR SAMİMİYET, BİR SAMİMİYET, SORMAYIN!

BENGÜ *Vuralhan* tam Riyad'da "sefire"liğe alışacaktı ki, bakan eşi oluverdi. *Berna Yılmaz* da, bakan eşliğinde kademe ilerlemesi yapıp, otomatik olarak Dışişleri Bakanlığı Mensupları Eşleri Derneği'nin başkanı buldu kendini. Berna ve Bengü hanımlar pek anlaşıyorlar. Onları her yerde beraber görmek mümkün. Ne demeli, Allah nazardan saklasın!

MALEZYA ESİNTİLERİ...

ÇEKİK buğulu gözler, sütlükahve rengi kadife gibi ten, simsiyah saçlar, ayak bileklerinde ince altın "halhal"lar, Uzak Doğu'nun egzotik müziği eşliğinde göz okşayan danslar... Tam kararında ısıtan bir bahar güneşi altında, çiçek kokuları arasında Ankaralılar Malezya Halk Dansları Topluluğu'nu izledi parklarda... Kuala Lumpur, Ankara'nın kardeş şehri. Belediye başkanı *Dato Elyas bin Omar*, Türkçesiyle *Ömer'in oğlu İlyas* da *Mehmet Altınsoy*'un meslekî kardeşi sayılıyor. Konuk başkanın beraberinde getirdiği halk dansları topluluğunu büyük sevinçle izleyen, memleket hasreti çektiği anlaşılan Malezya sefiresi *Datin Jamaiyah Kamarudin* oldu. Sefire, gördüklerinden çok etkilendiği Keçiören Çocuk Yuvası'na 3 milyon lira bağışta bulundu, "Hiç olmazsa ayakkabı alırlar, değil mi?" diye sordu.

YILDIZI PARLADI

NECMETTİN KARADUMAN:

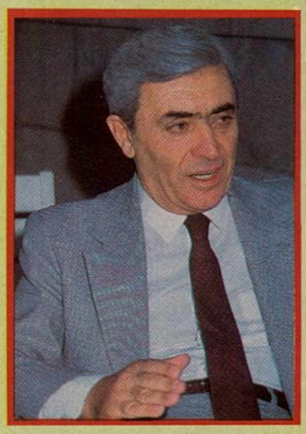

Meclis başkanlığından Özal tarafından düşürüldükten sonra ANAP içinde emniyet sübabı gibi görünen 61 yaşında bir ağırbaşlılık timsâli... Kalkınmanın faturasının dar gelirliler üzerine yüklenmemesi gerektiğini iyi bir zamanlamayla, büyük tirajlı gazeteler aracılığıyla kamuoyuna duyurup, hem midelerikalpleri zam oklarıyla yaralanan çoğunluğun gönlünü almaya çalıştı, hem de partiden ciddi seslerin yükselebileceğini gösterdi. Muhalefet ufuklarında parladı yıldızı Karaduman'ın...

YILDIZI SÖNDÜ:

FATMA GİRİK:

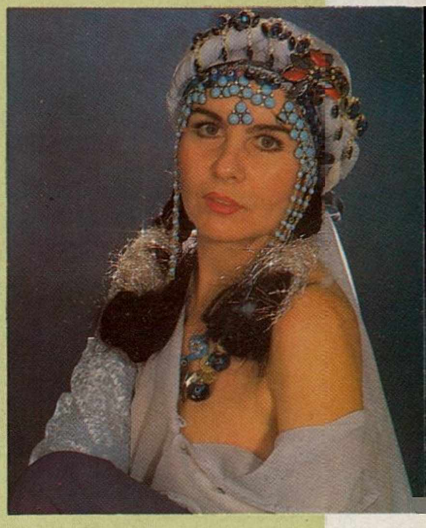

Yılların kendini eskitemediğini her fırsatta ıspatlamaya çalışan 50'sine merdiven dayamış, gözlerinin rengi, göğüslerinin iriliğiyle maruf bir sinema oyuncusu... 7'nci Uluslararası İstanbul Sinema Günleri dolayısıyla yerli - yabancı filmlere uygulanan sansür, dünya kamuoyunda ülkemize bir kara leke daha sürerken, sansürü savundu. Üstelik Türkiye'yi "glasnost"a rağmen, totaliter rejimli Sovyetler'le kıyaslayıp, "Onlar bizim Ağrı Dağı Efsanesi'ni göstermemişlerdi. Bizim de onların filmine izin vermememiz doğal" diyebildi. Suda Yanar filmini yasaklayan İstanbul Valisi Cahit Bayar gibi, böylesine "yasaklı demokrasi" anlayışıyla yıldızı söndü Fato'nun...

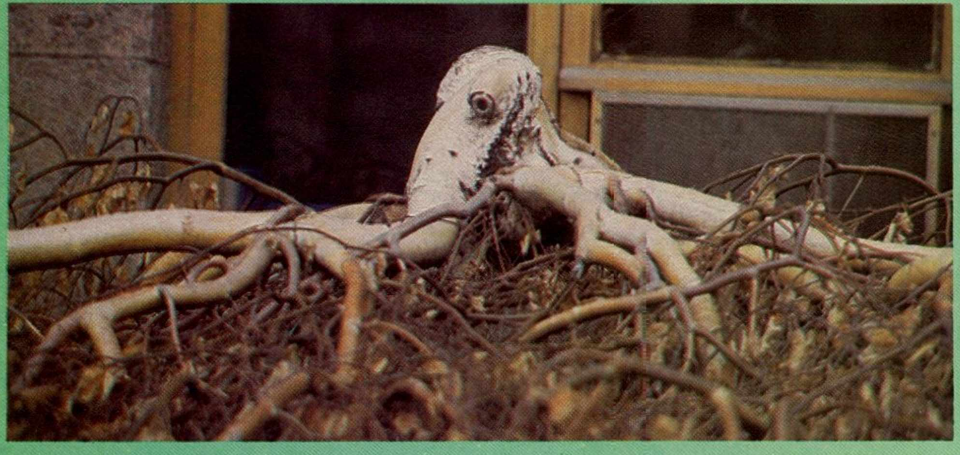

MECLİS'TEKİ AHTAPOT

MECLİS genel kurulunda deve, eşek, köstebek derken geçen hafta "hindi" tartışması yapıldı. DYP'li Esat Kıratlıoğlu, Devlet Bakanı Yusuf Bozkurt Özal'a böyle hitabetti. Maşallah, Meclis böyle varlıkların adlarından geçilmiyor. Biz de, birbirlerine böyle değişik hayvan adlarıyla hitabeden milletvekillerine nazire, bu fotoğrafı sunuyoruz size... Bu da Meclis'in ahtapotu... Meclis bahçesindeki bir ağacın oyunu bu sadece...

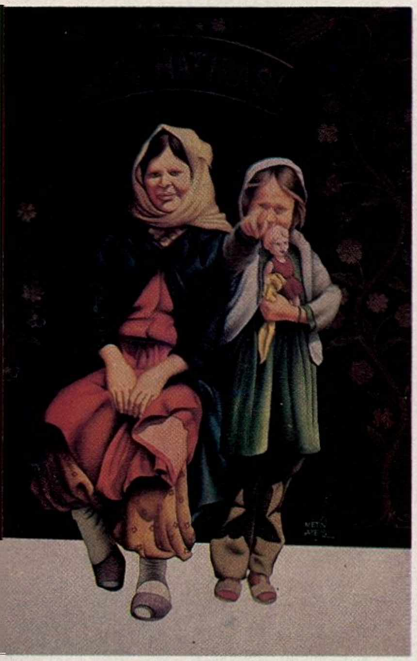

ADANA'DA ATEŞ'TEN GÜNLER

ADANALI *Tempo*'culara müjde... Kültür ve sanat faaliyetleri açısından İstanbul, Ankara ve İzmir'e yetişme yolunda olan "güney incisi"nin sakinleri, 14 Nisan-6 Mayıs günleri arasında Akbank Sanat Galerisi'nde Metin Ateş'in resim sergisini izlemek imkânını bulacaklar. Ateş, Mengü Ertel ile karikatürist Mıstık'ın öğrencisi ve bu ustalardan edindiği bilgi ve beceriyi daha da geliştirme yolunda. Öte yandan Amerikan "hiperrealizm" akımını da çağrıştıran eserleriyle tanınan Ateş, 34 yaşında ve Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu mezunu. Adana sergisi, Ateş'in Ayvalık, Ankara, İstanbul, Konya, Diyarbakır ve Elazığ gibi merkezlerde 9.kişisel sergisi oluyor. Sanatçının bugüne kadar kazanmış olduğu ödül sayısı da tam 17...

İSTANBUL HANGİ?

YAHYA Kemal'e, "Ankara'nın nesini seversiniz?" diye sorduklarında "İstanbul'a dönüşünü" diye cevap vermiş. Ama hangi İstanbul'a? Şimdilerde İstanbullu olduğu halde Ankara'ya dönüşü sevenler de var.. Tıpkı, Devlet Tiyatrosu sanatçısı, TV'de Yaprak Dökümü dizisinde izlediğiniz *Kerim Afşar* gibi... Onbeş yıl kadar İstanbul'a hiç gitmeyen Afşar, dizinin çekimleri dolayısıyle gittiği bu 7 tepe şehrinde, öylesine hüzünlendi, şaşırdı ve eski İstanbul'a öylesine özlem duydu ki, duramadı, aldı kalemi eline, imzasını *"bindokuzyüz otuz, Kadıköy Kurbağlıdere doğumlu Yusuf oğlu Kerim Afşar"* olarak attığı şiiri yazdı. Yaşı 40'ın üzerinde olanlar, bakalım siz de yaşayacak mısınız aynı nostaljiyi?

bende de var bir kaç anı
dört yanı tahtaperdelerle kaplı
deniz hamamları
erkekler için ayrı
kadınlar için ayrı

kadınlarınkini dikizlerken
kaç kez ensemde şaplak şakladı
Kalamışta... Modada...

cambazlar gelirdi kuşdili çayırına
"hey dingala dingala
kömür de koydum mangala..."

palyaçosu göbek ata
Kurbağlıderede sandal sefaları
"Ayşe de Fatma dostum var
çalkala yavrum çalkala..."
küreklerden damlayan şıpırtılar
yakamozlara karışır
yakamozlar hani?

Sait Buzgazdan sesleniyor:
"sandallar boş bekliyor
balık yalnız tutulmuyor
Yanekimu..."
Sait Faik hani?

Orhan Urumeli Hisarına oturmuş
bir de türkü tutturmuş:
"gözlerimden boşanır hicran yaşları..."
Orhan Veli hani?

Belvüde yine Münir Nurettin söylüyor
Belvüye girmek kimin haddi
Belvüye giremeyen fakir fukara
Münir Nurettini sandallardan dinliyor

"bir tatlı huzur almaya geldim.."
Kalamış hani
huzur hani?

varsam gelsem
Ahmet Arifi bulsam
O da diyecekti:
"Üsküdardan bu yan lo
kimin yurdu
he canım."

iyi ki öldün demeye
dilim varmıyor ama
iyi ki görmedin
Eyüpoğlu Bedri Rahmi
İstanbul'u görsen şimdi
belkide aklına
durgunluk gelirdi
he canım
İstanbul hani?

Menkul Kıymet Yatırımlarınızda
Güvenli, Yönlendirici, Danışman

YENER KAYA
"Borsa'da Uzman"

Necatibey Cad. No. 253 Karaköy-İSTANBUL
Tel: 152 23 28 - 151 61 10 - 151 57 33 - 151 57 34

ATT

FISILTI

Enflasyon yıllardır bir kâbus, devlet memurunun üstünde...

Paranın pul olduğu devr-i Özal'da, hangi memur şöyle kolayına tasarruf yapabilir? Hele çoluk-çocuk sahibiyse, onları okutuyorsa, kendini belli bir hayat standardına alıştırmış, vazgeçemiyorsa?

Canım, şöyle üst derece memurun, hani daire başkanlarının filan tasarruf etme imkânı yok mu diye kurcalarsanız, şayet bir takım "imkân"lardan yararlanmıyorlarsa yok tabii...

Amma, o "imkân"lardan faydalanıyorsa, öyle ufak-tefek değil, şöyle 100 metrekarelik daireler halinde bile tasarruf sağlar adam...

Bürokratımız da, bir bakanlıktaki daire başkanlarından biri... Dört yıldır başkanlığını yapıyor bu dairenin. Ağzı sıkı mı sıkı... Ne zaman arasanız, ya toplantıdadır, ya seyahatte... Daire, özel sektörle de ilgili, bir "sivil" daire... Başkan da gizliliği pek sever, harem-i ismetine kim girer, kim çıkar bilinmez... Devletin kanununu, resmi gazetesini bile gizli tutar, bilen bilir, bilmeyen söylemez.

Bu sayın daire başkanı herhalde öyle "üstün" başarılar göstermiş ki dört yıl içinde, öylesine çalışmış ki, kısa sürede büyük tasarruflar edinmiş...

Eğer bahçedeki küpe gömülü altınları paraya çevirmediyse, dededen kalma mal-mülkü satıp cüzdanını şişirmediyse, dört yılda hangi tasarrufla alındı bu daireler, evler, havadaki uçan kuşlar bile merak edip dururlar...

Ankara'da bir, İstanbul'da bir kışlık, İzmir'de bir yazlık... Etti üç... Kuşların fısıldığına göre dördüncü ev de gene İzmir'deymiş, bilinmez...

Gerçi bürokratımız, "vazife icabı" sık sık yurtdışına gidiyor... Uçakla gidiyor, devlet imkânları ile, tabii "harcırah"ı da döviz olarak alıyor... Kimbilir, belki de bu "harcırah"ları harcamayıp gerçekleştirmiştir tasarrufları...

Daireler, eğer tasarrufla alınabiliyorsa, darısı bütün üst kademe bürokratların başına...

Yok, sadece "malûm imkân"larla sağlanıyorsa tasarruf, alınıyorsa daireler, o zaman çekelim "çetele"ye bir çizgi daha...

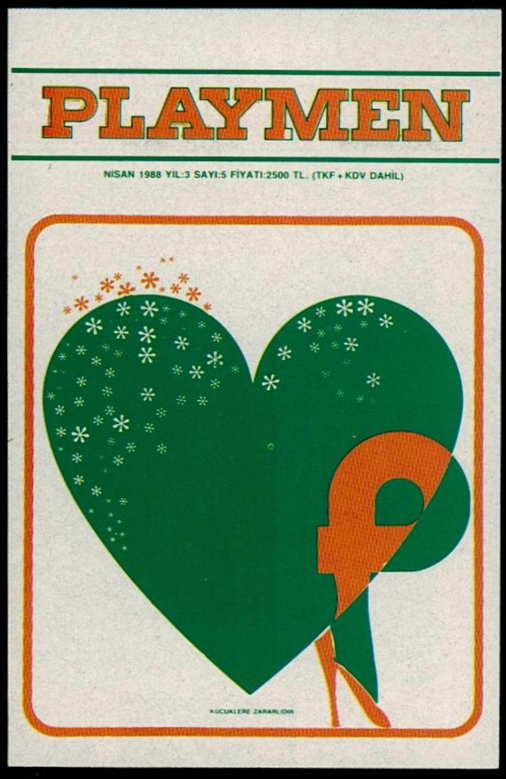

ESKİ BAŞBAKANLIK BİNASI, KAT 3

BAKANLIKLAR, ANKARA

ANAP çoğunluklu Türkiye Büyük Millet Meclisi, 1927 tarihli *Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu*'nu 6 Mart 1986 tarihinde değiştirdi. On sekiz yaşından küçüklerin nelerden zarar göreceklerine karar vermek, müstehcenlik konusunda "resmi bilirkişilik" yapmak için, kamuoyunda "Muzır Kurul" olarak anılan 11 kişilik bir kurul oluşturdu.

Bu kurul, iki yıldır yukarıdaki adreste çalışmaktadır.

Bu kurulun biri hariç *istisnasız bütün üyeleri* devlet memurudur.

Bu kurulda alınacak kararların, Hükümet'teki hakim eğilimi yansıtması doğaldır, kaçınılmazdır. Nitekim, bu 11 kişilik kuruldan çoğu zaman "oybirliğiyle" çıkan bilirkişi raporları doğrultusunda, yalnızca son 5 ay içinde, *gazetelere, dergilere toplam 7 milyar lira para cezası verilmiştir.* Böyle para cezaları, hayalî ihracatçıya, kaçakçıya, hırsıza, ite, uğursuza verilmektedir.

O kadarla kalsa yine iyi...

Para cezalarının çok büyük bölümü, "poşet içinde" satılan dergilere verilmiştir. Bu dergilerin özelliği, aynı 1117 sayılı yasaya göre, başka hiç bir yayın organında olmayan bazı ek ödemeler yapmalarıdır. Yüzde 8 yerine yüzde 12 KDV, ona ek olarak yüzde 25 Toplu Konut Fonu... *Adı ne olursa olsun, bunlar peşin para cezasıdır.*

Hukukun asgarî müştereklerinde birleşen hiç bir ülkede, aynı suça iki ayrı ceza verilmez. Böyle bir uygulama, hukukun bütün temel ilkelerine ve insaf ölçülerine aykırıdır.

Hangi fotoğrafa bakabileceğinize, hangi yazıyı okuyabileceğinize kendiniz karar vermek istiyorsanız, sansüre ve sansürcülere şimdiden "hayır" deyin. Bugün "hayır" demekte gecikirseniz, yarın "hayır" deseniz bile bunu kimselere duyuramazsınız.

Tempo

Tempo
SCANFAN'IN KİTAPLIĞINDAN
HAFTALIK HABER DERGİSİ

SEDAT SİMAVİ
Sahibi
(İdeal Yayıncılık ve Ticaret A Ş adına)

MEHMET Y.YILMAZ
Genel Yayın Yönetmeni

A.YETKİN İŞCEN
Sorumlu Yazıişleri Müdürü

AHMET ERÇALIK
Müessese Müdürü

PROF. DR. KURTHAN FİŞEK
Ankara Temsilcisi

VAHİT ALPATA
Reklam Müdürü

BÜROLAR
Ankara: Şefik Kahramankaptan
Atina: Cengiz Çandar
Frankfurt: İbrahim Gül
Kahire: Murat Bardakçı
Londra: Faruk Zabçı
Los Angeles: Safter Yılmaz
Münih: Erdoğan Salgırboyu
Moskova: Ertuğrul Özkök
New York: Doğan Uluç
Paris: Artun Ünsal
Roma: Mehmet Demirel
Washington: Sedat Ergin

Yönetim Yeri:
İdeal Yayıncılık ve Ticaret AŞ
Mollafenari Sokak No: 30-32,
Cağaloğlu-İstanbul,
Telefon: 511 89 50 (8 hat)
519 31 03-526 97 76;
Telex: 31233
Ankara Temsilciliği:
Cinnah Caddesi No: 8,
Kavaklıdere-Ankara,
Telefon: 167 14 37-167 00 20;
Telex: 46 302
Ofset Hazırlık:
Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık AŞ
Baskı:
Hürriyet Ofset AŞ
Halkalı İstanbul
Dağıtım:
Hürriyet Holding AŞ
Piyerloti Caddesi No: 40,
Çemberlitaş-İstanbul,
Telefon: 511 91 10 (10 hat)
İlan Servisi:
Telefon: 512 00 00/204-
526 31 81 (Direkt).

©1988-İDEAL YAYINCILIK VE TİCARET AŞ
TEMPO'da yayınlanan yazı, resim ve fotoğrafların her hakkı mahfuzdur, izin alınmadan, kaynak gösterilerek de olsa iktibas edilemez.

12
12 EYLÜL'ÜN ''RE'SEN'' KURBANLARI...
12 Eylül'den sonra, ''işe yaramadıkları'' gerekçesiyle ''re'sen'' emekli edilen 1322 bürokrat için, ''haklarının iadesini öngören'' bir yasa teklifi getiriliyor.

18
''ANAYASA'YA TECAVÜZ...''
Yüce Divan'da 11 suçtan yargılanıp, ikisinden mahkûm olan Bayındırlık eski bakanlarından Şerafettin Elçi, aradan 6 yıl geçtikten sonra, 12 Eylül'ün başbakanı Bülend Ulusu'yu suçluyor.

26
SHP'DE ATALAY BİLMECESİ
Tam bir yıl önce, Siirt Bölge Toplantısı'nda yaptığı konuşmadan ötürü suçlanan Turgut Atalay, ''bölücü'' damgası yemişti. DGM'de aklandıktan sonra, şimdi Genel Başkan İnönü'den de ''beraat'' bekliyor.

28
SÖYLEŞİ: MEHMET MERMERCİ
Akfil'in sahibi ve Vehbi Koç'un yeğeni Mehmet Mermerci, basına ''Mermerci, Dinçkök'le kavga etti'' şeklinde yansıyan olayı Tempo'ya anlattı.

32
''KÖS''LER KİMİN İÇİN VURUYOR?
Bazı İslami kaynaklara göre, ''Kös''ler Anadolu'da vuruyor. Savaş davullarını belki Hz. Mehdi, belki de Hz. Üstad çalacak.

40
KÜLLİYEN SEFALET...
Küçük Ayasofya, Cankurtaran'la Kumkapı arasında küçücük bir semt. Ama, buradaki caminin külliyesinde, yakın zamanda büyük bir felaket yaşanacak.

48
YILLAR SONRA GELEN ''MERHABA''
Ünlü Mai Lai katliamının 20. yıldönümünde, bir grup Amerikalı savaş gazisi, Vietnam'a bir dostluk gezisi yaptı. Grubu, orada buruk bir dostluk ve nostalji karşıladı.

52
PEŞMERGE KÖŞEYE SIKIŞTI
İran-Irak savaşının bugünkü safhasında Irak Kürtleri anahtar rolü oynamaya başladılar. Onları taraflarına çeken savaşı kazanabilir ama, Kürtler için sonuç aynı olacak, yine ezilecekler.

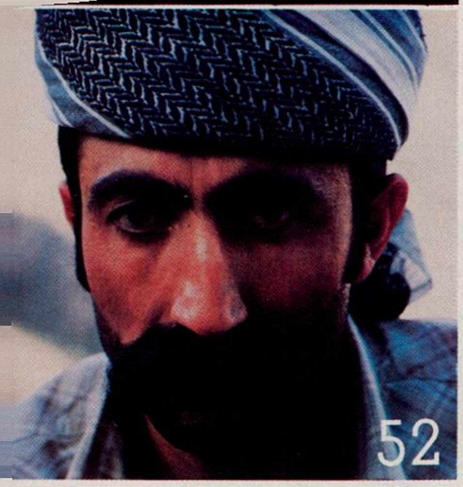

56
İZLENİMLER: ''YAK ANAM YAK''
''Dün, film yakılmasına sesinizi çıkarmadınız. Bugün, kitap yakılmasına sesinizi çıkarmıyorsunuz. Yarın da, sizin yakılmanıza kimse sesini çıkarmayacak'' dedi Engin Ardıç...

62
FAZLA SİSTEM GÖZ ÇIKARMAZ MI?
Türkiye'den uydu yayınları izlemek için iki sistemli televizyonlar bile yeterli. Oysa, çok sistemli TV'ler peynir-ekmek gibi gidiyor, daha pahalı olsa bile.

63
BÖYLE DEDEYE, BÖYLE TORUNLAR
Ölümünün 50. yıldönümünde, ünlü düşünür ve psikanaliz biliminin babası Sigmund Freud'un kemikleri mezarında sızlıyor. Torunları, onun adını bile ağızlarına almadıkları gibi, her rezilliği yapıyorlar.

68
KIZIL YILDIZLAR
Sovyet Rusya'da, Glastnost rüzgârı her şeyi önüne kattı götürüyor. ''Yedinci Sanat'' sinemanın oradaki yıldızları, artık Batı dünyasında da tanınmaya başladılar.

Kapak fotoğrafı: Nermi ERDUR

Haberi gazetelerde okumuşsunuzdur. Başbakan Turgut Özal, Semra Hanım'ın gazeteciliğe başlaması nedeniyle verilen kokteylde daktilonun başına geçip, tek parmak ile on dakikada şu haberi yazmış: ''Semra Özal kâğıt zamlarını eleştirdi. Bu, kültür hayatımıza vurulan bir darbedir, dedi...'' Sonra da masadan kalkmış ve Başbakan sıfatıyla eleştiriyi yanıtlamış: ''Kâğıt fiyatları Türkiye'de dünya fiyatlarının altında. Bu karaborsaya yol açıyor. Zamlar sürecek, ama, kültür eserlerini desteklemek için de yeni bir fon kurulacak...''

Başbakan'ın eski şakacı kişiliğine kavuşması bizleri sevindirdi. Ancak, kâğıt fiyatlarının dünya fiyatları altında olduğu iddiasına inanmak biraz zor. Doğru, kâğıt fiyatları (lira hesabıyla) dünya fiyatlarının altında olabilir. Ama orada, kişibaşına düşen gelir de (lira hesabıyla) Türkiye'dekinin çok üstünde. Doğru, İtalya'da bir haftalık dergi 2200 lira, ama orada asgari ücret de 1 milyon lira... Başbakan'a önerimiz, hazır eli değmişken, ücretlerimizi de dünya fiyatları ile aynı seviyeye getirsin.

Tempo'nun bu haftaki kapak konusu 2559 sayılı yasa ile *re'sen* emekli edilen bürokratlar ile ilgili. Bu konuda TBMM'de başlatılan çalışmalar 12 Eylül darbesinin açtığı yaralardan hiç olmazsa birini kapatacağı için çok yararlı olacak. Dansı 1402'liklerin başına...

12 Eylül döneminde hukuk kurallarının altüst edilmesi olayına çok sık rastladık. Bunlardan bir tanesini daha bu sayımızda bulacaksınız. Eski bakanlardan Şerafettin Elçi, Anayasa Mahkemesi'nin bazı üyelerini ve Başbakan Bülent Ulusu'yu, Anayasa'yı açıkça çiğnemekle suçluyor. Yazıyı Ankara büromuzdaki arkadaşlarımızdan *Mehmet Korkmaz* hazırladı. İlgi ve ibretle okuyacağınız bu ''hukuk komedisi''ni Şerafettin Elçi ile yapılmış bir söyleşi tamamlıyor.

Semra Özal, ne yaptı etti, bizim mesleğe de el attı. Haydi hayırlısı...

Geçen haftaki yazım üzerine Ankara Emniyet Müdürü Mehmet Ağar telefon etti... ''Benim, 'bu gazetecileri ezeceğim', dediğim doğru değil. Ben,'kenara çekilmezseniz Bayan Thatcher'ı ezeceksiniz' dedim. Böyle bir sözü sarfetmiş olmam mümkün değil'' dedi. Ne yalan söyleyeyim, ben de Ağar'ın böyle konuşmuş olmasına ihtimal vermediğimi yazımda belirtmiştim. Haftaya yine buluşmak dileğimizle sevgilerimizi sunuyoruz.

MEHMET Y. YILMAZ

KAPAK KONUSU

İLHAN EVLİYAOĞLU

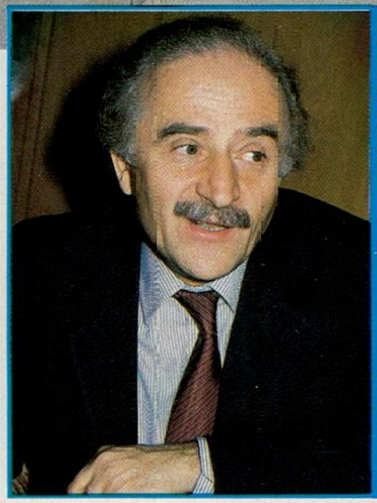

KAYA ERDEM

Herşey, 14 Kasım 1981 günü 2559 sayılı yasanın Resmi Gazete'de yayınlanmasıyla başladı. Bu yasaya göre kendi istekleriyle emekli olmayanlar kurumlarınca "re'sen" emekli edilecekti. Varılan karara göre, MGK'nin görevlendireceği üç kişilik komisyon son kararı verecekti. Başbakan Ulusu başkanlığındaki bu komisyon, Başbakan Yardımcısı Zeyyat Baykara, Maliye Bakanı Kaya Erdem ve Kültür ve Turizm Bakanı İlhan Evliyaoğlu'dan oluşuyordu.

YAŞIYLA, KURUSUYLA 1322 KİŞİ...

12 EYLÜL'ÜN "RE

12 EYLÜL'DEN SONRA, 2559 SAYILI YASANIN KAPSAMINA ALINARAK "RE'SEN" EMEKLİ EDİLEN BÜROKRATLAR HAK ARIYOR...

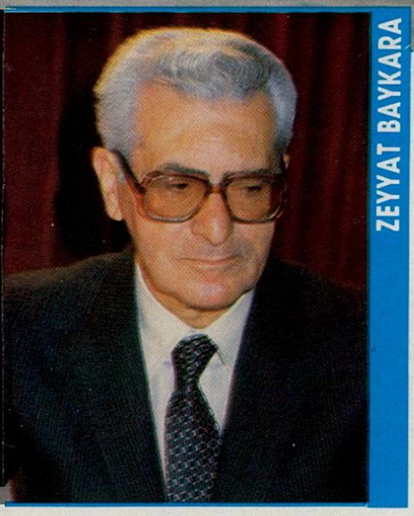

ZEYYAT BAYKARA

"SEN" KURBANLARI

MERKEZ Valisi Turgut Kılıçer, İçişleri Bakanlığı koridorlarında dolaşan "Duydunuz mu? Büyük çapta tasfiyeler olacakmış..." fısıltılarına önceleri hiç aldırmadı. Altmış iki yaşın verdiği bürokratik tecrübeyle, ne zaman böyle bir askerî müdahale olsa, *bürokrasinin "hallaç pamuğu gibi" atılacağı söylentilerinin çıkmasına alışkındı.*

Söylentilerin kulağına çalındığının ikinci günü, kendisi gibi "Merkez Valisi" olan arkadaşlarından ikisi odasına geldiler, "Al da şu listeye bak..." dediler.

Listeyi hızlıca bir, ağır ağır iki kere okuduktan sonra gözlerinin buğulandığını, boğazının düğümlendiğini hissetti Kılıçer... Valilik yaptığı günlerde yanında kaymakamlık yapmış, "Vali olabilir... Devleti ve hükümeti temsil etme vasıflarını haizdir" diye olumlu sicil verdiği genç, pırıl pırıl insanlar vardı listede...

"İşe yaramadıkları" gerekçesiyle "re'sen emekli" edilen 33 valinin listesini arkadaşlarına uzattı, çekmecesini açıp özel eşyalarını toplamaya başladı. *Türkiye'nin mülkî idare sisteminin her kademesinde geçen kırka yakın yılını geride bırakıp emekliliğini istedi, İçişleri Bakanı Selahattin Çetiner'in "Aman! Nereye gidiyorsun? Sana çok önemli görevler vereceğiz" gibisinden ısrarlarına aldırmadan odasını boşalttı.*

2559 sayılı yasaya göre "tasfiye listesi" 1981 yılında hazırlanan, bir yıl sonra da uygulamaya konulan kararnamenin üstünden altı yıl geçti.

"Re'sen emekli" edilip hayatlarını yeni baştan kurmak zorunda kalan 1.322 kişi için zor, meslekdaşlarına yapılan "haksız ve yasa dışı" muameleyi sineye çeken, görmezlikten gelmek zorunda kalan binlerce, on binlerce bürokrat için daha da zor altı yıl...

29 Kasım 1987 Erken Genel Seçimleri'yle oluşan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kulislerinde, tek sorulu bir anket yapılıyor. Önüne gelen milletvekillerine, "Sizce ben işe yaramaz bir adam mıyım?" diye soruyor, ANAP'ın "milliyetçi-muhafazakâr" kanadından Antalya Milletvekili Hasan Çakır...

"Aman, estağfurullah Hasan Beyciğim... Onu nereden çıkardın?" diye soranların eline bir kalem tutuşturuyor, bir kâğıt uzatıyor. "Öyleyse şunu imzalayın" diyor.

Bir kanun teklifi bu... 12 Eylül 1980 Müdahalesi'nden sonra, "İşe yaramazlar" dışında gerekçe gösterilmeden "re'sen emekli" edilen *kamu görevlilerine haklarının iade edilmesini öngörüyor.* Böyle bir kanun teklifi getirmeyi nereden akıl ettiğini soruyoruz Çakır'a...

"Benim durumumdaki binden fazla insan, 12 Eylül yönetimince re'sen emekliye sevk edildi" diyor, "Şimdi bu insanların mağduriyetinin biraz olsun kaldırılabilmesi için, haklarının verilmesini istiyorum bu teklifle..."

Başbakan Turgut Özal'dan alınan "uygundur" icazetiyle Hasan Çakır ve dokuz arkadaşının verdikleri kanun teklifinin altında, daha şimdiden, ANAP'ın ağır toplarının imzası var. Mehmet Keçeciler, Abdülkadir Aksu, Galip Demirel, Akın Gönen, Necat Eldem, Namık Kemal Zeybek, Kemal Akkaya, Mehmet Kahraman, Şevki Göğüsger... Teklif TBMM Bütçe ve Plan Komisyonu'nda görüşüldükten sonra Genel Kurul'a inecek, SHP ve DYP milletvekillerinin de katılmasıyla, *bu yasama döneminin belki de en sızıltısız, oybirliğine yakın destekle çıkan ilk kanunu olacak...*

KİM YARAR, KİM YARAMAZ?

Cumhuriyet'in ilk yıllarında "150'likler" vardı. 27 Mayıs 1960'ın buna katkısı "147'ler" oldu. 12 Eylül 1980'e de, sayısal damgalarını "1402'likler" ile "2559'luklar" vurdu.

"2559'luklar" olarak siyaset taihimize geçecek olan 1.322 kişinin öyküsü, 14 Kasım 1981 günü, *Emekli Sandığı Kanunu*'nun iki maddesini değiştiren 2559 sayılı yasanın Resmî Gazete'de yayınlanmasıyla başladı. Ek geçici birinci maddeye göre, kurumlarının onayına bağlı olarak, yirmi fiilî hizmet yılını dolduranlar, yüzde 25 fazla ikramiyeyle emekli olabileceklerdi. Ek geçici ikinci maddeye göreyse, *emekliliklerini istemeyenler, kurumlarınca "re'sen emekli" edilebileceklerdi.* Gösterilen gerekçe ilk bakışta inandırıcıydı. Bürokratik kadrolarda şişkinlik vardı, bunların eritilmesi gerekiyordu.

Tabii, özelliği (veya kendi kanunları) olan bazı kurum ve kuruluşlar, 2559 sayılı yasanın kapsamı dışında bırakılmışlardı. Sayıştay, Danıştay, üniversite ve yüksek okullar, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin subay, astsubay, uzman çavuş ve uzman jandarmaları...

Kendi istekleriyle emekli olacaklara 31 Aralık 1981 günü, mesai saati bitimine kadar süre tanındı. Başvurdun vurdun, vurmadın sonuçlarına katlanırsın...

31 Aralık 1981 günü, mesai saati bitimine kadar, belli bir rütbenin üstündeki "etkili ve yetkili" kişilerin ev telefonları, kışla numaraları çaldı, durdu. Herkes azıcık tanıdığı asker ahbaplarına aynı şeyi soruyordu: "Sizinkiler beni emekli eder mi? Gözünü seveyim, şunu bir araştırıver... Edeceklerse söylesinler, ben kendiliğimden emekli olayım..."

Olanlar oldu, olmayanlar her bakanlıkta ayrı ayrı incelemeye alındı. "Her bakanlığa bir askeri sorumlu" ilkesine uygun olarak, bir subayın başkanlığında toplanan komisyonlar didik didik ettiler personel dosyalarını... Sözgelişi, 2559 sayılı yasanın hışmına ağırlıkla uğrayan Milli Eğitim Bakanlığı'nda Teftiş Kurulu Başkanlığı'na Tuğgeneral Cemal Kahraman getirilmiş, İçişleri Bakanlığı'ndaki 16 kişilik komisyonun denetimini de bizzat İçişleri Bakanı, emekli Korgeneral Selahattin Çetiner üstlenmişti. Varılan karara göre her bakanlıkta hazırlanan listeler MGK'nin görevlendirdiği üç kişilik bir ön hazırlık ve inceleme komisyonunda ele alınacak, son kararı da

Bülend Ulusu'nun başkanlığındaki Bakanlar Kurulu verecekti.

Üç kişilik komisyonun idarî konulardan sorumlu Başbakan Yardımcısı Zeyyat Baykara, Maliye Bakanı Kaya Erdem ve Kültür ve Turizm Bakanı İlhan Evliyaoğlu'dan oluştuğu öğrenilince, kendi istekleriyle emekli olmayanlar derin bir nefes aldılar. Bürokrasinin içinden gelmiş, yıllarını oraya vermiş, "memur halinden anlayan" kişilerdi üçü de... Haksızlık yapmaz, kurunun yanında yaşı yakmazlardı.

1982 yılı 1 Şubat günü, *ilk sarı zarflar masalara konmaya, imza karşılığında evlere elden teslim edilmeye başlandı.*

GELSİN SARI ZARFLAR...

1982 yılının Şubat ayında emekliliklerini kendileri isteyen 100 bin kişiden yalnızca 4-5 bininin istekleri uygun görülürken, *toplam 1.322 kişi re'sen emekli edildi.* Hem karar, hem şikayet mercii "kadılık" olduğu için, Danıştay yolu kapalıydı. "Sesli yakınmak" da mümkün değildi.

Altı yıl sonra, "re'sen emekli" vurgunundan en çok zarar gören iki bakanlığın, *İçişleri ve Milli Eğitim bakanlıklarının o zamanki yetkililerini konuşturmak çok zor oldu.*

Sözgelişi, bünyesindeki 108 merkez valisinden 33'ü re'sen emekli edilen İçişleri Bakanlığı'nın başındaki Selahattin Çetiner, "Beni lütfen bu işlere karıştırmayın... Polemiğe girmek istemiyorum" dedi. Eklediği son cümle anlamlıydı: "Çok merak ediyorsanız, *onu bugünün hükümet yetkililerine sorun...*"

İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Rıfat Kaplan da aynı tedirgin suskunluk içindeydi. "Kardeşim, o işlerin hepsi re'sen yapıldı. Benim tamamen dışımdaydı" dedi.

"O işler" diye yetkililerin isim koymaktan çekindikleri operasyonun kurbanlarından Hatay eski valisi İlhan Sözgen'se, yıllar sonra içini dökebilmenin rahatlığı içindeydi.

"Bizlerin re'sen emekli edilmesi kasdı yoksa, bu kanunun gerekçesi belli değil..." diye konuştu Sözgen, "Kanun gerekçesiz olarak çıktı. Yazılı gerekçesi hiçbir yerde yok... Haksız çıkarılmakla kalınmadı, gayrıadil, ölçüsüz uygulandı. Daha henüz bir-iki yıllık valiler emekli edilirken, çok daha yaşlıları yerlerinde kaldı. Bir örnek vereyim size... *Kahramanmaraş olayları patlak verdiğinde orada vali olan şahıs görevde kalmış, olaylar sırasında halkı yatıştırmaya çalışan görevşinas arkadaşlarımız 2559'luk olmuşlardır...*"

"Merak etme, seni emekli etmeyecekler" diye etkili ve yetkili çevrelerden mesaj aldığı için emeklilik dilekçesini vermeyen, re'sen emekli edildiğini öğrenince de çok şaşıran emekli vali Nevzat Şensoy, niye emekli edildiği konusunda hiç değilse bazı ipuçlarına sahip olmanın mutluluğu içindeydi.

"Kırşehir Valiliği yaptığım sırada, açıkça yasalara aykırı bir yönetmeliği uygulamadığım, Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bazı kişilerle sürtüştüğüm, *on birer ay hapse mahkûm olan 3 Ülkü-Bir mensubu öğretmenin ilişkilerini kestiğim için bunlar oldu herhalde...*"

BİR GARİP SORUŞTURMA ŞEKLİ...

Emekli vali Nevzat Şensoy'dan dinledik, *o dönemde sakıncalı personelle ilgili güvenlik raporlarının nasıl hazırlandığını...*

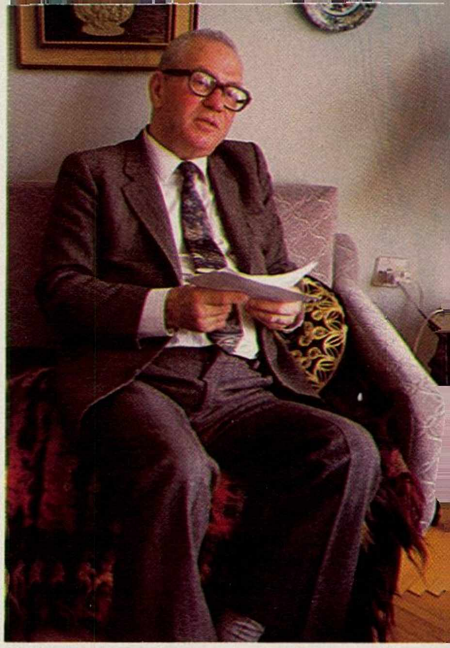

"Şunu esefle söylemek gerekir ki, normal demokratik ortamda iktidar partisinin il ve ilçe başkanları nasıl etkiliyse, *ara rejimlerde de, her karakol komutanı ayrı bir ihtilal lideridir*" dedi Şensoy, "Senin emrindeki jandarma subayı, karakol komutanı, askerî kanallardan senin hakkında rapor verir. Adam görevini iyi yapmıyorsa, yolsuzluğu varsa, sen de onun üzerine gitmişsen, aklına geleni söyler senin hakkında... Aynı kökenden geldikleri için de, savunmanı bile almaya gerek duymadan, onun söylediklerine inanırlar. Böyle oldu 1982'de..."

Olan neydi?

Otuz üç merkez valisi re'sen emekli edil-

EVLİYAOĞLU:
"RAPORLARI HİÇ ARAŞTIRAMADIK..."

ASIL mesleği maliye müfettişliği olan İlhan Evliyaoğlu, Turizm Bankası Genel Müdürlüğü, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Müsteşarlığı görevlerinden sonra, iki defa Turizm ve Tanıtma Bakanlığı yaptı. 1974-75 Sadi Irmak Hükümeti'nde ve 1980-83 Bülent Ulusu Hükümeti'nde bu görevleri yüklenince, "Ara dönemlerin Turizm ve Tanıtma Bakanı" ünvanını aldı.

1982 yılında, 2559 sayılı yasaya dayanılarak emekliye sevkedileceklerin belirlenmesi için oluşturulan ön hazırlık komitesinde yer alan Evliyaoğlu, o günleri hatırlarken dalgındı, düşünceliydi.

Tempo: Re'sen emeklileri seçerken hangi kıstasları gözönüne aldınız?

Evliyaoğlu: Asıl incelemeyi Bakanlıklar bizzat yaptı, son kararı da Bakanlar Kurulu verdi. Biz kesin karar vermedik. Bize Bakanlıklar'dan listeler geldiğinde, her ismin yanında gerekçesi belirtilmişti. İhtiyaç fazlası, kendi isteğiyle, sakıncalı gibi.

Tempo: Peki, sakıncalılar hakkında yeniden bir araştırma yapma gereği duymadınız mı? Bu insanlar neye göre sakıncalıydı?

Evliyaoğlu: Yeniden araştırma yapmaya imkan yoktu, çünkü önümüze gelen isimler yüzbin kadardı, bunlar içinde sakıncalıların sayısı ise 20 bin civarıydı. Hangi birini yeniden araştırabilirdik ki? Hem sonra bu raporlara neden güvenilmesin?

Tempo: O halde 20 bin sakıncalının neden yalnız 1322'si re'sen emekli edildi? Diğerleri az sakıncalı mıydı?

Evliyaoğlu: Bakın, 100 bin rakamı ortaya çıktıktan sonra, Bakanlar Kurulu'na sayıyı

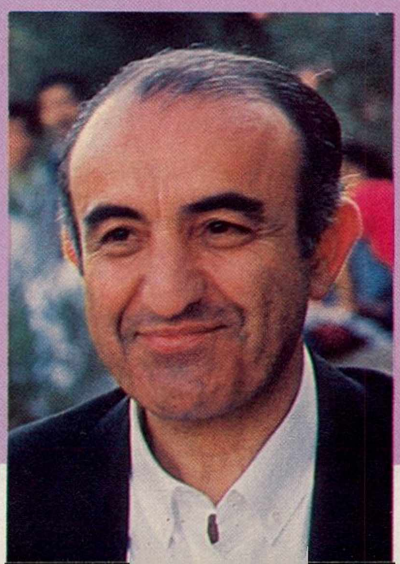

düşürün diye telkinler gelmeye başladı. Toplam emeklilerin 20 bin civarında olması isteniyordu. Biz o kadarını bile istemedik. Sayıyı çok çok düşürdük.

Tempo: Telkinler gelmeye başladı dediniz. Yani telkinler Bakanlar Kuruluna askerlerden mi geldi?

Evliyaoğlu: Gelen telkin sayının 20-30 bini geçmemesi yolundaydı. Bunun dışında askerlerin telkini oldu demek doğru değil. Ama o dönem her Bakanlıkta bir asker vardı, onların müdahalesi ise, ona da birşey diyemem, biz Bakanlıklara karışmadık.

Tempo: Yukardan gelen telkinlere uyuldu anlaşılan?...

Evliyaoğlu: Sayı düşürüldü tabii ki. Örneğin benim başında bulunduğum 14 bin personelli Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'ndan yalnız bir kişi re'sen emekli edildi, o da ayyaş olduğu için. Kaya Erdem'in başında bulunduğu Maliye Bakanlığı'nda re'sen emekli edilenler 3-4'ü geçmez. Dışişlerin'de 80 kişinin re'sen emekliliği istenmişti, yalnız 8'i edildi. Tabiri caizse kuşa döndü gelen listeler. Hatta o zaman bazı Bakan arkadaşlar madem bu kadar az, niye böyle bir uygulama yapıyoruz diye itiraz ettiler.

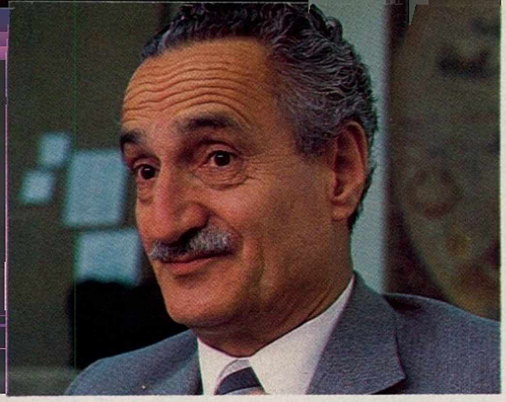

Emekli vali Nevzat Şensoy (üstte), güvenlik raporlarının hazırlanışı konusunda, ''ihtilallerde savunmanızı bile istemeden emrinizdeki jandarma subayının söylediklerine inanırlar. 1982'de de böyle oldu'' derken, yine valilikten emekli edilen Turgut Kılıçer, ''Askeri idareye yakın olan küçük bir grup belirlemiş listeyi'' diyor.

mişti. Doğan Pazarcıklı, İlhan Erenel, Güngör Aydın, Nevzat Şensoy, Berki Koçoğlu, Macit İskenderoğlu, Abidin Coşkun, Burhanettin Çakar, Burhanettin Özkul, Enver Kazanoğlu, Fuat Çapanoğlu, Hayri Güler, İlhan Sözgen, Kaya Uyar, Kemal Bozbay, Mecit Sönmez, Mithat Çekin, Naim Ural, Necmettin Utkan, Nuri Erdem, Nusret Erman, Recai Tosyalı, Reşat Akkaya, Rıza Akdemir, Sabit Arlı, Yener Rakıcıoğlu, Zeki Demirkan, Ali Rıza Yaradanakul, Rafet Küçüktiryaki, Kadir Uysal, Mehmet Kasarlıoğlu, Ümmet Önalan, Hamzan Esin... Tam 33 kişi... *Hem de aralarında hiçbir ''siyasi ortak payda'' olmayan, ''devletin ve hükümetin il düzeyindeki tek temsilcileri'' olarak görev yapmış 33 mülki amir...* Onlara ek olarak, aralarında ANAP Antalya Milletvekili Hasan Çakır'ın da bulunduğu 5 vali muavini, 4 kaymakam, 2 tahrirat katibi...

2559 sayılı yasanın İçişleri Bakanlığı bünyesinde yaptığı tahribat bununla sınırlı değildi elbette... Aralarında yılların valisi Turgut Kılıçer'in de bulunduğu 56 merkez valisi, 33 kişinin re'sen emekli edilmesinden sonra, ''Bu son derece hukuka aykırı, ölçüsüz bir uygulamadır'' diyerek emekliliklerini istememişlerdi.

Emniyetten nasibini alanlar...

İçişleri Bakanlığı denildi mi, akla öncelikle Emniyet Genel Müdürlüğü gelir. 2559 sayılı yasadan nasiplerini alanlar arasında emniyetçilerin olması da kaçınılmazdı bu durumda...

Merkez emniyet müdürlerinden 23 kişi, emniyet müdürlerinden 50 kişi, çeşitli rütbelerden 330 polis ''re'sen emeklilik'' işlemlerinden geçtiler 1982 Şubat'ında... İsimler arasında Emniyet Genel Müdürlüğü'nde şube müdürlüğü yapan Mustafa Özgen, Yamon Galolar, İbrahim Sucu, narkotik müdürlüğü yapan Güner Özmen, siyasî şube müdürlüğü yapan Altan Ünal, Ordu Emniyet Müdürü Hasan Özen, Yozgat Emniyet Müdürü Bekir Kuşdemir vardı. Tıpkı merkez valilerinin re'sen emekli edilmelerinde görülen durum gibi, *''siyasî sayılabilecek tek bir ortak paydaları yoktu bunların...*

Ama, re'sen emekli edileceğini ''istihbar edip'' kendiliğinden emekliliğini isteyen Em-

SÖZGEN: "HAKSIZ KANUN, GAYRIADİL VE VİCDANSIZ UYGULAMA..."

Denizli Maiyet Memurluğu ile mesleğe başlayan İlhan Sözgen, 1982 Şubat'ında re'sen emekli edilene kadar 5 ilçede kaymakamlık, bir ilde Vali Muavinliği, 3 ilde de valilik yaptı. 1980 yılında önce Hatay'dan Niğde'ye, oradan da merkeze alınan Sözgen, 1982 Şubatında da mesleğine veda etmek zorunda kaldı.

Başarılı bir mesleki geçmişi, pek çok teşekkürü ve takdiri bulunan Sözgen halen re'sen emekliliği kabullenemeyenlerden. Uğradığı haksızlığı ilk günkü gibi sıcağı sıcağına yaşayan İlhan Sözgen Cumhurbaşkanı'na ve İçişleri Bakanları'na mektup yazarak re'sen emekli edilmesinin gerekçesini soruyor. O yazmaktan, hakkını aramaktan yorulmuyor, muhatapları da sessiz kalmaktan.

Tempo: Mektuplarınızda sorduğunuz ve bir türlü açıklanmayan gerekçe size göre neydi?

Sözgen: Bütün kanun tekliflerinin yazılı bir gerekçesi vardır. Bu kanuna neden gerek duyuldu, hangi sosyal ihtiyaçtan doğdu, amacı nedir gibi sorulara burada cevap verilir. Bu kanunun böyle bir gerekçesi yok, yazılmadı. Ben yaptım oldu dendi. Ancak gerekçesi olmayan ve haksız yere çıkarılan bu kanun maalesef çok gayrıadil ve vicdansızca tatbik edildi.

Üstelik bu kanunun uygulanmasından sonra, re'sen emekliye sevkedilen valilere tebligat, insan haklarına, mesleki haysiyete yakışmayan çok çiğ ve pis bir yazıyla yapılmıştır. Devlette valilik yapan kişilere müstahdemler vasıtasıyla tebliğ edilmiştir. Ne küçük bir saygı ibaresi, ne de bunca yıllık çalışmamıza karşılık en ufak bir teşekkür vardır tebligat metninde.

Tempo: Cumhurbaşkanı'na yazdığınız mektuplara hiç mi tepki almadınız?

Sözgen: 1984 yılında iki defa Cumhurbaşkanlığı'na dilekçe yazmıştık. Dilekçelerimizi inceleyen Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği'ndeki görevliler, bu konunun gündeme gelmesinden, bu yaranın devam etmesinden çok üzüntülü olduklarını, ancak ellerinden de birşey gelmediğini söylediler. 1983 seçimlerinden sonra başvurduğumuz İçişleri Bakanlığı yetkilileri de duruma üzüldüklerini, ancak, konunun Cumhurbaşkanı'na götürülürse reddedileceğini bu nedenle ellerinden birşey gelmeyeceğini söylediler.

Tempo: Bir de asker-sivil ayrımı iddialarınız var...?

Sözgen: Sayın Cumhurbaşkanı son Kaş seyahatinde 'asker sivil ayrımı yapmayın, bu araya nifak sokar' dedi. Bu ayrım bir nifaktır, doğrudur. Ama bu ayrımı asker yapıyorsa ne olacak. Askerler kadro noksanı nedeniyle erken emekli edilirlerse 65 yaşına kadar aradaki farkı tazminat olarak alırlar. Peki 44 yaşında emekli edilen ben neden 22 sene üzerinden emekli maaşı alıyorum. Ortada bir sivil-asker ayrımı varsa, bu askerlerin yaptığı sivil aleyhine bir ayrımdır.

Resmi Gazetede 10 Ocak 1981'de neşredilen 2551 sayılı kanunla, 1960 ihtilalinden sonra emekli edilen subaylar, halen çalışan emsallerine intikap ettirildi. Bizi ise 20-22 sene üzerinden emekli etmek ayrım yapmak değil mi?

4 Şubat 1988 tarihli gazetelerde, Cumhurbaşkanı'nın Kit'lere alınacak danışman kadroların bir kısmının seçimi kaybetmiş muhalif milletvekillerine bir kısmının da eski askerlere ayrılmasını sayın Başbakan'a tavsiye ettiğini okuduk. 29 Şubat 1988 tarihli resmi gazetede neşredilen Kanun Hükmündeki kararnameyle kadro yetersizliği dolayısıyla emekliye ayrılan askerlere bazı haklar tanındı. Bu durumda Sayın Cumhurbaşkanının bana ve vatandaşlara hitap ederken 'Asker sivil ayrımı yapmayın' demeye hakkı olmasa gerektir.

Tempo: Hasan Çakır ve arkadaşlarının teklifi yasalaşırsa, iadei itibar gerçekleşmiş olacak mı?

Sözgen: Benim kulağıma gelen iki şey var. Sayın Ulusu, bu kanunu eleştirenlere 'Biz devletten komünistleri temizledik, devlet yıkıcılarını temizledik' demiş. O zaman ki kabinedeki bakanlardan bazıları da 'Siz yanlış iş yaptınız, bu vatanı seven ve çalışan insanları emekli ettiniz' dendiğinde 'Bize komünistleri temizliyoruz dendi, biz bunun için imza attık' demişler.

Bu durumda, benim vatan haini olmadığım tescil edilmedikçe iade-i itibar gerçekleşmiş sayılmaz. Benim elime, vatan haini olmadığıma dair, bir haksızlığa uğradığıma dair bir yazı versinler. Eğer hala vatan haini olduğumu düşünüyorlarsa, işte Türk Adaleti, vensinler mahkemeye görüşelim...

niyet Müdürü İsmail Metin'in altı yıl sonra dediği gibi, "plansız" yapılmamıştı tasfiye... Bakanlık bünyesinde bir inceleme komisyonu kurulmuş, komisyona genellikle "sağ eğilimliler" seçilmiş, *ama, tasfiye listesinde "solcu" bilinenlerin yanında "sağcı" bilinenler de yer almıştı.*

"Bunu komisyonda görev alan arkadaşlara açıkça sorduk" diye konuştu Metin, "Sizi biz seçmedik dediler. Biz de üsteledik. Sonunda, esrarengiz bir şekilde, 'Birileri işte... N'olursunuz anlayın... Bizi zorlamayın...' şeklinde geçiştirdiler..."

SIRA MİLLİ EĞİTİM'DE...

12 Eylül sonrasında, 2559 sayılı yasayla gerçekleştirilen tasfiyenin öbür büyük kurbanı da Milli Eğitim Bakanlığı'ydı. Görünmez, ama sesi net ve gür duyulan biri çıkıp "İlk hedefiniz Milli Eğitim'dir, ileri!" demişti sanki...

O hızla, göz açıp kapayıncaya kadar, Milli Eğitim'in "kilit genel müdürlüğü" sayılan Teftiş Kurulu'ndan 13 başmüfettiş ve müfettiş, hemen ardından 550 civarında öğretmen emekli edildi. "Operasyonun arkasındaki isimler" de, Teftiş Kurulu'nun başına getirilen Tuğgeneral Cemal Kahraman'la Müsteşar Vahit Sorguç'tu. Daha doğrusu, onlar olduğu kulislerde söyleniyordu.

"Komünistler Milli Eğitim ordusundan tasfiye edilecek" söylentilerinin ilk duyulduğu sıralarda en rahat olanlardan biri Teftiş Kurulu başmüfettişlerinden Latif Çakır'dı. MHP Milletvekili Ali Fuat Eyüboğlu'nun kayınbiraderi, Yozgat Sarıkayalı "muhafazakâr milliyetçi" bir insandı Çakır... "Re'sen emekli" edildi. Müfettişlerden ılımlı sağda görünen Yılmaz Onat, Celalettin Torun, Selahattin Koyuncu, Hurşit Kılıçarslan, Mehmet Çin, Haşmet Özsoy, Turgut Baba ve Osman Öztürk, CHP çizgisindeki ılımlı Mustafa Acar ve Fikri Utkan da 2559 giyotininin altına gittiler.

Meselenin konuşulmaya başlandığı sıralarda, Teftiş Kurulu'ndaki "sağ ağırlıklı tasfiye"yi CHP eğilimli olduğu söylenen Tuğgeneral Cemal Kahraman'a bağlayanlar vardı. Ama, sular durulunca, herkes olaya gerçekçi bakar oldu. MC Hükümetleri'nin Milli Eğitim'deki atamaları sonucu, *Teftiş Kurulu'nda görevli solcuların sayısı zaten o kadar fazla değildi, bir-iki kişiydi. Onlar da zaten re'sen emekli edilmişlerdi.*

ULUSU'NUN DELİNEN GENELGESİ

Yetkililerin "işe yaramadıkları için attık", "gidenlerin hepsi fazlalıktı" diye sık sık tekrarladıkları "2559'luklar Operasyonu" bittikten sonra, bir genelge yayınladı Başbakan Bülend Ulusu... *Görevlerine son verilen personelin bir daha hiç bir kamu görevinde kadrolu veya sözleşmeli olarak istihdam edilemeyeceklerini duyurdu.*

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nda "kanun gereği" olan benzeri bir durumda, "2559'luklar" için bir başbakanlık genelgesiyle yetinilmişti.

Tasfiyecilerin karşısına ilk pürüz buradan çıktı. 2559 sayılı yasa "MGK Kararı" sayılıp yargı denetiminin dışında kalabilirdi, *ama, aynı şey Başbakan Ulusu'nun genelgesi için geçerli değildi. Danıştay yolu açıktı kısacası...*

İzmir'de özel bir okulda çalışmaya başlayan, ama bunun için de Milli Eğitim Bakanlığı'ndan izin almak durumunda olan "re'sen emekli" müfettiş Mehmet Cin, müracaatının bakanlıkça "Özel eğitim kurumlarında çalışabilmek için devlet memuru olabilme koşullarını taşımak gerekir" gerekçesiyle reddedilmesinden sonra, *Ankara 2 Numaralı İdare Mahkemesi'ne dâvâ açtı.*

Mahkeme de Cin'in görüşüne katıldı.

Bir öğretmen bakanlığın işine yaramıyor olabilirdi, ama özel bir eğitim kurumunun işine yaramayacağı anlamına gelmezdi.

Cin'in genelgede açtığı delikten bir çok 2559'luk geçti. Keyfi bir kararla emekli edilseler bile, çoklarından daha fazla işe yaradıklarını gösterdiler.

"Re'sen emekli" edilip "Ben işe yarıyorum kardeşim... Bunun kavgasını sonuna kadar vereceğim" diyenlerden biri de, vali muavinliğinden emekli edilip Antalya'dan ANAP Milletvekili seçilen Hasan Çakır... "İade-i hak" için kanun teklifini vermiş durumda... Ankara Büyükşehir Belediyesi adına elektrik, gaz ve otobüs hizmetlerini örgütleyen eski valilerden Yener Rakıcıoğlu'nun icraatından şikayetçi olan yok... Onu emekli edenlerin büyük bölümü Çankaya'da oturuyor, hiç biri de çıkıp eski genelgeyi hatırlatmıyor. "Allah saklasın, ya hizmetler aksarsa" diye...

Altı koca yıl geçti, 2559 sayılı yasayla gerçekleştirilen operasyonun üstünden... En iyi "durum özeti" de Hasan Çakır'ın şahsında... Askerî yönetimin kendine özgü haberleşme kanalları içinde "devleti ve hükümeti temsil edemez, işe yaramaz" dediği biri, milletin oylarıyla "Sen beni pekâlâ temsil edebilirsin" icazetini almış durumda...

Ümit SEZGİN

ÇAKIR:
"YETİŞMİŞ İNSANLAR ÇIĞ ALTINDA BIRAKILDI."

ANAP Antalya Milletvekili Hasan Çakır, 1982 Şubat'ında Hakkari Vali Yardımcısıyken re'sen emekli edildi. İzinli olarak bulunduğu Antakya'da re'sen emekli edildiğini öğrenen Çakır, verdiği yasa teklifiyle mağdur edilen insanların *bir parça da* olsa gönlünün alınacağına inanıyor. Hazırladığı yasa teklifine Mehmet Keçeciler, Galip Demirel, Abdülkadir Aksu gibi ANAP'ın İçişleri kökenli ağır toplarının desteğini alan Çakır, Başbakan Turgut Özal'ın da *oke-yini* aldığını söylüyor.

Tempo: Neden böyle bir yasa teklifi hazırlama gereği duydunuz?

Çakır: 2559 sayılı kanun 1982 yılının Şubat ayında uygulandığında büyük haksızlıklar yapıldı. İdare arzusu üzerine emekli olmak isteyenleri etmedi, yaşı 60'ı bulanlar dururken, daha memuriyetin en verimli çağında olanlar emekli edildi.

Memurun sicil durumu iyi, göreve ilk başladığı günden itibaren teşekkürnameler, takdirnameler almış, zamanında terfi etmiş, hiç bir disiplin suçu işlememiş, hakkında verilmiş mahkeme kararı da yok, tamamen o günkü idarecilerin takdiri neticesi emekli edilmiş. Yetişmiş insanlar en verimli çağlarında çığ altında bırakıldılar.

Tempo: 2559'da hukuken de bir sakatlık söz konusu muydu?

Çakır: Biz geçmişi yeniden deşelemek, geçmiş yönetimi suçlamak istemiyoruz. O bir ara rejimdi, o günün koşullarında bu yasa çıkarıldı uygulandı. Hukuki sakatlık konusuna gelince, eğer bu insanların memurluk fiil ve sıfatına aykırı bir durumları vardıysa disiplin kurullarına, suç işlediyseler mahkemelere sevkedilmeleri gerekirdi. Eğer bu şartlar yoksa, uygulama yargı denetimine açık tutulmalı, insanlar uygulamanın aksine inanıyorlarsa, mahkemeler yoluyla haklarını arayabilmeliydiler. Ama artık bunların önemi büyük değil, şimdi yapılması gereken, bu küskün insanları yeniden kazanmak, yapılan haksızlıkları nispeten telafi etmek.

Tempo: Madem böyle bir iade-i itibara gerek olduğunu düşünüyorsunuz, neden bu insanların yeniden göreve dönmeleri konusunda bir girişiminiz olmadı?

Çakır: Benzer bir uygulama olan 1402'ye dayanılarak görevden alınanlardan haklarında mahkeme kararı olmayanlar şimdi yavaş yavaş görevlerine dönüyorlar. Fakat re'sen emekliler konusunda sayın reisicumhur çok katı. Üstelik Başbakan Ulusu zamanında bu insanların yeniden göreve dönmemeleri ve bir daha devlet memuriyeti yapamamaları konusunda yayınlanmış bir genelge var.

Turistik tesis işletmecileri, deniz aracı kiralayanlar !

İnsanların tatil anlayışı değişti.
Yalnızca kumlarda güneşlenip
denize girmekle yetinmiyorlar.
Spor, hareket ve heyecan arıyorlar.
İşte Kawasaki Jet Ski; yepyeni bir seçenek.
Hızı saatte 36 mil. Her yaşa uygun.
Güvenli, düşerseniz sizi terketmez,
etrafınızda döner.
Su roket sistemli, gizli pervaneli.
Denize yağ bırakmaz.
Kolay taşınır, gürültü yapmaz.
Bu fırsattan yararlanın.
Tesisiniz için Kawasaki Jet Ski alın , kiralayın

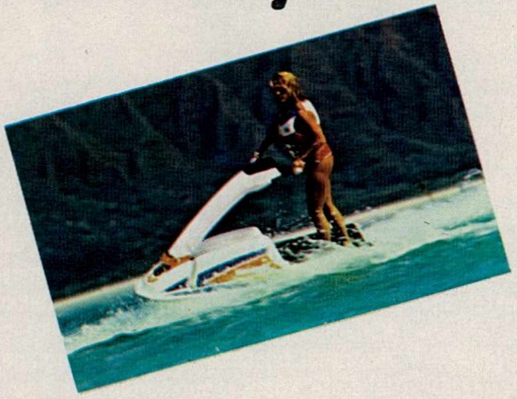

- Hızı satte 36 mil.
- Güvenli: Su roket sistemli, gizli pervaneli.
- Eksiksiz yedek parça ve bakım servisi.
- Sessiz çalışır, kolay taşınır.
- Su soğutmalı motor.
- Yakıt tasarrufu sağlar.

Kawasaki Water Craft jet ski®

"Suda uçmanın zevki"

Türkiye Genel Distribütörü:
DOĞUSAN
Doğu Anadolu Dış Ticaret A.Ş.
Ebulula Cad. Mermerler Sitesi
D Blok Daire 3 Akatlar-Etiler/IST.
Tel: 164 57 07-164 61 40 Telex: 27655 YDTC Tr

Yetkili satıcı:
HONDA CENTER
Çalıkuşu Sok. No: 17 1. Levent/IST.
Tel: 169 53 59-169 98 78
Telex: 27655 YDTC Tr

T.A.Y.M

GÜN GEÇMİYOR Kİ, 12 EYLÜL DÖNEMİNE İLİŞKİN YENİ BİR İDDİA ORTAYA ATILMASIN, YENİ BİR GERÇEK GÜN YÜZÜNE ÇIKMASIN... YÜCE DİVAN'DA 11 SUÇTAN YARGILANIP, İKİSİNDEN MAHKÛM OLAN BAYINDIRLIK ESKİ BAKANLARINDAN ŞERAFETTİN ELÇİ DE ARADAN 6 YIL GEÇTİKTEN SONRA 12 EYLÜL'ÜN BAŞBAKANI BÜLENT ULUSU'YU SUÇLADI. ULUSU, KARAR ÖNCESİ MAHKEME'Yİ ZİYARET EDİP, MAHKÛMİYET KARARI ÇIKARILMASINI SAĞLAMIŞTI ELÇİ'YE GÖRE...

ORTA boylu, ince yapılı, seyrek saçlı, koyu esmer tenli adam sabaha kadar gözünü kırpmadı. Ankara Kapalı Cezaevi'nin revirden bozma 13 numaralı koğuşunda, bir o başa, bir bu başa, volta atıp durdu.

Sabah olduğunda gardiyanlar yine gelecek, artık alıştığı şekilde ellerini kelepçeleyip götüreceklerdi.

Nereye mi?

Üç yıla yakın milletvekili, iki yıla yakın bakan olarak görev yaptığı, saygı gördüğü, kürsüsünden sayısını unuttuğu kadar konuşma yaptığı Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne... İki farkla... Kırmızı plakalı makam arabasıyla değil, askerî cezaevi arabasıyla... Bakan olarak, milletvekili olarak değil, yargıçların insafına kalmış bir sanık olarak...

SANIK SANDALYESİNE YOLCULUK

Avukatlık yaptığı yıllarda Elçi'nin adı "Doğrucu Davut"a çıkmıştı. "Haklı" olduğuna inanmadığı kimsenin davasını üstlenmiyor, zor durumda olanlardan para falan istemiyordu. Kendi deyimiyle, "mühim olan adaletti, adaletin doğru tecellisiydi..."

1977 yılında, Mardin'in "sevilen" isimlerinden biri olarak, Adalet Partisi listesinin ilk sırasından milletvekili seçildi Elçi... Kuruluşunu bir türlü içine sindiremediği *İkinci MC Hükümeti*'nin düşmesinden sonra da, 10 arkadaşıyla beraber CHP'ye destek vererek, *Ecevit Hükümeti'nin kurulmasını sağladı.* Yaptığı iş "karşılıksız" kalamazdı elbette... Yeni Ecevit Hükümeti'nde, Bayındırlık Bakanı oldu Elçi...

Bakanlığı sırasında Elçi'nin yaptıkları ikiye ayrılabilir.

İyi bir bakandı. Bakanlığının bağlı kuruluşları olan Karayolları, Yapı İşleri, Demir Yolları, Hava Meydanları ve Liman İnşaatı Genel Müdürlükleri, 1978 ve 1979 yılları çalışma programlarını yüzde 150'ye yakın oranlarla gerçekleştirmişler, bu beş genel müdürün beşi de Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ten takdirname almışlardı. Kimsenin o sıralarda ses çıkarmadığı, ama, daha sonra ona karşı kullandıkları yönü, *yatırımların büyük bölümünü "kuş uçmaz, kervan geçmez" Karadeniz'le Doğu Anadolu Bölgesi'ne kaydırmasıydı.* Kısa sürede şantiyeye dönmüştü buraları... Bu bölgelere gidişinde, herhangi bir bakan gibi değil, bir siyasî parti lideri, bir başbakan gibi karşılanıyor, meydanda konuşma yapacak olsa kürsüye omuzlarda taşınıyordu. "Doğu'nun Ankara'daki Elçisi" adını bile takanlar vardı Elçi'ye...

Ama, "politikacı" olarak pek "müdebbir" değildi. Hiç olamadı.

Bakanlığı sırasında, gazeteci Ülkü Arman'ın bir sorusuna şu cevabı verdi: "Evet, Türkiye'de Kürtler vardır. Ben de Kürtüm..."

Bakanlıktan ayrılıp TBMM'de "sade milletvekili" olarak yer aldıktan sonra da, 7-13 Temmuz 1980 tarihli Yankı dergisine bir demeç verdi: "Doğu halkı ekonomik perişanlık sonucu batıya göç etmiştir. Faşizmin bir uygulaması da, kitleler üzerinde kültürel baskı kurup, asimilasyoncu bir politika uygulamaktır..."

Kendisini elleri kelepçeli olarak 3 Şubat 1982 günü, önde bir yüzbaşı, arkada jandarma erleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne getiren askerî araçtan inerken, bunları düşünüyordu Elçi...

İfadesini alacak Soruşturma Komisyonu'nun önüne çıkarılmadan önce, TBMM binasının koridorlarında dolaştırıldı. Yüzbaşının dediğine göre, komisyon odasının yerini bulamamışlardı. Ama, Elçi, böyle zincirli, kelepçeli gezdirilmesinin bir "gözdağı" olduğunu, "ibret-i âlem" olsun diye yapıldığını düşünüyordu.

O öfkeyle, kendisine yapılanları "karınca kararınca" protesto etmek için, Millî Güvenlik Konseyi'nin kurduğu soruşturma komisyonunu "muhatap" almadığını, kesinlikle onlara ifade vermeyeceğini söyledi. Tepkisini 9/14 numaralı Soruşturma Komisyonu tutanaklarına geçirtti.

"Ben Parlamento'nun çatısı altında milli iradeye dayalı olarak görevlendirildim. Bu çatının altında bir cani gibi, eli kelepçeli olarak, etrafı silahlı muhafızlarla sarılmış vaziyette Parlamento koridorlarında dolaştırılmam, soruşturmanın amacından öteye, sadece benim kişiliğimi küçük düşürmeye yönelik bir davranıştır. Bunu, bana reva görülen bu davranışı, muameleyi protesto etmek amacıyla, ifade vermekten imtina ediyorum..."

Millî Güvenlik Konseyi'nin verdiği yetkilerle donanmış komisyonun üyeleri tedirgin olmuşlardı bu çıkıştan... Mutlaka ifade vermesi gerektiğini söylediler Elçi'ye... O da görüşlerini tutanaklara geçirmeye devam etti.

"Benim bu tepkimin komisyonunuzun davranışlarıyla ilgisi yok... Yalnız, bana reva görülen bu gayrı insani durumu protesto etmek ve bunun zabıtlara geçirilmesini sağlamak amacıyla, maalesef bu hakkımı kullanıyorum. Ancak insani koşullar içinde, rahat bir savunma ortamı sağlandığı takdirde, komisyonun sorularını cevaplan-

"Anayasa

Fotoğraf: Mehmet KORKMAZ/TEMPO

ULUSU'YA 6 YIL SONRA GELEN SUÇLAMA...

'ya tecavüz..."

dıracağım. Bu celsede ifade vermiyorum ve *bundan sonra da bu koşullar altında getirilip götürüleceksem, hiç bir zaman da cevap vermeyeceğim...''*

SON ANDA DEĞİŞEN EĞİLİM... Bayındırlık eski bakanı, Mardin eski milletvekili Şerafettin Elçi, yargılandığı Yüce Divan'da, 11 suçun 9'undan beraat etti, 2'sinden mahkûm oldu. Altı yıl sonra Tempo muhabirine verdiği demeçte, *dönemin başbakanı Bülent Ulusu'yu Anayasa Mahkemesi'ne müdahale etmekle, anayasal haklarına tecavüz etmekle suçladı Elçi...*

Anayasa Mahkemesi üyelerine çok yakın bir kaynaktan, Yassıada Başsavcısı Altay Ömer Egesel'den, kendisiyle ilgili kararın ''beraat'' olarak çıkacağını öğrenmişti. Ama, Başbakan Ulusu, kendisiyle ilgili kararın açıklanmasından bir gün önce, Anayasa Mahkemesi'ne beklenmedik bir ziyaret yapmış, ''kapalı kapılar arkasında'' konuşulanlardan sonra mahkûmiyet kararı çıkmıştı.

Anayasa Mahkemesi'nde yargılanmakla bitmedi Elçi'nin davaları... Hürriyet Ga-

zetesi'yle Yankı dergisine verdiği demeçlerle ilgili olarak 12 Eylül Müdahalesi'nin hemen ardından tutuklandı, 4'üncü Kolordu Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde yargılandı, 2 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı. Bu mahkumiyetini çekerken, önce Soruşturma Komisyonu'nun, sonra da Anayasa Mahkemesi'nin karşısına çıkarıldı. Anayasa Mahkemesi'nin kendisine 2 yıl 4 ay hapis cezası vermesine yol açan suçlamalar, "Yılmaz Çamlıbel'i Yapı İşleri Ankara 5. Bölge Müdürlüğü'ne, Halil Besen'i de yardımcılığına getirmek" ile "Doğulu'ları işe almak"tı.

"Dili belasına" otuz ay yattı Şerafettin Elçi...

Elçi, Tempo'nun konuyla ilgili sorularını şöyle yanıtladı:

TEMPO: 12 Eylül Harekatı'ndan sonra hakkınızda yapılan yargılamalar hakkında kısaca bilgi verirmisiniz?

ELÇİ : 12 Eylül'den sonra Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından tutuklandım.Hürriyet Gazetesi'ndeki "Türkiye'de Kürtler vardır. Ben de Kürdüm" ibaresini taşıyan demecim ve Yankı dergisindeki mülakatım nedeniyle sorgulandım ve tutuklandım. TCK'nun 142/3-6 Maddesi gereğince 2 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldım. Sıkıyönetim yasasında yapılan değişiklikle 3 yıla kadar hürriyeti bağlayıcı cezalarda sanığın temyiz hakkı kaldırıldığından, maalesef temyiz hakkımı da kullanamadığım için ceza kesinleşti. Böylece 12 Eylül Askeri Darbesi'nden sonra, düşüncesinden dolayı mahkum olan tek parlamenter oldum. 12 Eylül Darbesi generalleri bu ceza ile tatmin olmamış olacaklar ki, Gümrük ve Tekel eski Bakanı Tuncay Mataracı hakkında Yüce Divan'da açılan davada, beni de yanına sanık olarak kattılar. Tarihte eşi menendi bulunmayan bir iddiayla, "Dört kişinin gümrüğe alınması için bakandan ricada bulundum" diye, *bakanı azmettirmek* suçundan yargılandım. Kendi varlığını sürdürebilmek için MGK'na hoş görünme yarışına giren Anayasa Mahkemesi üyeleri bile, böylesine komik bir suçlama karşısında *beraat* kararı verme gereğini duydular.

1981 yılı ilk baharında Mardin'e giden ve bölgeyi kasıp kavuran Bolu Komando Tugayı yüzlerce kişiyi akıl almaz işkencelerden geçirerek aleyhime ipe sapa gelmez deliller topladı. Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesi'nde dava açıldı. Tanıkların mahkemede işkence ile ifade verdiklerini, aleyhimdeki suçlamaları inkar etmeleri sonucu bu davadan da beraat ettim.

Bu arada Bakanlık dönemimle ilgili Yüce Divan'da dava açıldı. Bu davanın sonucunda da, Doğu kökenli bazı kişileri göreve aldım diye *görevi kötüye kullanma* suçundan 2 yıl 4 ay hapis cezasına mahkum oldum. Bu davalar nedeniyle tutuklama kararları, görünmeyen birileri tarafından öylesine maharetle ayarlanıyordu ki, bir gün bile serbest kalmama fırsat bırakılmadı. Bu cezaların infazı için fasılasız 30 ayı aşkın süre cezaevinde yattım.

TEMPO: Görevinizle ilgili hangi iddialarla yargılandınız?

ELÇİ : Doğu kökenli bazı personelin göreve atanmasıyla ilgili 10 tane *görevi kötüye* kullanmak ve biri *rüşvet almak* suçlaması olmak üzere 11 suçtan yargılandım.

TEMPO: Bu yargılamanın sonucu ne oldu?

ELÇİ : Rüşvet alma suçu ve 8 görevi kötüye kullanma suçundan beraat ettim. Yılmaz Çamlıbel, Halil Besen ve Do-

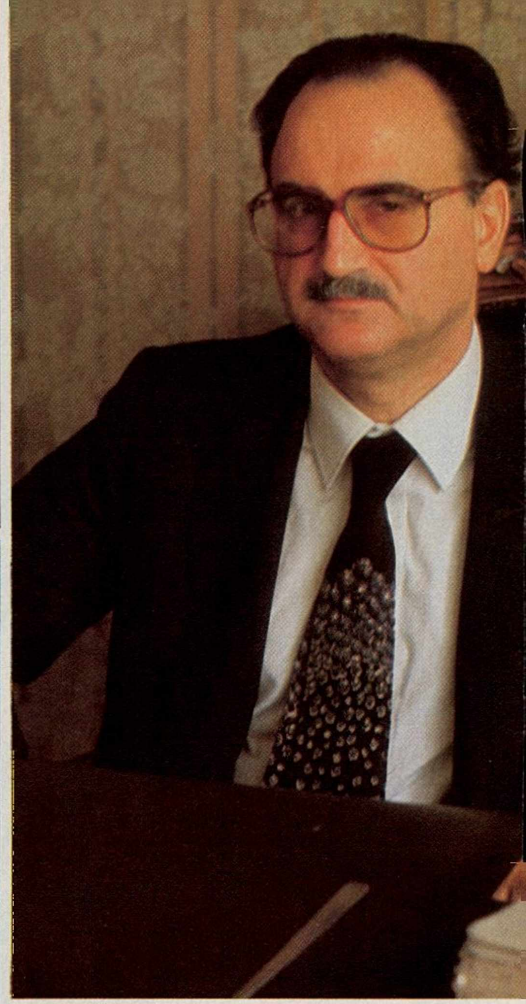

İbret-i âlem için koridor turları

Şerafettin Elçi Yassıada Başsavcısı Egesel'den, kendisiyle ilgili kararın "beraat" olacağını öğrenmişti ama, Başbakan Ulusu, kararın açıklanmasından bir gün önce Anayasa Mahkemesi'ne bir ziyaret yapmış ve "kapalı kapılar" ardında yapılan konuşmaların akabinde mahkûmiyet kararı çıkmıştı. Elleri kelepçeli olarak, bir yüzbaşı ile jandarma erleri arasında TBMM'ye getirilen Elçi, ilk önce binanın koridorlarında dolaştırılmıştı. Böyle, zincirli, kelepçeli gezdirilmesinin "ibret-i âlem" olsun diye yapıldığını düşünüyor...

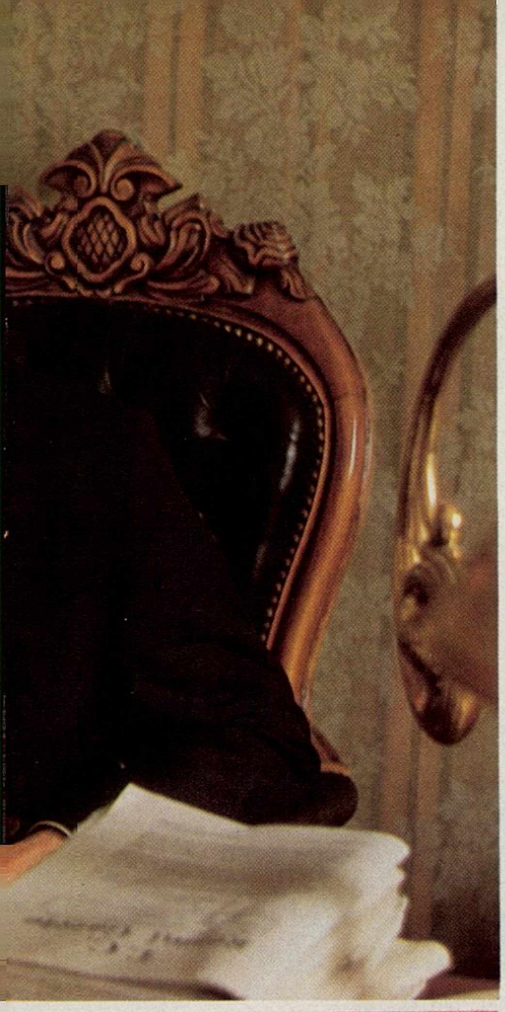

ğulu insanları göreve aldım diye 2 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırıldım.

TEMPO: Peki yapılan bu atamalar yasalara aykırı mıydı?

ELÇİ : Yapılan atamalarda en ufak bir usulsüzlük ve yasalara aykırılık yoktur. Tüm işlemler yasal çerçeve içinde ve yetki dahilinde yapılmıştır. Hukuktan biraz nasibini alan kişiler, hakkımdaki mahkumiyet kararının bir hukuki cinayet ve adalete sürülen bir kara leke olduğunu anlayabilirler.

Duruşma boyunca sürekli ısrarlarımıza rağmen, dava bir türlü hukuki zemine oturtulmadı. O günün esen şiddetli siyasi rüzgarına uygun hareket edildi. Herşeye ve herkese mutlak hakim olan MGK'nin haksız ve keyfi istemleri adalete tercih edildi. Her ne kadar MGK'nin fazlaca göze batan her istediğine uyulmadı ise de, onları tatmin edebilecek orta yol seçildi.

TEMPO: Anayasa Mahkemesi'nin bu tutumunu neye bağlıyorsunuz?

ELÇİ : Ne yazıkki, Osmanlı döneminden beri süre gelen gelenek ve anlayış bunda etkili olmaktadır. Tamamen özerk ve özgür olması gereken bilim-yargı ve din gibi üç kurum, hep siyasi gücün denetimi, etkisi ve hizmetinde olmuştur. Bizde güvenilir hukukçu pek azdır. Anayasa Mahkemesi'nin kararları sürekli tartışma konusu olmuştur. Bir de o günün koşullarına bakmak lazım. Askeri darbe ile yönetime el koyan 12 Eylül Yönetimi, meşru TBMM'ni ve ona dayalı meşru hükümeti dağıtmış, yasa hukuk tanımadan tüm anayasal kurumları suçlayarak tehdit etmiş, herkesi sindirmiştir. İstediği kurumu kapatmış, istediğini ortadan kaldırmıştır.

2324 sayılı Anayasa düzeni hakkında yasaya konulan bir hükümle MGK'nin ağzından çıkan her söz "yasaya aykırı ise yasa, Anayasa'ya aykırı ise Anayasa ilgadır", diyerek tüm yasa ve Anayasa rafa kaldırılmıştır. Hiç bir kurum ve kuruluşun güvencesi kalmamıştır. Nitekim bir cümlelik kararla yargının teminatı olan Yüksek Hakimler Kurulu kapatılmıştır. Aynı akıbet Anayasa Mahkemesi'nin başında Demokles'in kılıcı gibi sallanıp durmuştur. Anayasa Mahkemesi hukuku koruma, hukuka bağlı kalmadan ziyade, varlığını sürdürebilme, canını kurtarma telaşına düşmüştür. Demokrasi, insan hak ve özgürlüklerini tüm hukuku tepetaklak eden MGK'ne bağlılıklarını iletmede hiçbir sakınca görmemiştir. Anayasa'nın olmadığı bir ülkede "Anayasa Mahkemesi" olarak varlığını sürdürmeyi büyük bir beceri ve başarı saymıştır. Böylesine bir ortamda, böylesine bir anlayıştan adil bir karar beklenebilir mi? Anayasa Mahkemesi, tamamen yasalara uygun ve yetkimiz dahilinde olan "takdir hakkı"mızı takdire kalkışarak, siyasi ve idari hukuku tepetaklak etmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin tutum ve davranışı yalnız içerde değil; yurt dışında bile tepkilere neden olmuştur. 2.12.1985 tarihli Cumhuriyet gazetesinde Yalçın Doğan imzasıyla yayınlanan haber-yorumda şöyle deniliyordu:

"Semih Özmert başkanlığındaki Anayasa Mahkemesi heyetinin Almanya'da resmen davetli bulunduğu sırada iki mahkeme heyeti arasındaki ortak toplantıya Alman Anayasa Mahkemesi'nden iki üye; "Biz Türkiye'de insan haklarının zedelenmesine, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasına seyirci kalan Anayasa Mahkemesi üyeleri ile aynı masaya oturmayız", diyorlar. Görülüyor ki, Anayasa Mahkemesi'nin hukuk dışı tutum ve davranışı, nezaket gereği bile olsa hoşgörülemiyecek boyutlara varmıştır. Bakınız bizim mahkumiyetimize gerekçe hazırlayabilmek için yerin dibine batırılan, Yılmaz Çamlıbel'i Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ismen zikrederek takdirle anıp, bize teşekkür etmiştir.

TEMPO: Haksız olduğunu belirtiğiniz Anayasa Mahkemesi'nin bu kararını etkileyenler olmuş mu?

ELÇİ : Önceki sorularınıza verdiğim yanıtlarda MGK'nin Anayasa Mahkemesi üzerindeki hukuki ve psikolojik etki ve baskısına değinmiştim. Konsey'in bunun dışında açık bir talimatı olduğuna dair elimde belge yok. Ancak, benimle ilgili kararın verilmesinden önce aynı gün dönemin Başbakanı Bülent Ulusu'nun ani olarak Anayasa Mahkemesi'ni ziyareti dikkat çekicidir. Tahliyeden sonra kendisini ziyarete gittiğim ve Anayasa Mahkemesi üyelerinden bir kesimi ile yakın ilişkisi olan merhum Ömer Altay Egesel, "Sizin hakkınızda beraat kararı verilecekti,ancak karar günü bu mahkumiyete dönüştü" demiştir. Kapalı kapılar ardında konuşulanları kanıtlayabilecek durumda değilim. Fakat ister istemez bu ziyaret bazı kuşkuları celbetmektedir.

TEMPO: Sizi mutlak cezalandırma istemlerinin gerekçesi ne olabilir?

ELÇİ : Bu dava ne görevi kötüye kullanma, ne de rüşvet davasıdır. Bu dava politik ve ideolojik hesap ve amaçlarla açılmış bir davadır. Askeri darbeler, devirdikleri siyasi güçleri karalama ve yıpratmayı başlıca amaç haline getirirler. 12 Eylül Askeri Yönetimi, 1982 Anayasası'nın geçici maddelerinin ilanına kadar AP'nin bazı elemanlarıyla gizli ittifaklar kurup onları himayelerine alırken, benim de mensubu olduğum CHP'ni insafsızca karalamayı programlamıştı.

Doğudaki vatandaşlara yapılan zulüm ve haksızlığa karşı çıkan, onlara hizmet elini uzatan, etnik kökeni nedeniyle sakıncalı görülenleri ezmenin yanında, benim gibi düşünen insanlara da gözdağı verilmek istenmiştir. Güdülen amaç budur.

Mehmet KORKMAZ

YEDİ KİŞİLİK KOMİTE YENİ TİP PEŞİNDE

SOSYALİST PARTİLER ANAYASA SA

SOSYALİST PARTİ'NİN GELECEĞİ, ÇİLİNGİROĞLU'NUN MÜTALÂASINA VE ANAYASA MAHKEMESİ'NİN KARARINA BAĞLI... AYBAR VE ARKADAŞLARI DA YENİ BİR SOSYALİST PARTİ KURULUŞU İÇİN ÇALIŞIYORLAR. YENİ BİR TİP'İN OLUŞTURULMASI YÖNÜNDE İLK GÖREV 7 KİŞİLİK KOMİTENİN... AMA ONLARIN DA GÖZÜ ANAYASA MAHKEMESİ'NDE... KESİN KARARLARINI SP'NİN AKİBETİ BELLİ OLDUKTAN SONRA VERECEKLER.

YARGITAY Başsavcısı Firuz Çilingiroğlu'nun önünde kalın bir klasör duruyor. Üzerindeki etikette "Sosyalist Parti Davası" yazılı... Kara kaplı klasörle işi bitince, esas hakkındaki mütalaasını yazıp, Anayasa Mahkemesi'ne gönderecek Çilingiroğlu... Verilecek karar, ya "Harç bitti, yapı paydos" dedirtecek Perinçek güdümlü Sosyalist Parti'ye, ya da partinin yaşamasıyla birlikte sosyalist solda yeni tartışmaları, görüşmeleri gündeme getirecek. Zira Anayasa Mahkemesi'nin vereceği kararı gözleyenler sadece Perinçek ve arkadaşlarının Sosyalist Partisi değil. Aybar ve arkadaşları da, TİP'in yeniden oluşturulması yönünde sessiz, derinden bir faaliyet içinde...

ANAP almış başını gider, Meclis bütçe görüşmeleriyle uğraşır, SHP meydanlarda iktidara yüklenip, kendi içinde kongrelerle uğraşırken, örgütlenme arayışları içindeki sosyalist sol ne yapıyor?

Bu sorunun cevabını vermek için iki ay kadar geriye gidip, Cağaloğlu'ndaki Türk Tabibler Konseyi binasına kadar şöyle bir uzanmak gerek.

Salonda yaklaşık 100 kişi vardı, 20 Şubat Cumartesi günü... Öğle yemeğinin getirdiği rehaveti üzerlerinden atmışlar büyük bir dikkatle kürsüdeki pos bıyıklı, ak saçlı kişiyi dinliyorlardı. Eşini kaybetmenin ve geçirdiği enfarktüsün izlerini, 70 küsur yılın kırışıklarıyla birlikte taşıyan Mehmet Ali Aybar'ın dinleyicileri arasında "beklenmedik" isimler de vardı... "Daha fazla bekleyemeden" Sosyalist Parti'yi kuranlardan Genel Başkan Ferit İlsever gibi, bu partinin "doğal lideri" Doğu Perinçek gibi...

Ama kapatılan TİP'in kurucularından Kemal Nebioğlu, DİSK yöneticilerinden Muzaffer Bal, Aybar'ın Sosyalist Devrim Partisi'nden omuzdaşı Cenan Bıçakçı, eski TÖS'cülerden Veli Kasımoğlu yadırganmayan kişilerdi.

BUZ GİBİ BİR HAVA

Konu, yeni bir sosyalist parti kurulması, sosyalistlerin tek çatı altında birleşmesiydi. SP'nin Genel Başkanı Ferit İlsever, sosyalist bir yeni partiye gerek bulunmadığını anlattı, "Buyurun gelin, aramıza katılın" çağrısında bulundu. Perinçek'in konuşması da aynı doğrultudaydı. SP'nin "beklenmeden" kuruluşunu ise, Aybar'ın başkanlık ettiği çalışmaların uzamasına bağlıyordu.

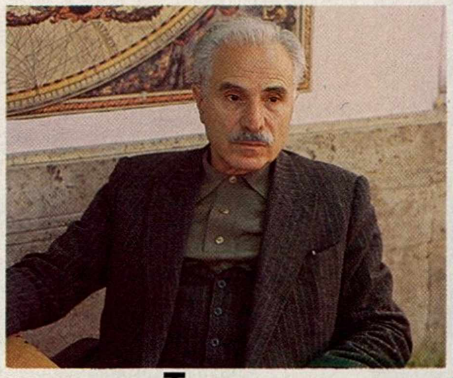

Fotoğraf: Mehmet KORKMAZ/TEMPO

Türk Tabibler Konseyi'nin Cağaloğlu'ndaki binasında 20 Şubat'ta yapılan toplantıda Cenan Bıçakçı (sağda) sözü alıp, Perinçek ve arkadaşlarının "ayrılıkçı" olduğunu söylemesi buz gibi bir hava yaratmıştı. Arkasından Veli Kasımoğlu (üstte), toplanmanın ilkeler etrafında olması gerektiğini söyleyince, SP yöneticileri ve Perinçek sessizce salonu terketmişti. Sonunda komite Mehmet Ali Aybar (büyük resim) ve Kemal Nebioğlu'nun önerdiği isimlerden oluştu.

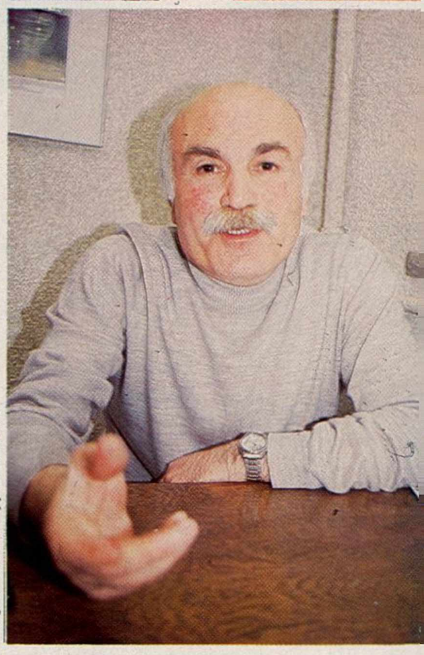

Fotoğraf: Gülümser İŞÇELEBİ/TEMPO

Sözü Cenan Bıçakçı alıp, noktayı koyduğunda, salonda *buz gibi* bir hava esecekti. Perinçek ve arkadaşlarının bu toplantıları kendi hiziplerinin propagandası için kullandığını, esas amaçlarının kendi başlarına parti kurmak olduğunu ve bunu da gerçekleştirdiklerini anlattı Bıçakçı... Birçok sosyalistin Perinçek ve arka-

daşlarını "ayrılıkçı" olarak görüp, bu yüzden toplantılara katılmadığını söyledi... "Bu toplantılara birleştirmek için değil, parçalamak için geliyorsunuz" deyince hava iyice soğumuştu salonda...

Sırada Veli Kasımoğlu vardı... Yakın geçmişte Ecevit'lerin Demokratik Sol Partisi'nde de yer alan, Celal Kürkoğlu'nun muhalefet hareketine katılan, eski bir sosyalist olan Veli Kasımoğlu, derlenip toplanmanın *şahıslar değil ilkeler* etrafında olması gerektiğini anlatıp, tam 13 tane ilke sıraladı.

Kasımoğlu'na göre sosyalistleri birbirinden ayıranlar, ilkeler üzerinde farklı görüş yürütmeleri ve kişilerin güven vermeyen tavırlarıydı. "İlkeler sağlamca saptandıktan sonra, kurulacak bir parti çevresinde katılımlar çoğalabilir ve zamanla gelişir" dedi Kasımoğlu...

Bunun üzerine Perinçek yeniden söz alıp, "Veli Ağabeyimizin saydığı ilkeler, partimizde mevcuttur" diyecek, SP Tüzüğü'nün nasıl hazırlandığını, Gorbaçov'un söylediklerinin de, söylemediklerinin de SP programında mevcut olduğunu anlatacaktı.

Eleştiri ve mırıltıların sürmesi üzerine, SP yöneticileriyle Perinçek sessizce terketti salonu. Kalanların aldığı karar bir komite kurularak *kolların sıvanması* yolundaydı.

HEDEF EN ESKİ TİP

Mehmet Ali Aybar ve Kemal Nebioğlu tarafından önerilen isimlerden oluştu komite. Cenan Bıçakçı, Veli Kasımoğlu, Orhan Hantal, Yaşar Avcı, Fikret Koçyiğit, Hüseyin İmik ve Şahap Balcıoğlu'nun görevleri de şöyle belirlendi:

"Parçalanmalardan önceki TİP örneği , tüm emekçileri içeren, demokrat, sömürünün ortadan kalkmasını amaçlayan, anti emperyalist, her bakımdan bağımsızlığı savunabilen yeni bir işçi partisinin kurulması olanaklarını aramak, eski TİP'lilerle, geçmişte partili olmuş, olmamış sosyalistlerle temas kurmak, bir rapor hazırlayarak düzenlenecek bir zirve toplantısına sunmak."

Komite üyelerinden Cenan Bıçakçı, "Arkadaşları büyük bir dinamizm içinde gördüm" dedi Tempo'ya, "Heyecanlarını kaybetmemişler. Şimdiki partilerin hiçbirinin tabanı yok. Ama sosyalistler dimdik ayakta duruyorlar. Yeni bir işçi partisi fikri hepsini heyecanlandırdı. Böyle bir oluşum için sabırsızlanıyorlar."

Şöyle 1965'lere doğru buram buram *nostalji* kokan bu gözlemleri Ege Bölgesi'ndeki temaslarında yapmıştı Cenan Bıçakçı.

İkincisinin *zemin yoklamaları* 7'ler tarafından sürdürülürken, birinci sosyalist partinin kaderi Anayasa Mahkemesi'nin elinde bulunuyor. Sözlü açıklamalarını yaptı SP Genel Başkanı Ferit İlsever ve avukatları... Şimdi Yargıtay Başsavcısı'nın hazırlayacağı esas hakkında mütalaa vardından mahkemenin vereceği karar bekleniyor.

SP OMUZ İSTİYOR

Bu aşamada, ikinci bir sosyalist parti kurulması çalışmaları yerine SP'ye *omuz verilmesini* istedi genel sekreter Yalçın Büyükdağlı...

Tempo'nun sorularını cevaplandırırken, "Çünkü bizim partinin şahsında bütün sosyalistlerin akibeti sözkonusu" dedi, "Eğer bizim parti kapatılırsa, bu demektir ki, 1982 Anayasası değişmeden bundan böyle sosyalist parti kurulamaz."

Ama partilerinin kapatılmasını da "Çok zayıf bir olasılık" olarak görüyordu Büyükdağlı, "Anayasa sosyalist partiye değil, sınıf diktatörlüğüne dayalı partilere kapalıdır. Bizim durumumuz ise farklı" dedi. Tüzük ve programın incelenmesi sonunda SP'nin ne kadar *demokrat ve özgürlükçü* olduğunun görüleceğine inanıyordu. Ancak, Başsavcı Çilingiroğlu'nun SP Ankara İl Başkanı Ali Kalan ve üç arkadaşıyla görüşürken, "Anayasa'nın sosyalist partilere kapalı olduğu tartışmaları var" dediğini de saklamıyordu Büyükdağlı...

Yeni bir "eski TİP" kurmak için zemin yoklayanlara da SP'nin "resmi" çağrısını şöyle açıkladı, Genel Sekreter Büyükdağlı:

"Başka bir parti kurulacaksa, programının bizimkinden çok farklı olması gerekir. Çok farklı bir program olmayacaksa başka parti kurmaya gerek yok. Gelin bir çatı altında toplanalım. Programımız, tüzüğümüz gayet geniş kapsamlı, bütün sosyalistleri bünyesinde barındırmaya yönelik. Sosyal demokrat arkadaşlar bile SP'yi kendilerine yakın buluyorlar."

AYBAR: BEKLEYELİM, GÖRELİM

Şubat sonundaki toplantıdan bu yana ortaya çıkan gelişmeler ışığında Aybar'ın görüşlerine de başvurdu Tempo muhabiri... SP Genel Sekreteri Yalçın Büyükdağlı'nın "Türkiye'deki bütün sosyalistlerin bu aşamada bize omuz vermeleri gerekir" sözünü haklı buldu Aybar... Sözkonusu aşama, Anayasa Mahkemesi'ni kapsıyordu. Aybar, Türkiye'de sosyalist solun örgütlenmesi sorununun Anayasa Mahkemesi'nde SP aleyhinde açılan davanın sonucuna bağlı olduğunu anlattı. "Mahkemenin 'Anayasa sosyalizme kapalı' hükmüne varması halinde, yapılacak bir şey kalmayacak" dedi. Mahkeme SP'yi kapatırsa, sorun yeniden ele alınıp, görüşülecek, değerlendirilecekti.

Kurulmuşuyla, kurulacağıyla sosyalist partiler, Anayasa salıncağında, sallantıda sözün kısası...

LINCAĞINDA

BAYAN BAKAN, "ÖKÜZÜN ALTINDA BUZAĞI DİYOR, AMMA...

Sosyal araştırmacı olduğu halde PİAR-SİAR araştırmalarının yararlı olup olamayacağını bilmeyen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut, SSK Genel Müdürü Fikret Yağmur'u, araştırma yapılmasını reddettiği için payladı. Bir süre sonra da Yağmur görevinden alındı.

Anket çıkacak,

"KAMUOYU ARAŞTIRMASI" YAPTIRMA MODASINA SON OLARAK "BAYAN BAKAN" İMREN AYKUT DA KATILDI. İŞÇİLERE GENEL GREVE TARAFTAR OLUP OLMADIKLARI, İŞÇİ EMEKLİLERİNE DE BANKALARIN ÖNÜNDE NEDEN "MAAŞ KUYRUKLARI" OLUŞTURDUKLARI SORULUYOR. HEDİYESİ UCUZ MU UCUZ, YALNIZCA 68 MİLYONCUK... BİR SORU DA BİZ SORALIM DEDİK, AYKUT'TAN "ÖKÜZÜN ALTINDA BUZAĞI ARAMAYIN... SİZİNLE UĞRAŞIRIM" CEVABINI ALDIK.

SOSYAL Sigortalar Kurumu Genel Müdürü Fikret Yağmur'un görevden alınıp "bakanlık müşaviri" yapıldığı haberi ilk duyulduğunda, tepkiler değişik oldu.

"Normaldir, bakanın şahsî tasarrufudur. Herkes, bildiği, güvendiği birileriyle çalışmak, kendi kadrolarını kurmak ister. Bu değişikliğin Yağmur'un kişiliğiyle bir ilgisi yok..." diyenler vardı . Hükümetlerle beraber bürokratik kadroların da yenilendiğini görmüş, yaşamış tecrübeli bürokratların görüşüydü bu...

"SSK'nın dağ gibi birikmiş sorunları vardı. En önemlisi, işverenlerden prim alacaklarını bir türlü tahsil edemediği için, kurum iflasın eşiğine gelmişti. Bakanın yaptığı 'taze kan' arayışıdır, normaldir..." diyenler de oldu. Onlar da kendilerine göre haklıydı. Sorunlarını çözebilmek için ciddî şekilde SSK'nın silkelenmesi gerekiyordu.

Ama, başka bürokratik görev değişikliklerinin aksine, aylar geçmesine rağmen durulmadı SSK kamuoyu... Son söylentiye göre, aynı zamanda Türk Kadınını Güçlendirme Vakfı'nın Bolu Şube Başkanı olan Bolu Valisi'nin eşi, SSK Bolu Hastanesi'nin başhekiminden *vakfa 30-35 milyon lira değerinde toplam 28 kalem jinekolojik âlet ve malzeme verilmesini istemiş, isteği Genel Müdür Yağmur'a ileten başhekim "Olmaz öyle saçma şey..." diye zılgıtı yemişti.* Raslantı bu ya... İki hafta sonra koltuğu boştu Yağmur'un...

Yağmur'un görevden alınmasına bu üçüncü yorum gelince, "Bayan Bakan" İmren Aykut'u TBMM'de buldu Tempo muhabirleri... Soruyu duyunca, Millî Güvenlik Konseyi tarafından bir kere seçildiği Danışma Meclisi, millet tarafından iki kere seçildiği (biri MDP'den, biri ANAP'tan) TBMM üyelikleri süresince güzel ve güleç yüzünden hiç eksilmeyen tebessümü aniden kayboluverdi Aykut'un... Konuşurken de devam etti öfkesi...

"Kesinlikle bunlar doğru değil... Bakan olarak göreve geldiğimde, ilk gözüme çarpan şey, SSK'da işlerin iyi yürümediği oldu. Hastanelerin durumu perişandı. Hastalarımız saatlerce kuyruklarda bekliyorlardı. Emeklilerin durumu da aynıydı, perişandı. Emekli aylıklarının bağlanması aylar sürüyordu. Kurumun prim alacakları çok kabarmıştı, her gün biraz daha artıyordu. Yağmur'un görevden alınması için, gerek milletvekillerinden, gerek teşkilattan yüzlerce müracaat geldi. Onu görevden aldıktan sonra da yüzlerce tebrik

kuş çıkacak

telgrafı geldi. Böyle bir kişi görevde tutulabilir mi?''

''Bir de 'anket meselesi' var'' diyecek gibi olduk.

Bayan Bakan iyice sinirlenmişti. ''Öküz altında buzağı arar nitelikte bir şeyler yazarsanız sizinle uğraşırım'' dedi.

Anket nereden çıktı?

Tempo muhabirinin ''Anket Meselesi'' diye iki kelimede özetlediği konu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın kulislerinde daha önce de gündeme gelmişti. Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun *Türkiye'deki durumu da ele alacağı* yıllık toplantısı yaklaşırken, bakanlık bünyesinde bir Yüksek Danışma Kurulu meydana getirilmiş, kurula sendikacılar, profesörler, çiftçi, esnaf, emekli temsilcileri çağrılmıştı. Normaldi bu... Çalışma hayatını düzenleyen yasaların elden geçirileceği bir toplantıda, ilgili herkesin görüşlerinin alınmasında yarar vardı.

Ama, PİAR Araştırma Şirketi'nin sahibi Bülent Tanla'nın böyle bir kurulda ne işi vardı? Bu soruyu soran Tempo muhabiri, İmren Aykut'tan ''Sayın Tanla kurul üyesi değil...'' cevabını almıştı. Değilse, televizyon haberlerinde görüntüleri yayınlanan Yüksek Danışma Kurulu toplantısında ne işi vardı?

Bu soruya cevap getirebilecek ilk işaretler İzmir ve Adana'dan geldi. PİAR'ın anketörleri, *ellerinde bakan imzalı izin belgesi,* işyerlerini dolaşıp ''Bir genel grev olursa katılır mısınız?'' sorusunu soruyorlardı. İşyerlerinin büyük bölümünde, işçiler bu soruyu cevaplamaya yanaşmamış, tepki göstermişlerdi.

''Ben böyle bir araştırma yaptırmadım'' diye konuştu Aykut...

Sahibi olduğu araştırma şirketinin 34 özel, 14 kamu kuruluşu hesabına zaman zaman kamuoyu araştırması yaptığını söyleyen PİAR-SİAR Grubu'nun sahibi Bülent Tanla, Yüksek Danışma Kurulu'nun üyesi olmadığını doğrularken, *anket konusunda Aykut'tan ayrıldı.*

''Bakanlık bünyesinde pilot bir araştırma sürdürdük'' dedi. ''Sorduğumuz yüz kadar soru vardı. Bu soruların hangilerinin tepki çektiğini saptadıktan sonra, asıl araştırma sorularını belirledik. Biz her türlü araştırmada, araştırmayı yaptıran kurumun izin yazısını alırız. Çalışma Bakanlığı'nın da bu pilot araştırma için izin yazısı var. Asıl araştırmaya başlamak için bütçe görüşmelerinin bitmesini bekliyoruz...''

Yağdı yağmur, çıktı anket...

PİAR-SİAR Grubu'nun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde yaptığı ilk araştırma, ''Genel grev olsa katılır mısınız?'' nabız yoklaması değildi. Fikret Yağmur'un genel müdür olduğu sıralarda, PİAR'ın yan kuruluşu SİAR tarafından SSK'ya bir yazı yazılmış, bakanla yapılan görüşme sonunda bir prensip anlaşmasına varıldığı, 3 bin kişilik bir kitleye işçi emeklilerinin kurumdan ne beklediklerinin sorulacağı söylenmişti. *Çok değil, 68 milyon liraydı anketin ''hediye''si...*

Yağmur'un hızla gözden düşmesi, anket konusunun SSK Müdürler Kurulu'nun gündemine girmesiyle başladı. Kuruldaki işçi temsilcisi Enver Toçoğlu sert şekilde karşı çıktı buna... ''İşçi emeklileri bankaların önünde neden kuyruk oluyor?'' sorusunu sormanın âlemi yoktu. Aldıkları o kadar düşük emekli maaşıyla zor geçinen insanlar, değil iki saat öncesinden, üç ay öncesinden bankaların önünde kuyruk olurlardı. Hem, böyle araştırmalar yapılacaksa, ihale yapılması, diğer araştırma şirketlerinden de teklifler alınması gerekirdi.

SSK Müdürler Kurulu, ikiye karşı üç oyla reddetti araştırmanın yapılmasını... Sonra da İmren Aykut'un başkanlığında bir toplantı oldu. Sinirliydi Aykut... Genel Müdür Yağmur'a, ''Niye reddettiniz?'' diye sordu. ''Sayın Toçoğlu karşı çıkıyor Sayın Bakanım'' dedi Yağmur... Toçoğlu da, ''Böyle bir araştırmanın yararlı olacağına inanmıyorum efendim'' diye onu destekledi.

Bakan olduğu günden beri çabuk sinirlenen Aykut'un kan beynine sıçradı bu sözler üzerine... ''Ben sosyal araştırmacı olduğum halde bunun yararlı olup olmadığını bilemiyorum. Sen kim oluyorsun da yararsız olduğunu söylüyorsun'' diye bağırdı.

Bir süre sonra da Yağmur SSK'nın başından alındı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde bulunan Bağ-Kur'da böyle sorunlar yaşanmadı. SİAR-PİAR'ın önerdiği bir anket onların da bünyesinde yapılıyordu, ama, mesele yönetim kuruluna götürülmemiş, *Genel Müdür İsmet Atilla tarafından onaylanarak doğrudan doğruya uygulamaya konulmuştu.*

Tempo muhabirleri, ''Niye PİAR-SİAR da başkası değil? Niye ihale yapılmıyor?'' sorularını da sordular Bayan Bakan'a... ''Öküzün altında buzağı aramaya kalkarsanız sizinle uğraşırım'' şeklinde, tehditle karışık bir tepkiyle cevapladı bu soruyu...

''Bu kuruluşu eskiden beri tanıyorum'' dedi Aykut, ''Yaptıkları araştırmaları biliyor, kendilerine güveniyorum. Ben kendim de bu konuları bilen bir kişiyim. Bunun için kimin iyi araştırma yapacağını, kimin yapmayacağını bilirim. Bugüne kadar bütün bakanlıklar araştırma yaptırdı. Onların yaptırdığı araştırmalar üzerinde durulmuyor da, neden benimkiler üzerinde duruluyor?''

Herhalde, yaşadığımız ''geçiş dönemi'' sırasında genel grev, işçi hakları gibi konularda fazla hassas olduğumuz için..

Turhan SALMAN

SHP'de Atala

DGM'DE AKLANDI, PARTİDEN BERAAT BEKLİYOR

SİİRT BÖLGE TOPLANTISINDA TAM BİR YIL ÖNCE YAPTIĞI KONUŞMADAN ÖTÜRÜ SUÇLANDI TURGUT ATALAY... SHP DİSİPLİN KURULU'NDAN, GENEL BAŞKAN'I İNÖNÜ'DEN "BÖLÜCÜ" DAMGASI YEDİ. DGM SAVCISI İSE ATALAY'IN KONUŞMASININ TAM AKSİNE "BİRLEŞTİRİCİ" OLDUĞU GÖRÜŞÜNE VARDI. DGM'DE AKLANAN ATALAY, ŞİMDİ İNÖNÜ'DEN DE "BERAAT" BEKLİYOR...

NASIL SODEP'e kurucu olduğunda "veto" edileceği aklından geçmediyse, bundan tam bir yıl önce 18 Nisan 1987 günü SHP'nin Siirt bölge toplantısında konuşurken de, çok sevdiği partisinden ihraç edileceğini hiç düşünmemişti Turgut Atalay... Ama, politikada başına hep "hiç düşünmedikleri" geldi.

Maliye Bakanlığı'nın geleceği parlak görülen bürokratlarından biriydi. 12 Eylül sonrası, partilerin kurulmasına izin verildiğinde, ülkeye politika aracılığıyla hizmeti tercih etti. SODEP'in kuruluş çalışmalarına katılan Turgut Atalay, Milli Güvenlik Konseyi'nce "veto" edilince "pes" demedi, çalışmalarını bir sade üye olarak sürdürdü. Doğrusu, bu bağlılığının karşılığını da gördü. SODEP, Turgut Atalay'ı 1984 yerel seçimlerinde memleketi olan Diyarbakır'dan belediye başkanı adayı gösterdi.

Sosyaldemokrat oyların SODEP, Halkçı Parti ve bazı bağımsız adaylar arasında bölünmesi sonucu belediye başkanı olamadı Turgut Atalay... Ama HP-SODEP birleşmesi sonrası yapılan büyük kongrede SHP'nin Merkez Karar ve Yürütme Kurulu'na seçildi.

Artık verilen her göreve koşuyor, her fırsatta kürsüye çıkıp halka partisini tanıtmaya, partilileri de genel merkezin ilke kararları doğrultusunda aydınlatmaya çalışıyordu.

PANDOMİM SİİRT'TE KOPUYOR

Her şey yolundaydı artık. Turgut Atalay politikada pişiyor, bir yandan da kendini yapılacak ilk genel seçime hazırlıyordu. Ama olanlar Siirt'te oldu. Partisinin bölge toplantısında Genel Başkan'ı İnönü ve öteki hatiplerden sonra kürsüye Atalay da çıkmış, öncekilere benzer konuşmalarından birini yapmıştı. Kürsüdeyken ve indikten sonra da herhangi bir olağanüstü tepki ortaya çıkmamıştı. Sadece biraz fazlaca alkışlanmıştı, o kadar...

Konuşmasını tamamlayıp kürsüden indiğinde selâmladığı Genel Başkan'ı İnönü, ertesi gün "konuşmasıyla ayrılıkçı akımları özendirdiğini" iddia ederek Atalay'ın disiplin kuruluna sevkini istedi. Basında da fırtına kopmuştu. Partinin, o günkü MKYK üyeleri tarafından apar topar Merkez Disiplin Kurulu'na sevkediliyor, İnönü'nün tavrının da etkisiyle "MKYK üyeliğinden iki yıllığına ihraç"la cezalandırıldı.

İş bununla kalmıyor, partide kopan, basında da süren fırtına sonrası Siirt Cumhuriyet Savcılığı'nca hakkında soruşturma da açılıyordu Atalay'ın. Ancak, sıkıyönetim sebebiyle verilen görevsizlik kararı sonucu, Atalay'ın dosyası Diyarbakır DGM'sine sevkedilecekti. Böylece parlak, genç bir bürokratken, partisinde "istenmeyen adam" ilân edilen Atalay, hayâl ettiği milletvekili sıraları yerine DGM'nin sanık sandalyesine oturacaktı.

Ama Atalay, bu arada genel seçim gelip çatınca, hiçbir şey olmamış gibi seçim bölgesi Diyarbakır'a gidip bir *nefer* gibi çalıştı SHP için... Hemşerileri partisini genel merkezi gibi vefasız çıkmayıp, önseçime giren kardeşi Fuat Atalay'ı Diyarbakır birinci bölgede SHP listesinin ikinci sırasına oturttular önce, sonra da oylarıyla TBMM'ye gönderiverdiler.

SAVCIDAN DEMOKRASİ DERSİ

Kardeşinin TBMM'ye girmesi moral kazandırmıştı Turgut Atalay'a... DGM'den de olumlu bir karar çıkması halinde, hep ters giden işlerin düzelmesi mümkün olabilecekti.

Diyarbakır DGM Savcısı Cemil Yeşiloğlu, adeta "politikacılara demokrasi dersi" kokan esas hakkında mütalâasını 23 Mart günü 1988/34 sayıyla verdi mahkeme başkanlığına...

Savcı, Turgut Atalay'ın SHP Siirt bölge toplantısında yaptığı konuşmanın ses bandının çözülürken incelendiğini, konuşmanın "ırkçılık propagandası" niteliği taşımadığı görüşüne varıldığını belirtti.

DGM Savcısı Yeşiloğlu, vardığı görüşü şöyle açıklıyordu:

"Sanık *"Kürt"* ya da *"Kürtler"* sözünü hiç kullanmamıştır. Sadece *Kürtçe konuşan* vatandaşların devlet ve vatanlarına bağlı, kardeşçe yaşamak istediklerini vurgulamaktadır. Sadece *Kürtçe dilinden* bahsetmektedir. *Kardeşçe yaşamayı vurgulamak,* bölücülük ve ayrımcılık değil, aksine *birleştirici bir tutumdur.* Sanık kesinlikle ayrı bir ırk, ya da ulus savunuculuğu yapmamaktadır. Milli duygu-

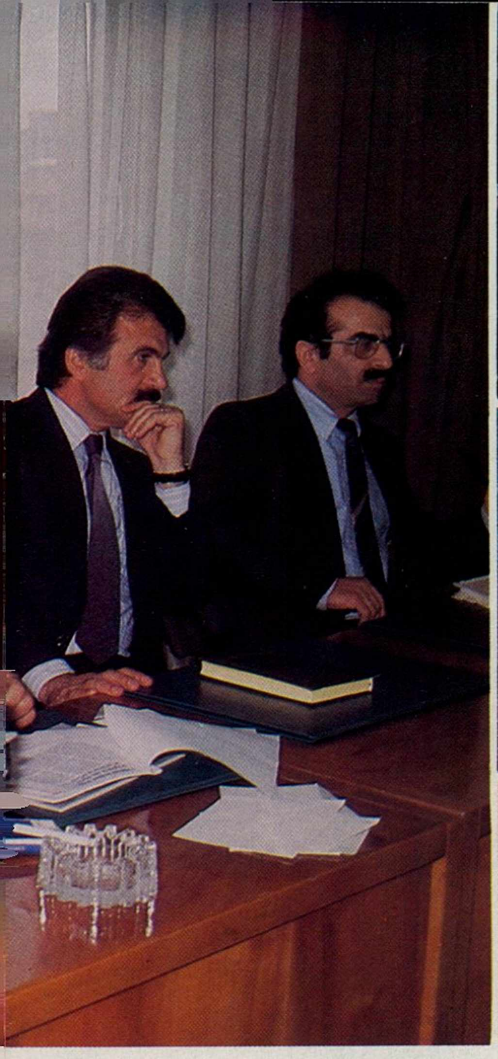

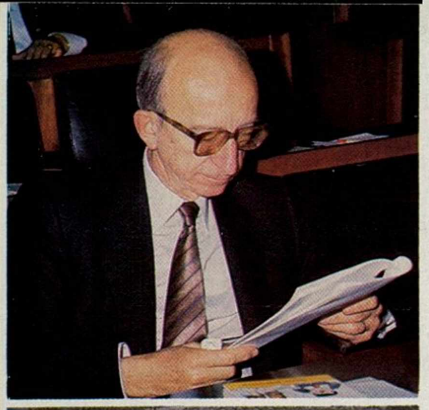

DGM'nin aklama kararından mutlu olan Atalay (büyük resimde çantalı) kendisine yapılan muameleden ötürü buruk. Partidaşı Tunceli Milletvekili Kamer Genç de, "Ben o zaman da ceza verilmesini tasvip etmemiştim" diyor.

ları ırk mülâhazasıyla zayıflatıcı hiç bir söz söylememekte, aksine birlik, kardeşlik, vatana ve devlete bağlılıktan sözetmekte, bir kısım kamu görevlilerinin devlet adına yaptıkları yanlış icraatlarla vatandaşın devlete olan sevgi ve saygınlığını zedeleyici rol oynamalarından endişeli olduğunu belirtmekte ve bundan yakınmaktadır."

Daha sonra Atalay'ın, Kürtçe'nin ikinci resmi dil olarak kabulü için fikir ileri sürmediğini, sadece dil yasaklamanın anlamsızlığından sözettiğini belirten savcı "Bu da demokratik düzende pekalâ yasak olmayan bir görüştür. Yasak olan, Kürtçe'nin resmi dil olmasını sağlamak için faaliyet yürütmektir" açıklamasını yapıyordu.

Esas hakkındaki mütalâanın sonraki bölümü ise, bırakınız antidemokratik uygulamalarla suçlanan ANAP'ı, tam SHP'nin Atalay'ı cezalandıran merkez disiplin kurulu üyelerine bir "ders" niteliğindeydi:

"Sanık, kanuna itaâtsizliği teşvik amacı da gütmemektedir. Kanunu hatalı bulmak, doğru bulmamak başkadır. Kanuna itaâtsizliğe teşvik başkadır. Kaldı ki, sanık "bunu tartışmak gerekir" demektedir. Ülkemizde kanunlar bir yana, Anayasa'nın dahi bir çok hükümleri tenkid edilmekte ve değiştirilmesi gereği savunulmaktadır. Bu görüşler suç olmaktan öte, aksine demokrasinin gereği görüşlerdir."

Savcı, Atalay'ın suç işlemediğini anlatmak için bununla da yetinmemiş, çok tartışılan uygulamalardan bir örnek vermişti:

"Kaldı ki, bölgede yöresel adetler gereği eskiden beri nüfus kayıtlarına geçen Farsça, Arapça, Latince, Rumca Ermenice, Kürtçe, Süryanice ve muhtelif dillerde isimlerin varlığı bir gerçektir. Yasalar zamana ve ihtiyaca göre pekalâ değişiklikler göstermektedir. Keza, idarî yasaklar dahi günbegün değişegelmektedir. Son zamanlarda güncel olan bir konu, *cezaevlerinde hükümlülerin ziyaretçileriyle Kürtçe serbestçe konuşabilmeleri devletçe uygun görülmüştür.* Dün yasak olan bugün serbest, bugün serbest olan yarın yasak olabilmektedir. Bu da kaçınılmaz bir olgudur. Öyleyse demokraside kanunun bugün yasak saydığı bir hususun yarın için serbest olmasını savunmak pekalâ olağandır. Bundan dolayı kişileri suçlamak demokratik gelişimi engeller."

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi, işte böylesine "demokrasi dersleri" de içeren esas hakkındaki mütalâanın sonunda Savcı Yeşiloğlu'nun "Sanığın müsnet suçtan beraatine" talebine uydu. Heyet "gereğini düşündü" ve Atalay'ı akladı.

Bu talihsizliklerin peşini bırakmadığı sosyaldemokrat politikacı böylece, hakkındaki iddiaların gerçeği yansıtmadığını, devletin önem verilen adli yargı organlarından birinden aldığı kararla ispatlama imkânına kavuşuyordu.

TOP ŞİMDİ İNÖNÜ'DE

Oturdu, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'ye verilmek üzere bir "dilekçe" hazırladı Turgut Atalay... Diyarbakır DGM'sinin kararını da güzelce ekledi dilekçesine. Sonra Meclis'in yolunu tuttu, Genel Başkan'ı İnönü'nün yolunu gözleyip, elceğiziyle teslim etti. İstediği "cezasının kaldırılması"ydı...

Kuliste Tempo muhabirinin rastgele görüşüne başvurduğu SHP'li parlamenterlerin büyük bölümü de, Atalay'ın partideki haklarının bu mahkeme kararı üzerine iade edilmesi gerektiğine inanıyorlardı.

Kocaeli Milletvekili Erol Köse, "Atalay'a uygulanan işlem geçmişte de yanlıştı" dedi, "Şimdi, her fırsatta hukuk devletini ve hukukun üstünlüğünü savunan SHP, mahkemenin vermiş olduğu kararı da gözönüne alarak Atalay'ın cezasını kaldırmalıdır."

DİSK Genel Sekreteri, Bursa Milletvekili Fehmi Işıklar da "Konunun yeniden gündeme getirilip, Atalay'ın parti içindeki haklarının geri verilmesi gerektiği kanısındayım" dedi kısaca...

12 Eylül döneminin Danışma Meclisi'nde de üye olarak bulunan Tunceli Milletvekili Kamer Genç de kişisel düşüncesini "Ben o zaman da kendisine ceza verilmesini tasvip etmemiştim" diye açıkladıktan sonra *hukukçu gözüyle* şöyle yaklaştı konuya: "Artık ortada beraatle sonuçlanan bir yargı kararı olduğuna göre, kendisine verilen disiplin cezasının anlamı kalmamıştır. Kamu hizmeti görevlileri herhangi bir disiplin suçu cezasına çarptırıldığı zaman, o konuda adliyece verilen beraat kararı idareyi bağlayıcı bir sonuç yaratmaktadır."

SÖZ SAVUNMANIN

Sessiz sedasız İnönü'ye verdiği dilekçesine cevap bekleyen Turgut Atalay hem DGM'nin kararından ötürü mutlu, hem de kendisine yapılan muameleden ötürü buruk...

"Konuşma bir yıl önce yapılmıştır" diyor Atalay, "Mensubu olduğum partim, yani SHP, hiç vakit geçirmeden hem beni 'ayrılıkçı akımları özendiren bir izlenim vermekle' suçlamış, bilindiği gibi partiden kesin ihraç edilmem istenmiş, nihayet iki yıl süreyle geçici ihracıma karar verilmiştir. Bu olay beni çok üzdü, ancak politika yoluyla halkıma ve ülkeme hizmet azmimi söndüremedi."

Disiplin cezası yüzünden 1987 haziranında yapılan kurultayda SHP Parti Meclisi'ne, daha sonra genel seçimlerde parlamentoya adaylığının engellenmesiyle, kendisinin sadece "kişisel olarak" cezalandırıldığına inanmıyor Atalay... "Benimle birlikte parti, hattâ halk da mağdur edildi. Sadece bana değil, partiye karşı da büyük haksızlık yapıldı. Bu yüzden, hatadan partimi değil ama bir kısım parti yöneticisini sorumlu tutuyorum" diyor.

Şimdi sessizce "makul bir süre" partisinden cevap bekliyecek Turgut Atalay... Hakları iade edilirse ne alâ...

y bilmecesi

"Özal ekonomiyi ama uygulamıyor..."

"SAYIN ÖZAL EKONOMİYİ ÇOK İYİ BİLİYOR, AMA UYGULAMIYOR. ÇÜNKÜ, ARTIK POLİTİKACI OLDU. BUNU KENDİSİ DE SÖYLÜYOR. FİKRİ ÖZAL ÜRETİYOR, TÜSİAD ONLARIN İÇİNDEN BEĞENDİĞİNİ SEÇİYOR. YANİ TÜSİAD, HÜKÜMETİN ÖNÜNDE OLMASI GEREKİRKEN GERİSİNDE KALIYOR, HÜKÜMETİN ÇIKARDIĞI ŞEYLERİ BENİMSİYOR."

AKFİL'in sahibi ve Vehbi Koç'un yeğeni *Mehmet Mermerci,* bundan bir süre önce Ömer Dinçkök'ten TÜSİAD (Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği) üyeliğinin dondurulmasını istedi. Mermerci, bu çıkışını, TÜSİAD'ın liberal değil, hâlâ karma ekonomik zihniyeti taşıdığı gerekçesiyle yaptığını açıkladı. Gazetelerin satır aralarına, *"Mermerci Dinçkök'le kavga etti"* şeklinde yansıyan tartışmanın ayrıntılarını Mehmet Mermerci TEMPO'ya anlattı:

TEMPO- *Sakıp Sabancı'nın köşkünde verilen bir yemekte Ömer Dinçkök'le kavga ederek TÜSİAD üyeliğinizin dondurulmasını istediğiniz söyleniyor. Nedir bu kavganın aslı?*

MERMERCİ- Hayır, bu bir kavga değil. Kendileri görüşmek istediler, sayın Dinçkök Bey... Avrupa İşverenleri Konfederasyonu'nun başkanı Türkiye'ye gelmişti. Onun onuruna verilen bir yemekti. Ben de Sayın Dinçkök'e TÜSİAD'ın, sorunların temeline inmesi gerektiğini söyledim. Alınan kararların neticelerini beğenmemenin yeterli olamayacağını... Hepimiz bazı neticeleri beğenmiyoruz. *"Enflasyon olmasın"* demek kolay... *"Harcamalar kısılsın, Türk parası değer kaybetmesin"* demek de kolay ama, bunu yapacak sistem nedir? Mesela, bir fidan var diyelim. Bu fidanın çiçeklerini beğenmiyorsunuz. O zaman fidanın tohumunu değiştirmek lazım. Temele inmek lazım. Ben, temele inelim, bu şekilde fikir üretelim dedim...

TEMPO- *Bunları kabul etmedikleri için mi ayrılmak istediniz dernekten?*

MERMERCİ- Evet bunları kabul etmedikleri için.

TEMPO- *Eğer TÜSİAD sizin görüşlerinizi benimsemeyen bir dernekse niçin üyesi oldunuz?*

MERMERCİ- Bir kere TÜSİAD beğendiğim bir kuruluş ve çok sevdiğim arkadaşlarım var. Ama ben yeni girdim bu derneğe. 1-2 sene oldu. Daha önce girmememin nedeni de, o zamanlar karma ekonomi modelini benimsemişti TÜSİAD. Zaten benim onlara gönderdiğim yazılarda da bunlar var. Sonradan değiştirdiler bu görüşlerini. Statülerinden karma ekonomi çıktı, liberal görüşü benimsediler.

TEMPO- *Peki, sonradan TÜSİAD'ın çağdaş ekonomiyi benimsemediği düşüncesine nasıl vardınız?*

MERMERCİ- Daha önce söylediğim gibi, TÜSİAD'a bazı öneriler götürdüm. Şunları savunalım dedim. Bunlardan birincisi, *"Merkez Bankası bağımsız, moneter bir organ olmalıdır"* dedim. Merkez Bankası'nın gerçek kişiliğine kavuşması gerektiğini söyledim. Dış ticaretle ilgili döviz işlemlerine karışmasın... Kur garantisi vermesin... Böyle şeyler zaten Merkez Bankası'nın işi değildir. Gerçekte Merkez Bankası'nın görevi, bir reeskont faiz oranlarını tespit etmek, iki munzam karşı-

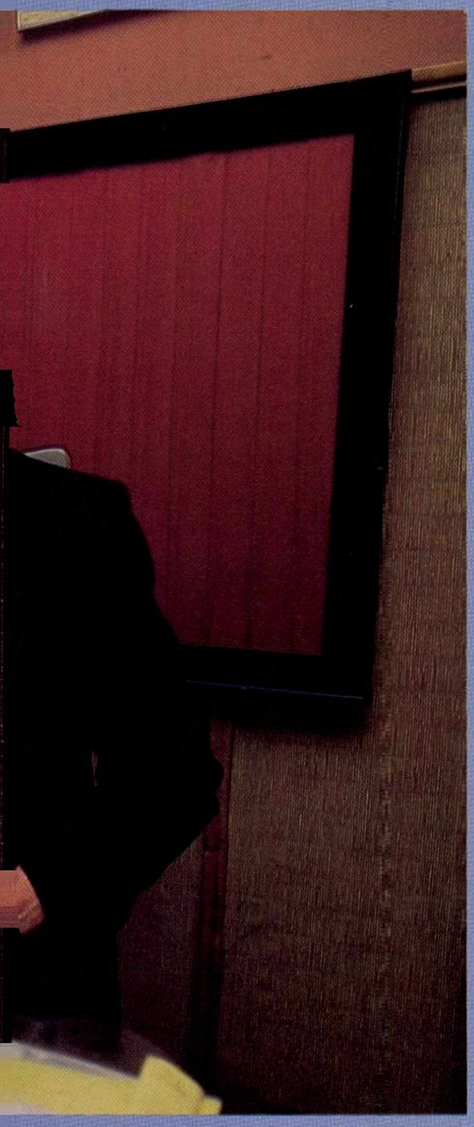

lıklarını tespit etmek, bir de açık piyasa işlemleri. Ama bizde hâlâ bağımsız bir merkez bankası yok.

TEMPO- *"Merkez Bankası hükümete bağlı bunun üzerine gidelim" dediniz öyle mi?*

MERMERCİ- Evet. Merkez Bankası bugün hükümete, Başbakan'a bağlı. Hükümete karşı gelemez. Hedef tayininde bağımsız olamaz. Eğer bağımsız olsaydı, mesela bu kadar bir enflasyon olmayacaktı.

TEMPO- *Neden?*

MERMERCİ- Çünkü bir kere seçim masrafları için para basıldı. Eğer bağımsız olsaydı, mesela bu oranda para basmayacaktı. Daha fazla açık piyasa işlemleri yapmak zorunda kalacaktı. Bu parayı temin etmek için. Ama bu sefer de faizler yükselecekti. Faizler yükselince de bir işsizlik meydana gelecekti. Bu işsizlik de Sayın Özal'ın seçimi kaybetmesine neden olacaktı. Onun için Özal bu kadar masrafı yapamayacaktı. Bunu göze alamayacaktı. İstemeyecekti o parayı.

TEMPO- *Yani o zaman, 4 Şubat Kararları'nın alınmasına da gerek kalmayacaktı...*

MERMERCİ- Tabii... 4 Şubat Kararları bir yanlışı düzeltmek için alınan kararlardır. Şimdi bir suç işlendi, bunun cezasının çekilmesi lazım.

TEMPO- *TÜSİAD, Merkez Bankası'nın bağımsız olması gerektiği yolundaki görüşünüzü benimsemedi...*

MERMERCİ- Evet. Daha başka öneriler de getirdim. Mesela Türk Parasını Koruma (TPKK) Kanunu'nun kaldırılması gerektiğini söyledim. Her ne kadar Başbakan, bu kanunu kaldırdık diyorsa da kaldırmadı. Sadece 17 sayılı kararnameyi kaldırdı. Bu kararname der ki, *"Dövizden kim kazanırsa kazansın, Maliye Bakanlığı'nın emrindedir"* Bunu kaldırmıştır. Ama TPKK uygulansa bugün herkes hapse girerdi. Ufak bir misal vereyim... Eğer bu kanun olmasa, hiç sorgu sual sorulmadan ihracat yapılabilir. Hiçbir şey doldurmadan, KDV istemeyen birisi, mesela bir köylü, domatesini bir gemiye yükleyerek gönderebilir. Parasını da isterse getirir, istemezse getirmez. Ama getirmezse neyle yaşayacak? Eğer siz para basmazsanız, o zaman kötü para, iyi parayı kovmaz. Çünkü kötü para olmaz. Ama yeter ki gerçek borsa ile hükümetin belirlediği kur arasında fark olmasın... Eğer TPKK kalkarsa, serbest borsalar da resmiyet kazanacak. Tahtakale de belki rekabetle karşı karşıya kalacak.

TEMPO- *Bunları önerdiğiniz zaman nasıl karşıladı TÜSİAD?*

MERMERCİ- Ben bunları onlara önerdiğim zaman *"Doğrudur"* diyorlar, ama benimsemiyorlar.

TEMPO- *Neden efendim? Sizin önerileriniz TÜSİAD'ın ilkelerine aykırı olan, "işadamlarının işine gelmeyen" şeyler mi?*

MERMERCİ- Ben bunu bir koşullanmaya bağlıyorum. Yani TÜSİAD, Türkiye olarak içinde bulunduğumuz koşulları kıramamış. Onlar diyorlar ki *"Biz karma ekonomiyi bıraktık. Artık çağdaş ekonomiyi benimsiyoruz"*. Oysa, çağdaş ekonomiyi benimsiyorsanız, çağdaş ekonomiyi benimsemek de bunları gerektiriyor. Eğer bunları savunmuyorsanız, statünüzde bulunmamasına rağmen, karma ekonomi sistemini hâlâ benimsiyorsunuz demektir. Bu işler lâfla olmaz.

TEMPO- *Sizce TÜSİAD, hâlâ karma ekonomik anlayışı savunuyor, öyle mi?*

MERMERCİ- Maalesef öyle. Halbuki çok güzide bir topluluk.Bence ülkede tam bir gelişme olabilmesi için, ülkedeki televizyon ve borsanın da serbest olması lazım. Ben bu konuda da TÜSİAD'ın birşey söylediğini duymadım. Çünkü, bu iki kurum da kaybetme ve kazanma korkusu olmadan, ne uzayıp ne kısalacaklar.

TEMPO- *Siz neye bağlıyorsunuz? Neden söyletemediniz bunları TÜSİAD'a?*

MERMERCİ- Türkiye'de gerçek işadamı olmamasına bağlıyorum. Bugün maalesef Türkiye'de işadamı değil, müteşebbis var. Devlet bize işadamı olma fırsatını vermiyor. İşadamı, serbestlik, adalet ve fırsat eşitliğinin olduğu yerde vardır. Onun için, işadamı olamıyoruz hiçbirimiz. İşte ben dedim ki TÜSİAD'a, hiç değilse gerçek bir işadamı gibi davranalım.

TEMPO- *Bizdeki işadamları, ya da sizin deyiminizle müteşebbisler, gerçek işadamı gibi davranmıyorlar mı?*

MERMERCİ- Gerçek işadamı, devletle olan tüm ilişkisinin sadece vergi ödemekten öteye geçmemesini ister. Devlet ise, asayişi temin eder, yani bizi korur. Halbuki bizim müteşebbisler, hep devletle ilgili olmak istiyorlar. Yakın olmak değil de, hep devlet yanlarında olsun istiyorlar. Devleti *"baba"* gibi görüyorlar. Ama baba gibi bakarsanız devlete, sizi hem sever, hem döver... Nitekim, dövdü de şimdiye kadar.

TEMPO- *Sizce TÜSİAD, hükümetin önünde olmaya çalışan değil, hükümeti arkasına almaya çalışan bir kuruluş mu?*

MERMERCİ- Evet. Hükümetler TÜSİAD'ın arkasında olmalı. Arka çıkmamalı. Yani, daha açık ifade edersek, hükümetler TÜSİAD'ın gerisinde kalmalı. TÜSİAD'ın ürettiği fikirler arasından beğendiklerini almalılar. Halbuki, fikri Özal üretiyor, TÜSİAD onların içinden beğendiklerini seçiyor. Yani, TÜSİAD'ın önde olması gerekirken, hükümetin gerisinde kalıyor. Hükümetin çıkardığı şeyleri benimsiyor. Biliyorsunuz karma ekonomi işi de öyle oldu. Hükümet vazgeçti, ondan bir iki sene sonra da TÜSİAD vazgeçti. Halbuki önde gitmeliler onlar.

TEMPO- *TÜSİAD, 4 Şubat Kararları açıklandıktan sonra büyük tepki gösterdi. "Hükümet şaşı bakıyor" dedi. Oysa aradan iki ay geçti, yarım saat Başbakan'la görüşen TÜSİAD heyeti, birden "4 Şubat Kararları olumlu dur" dediler. Bu da söylediklerinizle uyuşuyor değil mi?*

MERMERCİ- Şimdi burada başka önemli bir nokta daha var. O da, Sayın Özal'ın çok etkili konuşmalar yapması. Ben şunu söylemek istiyorum. Sayın Özal ekonomiyi çok iyi biliyor, ama uygulamıyor... Çünkü artık politikacı oldu. Bunu kendisi de söylüyor, "Ben artık politikacı oldum" diyor. Bence, TÜSİAD'ın Başbakan'la yaptığı görüşmeden sonra fikir değiştirmesinde Sayın Özal'ın bu ikna edici konuşmalarının da etkisi büyük olmuştur.

TEMPO- *İleride yeniden TÜSİAD üyesi olabilir misiniz?*

MERMERCİ- TÜSİAD yanlışları düzeltmeye, yapılan yanlışları düzeltmek için fikir üretmeye son verip, hükümetleri yanlış yapmamaya yöneltecek bir statüye bürünürse, tabii ki TÜSİAD'a yeniden üye olacağım. TÜSİAD bünyesi içindeki değerli arkadaşlarımı düşündükçe de, bunun ileride gerçekleşeceğine olan inancım çok kuvvetli.

Esra DOĞRU

biliyor,

ÇAT KAPI Meclis'

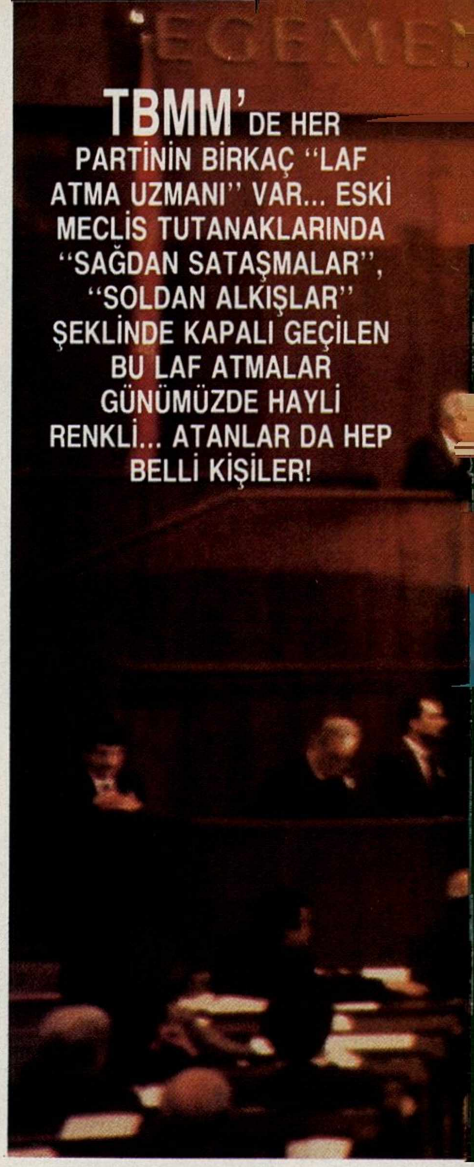

TBMM'DE HER PARTİNİN BİRKAÇ "LAF ATMA UZMANI" VAR... ESKİ MECLİS TUTANAKLARINDA "SAĞDAN SATAŞMALAR", "SOLDAN ALKIŞLAR" ŞEKLİNDE KAPALI GEÇİLEN BU LAF ATMALAR GÜNÜMÜZDE HAYLİ RENKLİ... ATANLAR DA HEP BELLİ KİŞİLER!

Fotoğraflar: Recep TANITKAN/TEMPO

Meclis'te muhalefet gruplarının boy hedeflerinden biri Mükerrem Taşçıoğlu... Muhalefetin kavgacılarına "Laf atma mütehassısları" adını takmış, ancak "kürsü hürriyeti"ne saygılı olduğunu söylüyor.

12 Eylül Müdahalesi'ni izleyen dönemde pek sesleri çıkmayan, birbirlerine en çok sinirlendikleri zamanlarda bile, "Zat-ı âlînize bu hitap tarzını hiç yakıştıramadım efendim..." şeklinde tavır koymakla yetinen milletvekilleri, özellikle bütçe görüşmeleri sırasında yavaş yavaş neşelerini bulmaya başladılar. Henüz yumruklar, çantalar uçuşmadı, ama, hem ses tonları, hem o seslerin kulaklara taşıdığı kelimeler sertleşti.

Gün ola, hayrola...

AMİGOLARIN KAVGACI DÜNYASI...

TBMM Başkanvekili, ANAP Kocaeli Milletvekili Abdülhalim Aras, kavgalı-gürültülü oturumlara birkaç kere başkanlık etmenin tedirginliğiyle, *muhalefet partilerinin milletvekillerinden yakındı.* "Sesli milletvekili" dediği amigolar, hem oturumların düzenini bozuyor, hem salim kararların üretilmesini engelliyordu. Bu "sesli milletvekilleri" arasında en çok göze, kulağa batanların kimler olduğunu sorduk Aras'a...

Hiç tereddüt etmeden üç isim verdi. Kamer Genç, Rıza Yılmaz, Yaşar Topçu... "Bu arkadaşlarımızın tekrar seçilip milletvekili olabileceklerini sanmıyorum" dedi, "Bağırıp çağırarak, mesele çıkartarak dikkatleri üstlerine çekmek istiyorlar..."

Lâf yetiştirmek gibi olmasın, ama, Aras'ın sözlerini "Ne diyorsunuz?" sorusuyla Rıza Yılmaz'a aktardığımızda sinirlendi SHP'nin Ankara Milletvekili... "Aras'a göre bir daha seçilmezmişiz... Gülerim buna..." dedi, "SHP'yi ANAP sanıyor herhalde... Bizim partimiz onlarınki gibi birilerinin tek seçici olduğu bir parti değildir. Biz örgütten geldik, ama, onlar birbirine muhtaç... Ayrıca, onlar milletin değil, Özal'ın vekilleri... Yaptığımız çıkışlar için örgütten habire olumlu tepki alıyoruz. Gelsin Aras, kendi seçim bölgesinde teke tek seçime gidelim..."

SHP'nin "kavgacı" isimlerinden biri de Kamer Genç... Özellikle Mükerrem Taşçıoğlu ve Mehmet Keçeciler'i gördü mü, bamteline basılmış gibi sinirleniyor, kendini tutamıyor, bağırıp çağırıyor, satışıyor, hırçın bir söz düellosuna giriyor. Neden mi?

"ANAP'lılar kürsüye geldiklerinde ya yanlış, ya düpedüz yalan bilgiler veriyorlar" diye konuştu Genç, "Ondan sonra da kalkıp yalan haber yazan gazeteleri cezalandırmak istiyorlar. En başta kime sinirlendiğimi sorarsanız, bu işin ustası olan 'Başbakan' derim..."

SHP'nin kavgacıları içinde Musa Gökbel var, Turan Beyazıt var, Ömer Çiftçi, Hilmi Ziya Postacı var. Cüneyt Canver biraz durulmuş görünüyor, ama, sesini yükseltti mi Sağır Sultan bile duyuyor. Eski amigolardan Fikri Sağlar, oturmak durumunda olduğu koltuk bakımından "talihsiz konum"da... Yeri, partisinin genel sekreteri olarak, yumuşak mı yumuşak, sessiz mi sessiz Erdal İnönü'nün yanı... Belki kulağının dibindeki gümbürtüden rahatsız olduğu, belki de "huyu gereği" sertleşmeden hoşlanmadığı için, Sağlar ne zaman sinirlenip ayağa fırlasa, bağırmak için ağzını açsa, İnönü kolundan çekip tekrar yerine oturtuyor kendisini....

DYP'NİN YAYLIM ATEŞÇİLERİ

DYP kanadından konuştuğumuz milletvekillerinin ANAP'a bakış açıları askerceydi. "Alkış Bölüğü", "Yağcı Bölük", "Teftiş Mangası" gibi sıfatlar yakıştırıyorlardı onlara...

Ama DYP'nin en önemli yakınması, *ANAP hakkında buldukları yakıştırmaların hiç birinin Meclis zabıtlarına geçmemesi...*

"1980'den sonra attığımız lâfların çoğu tutanaklara geçmedi" diyor Hatay Milletvekili Murat Sökmenoğlu, "Zabıt katiplerinin oturdukları yere dört hoparlör koymuşlar... Bu da seslerin, özellikle yüksek sesle söylenmiş sözlerin boğuk çıkmasına sebep oluyor..."

Sökmenoğlu'nun "ilacı" Mükerrem Taşçıoğlu... En sinirlendiği konu da, ANAP sözcülerinin dili değdi mi birdenbire tozpembeleşen Türkiye... "Kürsüye çıktıklarında Türkiye'nin manzarasını tozpembe yapmıyorlar mı, cinler başıma üşüşüyor" diye konuştu, "Yanan mutfak, Başbakanlık Konutu'nun mutfağı değil, milletin, vatandaşın mutfağı... Onlar böyle konuştukça, bize de sinirlenip gerçek Türkiye'yi anlatmak düşüyor..."

Konuşma sırası ANAP'a geldiğinde, DYP sıralarından koro halinde yükselen bir ses var. "Enflasyondan bahset, enflasyondan..." Her TBMM oturumunda en az üç-dört kere böyle bağırmadıkça rahat edemediğini, akşamları gözüne uyku girmediğini söylüyor Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt... Özellikle de Yusuf Bozkurt Özal'a Adnan Kahveci'ye

Eski amigolardan Fikri Sağlar, oturduğu koltuk açısından "en talihsiz konumda"... Sağlar, ne zaman sinirlenip, yerinden fırlasa, Erdal İnönü kolundan çekip oturtturuyor kendisini. Salih Sümer ise "Üçüncü bölüüüük, çök" komutunu veren kalın ve gür sesiyle tanınıyor.

ARKASINDA, ÇAT KÜRSÜ ÖNÜNDE...

in amigoları...

gözü takıldı mı, bağıra çağıra ayağa fırlıyor. "Yusuf Özal için 'yalan makinesi' diyebilirim" dedi Kurt, "Adam, ya yalan söylemekten, ya halka eziyet etmekten, onlarla alay etmekten özel zevk alıyor. Kahveci de öyle... O ikisinden birini kürsüde gördüm mü, dayanamıyorum, sesimi yükseltmek zorunda kalıyorum..."

Sesini yükseltmeye "meraklı"-olan, ama, lâf atarken bile "seviyeli" olunması gerektiğini düşünenlerden biri de DYP'nin Antalya Milletvekili İbrahim Demir... Onun da rahatsızlığının ana kaynağı, Başbakan Özal'ın "Ben bilirim" tavrı... Özal'ı kürsüde gördü mü, sesini yükseltiyor, ama, hemen arkasından, "Arkadaşlar, gelin, seviyeyi düşürmeyelim... Belli bir çizginin altında sözler söylemeyelim..." diye tutanaklara geçiyor...

Kambersiz düğün nasıl olmuyorsa, Siirt Milletvekili Abdürrezzak Ceylan olmadan da Meclis oturumu olmuyor. Daha doğrusu, oluyor da tadı tuzu olmuyor. ANAP'lılara "Elinizi vicdanınıza koyun da öyle konuşun" diye bağıran SHP'li milletvekillerini, "Onlar, ellerini vicdanlarına değil, cüzdanlarına koyarak konuşurlar" diye daha da yüksek sesle bağırarak susturmasıyla ün kazanmıştı Ceylan...

ANAP ALTTA KALIR MI?

"Cazgırlıksa cazgırlık... Ama, efendilik bizde kalsın diyoruz, sesimizi o kadar çıkartmıyoruz. Bağırmaya başlarsak, muhalefetin gıkı çıkmaz, çıksa da duyulmaz..."

ANAP sıralarının sessiz sakinlerinin görüşü buydu.

Ama, sataşmalara dayanamayıp sesini yükseltenler de vardı. Eski bakan, ANAP Grup Başkanvekili, Sivas Milletvekili Mükerrem Taşçıoğlu gibi... Muhalefet partilerinin boy hedeflerinden biri olduğunun bilinciyle, "İtiraf edeyim ki, onların yaptığını arada sırada ben de yapıyorum" dedi Tempo muhabirine, "Ancak, karşıdakinin moralini bozmak veya onu konuşturmamak gibi bir kasıt yok benimkilerde... Kürsü hürriyetine saygılıyım. Ama, muhalefetten iki-üç arkadaş var. Sataşmak, konuşturmamak, onlarda ya âdet haline geldi, ya bu işle özel olarak görevlendirildiler..."

Bunları isimlendirmedi Mükerrem Taşçıoğlu... Ama, muhalefetin kavgacılarına bir yakıştırma yaptı. *Lâf atma mütehassısları...* Herkesin sus-pus oturup dinlemesini elbette istemiyordu, ama, "en az disiplinli" olan kıraathane havasında, kahve havasında, her lâfa lâfla yetişmek de doğru değildi.

ANAP'ın Adalet Komisyonu Başkanı Alpaslan Pehlivanlı da çok "lâf atanlar" arasında... Ama, atılan lâfta "belli bir seviye olması, karşılıklı aşağılamalar, hor görmeler olmaması" gerektiğini savunuyor. "Doğru, ben çok lâf atarım, ama, hiç hakaret etmem" diye konuştu Pehlivanlı, "Hakaret edenler eskiye göre bu Meclis'te daha fazla... Meselâ, liderlerin konuşmasına müdahale ayıp bir şey... Hem de çok ayıp... SHP'liler, sırf Sayın Özal'ın konuşmalarını sabote etmek için, onu sinirlendirmek için, hep bir ağızdan lâf atıyorlar. Benim lâfa karışmam, bunları önlemek için..."

"MEHDİ"NİN SAVAŞ TERANESİ

"Kös"ler kimin için

BAZI İSLAMÎ KAYNAKLARA, TARİKATLARA BAKARSANIZ, "KÖS"LER O ÜRKÜTÜCÜ GÜRÜLTÜLERİYLE BİZİM İÇİN VURUYOR! BU SAVAŞ DAVULLARI AMİK OVASI'NDA HZ. MEHDÎ TARAFINDAN DA ÇALINABİLİR. 1993'DE "ATOMLARI ELİYLE TUTACAK" OLAN HZ. ÜSTAD TARAFINDAN DA... EMEKLİ TÜMGENERAL CELİL GÜRKAN'A GÖRE, BU DİNİ SÖYLENTİLERİN KAYNAĞINDA DIŞ GÜÇ ODAKLARI VAR...

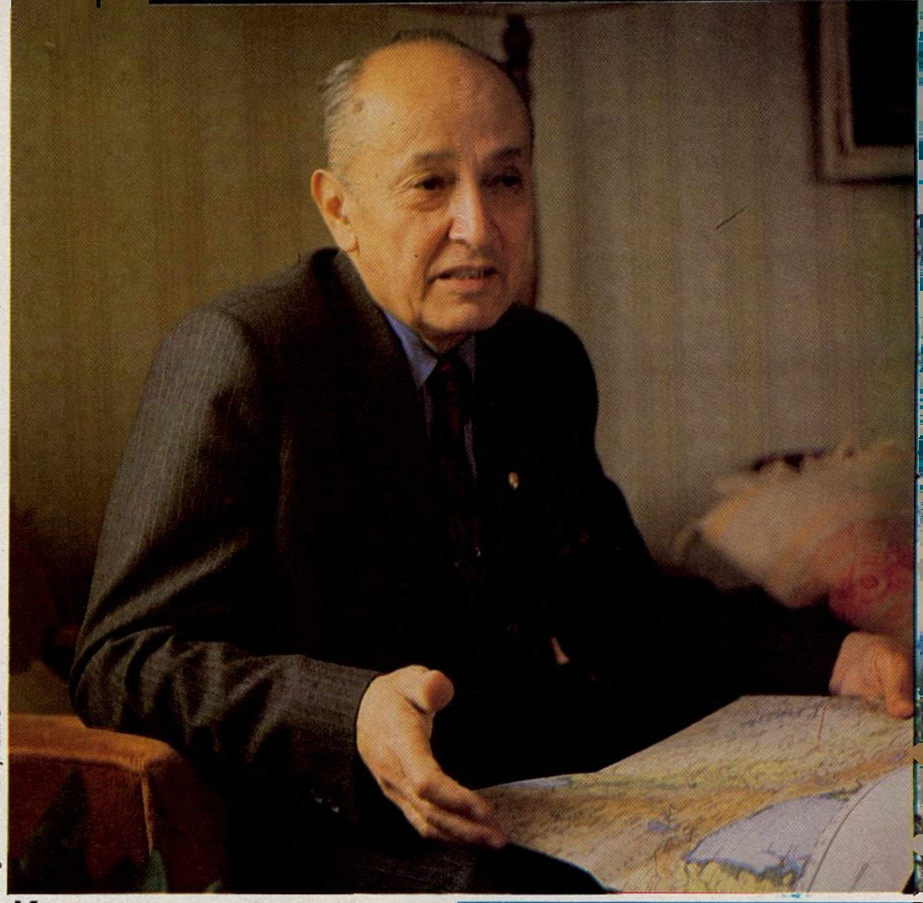

Fotoğraf: Ali BAYDAŞ/TEMPO

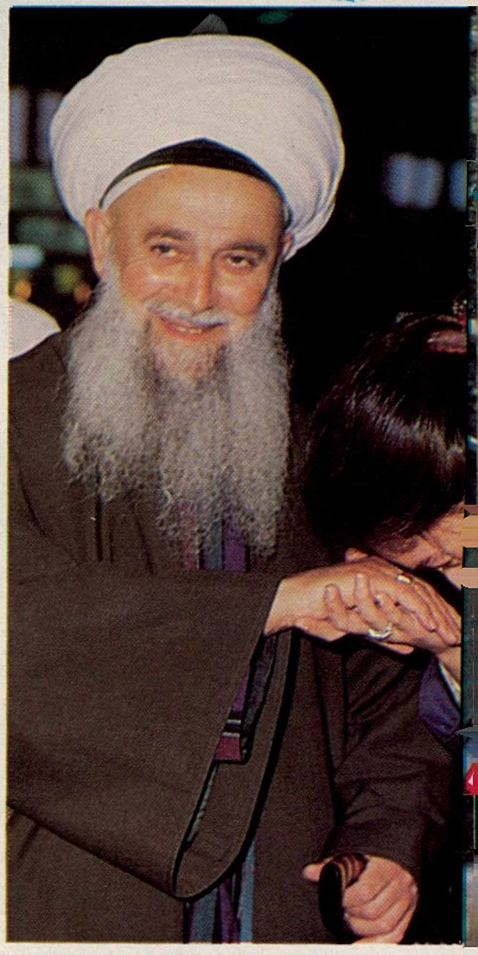

Kimilerinin Nakşibendi, kimilerinin Bahaî dediği Şeyh Nazım El Kıbrısî için bazıları da "İngiliz gizli servis ajanı" diyor (yanda). Siyaset bilimci Doç.Dr. Gencay Şaylan (üstte sağda), "İnsanlar, adaletsiz düzenden doğan bir bunalımın, savaş gibi bir gelişmeyle çözülebileceğine inanırlar" derken, emekli orgeneral Celil Gürkan (üstte) ise, toplumun, elde edilmek istenen psikolojiye yatırılmaya çalışıldığına inanıyor.

KÜRSÜDE Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Hamdi Mert vardı. Din öğretimi ve din hizmetleri konulu seminerin açılış törenindeki konuşmacılardan biri olarak, tıpkı diğerleri gibi *kültürdeki yozlaşmaya* dikkati çekti, "Milli kültür tahribatı bu hızla sürerse, yarın bu insanları cepheye de süremezsiniz" dedi.

Ama şimdi, İran-Irak savaşının gidişatı, Musul-Kerkük'ün çekiciliği,*Orta Doğu'da yeni harita senaryoları,* "En iyi nüfus planlama yöntemi savaştır"ı savunan kahvehane taktisyenlerinin artması, Irak ve İran için "Uçaklarınızı düşürürüz" manşetleri, Atatürk'ün meşhur "Yurtta sulh, cihanda sulh" sözünün yanına "Ama ne zamana kadar?" sorusunun yamanmasına yolaçtı.

İşte, Şeyh Nazım El Kıbrısî'nin görüşleri:

"Efendimizin (Mehdi) gelmesi çok yakınlaşmıştır. Mehdi, 1400 seneden beri efendimizin hadisleriyle müjdelenmiştir. Peygamber müjdesidir. Bütün alâmetler ortaya çıkmış, yalnız bir alâmet kalmıştır. O da *Üçüncü Cihan Harbi'*nin çıkmasıdır. Peygamber hadisleriyle sabittir ki, Üçüncü Cihan Harbi çıkacaktır. İki süper devlet ve onların etteklerine sarılmış olanlar, bu kan deryasına bir kere daha batacaklardır."

Ya daha sonra olacaklar? Şeyh Nazım El Kıbrısî gerisini de şöyle anlatıyor, çoğaltılıp dağıtılan görüşlerinde:

"O yangını Hz. Mehdi'nin tekbiri durduracaktır. Hz. Mehdi, Şam'da zuhur edecek, Sancak-ı Şerifi alacaktır. Dünya, İslamın olacaktır."

Şeyh Nazım El Kıbrısî'nin kim olduğunu sorarsanız, bu çevrelerden çoğu kişiye göre önemli bir Nakşıbendi şeyhi, bazılarına göre ise İslam maskesi kullanan bir Bahaî...

BUYURUN AMİK OVASI'NA...

Savaş ve Mehdi konusunda daha "somut" kehânetlerin yeraldığı değişik bir senaryo isterseniz, dini yayınların satıldığı bölgelerde tezgahlarda sıkça rastlanabilen *Kıyamet Alâmetleri* adlı kitapçığın sayfalarını çevirmeniz gerek. "Ramuz El Ehadis"ten alıntılar da yapıldığı belirtilen kitapçıkta, *Rumlar'ın* yani *Hıristiyanlar'ın* bir düşmana karşı savaşan *Müslümanlar'a yardım maksadıyla,* Amik Ovası'na 960 bin kişiden oluşan 80 tümenlik bir kuvvet getireceği anlatılıyor.

Kıyamet de bundan sonra kopuyor zaten. Kitapçığa göre, Müslümanlar bu kuvvetin de yardımıyla tarif edilmeyen düşmanlarını yeniyorlar. Ancak bu *Hıristiyan kuvvet,* anlaşmayı bozup "Gadirlik" yapıyor ve Müslümanlar'a hücum ediyor. Bu savaşa "Melhame-i Kübra" deniyor. Müslümanlar'ın merkezi yine Şam'da ve başlarında kumandan olarak Hz. Mehdi bulunuyor. Neticede Hz. Mehdi,

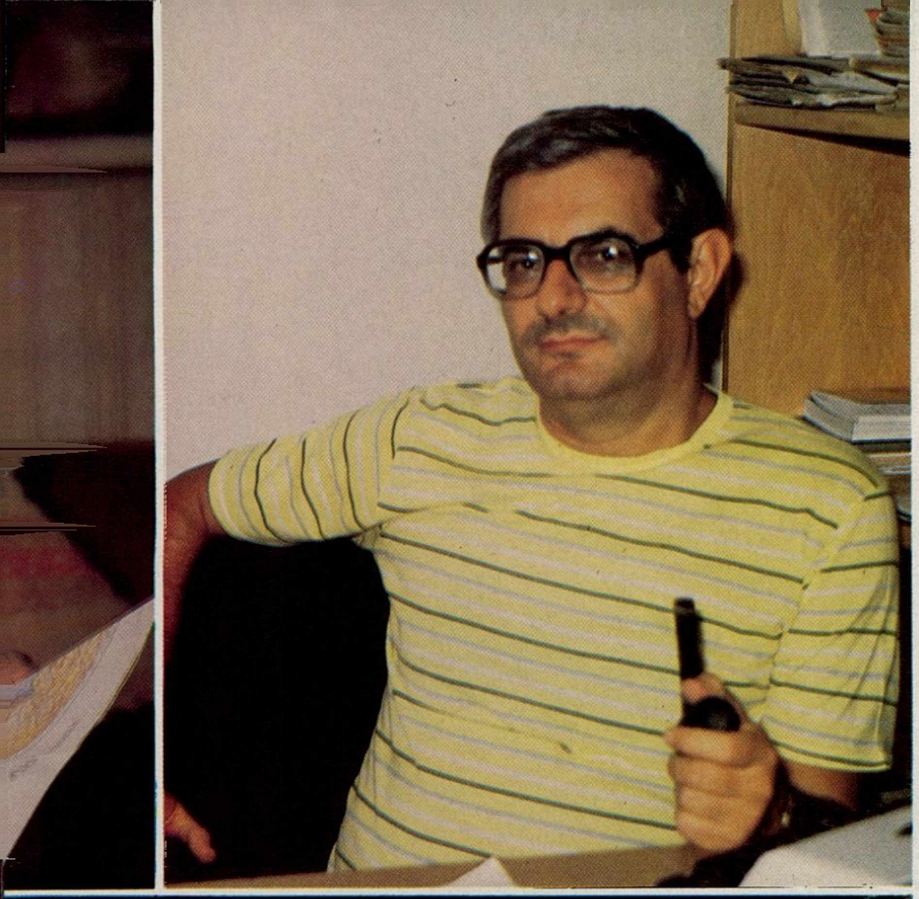

vuruyor?

bütün düşmanları pırasa gibi doğruyor.

Bu İslamî gibi görünen kehanetlerde Hz. Peygamber'in çeşitli hadislerine de atıfta bulunuluyor. Ama Mevzuat-ül Aliülgari'de belirtildiğine göre, hadislerde gelecekten haber verilmiyor, hele hele tarih belirtilerek. Hadis bilimciler de bu türlü hadislerin "uydurma" olduğu konusunda birleşiyorlar.

Siyaset bilimci gözüyle

Bir yanda günlük Kerkük tartışmaları, bir yanda bu savaş kehanetleri... Bu ortamda, "savaş ihtimali" ile "din" ilişkisini siyaset bilimci Doç. Dr. Gencay Şaylan'a sorduk.

"Türkiye'de din adamlarının bir kısmının savaştan sözetmesinin altında, ilk *bakışta* bir inanç meselesi yatmaktadır" dedi Gencay Şaylan, "Yani insanlar adaletsiz, haksız ve dinin öngördüğü düzenden çok farklı olan toplumsal sistemin bunalımda olduğunu ve bu bunalımın ancak savaş gibi çok radikal bir gelişmeyle çözüleceğini öngörüyorlar."

Ama, bu kötümserlik salt inanç ve metafizik bir bakıştan kaynaklanamazdı Şaylan'a göre: "Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullar, gelecek için iyimser olmaya olanak vermemektedir. Yüksek nüfus artış hızı, ekonomik bunalımların çözülememesi, demokratikleşmenin arzu edilen tempoda gelişmemesi ve en önemli olarak da, *dış Türkler* konusunun kitlesel bir ideolojiye dönüşmesi, gelecekte Türkiye'nin komşularıyla bazı sorunlar yaşayabileceğini akla getirmektedir."

Kurmay subay gözüyle...

Savaş üzerine ortaya atılıp, kafaları bulandıran "kehanet"ler hakkındaki görüşlerini emekli tümgeneral Celil Gürkan'a sorduk. 12 Mart 1971 sonrası emekli edildiğinde, bütün üstlerinin "çok iyi bir kurmaydı, yazık oldu" dedikleri Gürkan, önce yazılanları inceledi, sonra açtı önüne haritayı...

"Şöyle 150-200 kilometrekarelik bir ovaya, Amik Ovası'na, 80 tümenden oluşan 960 bin kişilik kuvvet yığıp, *Melhame-i Kübra,* yani kan gövdeyi götüren büyük bir meydan muharebesi verileceğini söylemek, en azından *sayı* ve *mekân* kavramlarından yoksun, milyonluk orduların savaşının arzedeceği tablodan habersiz, patolojik kafaların ürünü sayılmak gerekir."

Neydi bu kehânetlerin, yayınların amacı? Gürkan'a göre, *toplum elde edilmek istenen psikolojiye yatırılmaya çalışılıyordu.* "Dinsel yönden toplumları etkilemede bu tür yöntemlerin kullanılması, çoğu kez dışardan etkilemenin ürünüdür. Bunun da kaynağında *dış güç odakları* vardır" dedi Gürkan, "Nasıl?"ını da şöyle anlattı:

"Örneğin, bu yayınlarda halkı yakın bir gelecekte nükleer savaş çıkacağı, böyle bir savaşın kaderini Mehdi'nin, filan büyük zatın tayin edeceği inancını getirmek, şu ya da bu dış güçlerin politikasına pekalâ uygun düşebilir. Bu uygunluk, ülke yöneticilerinin politakalarına da cevap verdiği ölçüde tehlike büyür. Düşünün, 52 milyonluk nüfus potansiyeli, çok önemli jeo-politiği ile Orta Doğu'da belirleyici rolü bulunan Türkiye'de halkı savaşa ve sonucu etkileyecek ruhanî kişilere inandırmak, Türkiye üzerinde niyet ve emelleri olan hangi ülkenin hoşuna gitmez?"

Ali BAYDAŞ

SU KİRLETENİN, CEZA KULLANANIN...

Bastır parayı, dök zehiri...

MEŞHURDUR Ankara'nın Çubuk çayı... Hani şu Atatürk'ün Cumhuriyetin ilk barajını üzerine yaptırttığı, şimdi Başkent'in bir bölümünün içme suyu ihtiyacını sağlayan çay... Kimi yerde petrol yeşili akar, kimi yerde katran karasına dönüşür rengi, kimi yerde boz bulanık bir garip kahverengidir. Bazı künklerden akan beyaz köpüklü suyu görünce şaşarsınız. Bu sularla kirlenmek değil, adeta "temizlenmektedir" çay... Bir mikrop deryasına karışmaktadır, arıtılmış "atık" su.

Bu, Türkiye'nin çeşitli yörelerinde *nicelerine* rastlanan çayın, birikip çalışmayan, görevini yapamayan filtrelerden geçtikten sonra Çiftlik ve Bahçelievler semtlerindeki evlerin musluklarından akan su haline dönüşmesi sırasında evsaf değiştirdiğine şüphe yok. Ne de olsa, bir kısım tortu dibe çöküyor, bir kısım zehiri toprak emiyor ama, suyun fiziksel-kimyasal analiz raporunda çıkan sonuç "Türk içme suyu standardına uygun olmadığı" şeklinde... Böyle ne göller, ne ırmaklar, ne denizler kirleniyor Türkiye'de.

SAHİP Mİ? ADI ÇOK, SANI YOK

Su Ürünleri Kanunu 1973 yılında çıkarıldı, yani tam 15 yıl önce... Amaç deniz ve nehirlerdeki suların kirlenmesini önlemekti. Sanayi kuruluşları ve işyerleri, atık sularını arıtma tesisleri kurarak tehlikesiz hale getireceklerdi. Bu bir yasa emriydi. Bir yıl süre verildi kuruluşlara... Olmadı, süre uzatıldı, bir daha, bir daha derken, kanunun uygulanamayacağı sanayi tesisi sahiplerinin gevrek gülüşleri arasında ortaya çıkmıştı böylece...

1983'de, Çevre Kanunu çıkarıldı bu

KANUNUN HÜKMÜ YOK TÜRKİYE'DE, YÖNETMELİK OLMAYINCA, UYGULAYAN OLMAYINCA... SANAYİ TESİSLERİNİN YÜZDE 80'İNDE ARITMA TESİSİ YOK. YÖNETMELİK 5 YILDIR ÇIKARILAMADI, 15 YILLIK KANUN DA İŞLEMİYOR. İŞLETMEYE KALKANLARIN DA TAYİNİ ÇIKIVERİYOR. 10 MİLYONU BASTIRAN, DÖKÜYOR ZEHİRİNİ SUYA... HOROZU ÇOK OLAN MAHALLEYE BENZİYOR ÇEVRE KONUSU...

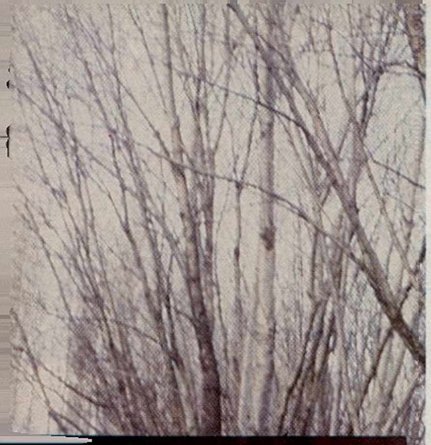

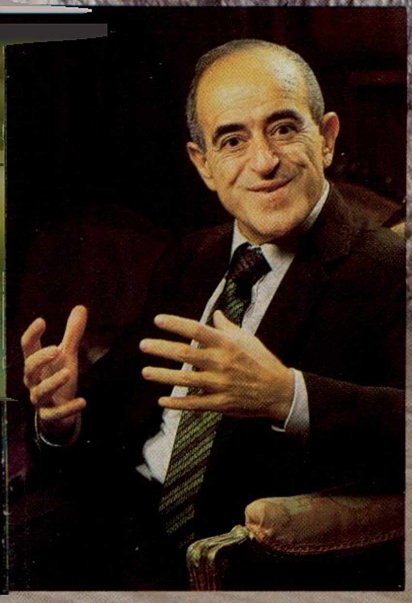

Fotoğraf: Gülümser İŞÇELEBİ/TEMPO

Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Genel Sekreteri Avukat Engin Ural, yeterli arıtma tesisleri kurulamayışını hukuki eksiklik, kontrolsüzlük ve zihniyete bağlarken, Sakıp Sabancı, "Kime muhatabız bilelim. Tesis yapmayalım demiyoruz ama, bu işin bir muhatabı olsun" diyor. Bu arada da, arıtılmış sular Çubuk Çayı'nın "mikrop deryası"na böyle karışıyor.

kez... Bir yıl içinde öngörülen yönetmelikler çıkarılacak, uygulamaya başlanacaktı. Ne eski haliyle Çevre Müsteşarlığı, ne şimdiki haliyle Çevre Genel Müdürlüğü çıkarabildi ilgili yönetmelikleri bugüne kadar... Çıkarılabilenler sadece Hava Kirliliği ve gürültü yönetmelikleriydi...

Öyle çok sahibi vardı ki, *çevrenin*.... İmar, tarım orman, kültür turizm, sağlık bakanlıkları, belediyeler, İller Bankası, kendi kanun ve yönetmeliklerine göre ayrı uygulama yetkileriyle donatılmışlardı. Kimi görüş bildirmedi, kimi geç bildirdi, kimi eksik... Bu yüzden çevreyle ilgili yönetmelikler çıkarılamadı. Ortada, su kirliliğinin önlenmesi için her altı ayda bir yeni süre tanıyan Sü Ürünleri Kanunu kalakalmıştı. Buna göre de, verilen süre içinde arıtma tesisi yapmayana 10 milyon lira ceza kesilmesi, tesisin gene yapılması halinde *mahkeme kararıyla* tesisin kapatılması öngörülüyordu.

Bir çok sanayi tesisi sahibi işin kolayını böylece buldu. 300 milyon liraya malolacak bir arıtma tesisi yapmak yerine 10 milyon cezayı ödüyor, sonra mahkemeye veren olursa, "Tesis kapandığı taktirde kaç kişinin işsiz kalıp, ülke ekonomisinin ne kadar zarara uğrayacağını" anlatarak, çoğu kez vartayı atlatıyorlardı. Böylece *parayı veren, zehirini döküyordu* ırmaklara, göllere, denizlere...

Tesis yerine tayin

Bazı illerde sağlık müdürlükleri suları kirleten sanayi tesislerine karşı harekete geçtiler. Örneğin, Kayseri'de iki büyük sanayi tesisine uyarıda bulundu il sağlık müdürü... Arıtma tesislerini yaptırmamaları halinde, fabrikalarının kapanacağını duyurdu, yasa hükümlerini hatırlatarak.

Tehdit ilk elde yararını gösterdi. Dr. Muazzez Gözübüyük'ün yazılı uyarısı üzerine, iki sanayi kuruluşunun da, arıtma tesisleri imal eden firmayla temasa geçtikleri anlaşıldı. Ama bir ay kadar sonra firmaya, iki fabrikadan da benzeri yazılar geldi. "Vazgeçtik" diyorlardı, arıtma tesisi yaptırmayacaklardı!

Bu değişikliin sebebi neydi? Fabrikaların yöneticileri, milyonlaca lirayı arıtma tesislerine vermemek için bir "olurunu" aramışlar, milletvekilleriyle temasa geçmişlerdi. Sonuç, Kayseri İl Sağlık Müdürü Dr.Muazzez Gözübüyük'ün, küçük bir *atma-kaydırma* manevrasıyla İstanbul'a tayiniydi. Böylece arıtma tesisi meselesinin takipçisi kalmamış, iş *ucuza* halledilivermişti.

Su Ürünleri Kanunu, böylesine cin fikirliliklerle delinirken, bazı illerde belediyelerin yetkilerinin kullanılmasıyla bazı başarılar sağlanıyordu. Vali başkanlığında oluşturulan mahalli çevre kurullarının baskısı aracılığıyla İstanbul ve İzmir'de bazı fabrikaların arıtma tesisi yapmaları sağlandı. Ama sanayiciler rahatsızdı. Bir toplantıda ünlü Sakıp Ağa, sonu SA ile biten Sabancı kuruluşlarının en yetkili ağızı olarak şöyle seslendi hükümete:

"Bir gün zabıta, ertesi gün İller Bankası, bir başka gün Sağlık Bakanlığı yetkilisi kapımızı çalıyor. Kime muhatabız bilelim. Her biri ayrı telden çalıyor. Tesis yapmayalım demiyoruz ama bu işin bir muhatabı olsun."

Bir teşvik önerisi

Sakıp Ağa'yı şikayet ettiren çevre konusunun çok başlılığına Prof.Dr.Ahmet Samsunlu da işaret etti. Samsunlu batının anladığı anlamda bir *yeşil* değil ama, çekirdekten *çevreci*. 12 Eylül döneminde İmâr ve İskân Bakanlığı görevinde de bulunan Samsunlu İTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü başkanı. Aynı zamanda Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu'nun da başkanlığını yapıyor.

Samsunlu'ya göre çevre işinin tek elde toplanması, hatta her siyasi partinin bir de *çevre politikasının* bulunması şart. Avrupa ülkelerinde çevre bakanlıklarının kurulduğuna işaret eden Samsunlu'ya göre, bizde de başbakan yardımcılığının bu işle görevlendirilmesiyle konu daha yüksek seviyede takip edilebilir. "Sanayici bu işten kaçacaktır" dedi Samsunlu, "Ama bir çok önlem alınabilir. Tesislerin kurulması için sanayiciye teşvik tedbirleri getirilebilir. Hem çevre korunmalı, hem ekonomik hayat devam etmeli!"

Su kirliliği konusunda 5 yıllık yılan hikâyesi üzerine görüşlerini Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Genel Sekreteri avukat Engin Ural'a da sorduk. Arıtma tesislerinin yeterince kurulamayışını iki ana sebebe bağladı Ural. Birincisi hukuki eksiklikler ve kontrolsüzlük, ikincisi ise zihniyet... "Çevresel Etki Değerlendirmesi" yönetmeliğinin çıkarılmamış olması yüzünden de, kirlilik ortaya çıkmadan tedbir alınamıyordu Ural'a göre. Bu yönetmelik çıkınca, kurulan her fabrikanın daha başlangıçta hangi sınırlara uyması gerektiği belli olacak, arıtma konusuna başlangıçta el atılabilecekti. Ural, "Çeşitli devlet kuruluşları, belediyeler, eğer arıtma tesislerine baştan ve yeterince önem verselerdi, kirlilik bu noktaya gelmeden önlenebilirdi" dedi Tempo'ya...

İçme sularında en çok 2, tatlı su balıkçılığında 5, atık sularda 30 ppm biyolojik oksijen değeri istendiği halde, yapılan ölçümlerde ortalama değer olarak 100 ppm bulunmuş, maksimum değer olarak ise 300 ppm'e rastlamıştı. Ural'ın örnekleri arasında da Çubuk çayı yeralıyordu. Civardaki mezbaha, halı fabrikası gibi tesisler, evlerin atık suları, bir kısım kanalizasyon Çubuk çayına karışıyor, üstüne de çöpler tuzbiber ekiyordu.

Çevre Genel Müdürü Muzaffer Evirgen'e sorduk, beş yıldır çıkarılamayan yönetmeliklerin akıbetini... Su kirliliği konusundaki yönetmelik için "Bir ay içinde başbakanlığa sevk etmiş olacağız" dedi.

Bakalım, yönetmelik çıkarılıp Çevre Kanunu uygulama gücüne kavuşturulduğunda, bunları *delebilecek mi* sanayiciler, yoksa tesislerini kurup zehirlerini arıtacaklar mı?

Biz isterseniz gene de, toprağın kirli suyu kendi kendine arıtma gücüne, kısacası *Tabiat Ana*'ya güvenip, öyle bekleyelim, ne dersiniz?

Sezai BAYAR

"MEMUR" EDEBİYATÇILARIN PROFESYONEL BİRLİĞİ: İLESAM

KENDİN YAZ, KENDİ

"ATANMIŞ" YÖNETİCİLER HARİÇ, TOPU TOPU 41 KİŞİ ÜYE OLDU TÜRKİYE İLİM VE EDEBİYAT ESERİ SAHİPLERİ MESLEK BİRLİĞİ'NE... İLESAM'IN BAŞKANLIĞINI KALP UZMANI PROF. DR. AHMET SONEL, GENEL SEKRETERLİĞİNİ EMEKLİ GENERAL FEHMİ ARABACIOĞLU YAPIYOR. TAHSİSATI SORARSANIZ, NEREDEYSE ÜYE BAŞINA BİR MİLYON DÜŞÜYOR. DAHA KİMSENİN TELİF HAKKINI KORUYAMADI BİRLİK...

Fotoğraflar: Gülümser İŞÇELEBİ/TEMPO

TÜRKİYE'de, belirli "dar çevre"lerin değil, okuyan herkesin tanıyabileceği, "yazar" olarak tanımlananların pek çoğu "İLESAM" denilince, "O da nesi?" diye soruyor. Kimi duymadığını ifade ediyor, kimi duyup da ilgilenmediğini...

Oysa, bir yandan kitap armağanlarının teşvik edilip, öte yandan kitapların yakıldığı, enflasyonun yayınevleriyle yazarları boyunduruğa alıp, yeterli yayımı engellediği ülkemizde, "kapı gibi" bir örgüt şu İLESAM. Açık adıyla Türkiye İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği.

Resmi Gazete'nin 11 Ağustos 1986 tarihli, 19192 numaralı sayısında yayımlanan "tip statü"ye uygun olarak, aynı gün saat 10.40'da Ankara Valiliği'ne verilen dilekçeyle kuruldu birlik... Bu tam bir "danışıklı döğüş"tü. Statüye "ilk başvuranların" birliği kurmuş olacağı hükmü konulmuş, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kurucular ayarlanmış, iş tezgâhlanmıştı. Bakan Mükerrem Taşçıoğlu'ydu. Konu görüşürken, "Aman, kurucular dengeli olsun. Şöyle Aziz Nesin'i, Yaşar Kemal'i falan da koyun" şeklindeki uyarısı, alt kadrosunun yoğun itirazlarıyla boğulup gitmişti Taşçıoğlu'nun. Bütün evrakını tamamlamış olarak "tip statü"nün yayınlanmasından hemen bir buçuk saat sonra valiliğe verilen kurucular listesinde Necati Sepetçioğlu, Beşir Ayvazoğlu, Sadık Tural, Bilge Ercilasun, Reşat Genç, Dursun Yıldırım, Yahya Akengin ve Coşkun Ertepınar'ın adları vardı.

Ne yapacaktı bu kuruluş? Amaç, daha önce yayınlanan "tüzük"te şöyle belirtiliyordu:

"İLESAM, herhangi bir şekilde dille ifade olunan bütün eserlerle rakslar, yazılı koreografi eserleri, pandomimalar ve benzeri sözsüz sahne eserleri, bedii niteliği bulunmayan teknik ve bilimsel fotoğraf eserleri, haritalar, plânlar, projeler, krokiler, resimler, coğrafya, topoğrafya ve mimarlığa ilişkin maketler ve benzeri *bilim ve edebiyat eserleri sahiplerinin* ortak çıkarlarını korumak ve mali haklarının izlenmesini, alınacak tazminat ve telif ücretlerinin tahsilini ve dağıtımı sağlamak amacıyla kurulur."

TOPLUMDA TANINMIŞ BULUNMAK...

Bakanlar Kurulu'nun, yani ANAP hükümetinin kabul ettiği tüzük, birliğe kimlerin üye olabileceğine de *açıklık* getiriyordu:

"Sanatçılığı veya bilim adamlığını bir *meslek olarak* yapmakta bulunmak veya ortaya koyduğu eserlerle *toplumda sanatçı* veya *bilim adamı olarak tanınmış bulunmak* yahut en az üç yıldan beri yayımcı veya sinema eseri sahibi olarak ticaret siciline kayıtlı olmak."

Tabii, bu şartlara "Türk vatandaşı, reşit ve mümeyyiz olmak" öncelikle ekleniyordu.

Bu, "yazarı, sanatçıyı, bilim adamını korumak ve kollamak" adına kurulan birliğe ANAP hükümeti, bakanlığın teklif ettiği kişileri yönetici olarak atadı 1986 aralığında... Başkanlığa ODTÜ eski mütevelli heyet başkanlarından, kalp hastalıkları uzmanı Prof. Dr. Ahmet Sonel, başkanvekilliğine de Yahya Akengin getirildi. Prof. Dr. Reşat Genç'in muhasip üye olarak yer aldığı yönetim kurulunun öteki üyeliklerine de Necati Sepetçioğlu, Coşkun Ertepınar, Recep Bilginer, Doç. Dr. Dursun Yıldırım, Doç. Dr. Sadık Tural, Doç. Dr. Atilla Özmen getirildi.

Bakan Mükerrem Taşçıoğlu'nun ilk anda

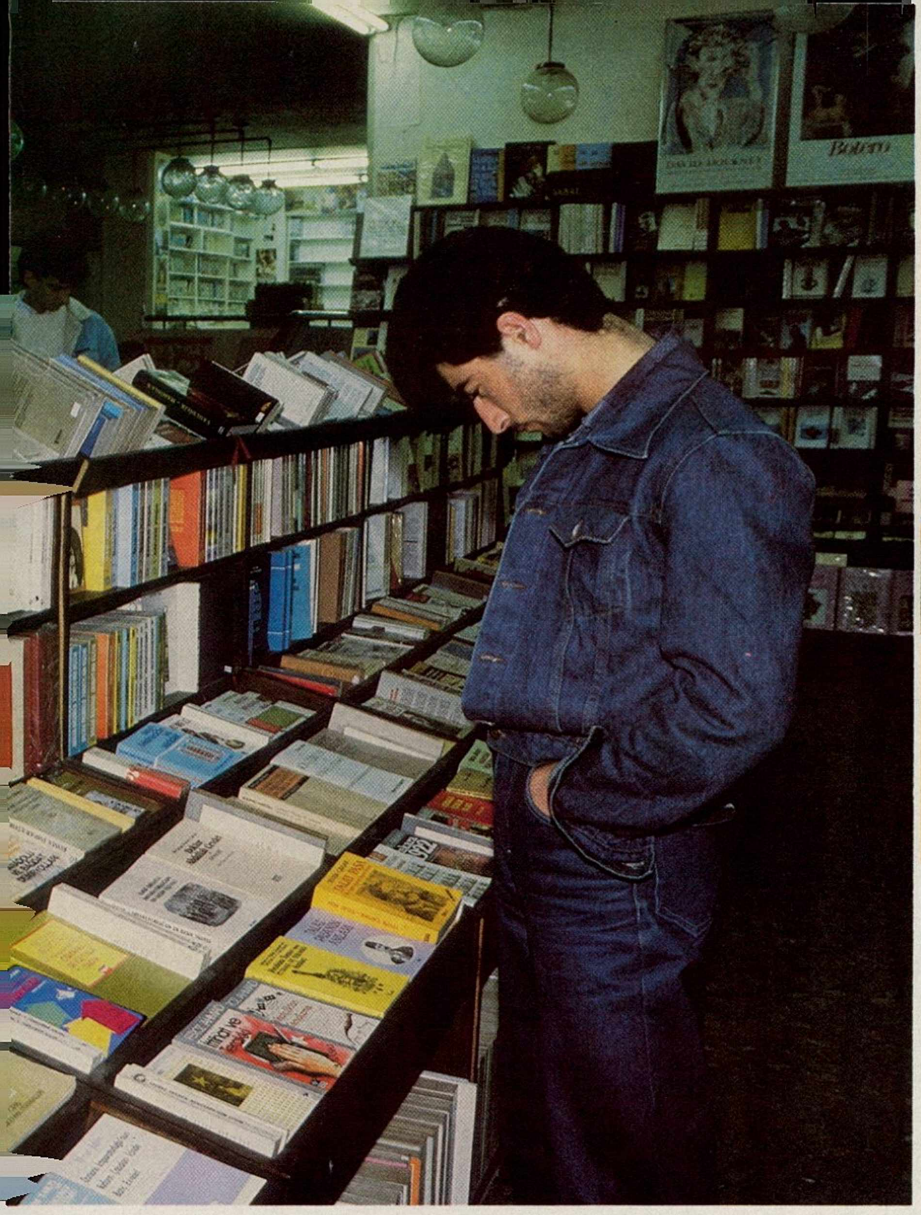

İLESAM'ın Genel Sekreteri Fehmi Arabacıoğlu, "Bizim seçkin üyelerimiz Türk kültürüne aynı hizmeti veriyorlar" diyerek "basın kartı" için başvurdu ama, sadece kimlik kartı düzenlemek için izin alabildi.

düşündüğü, okuyana ters gelmeyecek bir "karma takım" yerine, ideolojik köken itibariyle MHP kokan bir yönetim kadrosu oluşturulmuştu böylece... Sıra, bakanlığın yer tahsis ettiği birliğe bir de "profesyonel" genel sekreter bulmaya gelmişti.

GENEL SEKRETER, EMEKLİ GENERAL

Gazetelere "Bir genel sekreter aranıyor" diye ilan verildi. Talip hazırdı. 12 Eylül'den sonra oluşturulan Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurulu'nda Planlama Daire Başkanlığı görevinde bulunmuş olan emekli tuğgeneral Fehmi Arabacıoğlu, yaptı başvurusunu... İLESAM yönetim kurulunun 17 Nisan 1987 tarihli yazısında, "Buyurun, başlayın" denildi Arabacıoğlu Paşa'ya... Maaş, 400 bin liraydı...

Bu *adı var, sanı yok* birlik ne yaptı bugüne kadar? Yirmi kişiden oluşan yönetim, haysiyet, denetleme, bilim ve teknik kurullarının üzerine, *topu topu* 41 üye eklenebildi. Onların da isimleri alt alta sıralandığında, çoğunun doçent ve profesör unvanı taşıyan, *özel olarak* davet edilmiş kişiler oldukları anlaşılıyordu. Aralarında Türkiye gazetesinin başyazarı Dr. Yalçın Özer, Son Havadis gazetesinin eski yazarlarından, bir kaç kitabın sahibi Tahir Kutsî Makal, şairlik özelliği yeterince tanınmayan Milli Eğitim eski bakanlarından Ali Naili Erdem, Konya Turizm Derneği Başkanı Fevzi Halıcı, Kemalist Atılım Birliği Başkanı Sami Ateş, çeşitli ilkokul kitaplarında imzası bulunan emekli öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekışık da vardı.

"Bugüne kadar neler yapıldı?" diye, görevini büyük bir *iyiniyetle* sürdürdüğü anlaşılan genel sekreter emekli general Fehmi Arabacıoğlu'na sorduk. "1987 yılını mali ve idari yönden kuruluşumuzu tamamlamak, mevzuatımızı hazırlamak ve kendimizi tanıtmakla geçirdik" dedi Arabacıoğlu.

Birliğin düzenli geliri de vardı devletten... Türkiye'de imal veya ithal edilen tüm video ve ses kasetlerinin bedellerinin yüzde 2'si, ihraç edilenlerin de binde biri kesilerek oluşturulan fon, İLESAM'la birlikte kurulan, MESAM, GESAM ve SESAM'a paylaştırılıyordu. 1987'de 65 milyon lira geldi İLESAM'a, bu yıl ise bu meblağ 78 milyon liraya yükseldi. Üye aidatı, giriş 10 bin, yıllık 12 bin lira olarak belirlenmişti. Ayrıca birlik, üyesi adına yayınevinden tahsil edeceği telif hakkının yüzde 4'ünü "pay" olarak alacak, üyesi adına tazminat davası kazanırsa "pay"ı yüzde 8'e çıkacaktı. Birbuçuk yıl içinde, devletten milyonlar geldi ama hiç "pay" alınamadı üyelerden. Çünkü kimsenin kitabı İLESAM aracılığıyla yayınlanmadı.

Devletin verdiği milyonlar ise, bir işe yaramalıydı. Birlik yöneticileri hemen kolları sıvayıp, "Şöyle üyelerin rahatça girip çaykahve içebilecekleri, hatta oyun oynayabilecekleri, sohbet edebilecekleri" bir lokal aramaya başladılar. İzmir caddesinde bir daireyi 65 milyon lira mukabilinde satın aldılar. Şimdi kiracının çıkmasını bekliyorlar.

ÜYELERE DİNLENME TESİSİ, YAZAR KARTI

Birliğin genel sekreteri Arabacıoğlu Paşa, "Böylece diğer meslek birlikleri arasında ilk kez biz böyle bir lokale sahip olduk" diyor. İleriye dönük projeler arasında deniz kenarında kurulacak *dinlenme tesisleri* bulunuyordu.

Birliğin *en önemli* faaliyetlerinden biri de, bakanlığa şöyle "Sarı basın kartı" ayarında bir kart çıkarmak için yazı yazılması olmuştu. Böylece birlik üyeleri, basın mensuplarına tanınan kolaylıklardan yararlanabileceklerdi. Genel sekreter Arabacıoğlu, "Nasıl ki basın mensupları Türk kültürünün ilerlemesi için hizmet veriyorlarsa, bizim seçkin üyelerimiz de Türk kültürüne hizmet ediyorlar" düşüncesindeydi. Ancak bakanlık, sadece bir "kimlik kartı" düzenlemeleri iznini vermişti.

Doğrusu birliğin bir varlık gösterememesine Arabacıoğlu Paşa da üzülüyordu. Tanınmış kişileri üye yapamamışlardı. "Belki de kendimizi pek tanıtamadık" dedi Tempo muhabirine, "Oysa hemen hemen bütün tanınmış yazarlara, şairlere broşür gönderdik. İyi yazıp, iyi satanlar pek malî durumu düşün-

N OKU!

müyorlar. Bize gelenler mesleklerinde pek para kazanamamış ve haklarını arayamayacak olanlar. Bazısı da 'Bana ne veriyor ki, üye olayım' diyor. Onun için önce lokalimizin açılması lazım, bir de basın kartı gibi kart..."

Bu, devlet parasıyla küvöze yaşatılan bebeğe benzeyen birlik, ortanın solundaki kesimde yer alan sanatçı ve bilim adamlarına olduğu kadar, sağın bir kesimine de yaranamamıştı. Daha çok milliyetçi-mukaddesatçı, veya sadece mukaddesatçıların üye olduğu, Türk Yazarlar Birliği adlı derneğin başkanı, Zaman gazetesi yazarlarından Mehmet Doğan "Tuhaf bir kuruluş" diye nitelendirdi İLESAM'ı...

Mehmet Doğan görüşlerini şöyle açıkladı Tempo'ya:

"İLESAM, şu andaki yönetim itibariyle sadece memur yazarlara dayanan bir kuruluş. Yani yarı amatör. Geniş bir yazar kitlesini kucaklayan bir yapıya sahip değil. Hükümet daha çok 'Bizimkiler yönetimde olsun' diye düşünmüş. Yönetimi meydana getirirken, bize bile haber vermediler. Emekli bir generali genel sekreter diye getirmişler. Sanatçıları temsil etmesi mümkün değil. Çünkü resmi destekli bir kuruluş. Eğer gerçekten demokratikleşirse üye olabiliriz. Şu andaki yönetim kadrosu itibariyle, biz bu kuruluşun dışında kalmayı uygun gördük."

Yayıncılar da pek farklı düşünmüyorlardı. Yayıncılar Birliği yöneticilerinden Bilgi Yayınevi'nin sahibi Ahmet Tevfik Küflü, "Hükümet, kitap sektörünün ana unsurları olan yazarlardan, yayıncılardan, dağıtıcılardan, satıcılardan hatta okurlardan herhangi bir görüş almadan rastgele bazı yönetmelikler çıkarıyor, buyruklar sallıyor" dedi.

"Profesyonel hiç kimsenin İLESAM'da yer almadığına" dikkati çeken Küflü dertliydi: "Bugün bazı kitaplar imha edilir, toplumun *okumaması* için elden gelen yapılırken, İLESAM gibi *suni* kuruluşlardan önce, kitap sektörünü canlandıracak, topluma okumanın güzelliğini aşılayacak tedbirler almak gerek. Kağıt üretiminin sadece yüzde 5'ini kitap sektörü kullanıyor ama bu mikro ihtiyaç için devlet hiçbir kolaylık, destek sağlamıyor. Tam tersine..."

Pekiyi, hiç mi bu İLESAM'a güvenip, bir işini yaptırtmak için başvuran yok? Merak etmeyin, var. Rahmetli Ahmet Muhip Dranas'ın eşi Münire Dranas, eşinin şiirinden alınarak film yapılan *Fahriye Abla*'nın ödenmeyen telif hakları için vekâlet vermiş birliğe. Geçen eylül ayında Ankara'da açılan davayı izliyor İLESAM...

Tüzük gereği,üye sayısını 150'ye ulaştırdığı yılı izleyen aralık ayında genel kurul yapacak birlik. Ne dersiniz, bu hızla 1990'da yapılır mı, genel kurul?

Ful EKESAN

AZİZ NESİN "İÇLERİNDE YAZAR YOK"

TÜRKİYE YAZARLAR SENDİKASI BAŞKANI AZİZ NESİN, TÜRKİYE İLİM VE EDEBİYAT ESERİ SAHİPLERİ MESLEK BİRLİĞİ (İLESAM) KONUSUNDA TEMPO'NUN SORULARINI CEVAPLANDIRDI.

TEMPO: ***Türkiye Yazarlar Sendikası olarak niçin İLESAM'a karşısınız?***

NESİN: Daha başlangıçta aramızdaki karşıtlık kurumun adından başlıyor. Biz Türkiye'de "ilim" diye bir sözcük bilmiyoruz. Kelime Türkçede "bilim"dir. Türkiye Yazarlar Sendikası, bu İLESAM'a hiçbir şekilde katılmıyor.

TEMPO: ***Pekiyi katılanları nasıl değerlendiriyorsunuz?***

NESİN: Katılanları da doğrusu biz iyi değerlendirmiyoruz, iyi yorumlamıyoruz. Bir takım çıkarlar da sağlıyor bu İLESAM. İçerisinde hiçbir yazar yoktur. Düşünebiliyor musunuz ki, bir bilim ve sanat örgütü olsun da içinde yazar olmasın!

TEMPO: ***Bütün tanınmış Türk yazarlarına broşür gönderdiklerini söylüyorlar. Size de geldi mi?***

NESİN: Tabii, gönderdiler bize de... Ama biz karar aldık, "Katılmıyoruz" diye. Çünkü içlerinde hiçbir yazar yok.

TEMPO: ***Yazarların telif haklarını korumak, benzeri konularda yardımcı olmak üzere kurulan bir birlik olarak tanıtılıyor İLESAM. Sizce bunu başarabilirler mi?***

NESİN: Çok şey yapabilirler. Devlet arkalarında... Hattâ devletle beraberler. Devletten para alıyorlar. Çok ilginç bir olay var. Bu İLESAM'ı da bugünkü iktidar düzenliyor. Bu iktidar ki, kağıda yaptığı zamlara koşut olarak basım giderlerinin artmasıyla artık okur kitap alamaz hale gelmiş, bir yandan da yasalarla, yasadışı baskılarla, kitap toplamalarla, kitap yakmalarla kültür işlerini yürütmeye çalışıyor. Bir yandan da İLESAM'ı kurarak bizim telif haklarımızı koruyacak! Bu da gayet komik, gülünç bir olay. Biz bu bakımdan, bu kurumu reddediyoruz. Üstelik bu İLESAM'ı kurma yasası 30-40 yıllık bir yasadır ve bugüne kadarki iktidarlar gerçekleştiremedi, bunlar gerçekleştirdi.

TEMPO: ***Sizce gerçek amaç ne?***

NESİN: Amaçları da şu: Bilimcileri ve sanatçıları kendi doğrultularına çekmek... Ekonomik çıkarlar yoluyla işleri kendi doğrultularında yürütmek istiyorlar. Biz buna tümüyle karşıyız. İçlerinde hiçbir yazar da yok. Belki kendileri doğrultusunda koşutlu olarak birkaç yazar bulabilecekler ama bunlar Türkiye'nin, Türk halkının tanıdığı yazarlar olmayacaktır.

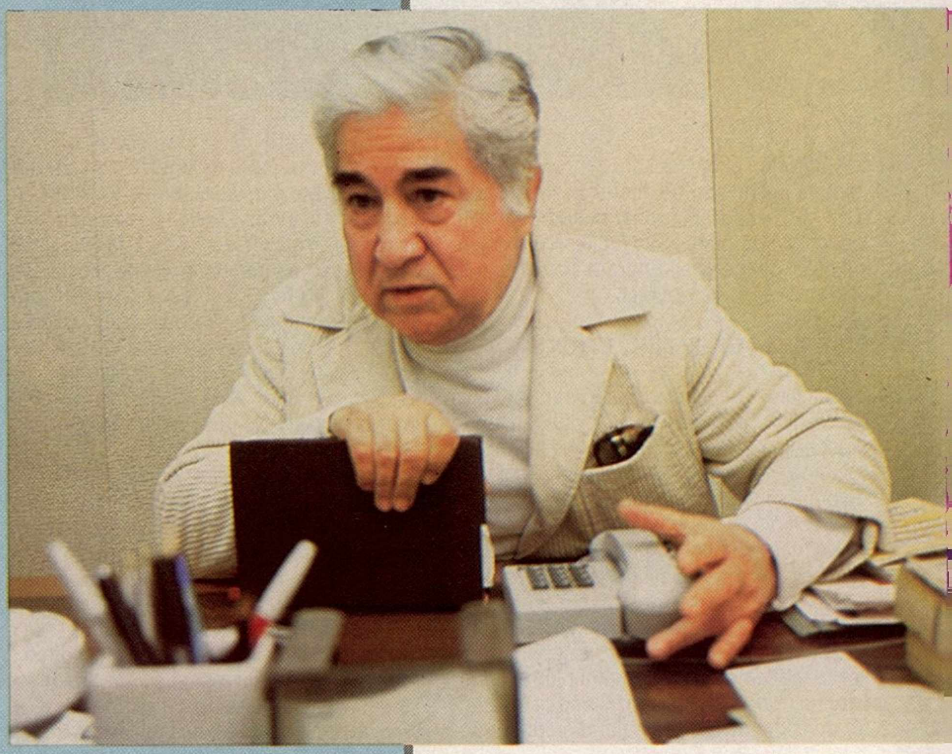

YAZARLAR

AYLA KUTLU: Türkiye Yazarlar Sendikası İLESAM'a karşı çıkıyor. Ülkede onların karşı çıktığı bir şeyi tasvip etmek mümkün değil. Zaten bu birliğin yarar sağlayacağına da inanmıyorum. Bir yönlendirme var. Bu örgütün iktidara yakın olduğu anlaşılıyor.

ÇETİN ALTAN: Bu kurumun adını ilk kez sizden duyuyorum. Benim telif haklarım boyuna dolandırılıyor. Zaten pek de işe yaramıyorlar galiba, yoksa duyardık bu kurumu. Ben üye olursam, sonra benim de işe yaramaz olduğum sanılır.

ATİLLA İLHAN: Ben genellikle bu çeşit örgütlere üye olmam. Hem daha kendi varlıklarını duyuramıyorlar. Ben mi onları arayıp soracağım üye olmak için? Zaten tepeden inmeler genellikle böyle olurlar. Bu çeşit kuruluşlar sorunları çözümlemekten çok daha da karmaşıklaştırıyorlar. Biz telif haklarımızı özel ilişkilerimizle çözüyoruz.

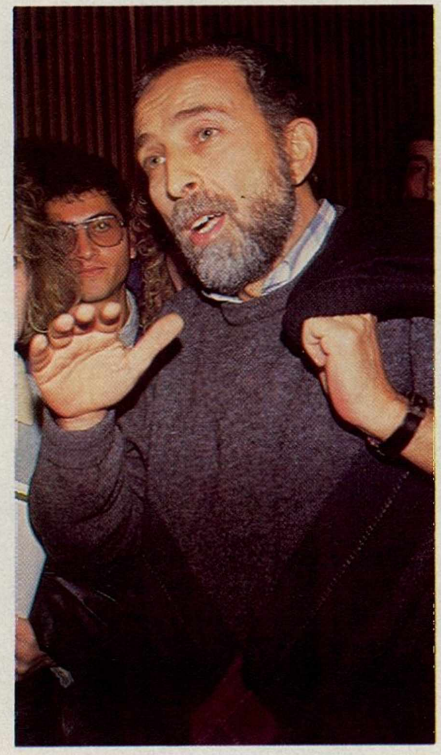

EMİN ÇÖLAŞAN: Türkiye'de böyle bir çok kuruluş ortaya çıkar ve hiçbiri de yararlı bir iş yapmaz. Kaldı ki, şimdi yönetim kurulu üyelerinin isimlerine bakıyorum, aralarında tanıdığım sadece Recep Bilginer var. Başkan Ahmet Sonel benim yazdığım eserleri nasıl değerlendirecek? Böyle konular devlet tarafından çözümlenemez. Her koyun kendi bacağından asılmaya devam edecek.

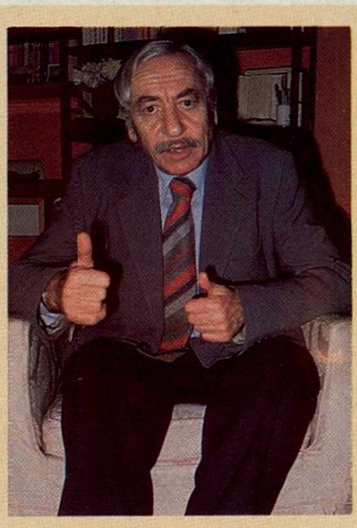

TARIK BUĞRA: Bu konuyla hiç ilgilenmedim. Bu birliğin üyesi olmak istemiyorum. Yalnız kalmak istiyorum. Ama İLESAM'ın yararlı olmasını dilerim.

NE DİYOR?

BİTMESİNE DE, BAŞLAMASINA DA BİR HAFTA VAR... Külliyen

KÜÇÜK AYASOFYA, CANKURTARAN'LA KUMKAPI ARASINA SIKIŞMIŞ KÜÇÜCÜK BİR SEMT. SEMTE ADINI VERENSE KÜÇÜK AYASOFYA CAMİİ. TARİHÎ Mİ TARİHÎ. KÜLLİYESİ DE ÖYLE. KÜLLİYE'DE ŞİMDİLERDE ONSEKİZ AİLE İDAME-İ HAYAT EDİYOR. AMA SADECE ŞİMDİLERDE. ÇÜNKÜ BELEDİYE'NİN VERDİĞİ SÜRE DOLDU DOLACAK. KÜLLİYELİLER BİR HAFTA İÇİNDE AİLELERİ İÇİN BAŞLARINI SOKACAK EN AZINDAN BİRER ODA BULMAK ZORUNDALAR.

Fotoröportaj: Osman BALCIGİL/Nermi ERDUR/TEMPO

Neriman Kız, Mehmet Bebeciğin tersine durumun epeyce farkında. Lacivert giysili amcaları önümüzdeki hafta bugün (24 Nisan) gelip, annesini, babasını, bir buçuk aylık küçücük kardeşini ve kendisini sokağa atacaklar.

Neriman Kız Küçük Ayasofya Camiî'nin Külliyesi'ne Vakıflar Müdürlüğü'nce yerleştirilen ailelerden birinin küçük kızı. Maalesef okula gitmiyor. Sebebi malûm... Neriman Kız da, Külliye'nin öteki kız ve oğlan çocukları gibi, babası, annesi ve küçük kardeşiyle aynı küçük odayı paylaşıyor... Tüm öteki hanelerde olduğu gibi onlar da ailecek aynı odada yatıyor, yemek yapıp yiyor, kışın çamaşır yıkıyor, gerektikçe yine aynı odaya yerleştirilen bir leğenin içinde, Camiî'nin şadırvanından taşınan su vasıtasıyla yıkanıyorlar. Tuvalet olarak kullandıkları yerse külliyenin arkasındaki "Umumi Helâ".

Neriman Kız'ın babası hasta. Bacağından rahatsız. Ortopedi tedavisi görüyor. Yaklaşık onbir yıldır çalışamıyor. Annesi ev işlerine gidiyor. Ellerine geçen, sadece bir tencereyi kaynatabilecek kadar. "Bu kadarı" bile bir hayat olarak yeterince zorken, bir de başkaları zorlaştırıyor Neriman Kız ve Ailesi için hayatı. Lacivert giysili amcalar.

ÇAĞ ATLAMASINA ATLAYACAĞIZ DA...

sefalet...

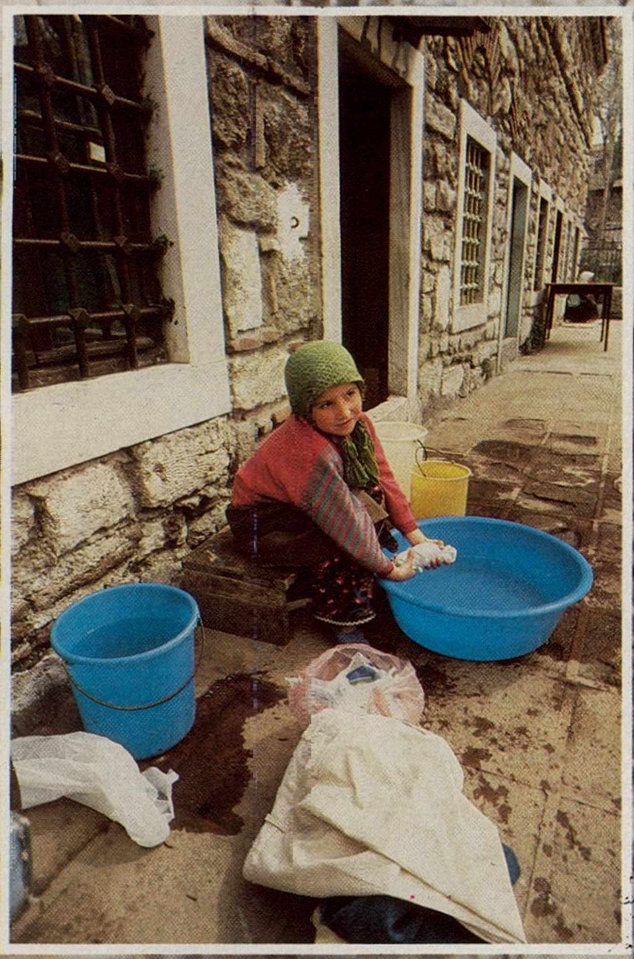

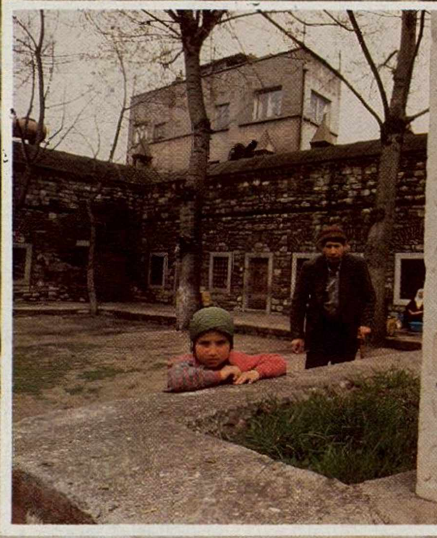

"Lacivertli amcalar" korkusu...

Neriman Kız, çocuk da olsa bir Külliyeli. Külliye'nin sonu, onun da sonu olacak. Ve bir mezar. Ama sıradan bir mezar değil. Bir yatır. Neriman Kız, hemen her gün bu yatıra yalvarıyor lacivert elbiseli amcalar gelmesinler diye. Bulaşık hiç de büyük işi değil. Özellikle, annesi işe giden kız çocukları için. Kışın evin içinde, yazın dışında.

Nohut oda, bakla sofa...

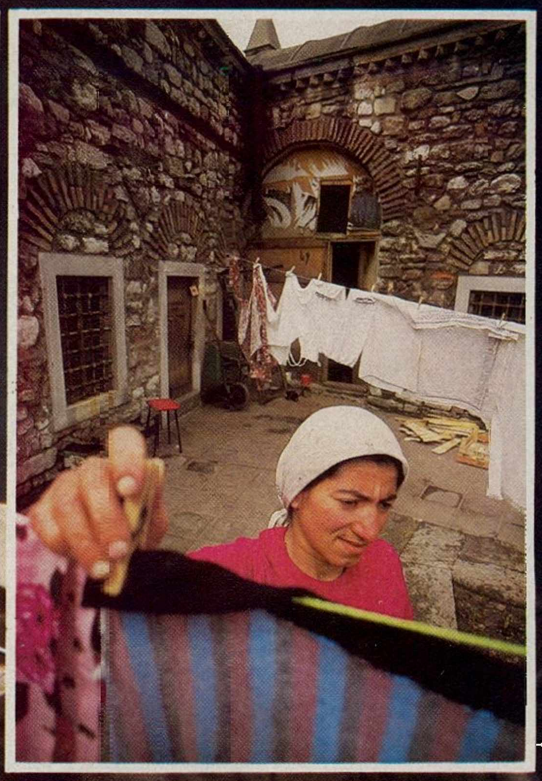

Kapıdan içeriye başınızı uzattığınızda kendinizi başka bir dünyada buluyorsunuz. Derin mi derin bir pencere. Mutfak olarak kullanılıyor. Mutfak, buz dolabı, kiler karışımı bir yer yani. Göz ve mide ameliyatı geçiren kocası çalışamadığından onun işini Emine Hanım yüklenmiş. Tabii, bu arada evinin çamaşırlarını da ihmal etmiyor. Külliye'nin avlusu aslında ne güzel bir mekân. Özellikle yaz aylarında. Toplanıp dertleşmeye bire bir...

57 numaralı odadan kafanızı uzatıp içeriye baktığınızda bir *şey*'ler yığınıyla karşılaşıyorsunuz. Yığının ortasındaki yatağımsı şeyde yatıyormuş gibi yapan biri mi var ne? Eveeet. İnliyor! Bir süre sonra, içeriye birinin girmiş olduğunu hissetmiş olsa gerek, yavaş yavaş inlemesini kesiyor... Yastığının altında bir şey arıyor... Buluyor... Yerine yerleştiriyor... Bulduğu şey dünyanın en kalın camlı gözlüğü.

Halil Oktay, Küçük Ayasofya Camii'ne bağlı Külliye'nin bir başka sakini. Gözünden ve midesinden ameliyatlı. Çalışamıyor. Külliye'ye yerleştirilme nedeni de zaten bu: *İş göremeyecek durumda olmaktan mütevellit yoksulluk.*

Uzunca bir süredir Oktaylar'ın dünyadan tüm beklentileri, Emine Hanım'ın sağda solda ev işleri yaparak kazandığı üç-beş kuruşla gün geçirmek, o kadar... Bir de şu Belediyeciler'in yakalarını bırakmamaları tabii.

57 numaralı odaya ilk kafasını uzatan, "Acaba bu oda daha temiz ve akıllıca kullanılamaz mı?" diye düşünüyor doğal olarak. Kimi zaman sorusunu dobra dobra soruyor da. Ve işte bu sorunun cevabı: "Şurada duran tahta parçaları, sandıklar filan soba için. Kendimi iyi hissettikçe sokak sokak dolaşıyor, topluyorum. Çok soğuk olunca yakıyoruz. Orada duran elbiseleri 'bir dolaba koymak' diyorsunuz. Yok. Dolap yok. Olmayınca nasıl koyabiliriz ki? Evet, ekmek, soğan, patates filân da ortada. Peki siz bir yer bulun bunlara ve koyun bakalım."

Emine Oktay Külliye'nin avlusunda çamaşır asıyor. Çamaşırların o odanın içinde nasıl yıkandığını, nasıl durulandığını; yine, çamaşırların giyileceği vücutların o odanın içinde nasıl kirlerinden arındılacağını filân unutmuş olarak. Çünkü o Külliyeliler'den biri ve Külliyeliler bu soruları unutalı yıllar olmuş. Kimileri hiç bilinçinde olmamışlar bile. Neriman Kız misali.

Ama unutulamayan şeyler de var bu arada Külliye'de...

Sokakta kalmaya sadece bir hafta kaldığı gibi...

BİR KÜÇÜK KAPI VE...

Genco Öztürk Külliye'nin avlusunda sandık kırıyor...

Sandık kırmak onun için, belli ki tespih çekmek gibi bir şey. Genco Öztürk küçücük parçalara ayırdığı sandık parçalarını, özenle bir başka sandığa yerleştiriyor. Sanki hiç başka bir işi yokmuş gibi. Yok da.

"İşim bu benim. Kızımın başını beklemek."

Ne demek bu "Baş beklemek?"

Şu demek: "Kızım Sultan evlendi. Sonra ayrıldı. Burada oturuyor. Eğer bir kadın yalnızsa, hele de gençse, aileden birisi, ya babası ya da erkek kardeşi başını bekler".

Genco Öztürk ve kızı Sultan Öztürk'ün hikâyeleri uzun. Ama zaten mevzuu da o değil. Mevzuu Öztürkler'in sokağa atılmalarına sadece bir hafta olması.

Genco Öztürk'e göre "Zaten durum alabildiğine vahim"miş. Ve, şu Belediyeciler de işi yüz kat daha zorlaştırıyorlarmış. Tuz biber ekiyorlarmış üstüne yani. İnsanın aklını oynatmaması, gidip kendisini Sarayburnu'ndan aşağıya atmaması işten bile değilmiş.

İşte bu nedenle Genco Dayı sandıkları küçük parçalara ayırmayı çok seviyormuş...

★ ★ ★

Ve Fethiye Teyze. O da aklını uçurdu uçuracak. Gerçi onun evi Külliye'nin içinde değil. Yakınında. Ama, o da evini yitirmek durumunda olanlardan. Çünkü Belediyeciler. Evini istimlak edecekler. Hem de küçücük bir para vererek. Bugün değilse, yarın. Belki şu aralar ediyorlardır bile. Gözleriyle görmemek için yıkımı, Fethiye Teyze burada. Külliye'de.

Ama galiba burası Fethiye Teyze için kaçılacak belki de son yer. Çünkü Fethiye Dayer'e göre, "Hayatta en zor şey, insanın acısını, acılı insanlarla paylaşmaya çalışması. Bugün bana yarın sana; ya da bugün sana yarın bana misali."

Ama zaten içinde bulunulan günlerde, Türkiye nüfusunun yarısı, acısını nüfusun öbür yarısıyla paylaşmada değil mi? Üstelik öbür yarı da pek ümit dolu olmadığı halde.

Kaçılacak yer yok kısacası! Ve kime dokunsan ağlayacak gibi...

KEMANIN TELİ MİSALİ...

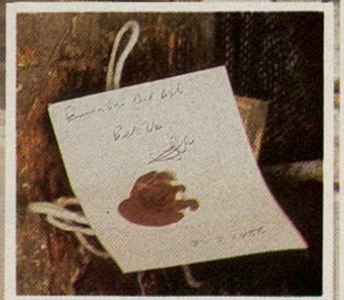

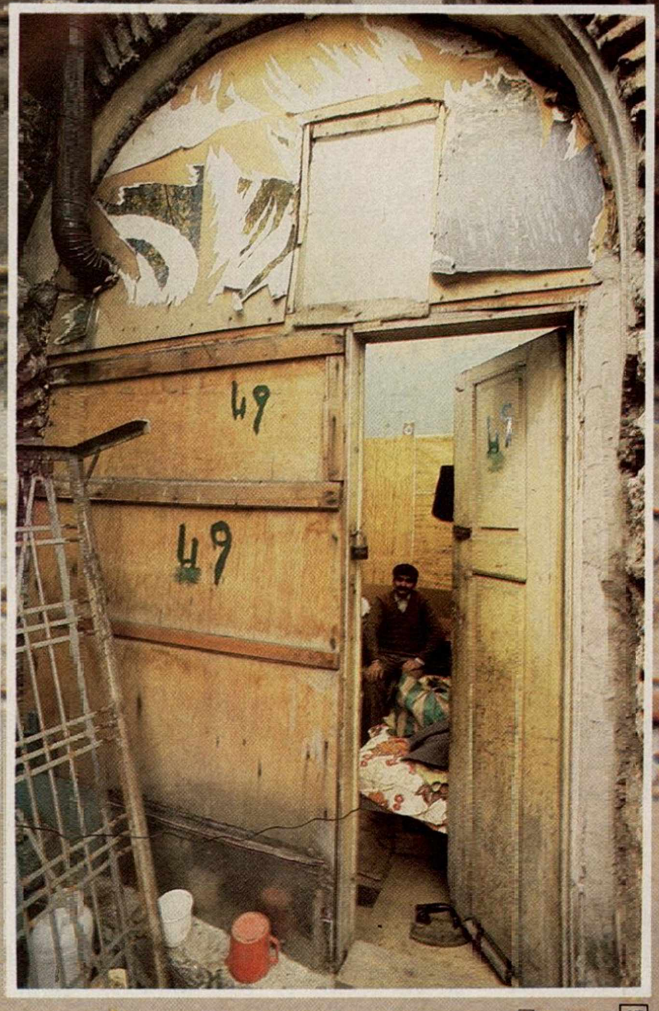

Belediyecinin kafasına eserse...

Genco Öztürk, aslında sandık kırmıyor, kendini Sarayburnu'ndan aşağı atmamak için oyalıyor. Yaşadıkları küçük oda gündüzleri genellikle boş ama, geceleri neredeyse baş koyacak yer kalmıyor. Külliye'nin 24 odasından altısının kapısı mühürlü. Şimdi herkes korkuyor, "Ya biz yokken Belediyeciler gelir de bizim kapıya basarlarsa mühürü" diye...

Hürpa & PROFİLO 'dan

BAHAR MÜJDESİ!

Evlenecekler, eşyasını yenileyecekler, yazlığa gidecekler..
HÜRPA SİZLERE SESLENİYOR:

Televizyonunuz, Videonuz, Müzik Setiniz, Buzdolabınız,
Çamaşır Makineniz, Fırınınız, Elektrik Süpürgeniz en iyisinden...
Hem de geleneksel **HÜRPA** kolaylıklarıyla.
Siz de fırsattan yararlanın, eksiklerinizi tamamlayın, iyi günlerde kullanın.

18 0843 — 18 0731

NATIONAL MONİTÖR U.K. TV. 55 EKRAN
- 8 sistem uzaktan kumandalı
- 30 Elektronik programlama
- Otomatik kapama ve zaman devresi
- Quintrix resim tüpü full square
- Dijital ekran göstergeleri
- U.K. ünitesi

SABA 9 SİSTEM MONİTÖR U.K. 56 EKRAN TV.
- Electronik hafızalı 39 kanal
- Monitör görünümlü
- AFT otomatik frekans ayarı
- Koruyucu cam
- Uzaktan kumanda ünitesi

18 0844 — 18 0703

NATIONAL NV-G7EM VHS VİDEO
- Çok işlevli gösterge tablosu
- Kablosuz uzaktan kumanda
- Atlamalı ileri/geri sarma
- İki haftalık programlama

SONY SL 200 VİDEO
- Otomatik pal secam sistemi
- Kablosuz uzaktan kumanda el ünitesi
- Hızlı resim arama (renkli)
- Otomatik geri sarma

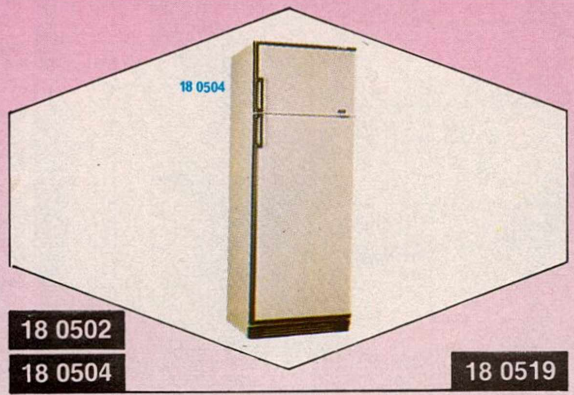

18 0502
18 0504 — 18 0519

PROFİLO LUX 405 SOĞUTUCU
- Çelik ve emaye kaplı iç gövde
- Şeffaf ayarlanabilir raflar

PROFİLO LUX 460x2 SOĞUTUCU
- Çelik ve emaye kaplı iç gövde
- 4 yıldızlı derin dondurucu (gerçek deep freze)

PROFİLO LUX 460x3 SOĞUTUCU
- 4 Yıldızlı derin dondurucu (gerçek deep freze)
- Soğutucu ve serin koruyucu olmak üzere üç ayrı bölümden oluşur.

18 0601

PROFİLO OTOMAT 804 "TAM OTOMATİK ÇAMAŞIR MAKİNASI"
- 800 Devire Kadar ayarlanabilir.
- Üç gözlü deterjan çekmecesi
- 16 program

ÜRETİCİ FİRMA GARANTİSİYLE

DEĞİŞMEYEN SABİT FİYATLARLA

BEKLEMEDEN, ÇEKİLİŞSİZ, KURASIZ

18 0511

PROFİLO BULAŞIK MAKİNASI

- Tam otomatik - Sessiz çalışma - Alt ve üst bölmelere aynı basınçta su püskürterek her bölmede aynı üstün yıkama
- 4 değişik program

18 0520

PROFİLO ELEKTRONİK 2001 ELEKTRİKLİ SÜPÜRGE

- Emme gücü 250-1000 volt arasında kesintisiz elektronik ayarlanır.
- 3 ayrı emme parçası
- Uzun kablo (Kendi toplar)
- Güvenlik sübabı ve göstergesi

18 0516

PROFİLO SP TURBO PROGRAMLI FIRIN

- 24 saat programlanabilir
- Isı dağıtım sistemli
- Çakmaklı

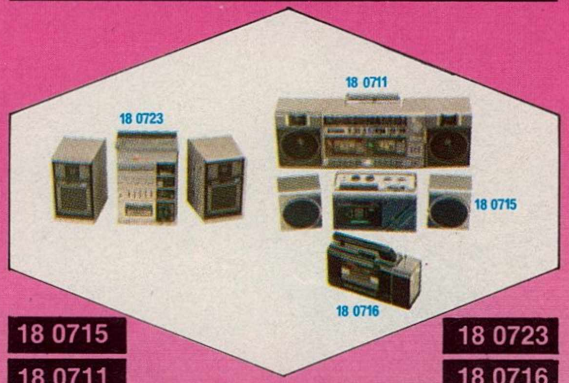

18 0715

18 0711

SABA RCS 1300 RADYO KASETÇALAR

- 3 dalgalı stereo radyo
- Ayrılabilir hoparlör
- Speaker sistem
- Hem elektrikle hem pille çalışır.

SABA PD 50 L ÇİFTKASETLİ/RADYO/KASETÇALAR

- 3 dalgalı güçlü radyo
- Ayrılabilir hoparlör,
- Yüksek hızla bir kasetten diğerine kayıt

18 0723

18 0716

SONY FH 85 MÜZİK SETİ

- Hafif taşınabilir güçlü
- Özel band graphic equalizer
- 240 Watt P.M.P.O. gücü
- Autoreverse teyp

SABA OP 15 RADYO-KASETÇALAR

- Fener flaşör
- Üç dalgalı radyo
- Hassas kasetçalar

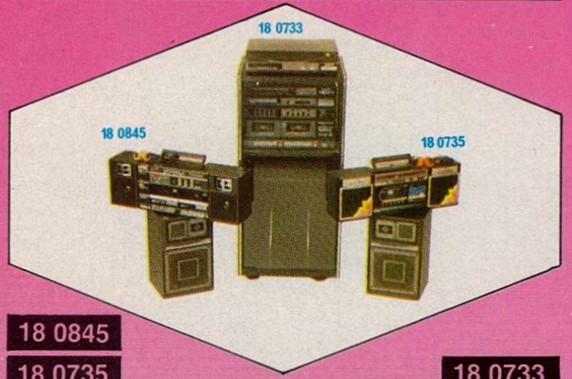

18 0845

18 0735

NATIONAL RX-26 L RAD.-K.ÇALAR

- Özel 5 bantlı graphic equalizer
- Çift kasetli stereo kasetçalar
- Tek düğmeyle radyodan veya kasetten kasete kayıt.

SABA P 25 L RADYO-KASETÇALAR (KULAKLIKLI)

- Üç dalgalı güçlü radyo
- Ayrılabilir haporlör kabinleri

18 0733

SONY KXD 700 W STEREO Hİ-Fİ MÜZİK SETİ

- Çift kasetli stereo kasetçalar
- Hassas pikap
- Entegre amplifikatör (Güçlendirici)
- Dolaplı
- Spectrum analizer
- 5 band equalizer
- 300 Watt P.M.P.O. gücü

EVRİM Lİ

NASIL KATILACAKSINIZ

■ Seçtiğiniz ürünün peşinatını size en yakın PTT şubesinden **Hürriyet Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama A.Ş.**'nin **256943** no'lu posta çeki hesabına yatırınız.

■ Havale makbuzuna veya fotokopisine;

a) Dolduracağınız **HÜRPA** istek kuponunu,
b) Yeni tarihli resimli ikametgah senedinizi,
c) Yeni tarihli resimli nüfus suretinizi,

ekleyerek **Hürriyet Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama A.Ş. Büyükdere Cad. 15/A Hür Han 80260 Şişli/İSTANBUL** adresine taahhütlü olarak gönderiniz.

■ Göndereceğiniz evraklar Kuruluşumuza ulaştığında ürün teslimat belgeleriniz, teslimatımızın başlayacağı **1 Haziran 1988** tarihinden en az bir hafta önce adresinize taahhütlü olarak postalanacaktır.

NASIL TESLİM ALACAKSINIZ

Seçtiğiniz ürünü istek kuponunuzda işaretlediğiniz **HÜRPA** Bölge Temsilciliklerinden veya **HÜRPA** Yetkili Satıcılarından adınıza gönderdiğimiz belgelerle **1 Haziran 1988** tarihinden itibaren teslim alabilirsiniz.

BÖLGE TEMSİLCİLİKLERİMİZ ve YETKİLİ SATICILARIMIZ

İSTANBUL BÖLGESİ
HÜRPA Merkez: 132 32 00
Bursa: 35 50 54/55
Balıkesir: 11849-17776
Bandırma: 14423
Bolu: 12367
Çorlu: 14174-16394
Düzce: 20193
Edirne: 11037
Eskişehir: 10964
Gölcük: 2696
Kdz. Ereğli: 18862
Kocaeli: 12915
Kütahya: 11246
Sakarya: 14629
Tekirdağ: 13650
Yalova: 4358
Zonguldak: 31593

ANKARA BÖLGESİ
Ankara Merkez: 311 52 18

Antalya: 12 02 63
Kayseri: 19812
Konya: 25925
Samsun: 33999-33578
Trabzon: 11120
Sivas: 13398-16394
Tokat: 4566

İZMİR BÖLGESİ
İzmir Merkez: 14 37 24-14 21 43

Denizli: 12409

ADANA BÖLGESİ
Adana Merkez: 16973/74
Mersin: 15890
Diyarbakır: 13280-13952
Gaziantep: 20715-40722

ERZURUM BÖLGESİ
Erzurum Merkez: 14418-23349

Hür PA
SON KATILMA TARİHİ 1988
3 MAYIS

Hür PA
BÜYÜK ORGANİZASYON
Büyükdere Cad. Hürhan 15/A 80260 Şişli/İSTANBUL
Tel: 132 32 00/12 hat Telex: 27789 huho tr Telefax: 147 98 94

Hür PA İSTEK KUPONU T

Lütfen seçtiğiniz ürünü ve teslim almak istediğiniz yeri, yandaki kutuların içine (x) koyarak işaretleyiniz.

	KOD NO	ÜRÜN İSMİ	PEŞİNAT	TAKSİT SAYISI	KDV'Lİ SATIŞ FİYATI
□	18 0715	SABA 1300 RADYO KASETÇALAR	35.000.-	5x 26.600.-	168.000.-
□	18 0711	SABA PD 50L RADYO ÇİFTKASETÇALAR	45.000.-	5x 42.600.-	258.000.-
□	18 0843	NATIONAL 8 SİSTEM MONİTÖR U.K. TV.	300.000.-	14x 125.000.-	2.050.000.-
□	18 0844	NATIONAL VHS VİDEO G7 PAL/SECAM	250.000.-	14x112.000.-	1.818.000.-
□	18 0845	NATIONAL RX26 RADYO KASETÇALAR	60.000.-	5x 54.000.-	330.000.-
□	18 0703	SONY VİDEO SL 200 U.K.	250.000.-	14x110.000.-	1.790.000.-
□	18 0723	SONY MÜZİK SETİ FH 85	200.000.-	14x 83.500.-	1.369.000.-
□	18 0733	SONY MÜZİK SETİ XQ 700 W	350.000.-	14x148.500.-	2.429.000.-
□	18 0731	SABA 9 SİSTEM MONİTÖR U.K. TV. 56	200.000.-	14x 88.000.-	1.432.000.-
□	18 0735	SABA P-25L RADYO KASETÇALAR KULAKLIKLI	40.000.-	5x 35.500.-	217.500.-
□	18 0716	SABA OP 15 RADYO-KASETÇALAR	25.000.-	5x 19.500.-	122.500.-
□	18 0502	PROFİLO BUZDOLABI 405 LUX	100.000.-	9x 58.000.-	622.000.-
□	18 0504	PROFİLO BUZDOLABI 460x2 LUX	120.000.-	9x 65.500.-	709.500.-
□	18 0519	PROFİLO BUZDOLABI 460x3 LUX	160.000.-	9x 88.000.-	952.000.-
□	18 0601	PROFİLO TAM OTOMATİK ÇAM. MAK. 804	200.000.-	14x 86.000.-	1.404.000.-
□	18 0511	PROFİLO BULAŞIK MAKİNASI	200.000.-	14x 83.500.-	1.369.000.-
□	18 0516	PROFİLO SP TURBO PROGRAMLI FIRIN	100.000.-	9x 55.000.-	595.000.-
□	18 0520	PROFİLO ELEKTRİK SÜPÜRGESİ 2001	45.000.-	5x 39.500.-	242.500.-

ÜRÜNÜMÜ TESLİM ALMAK İSTEDİĞİM ŞEHİR

□ İSTANBUL □ ANKARA □ İZMİR □ ADANA □ ERZURUM
□ MERSİN □ BURSA □ ANTALYA □ BALIKESİR □ BANDIRMA
□ BOLU □ ÇORLU □ DENİZLİ □ DİYARBAKIR □ DÜZCE
□ EDİRNE □ ESKİŞEHİR □ GAZİANTEP □ GÖLCÜK □ KDZ. EREĞLİ
□ KAYSERİ □ KOCAELİ □ KONYA □ KÜTAHYA
□ TOKAT □ SAKARYA □ SAMSUN □ SİVAS
□ TEKİRDAĞ □ YALOVA □ ZONGULDAK □ TRABZON

Adım, Soyadım: _____

Adresim: _____

İlçe _____ İl _____ Tel/İş _____ Ev _____

Doğum tarihi _____

Mesleğim _____ İmza _____

- Lütfen adresinize posta kodunuzu da yazmayı unutmayınız
- 18 yaşından küçük olanlar, kampanyaya kendi adlarına katılamazlar.

KAMPANYAMIZ T.C. MERKEZ BANKASININ İLGİLİ TEBLİĞİNE UYGUN OLARAK YÜRÜTÜLMEKTEDİR.

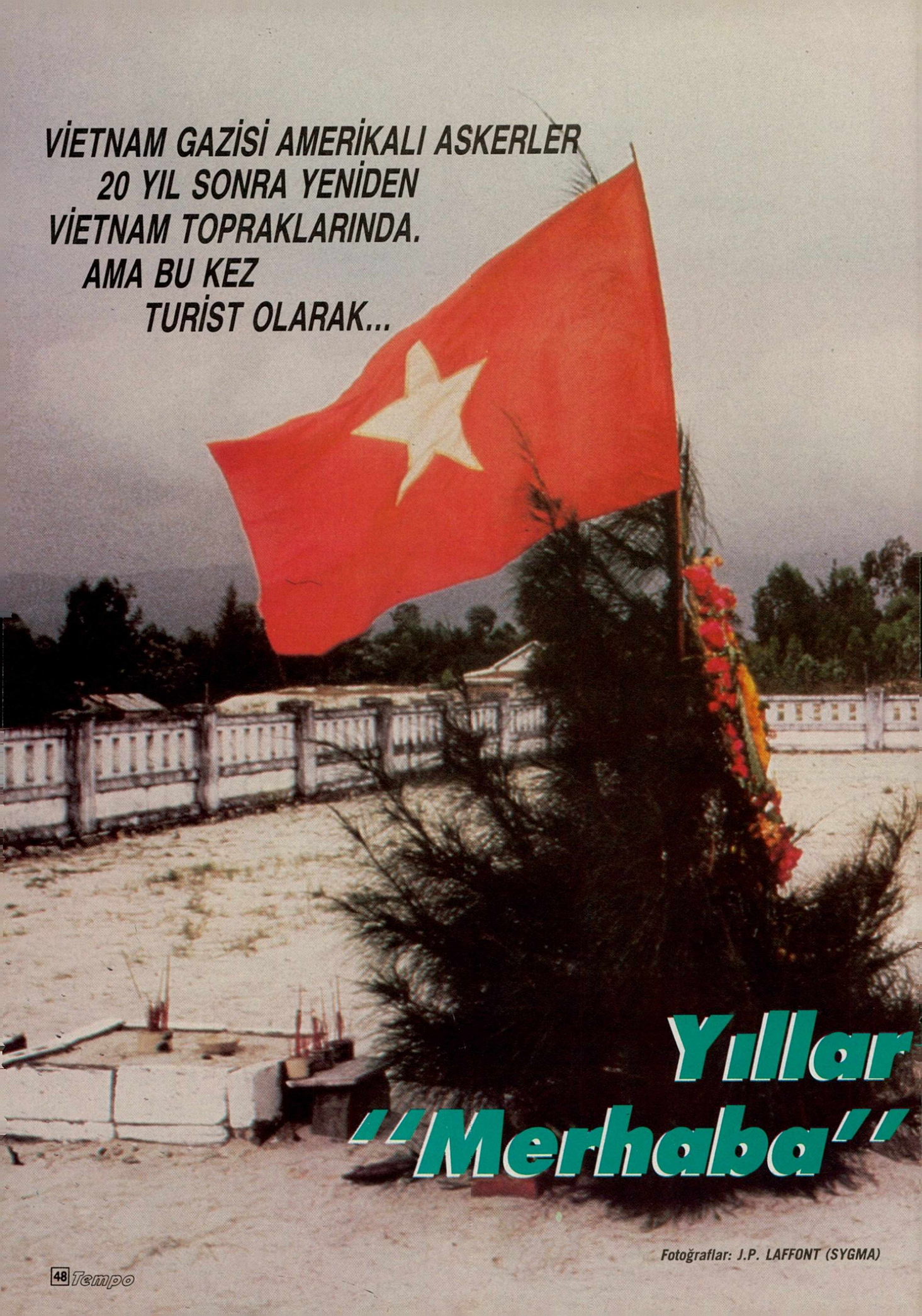

VİETNAM GAZİSİ AMERİKALI ASKERLER
20 YIL SONRA YENİDEN
VİETNAM TOPRAKLARINDA.
AMA BU KEZ
TURİST OLARAK...

Yıllar "Merhaba"

Fotoğraflar: J.P. LAFFONT (SYGMA)

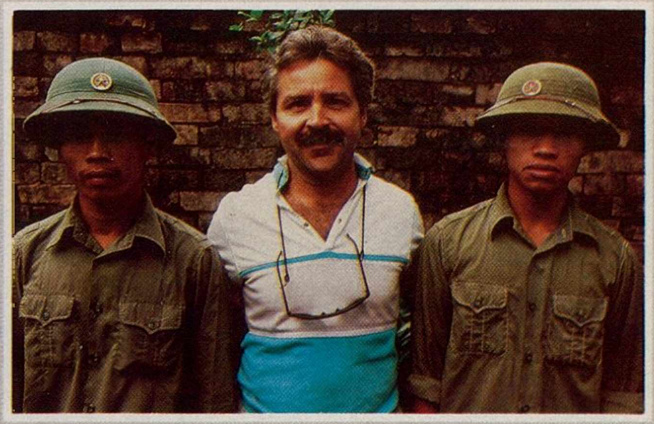

Amerikan savaş gazilerini, 20 yıl sonra aynı topraklarda duygulandıran, yanından geçtikleri Danang ile Hue kenti arasındaki mezarlık oldu. Bu gezinin en güzel yanı, birbirlerine eskiden silah çeken insanların yan yana hatıra fotoğrafı çektirmeleriydi. Amerikalılar, en çok sokaklarda askerlerle karşılaşmadıklarına şaşırdılar.

sonra gelen

ÜNLÜ MAI LAI KATLİAMININ YİRMİNCİ YILDÖNÜMÜNDE BİR GRUP VİETNAM GAZİSİ AMERİKALI ASKER VİETNAM'A BİR DOSTLUK GEZİSİNDE BULUNDU. YİRMİ YIL ÖNCE MAI LAI'DE KADIN VE ÇOCUKLARI KATLEDEN ASKERLERİN BELKİ DE ARKADAŞLARI OLAN BU GRUBU, ORADA DOSTLUK VE NOSTALJİ KARŞILADI. VE ONLAR, O ESKİ KAHRAMANLAR, SAVAŞIN NE KADAR ANLAMSIZ, DOSTLUĞUN İSE NE KADAR BÜYÜK OLDUĞUNU BİR KEZ DAHA ANLADILAR.

AMERİKA'dan Vietnam'a uçakla yolculuk etmek istiyorsanız, bir iki geceyi gözden çıkaracaksınız. Önce Kuzey Amerika Havayolları ile San Francisco'dan Tokyo'ya uçmanız gerekiyor. Ardından, Japon Havayolları, ya da Bangkok Havayolları ile Tokyo-Bangkok uçuşu... Ve son olarak Fransız "Air-France" Havayolu uçaklarıyla Bangkok-Saygon hattı.

FARKLI YOLCULAR

Yine haftada bir yinelenen bu uzun ve yorucu uçuşlardan bir tanesiydi. Ama bu kez, son basamak olan Air France Havayolları'nın Boeing 727 uçağı her zamanki gibi sadece birkaç işadamı ve politikacı taşımıyordu. Ağzına kadar dolu uçağın yolcuları bir zamanlar Vietnam toprakları üzerinde savaşmış eski Amerikan piyadeleriydi. Hatta, aralarında birkaç savaş gazisi de bulunuyordu. Uçağın arka bölümü ise, 20 yıldır ülkelerini görmeyen Vietnamlı sürgünlere ayrılmıştı. Amerikalı eski askerler, tam iki yıl uğraştıktan sonra Saygon Hükümeti'nden bu izinli gezi için vize koparabilmişlerdi.

GÜMRÜK DEYİNCE DUR

"Kaç blue jean'iniz var?", "Kaç paranız var?" Gümrük işlemleri hiç de kolay başlamamıştı. Ama savaşçılar bu muameleye da-

Vietnam'da savaş, sadece müzelerde kalmış. Amerikalı turiste çiçek uzatan çocuk, o günleri hiç bilmiyor. Hatıraları unutmaya çalışan bir diğer kişi de Vietnam Savaşı'nda bir bacağını yitiren er Bill Fero... Hayatını Vietnam hastaneleri için ilaç toplama kampanyalarına adamış...

ha Bangkok'ta hazır edilmişlerdi. Air-France temsilcileri son Bangkok durağında yolcularını otelde uyarmayı unutmamıştı: *Paranızı son kuruşuna kadar doğru deklare edin. Sakın kaaborsaya teşebbüs etmeyin. Satın aldığınız her şeyin faturasını isteyin, çıkışta sorun yaratabilir. Politikadan hiç konuşmayın ve özellikle köprülerin, askerlerin, askeri malzeme depolarının ve fabrikaların önünde fotoğraf çekmeyin.* Ve şöyle bitirmişti Air-France yetkilisi: "Yoksa giriş için birkaç saat harcadığınız gümrükten belki de bir haftada çıkarsınız. O da şansınız varsa..."

Turistik şoförler

Saygon kentinin adı devrimden sonra Ho Chi Minh olmasına rağmen, gençlerinde, yaşlılarında dilinde bir *Saygon*'dur gidiyor. Otobüs ve taksilerin üstünde Saygon... Haritalarda Saygon... Kırsal kesimde küçük bir kasabadan geçiyorsunuz, köylüler "Saygon'dan mı?" diye soruyor... Sadece Saygon mu? Zaferden önceki tüm isimleri Vietnamlılar anımsıyor. Bir şoföre "Majestic", ya da "Caravelle" oteline gitmek istiyorum dediğiniz zaman, adresi kesinlikle şaşırmıyor.

Saygonlu şoförlerin büyük çoğunluğunun İngilizce bilmesi sizi şaşırtıyor. Çünkü bu şoförler ünlü "Boat-People"dan geriye kalanlar. Bir yolunu bulup, Amerika'ya kaçmışlar. Ama kısa bir süre sonra oradaki işsizliğe, ikinci sınıf insan muamelesine dayanamayıp, geri dönmüşler. Uzun bir rehabilitasyon döneminden geçirilen bu insanlara, Devrimci Hükümet, şoförlüğü layık görmüş, kuşkusuz turistlerin konuştukları İngilizceyi anlasınlar diye.

Bu rehber başka rehber

Bütün komünist ülkelere düzenlenen grup gezilerinde olduğu gibi, Amerikalı gazilerin de basına bir rehber takılmış. İlk gün ziyaretler sırasında rehber, "İşte sağınızda devrim şehitlerinin abidesi, onları saygıyla anıyoruz", "İşte solunuzda Amerikan emperyalistlerinin kukla hükümetinin eski meclis binası" diye başlayınca, Amerikalılar gezinin geriye kalanı hakkında fikir sahibi oluvermişler. Ama tahmin edilenlerin aksine, rehber ikinci gün yakın markajı bırakıp, Amerikalılara belli bir özgürlük tanımaya başlamış. Hatta, bu rahatlık öyle boyutlara ulaşmış ki, Amerikalılar, "Bu ülkede komünizm var mı, yok mu anlayamadık, sokakta tek bir askere bile rastlayamadık" demeye başlamışlar.

Gezinin ikinci günü Amerikalılar bu özgürlük ortamından yararlanıp, rehberlerini atlatarak (ya da atlattıklarını sanarak) kendilerini Dong Khoi Sokağı'na atmışlar. Yirmi yıl önce barlarında biralar içip, sabahlara kadar eğlendikleri, o günkü adıyla *Tu Do Sokağı*'na. Barlar hâlâ yerindeymiş ama, artık sadece "Heineken" birası ve coca cola satılıyormuş. Singapur'dan ithal edilen coca cola'nın ücreti de hayli yüksek: İki Dong, yani bir dolar. Oysa, az ilerdeki bir Vietnam lokantasında harika Uzakdoğu yemekleri, içki dahil sadece 8 dolar...

Gezi ekibindeki en ilginç Amerikalılardan biri Wisconsinli bir çiftçi olan Bill Fero. 1971 yılının ağustos ayında bir mayına çarparak iki bacağını birden yitirmiş. Şimdi bütün uğraşı Vietnam hastaneleri için ilaç ve sıhhi malzeme toplamak. Bu onun ikinci gezisi ve Saygonlular onu çok seviyor. Bu gezide de yanında bir bavul dolusu antibiyotik ilaç getirmiş.

Yolculukta bir eski savaşçı var ki, bir gün bile tek kelime konuşmadı. Vietnam yemeklerini yemeyi reddederek yanında taşıdığı konservelerle yetindi. Herkes onun Vietnamlılardan nefret ettiğini sanıyordu. Oysa gerçek ortaya çıktığında onu teselli etmek için bütün ekip çırpındı. Bu asker, tam on yıldır Vietnamlı nişanlısının ve çocuğunun peşindeydi. Nerede yaşadıklarını bugüne kadar bir türlü öğrenememişti. Onların yaşadığı topraklara ayak basmak onda müthiş bir nostalji yaratmıştı.

Çocuk yanılmaz

Amerikalılar, Vietnam'ı terk ettiklerinde arkalarında çok sayıda çocuk bırakmışlar. Bugün bu ufacık çocuklar, bir beyaz görür görmez yanına yanaşıyor ve eline bir kâğıt tutuşturuyor: "Babam: Michael Vernon. Doğum yeri: Minneapolis. 5 Ağustos 1950. 24. Piyade Birliği erlerinden. Onu tanıyor musunuz?"

Bu minik çocuklar Amerikalı turistleri, diğer beyazlardan garip bir içgüdü ile ayırmasını biliyorlar. Örneğin, bir Rus turist ile Amerikalı'yı asla karıştırmıyorlar. Belki de Rus turistlerin büyük kentlerden çok deniz kıyısını tercih ettiklerinden.

Amerikalı turistleri bu yolculukta en çok duygulandıran, mezarlıklar olmuş. Kuşkusuz o mezarlıkların bulunduğu yerlerde, çatışmalarda ölen arkadaşları ve hatta içlerinden yaralananlar vardı. Onların bu duygusunu sezen Vietnamlı rehber, yol boyunca mezarlıklardan kaçınmaya çalışmış.

"İnsanlar değil, hükümetlerin işidir savaş. Ve insanoğlu geçmişi her zaman unutmaya ve affetmeye hazırdır" sözü, Danang Kenti'ndeki eğlencede kanıtlanmış. O gece, kumsalda ateş etrafında Amerikalı gaziler *"Vietnam Ho Chi Minh"* şarkısını küçük, afacan çocuklar gibi söylemeye gayret ederken, Vietnamlılar sabah onları *"On the Road Again"* şarkısıyla uğurlamışlar.

PEŞMERGE KÖ

İRAK KÜRTLERİ
ZOR BİR KARARIN
EŞİĞİNDE:

ŞEYE SIKIŞTI

İRAN-IRAK SAVAŞI YENİ BİR SAFHAYA GİRDİ. IRAK KÜRTLERİ ANAHTAR ROLÜ OYNAMAYA BAŞLADILAR. ONLARI YANINA ÇEKECEK OLAN TARAF SAVAŞI KENDİ İSTEDİĞİ BİÇİMDE BİTİREBİLİR. ANCAK BAĞIMSIZLIK PEŞİNDE OLAN IRAK KÜRTLERİ, SADDAM'A KARŞI OLSALAR BİLE İRAN'A GÜVENEMİYORLAR. KISA VADEDE KÜRTLERİ DESTEKLEYEN İRAN, SAVAŞIN SONUCUNDA, KENDİ ÜLKESİNDEKİLERE YAPTIĞI GİBİ, IRAK KÜRTLERİNİ EZEBİLİR.

PETROL bulundu bulunalı Ortadoğu dev bir satranç oyununa sahne oluyor. Herkesin herkese karşı olduğu, ittifakların daha kurulmadan bozulduğu, *karelerin* boyutlarının neredeyse günbegün değiştiği bir satranç bu. Bu tahtada uzun zamandan beri başıboş bir fil dolaşıyor: Filistin... Bu garip taşa son yıllarda bir yenisi daha eklendi: Kürtler...

Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışıyla birlikte kurulan ülkelerden biri olan Irak, Kürtlerin en yoğun olarak bulundukları yerlerden birisi. Bu ülkede 4 milyon kadar Kürt yaşıyor. İran sınırları içindeki sayıları ise 6 milyonu buluyor.

Çok eski bir geçmişe sahip olan Kürtlerin Ortadoğu'daki varlıkları milattan önceki tarihlere dek uzanıyor. Ancak, yüzyılımızın siyasal arenasına çıkışları II. Dünya Savaşı sonrasına rastlıyor. 1945 yılında İran'da kurulan Moskova bağlantılı, kısa ömürlü Mahabad Krallığı halen devam etmekte olan "Kürt sorununun" çağdaş başlangıcı olarak kabul edilebilir.

ÖLÜMÜ GÖĞÜSLEYENLER

Kürtlerin verdikleri mücadele, özellikle Irak'ta yoğunlaşmış durumda. Ancak bu mücadele tek bir elden yönlendirilmiyor. Halkı temsil ettiğini iddia eden birçok örgüt var. Bunların en güçlü olanları, Irak Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) ve Irak Kürdistan Yurtsever Birliği (KYB)... KDP örgütü 1979 yılında Washington'da sürgünde ölen Molla Mustafa Barzani tarafından kurulmuştu. Bugün ise başında oğlu Mesut Barzani var. KYB ise Celal Talabani tarafından yönetiliyor. Bu iki örgüt *Peşmerge* adı verilen gerillaları ile genellikle dağlık ve yaşaması zor bölgelerde rejimin güçleriyle savaşıyorlar. Filistin'de olduğu gibi, burada da ölüm neredeyse sıradan bir olay. Bunu da en iyi biçimde *Peşmerge* sözcüğünün anlamı gösteriyor: "Ölümü göğüsleyenler..." Anlaşmazlıklar devam etse de, Irak Kürtleri Demokratik Vatan Cephesi adı verilen bir ittifak oluşturarak küçüklü büyüklü örgütleri bir araya getirmiş durumdalar. Son iki yıl içinde, KDP ve KYB'de ittifak halindeler.

Bu ittifakların gerçekleşmesinde temel rolü sekiz yıldır süren İran-Irak savaşı oynuyor. Tahran her ne kadar ülkenin doğusunda bulunan kendi Kürtlerini kontrol altında tutmaya çalışsa da, Saddam Hüseyin'i devirmek için Irak Kürtlerini destekliyor. Karşılığında önerdiği ise *bağımsızlık*...

Kürtlerin verdiği mücadele, Bağdat'ı gerçekten zor durumda bırakıyor. Önemli miktarda bir gücü Peşmergelere karşı kullanmak üzere cephe haricinde tutmak zorunda. Batılı ülkelerden aldığı yardım ve hava kuvvetlerinin üstünlüğü sayesinde Irak, savaşı dengede tutmayı başarıyor.

MİHVER VE DENGELER...

Batı'nın ve Kuveyt ve Suudi Arabistan gibi Ortadoğu ülkelerinin Irak'a yardım etmesinde iki temel neden var: Her savaşta olduğu gibi, burada da taraflar silah ve malzeme sıkıntısı içindeler. Sonuçta da yirmiden fazla ülke silah satışından büyük kârlar sağlıyor. Belki bundan da önemli bir başka nedeni ise İran'ın esas hedefi oluşturuyor: Saddam'ı devirerek yerine Şii bir yönetim getirmek. Böylece İran-Irak-Suriye işbirliği sağlanmış olacak. Sonuçta da bölgedeki tüm "dengeler" altüst olacak. Bu güçlü "mihver" bir yandan İsrail'i öte yandan Körfez Ülkeleri'ni tehdit edebilecek.

Büyük "oyunda" Kürtler anahtar bir konuma sahip olmuş durumdalar. İran'a tam olarak güvenmenin uzun vadeli çıkarlarına uymadığını biliyorlar. Ancak "teke tek" kaldıklarında da Saddam'ı yenmeleri mümkün değil. Kürtleri kendi yanına çekecek olan taraf savaşı kazanabilir, ya da kazanamasa bile kendisi için "kabul edilebilir" bir sonuç alabilir. Kürtler böylece siyasal bir trajedinin içine düşmüş durumdalar. Liderleri taktik üzerine taktik yeniliyorlar. Ama her trajedide olduğu gibi sonuçta ölüm gelecek, binlerce Peşmerge'nin göğsüne konacak... ☆

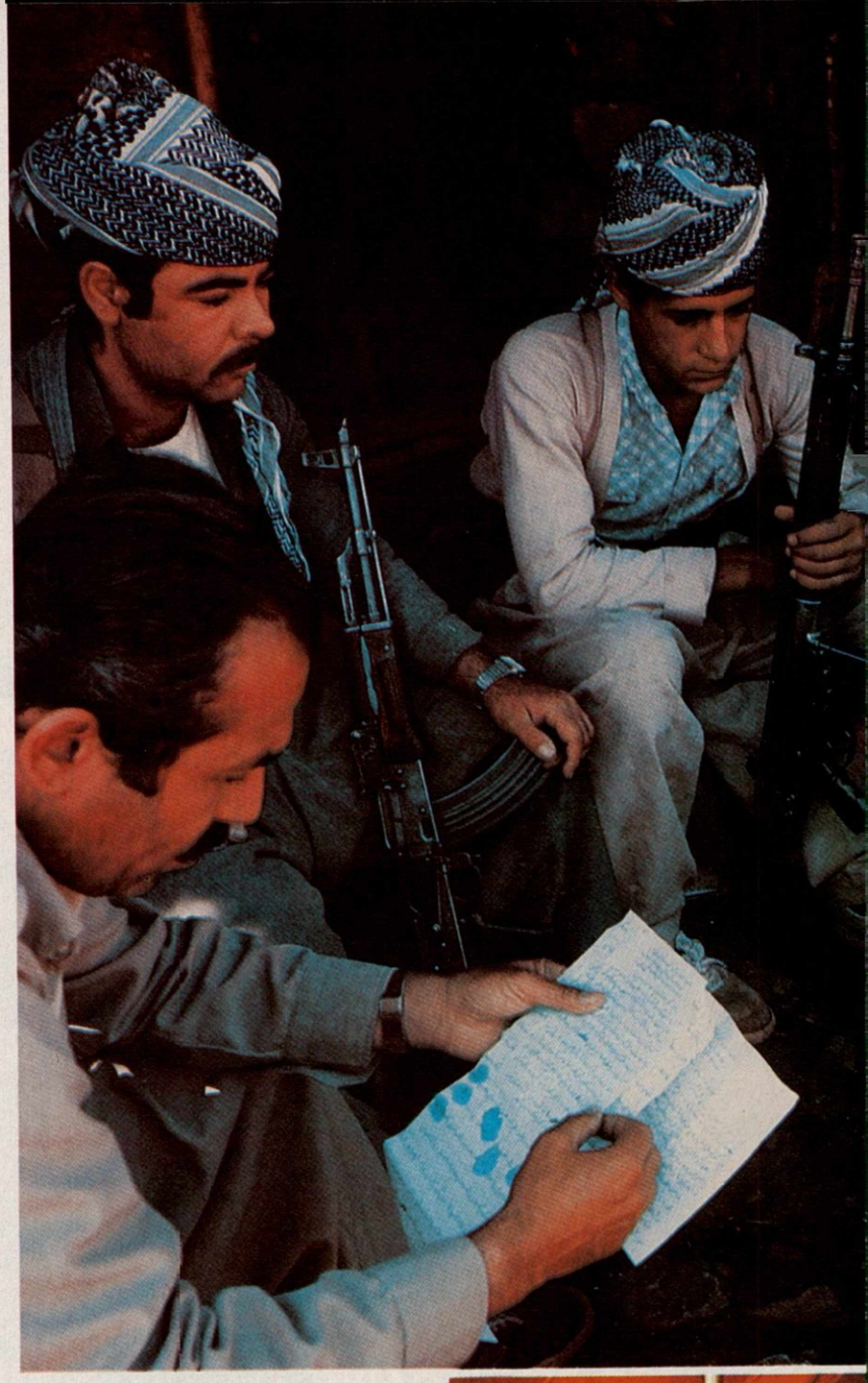

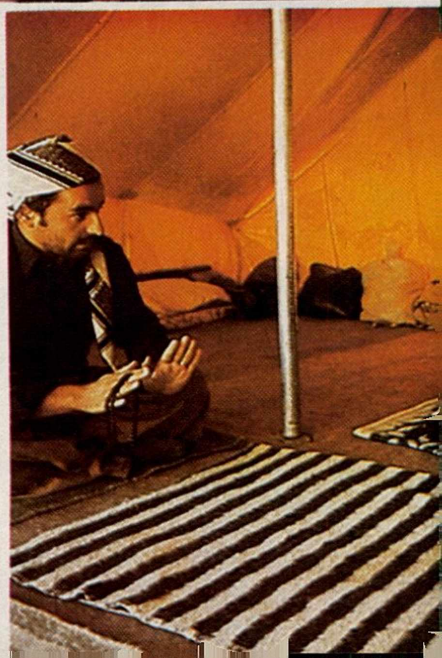

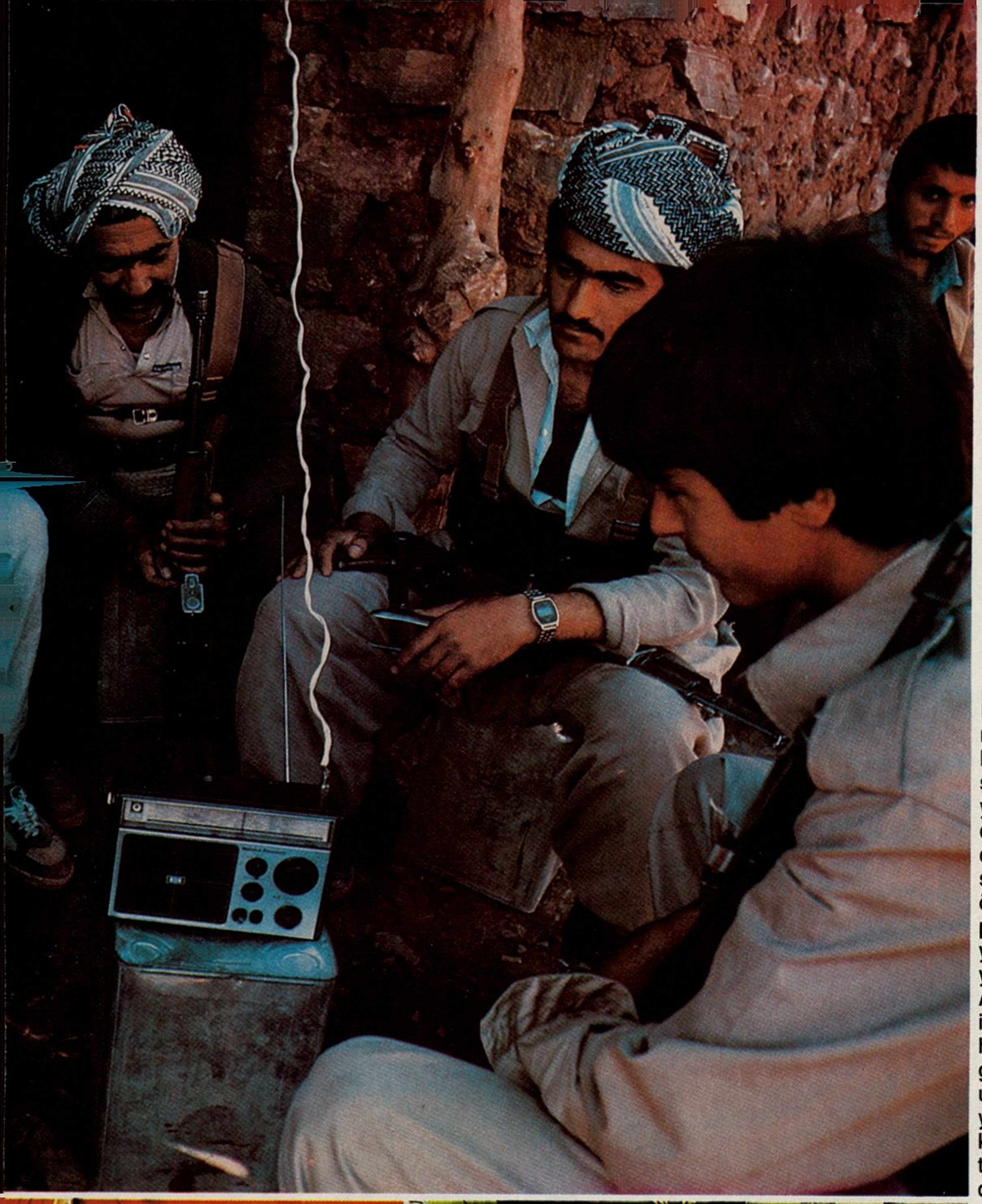

Savaşta da, barışta da yaşam zor...

Bağdat ve Tahran rejimlerinin Kürtler'e uyguladığı sindirme politikası, yalnızca savaş döneminde geçerli değil. İran-Irak savaşı başlamadan önce de Kürtler, petrol gelirinden yeteri kadar yararlanamıyorlardı. Aşiret sistemi içinde yaşayan Kürt halkı, modern çağın getirdiği refahtan uzak, dağlık yörelerde, kaderlerine terkedilmiş durumdalar.

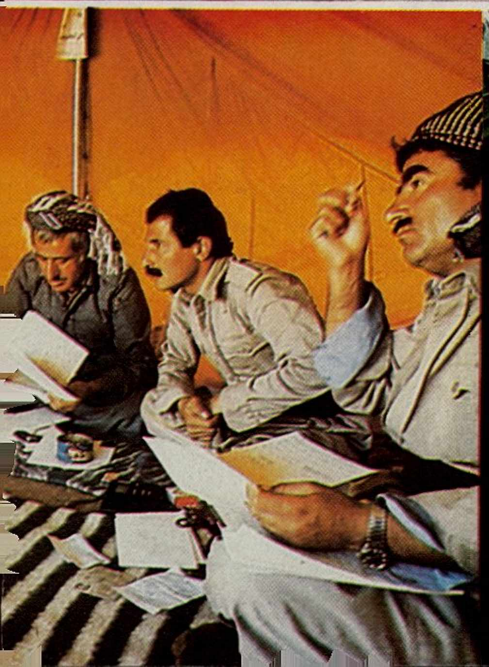

Yak a

DÜN, FİLM YAKILMASINA SESİNİZİ ÇIKARMADINIZ. BUGÜN, KİTAP YAKILMASINA SESİNİZİ ÇIKARMIYORSUNUZ. YARIN DA SİZİN YAKILMANIZA SESİNİ ÇIKARACAK KİMSEYİ BULAMAYACAKSINIZ... "BEN ZATEN YANMIŞIM ABİ" DİYORSANIZ, O BAŞKA TABİİ...

nam yak!

Yerden bitme yer cücesi, göbekli, gözlüklü diktatör yutkundu. New York'un ünlü terzisi Bijan'a özel diktirdiği koyu kahverengi üniformasını çekiştirdi, kolundaki pazubendi düzeltti, sonra hemen yanıbaşında, ondan da bücür, dalgalı saçlı, tayyör-etekli, gözünde platin Amerikan kokonalarının uçları kalkık, taşlı güneş gözlüğüyle, selülit, filibit, gut ve bilumum illetlerden şişmiş bacaklarını zor taşıyan mantar topuklu iskarpinleriyle dikilen kadına döndü.

"Es beginnt, liebchen," dedi. Başlıyor şekerim.

"Ach so?" dedi kadın. "Şenlikli olsa bari."

"Hiç merak etme Eva'cığım... Pardon, Evita'cığım..."

"Fräulein Braun, yahut Señora Evita... Bir karar ver artık! Beschliesst du, bisogna decidere..."

"Ah, pardon Clara!"

"Ay şekerim, sonumuz Pettacci gibi olmasın, ağzını hayıra aç..."

"Yani sen de İmelda..."

"Pliiiyz dont kol mi İmelda!"

Adı Adolf, Benito, Juan, Ferdinand, Fransisco ya da ne haltsa olan kısa boylu şişman adam gene yutkundu.

Tören için şehrin en iğrenç alanı seçilmişti. Alanın sağını solunu kazıp kazıp yeniden kapatmak için almış oldukları rüşveti laci takımlı, altın dişli, boş zamanlarında dişlerinin arasına sıkışmış lahmacun soğanı kalıntılarını dillerinin ucuyla karıştırmak gibi zevkler edinmiş belediye başkanlarıyla bölüşen "şövalye" yüzüklü, sivri burunlu, tokalı, siyah mokasen ayakkabılı, kar gibi beyaz çoraplı, tombul elleri kehribar tesbihli, "foter" şapkalı müteahhitler, iki avuç bulgur karşılığıaçtırdıkları çukurları yarım pabuçlu, donu yırtık amele takımına kapattırmışlar; alana çıkan yollar aaaaaa, uuuuu canavar düdükleri, panzer homurtuları, "Lütfen arabanızı bulunduğu yerden kaldırınız lan beyefendi... Elli altı Şavrule! Devam et! Devam et! Bekleme yapmayınız arkadaşım! Sayın oto sahipleri, adamı bağırttırmayın be!" sesleri arasında kahverengi üniformalı, siyah üniformalı Sturmabteilung ve Schutzstaffeln birlikleri tarafından tutulmuştu.

Güvenlik kordonunun ardında ülke ekonomisinin vazgeçilmez temel direkleri, hür teşebbüsün mümtaz evlatları kokoreççiler, midye tavacılar, tekerlekli arabada arabesk kasetçiler, hacıyağı ve gülsuyu işportacıları, motor yağındakızarmış köpekbalığı filetocuları, abonman bileti karaborsacıları, buz gibi soğuk sudan içenciler, tavşana niyet çektirenler, gasteler yarınki diye bas bas bağıranlar, kartpostal, Türkiş lokum ve kebap şişi ayakçıları icra-yı sanat ediyorlardı. Dızdızcılar, zarfçılar, tırnakçılar, vaybabacımcılar, manitacılar, tırnakçılar da görevlerinin başındaydılar. Fortçular fortluyor, kesiciler kesiyor, hanutçular hanutluyordu... Kafaları üç numara traşlı, yara bere içinde, sümüklerini çekiştiren çocuklar ellerinde bayraklarla günün anlam ve önemine uygun şekilde donatılmışlar, ortalıkta dolanıp zırlıyorlardı.

Kitaplar mevcutlu olarak getirilmişler, alanın ortasındaki kocaman kümede yerlerini almışlardı. En altta dergiler vardı. Kümeyi düzenleyen yeşil cüppeli, takkeli herifler dergileri en alta tıkmadan önce alıp karıştırmak, hela aralarında sayfalarını tükürükleyip incelemek fırsatını bulmuşlardı. Sevtap'ın kalçaları, Zerrin'in göğüsleri, Ahu'nun bacakları pilav yağlı parmak izleriyle, ağır kokulu hacıyağı damlalarıyla daha başka birtakım kuşkulu lekelerle kirlenmişti. Hafif köpüklü ağızlardan anlamadıkları dillerde bir şeyler mırıldanan kara sakallı herifler bir yandan apışaralarını karıştırıyor, alanın ortasına yığdıkları dergilere son bir kere salim kafayla ve ağız tadıyla bakamadıklarına hayıflanıyorlardı. Kafaları börklü, belleri kılıçlı, sırtları ok torbalı birtakım başka herifler, çenelerinden akıttıkları kımızın tadı damaklarında, köpek kafalı kemer tokalarını çekiştire çekiştire yığına durmadan kitap atıyorlardı. Dergilerin üzerine gazeteler sıralanmıştı, bunlar yönetimin hoşuna gitmeyen birtakım yayın organlarıydı. Bu gazetelerin yazarları ortalıkta görünmüyorlardı, kimisi ülkenin uzak köşelerinde, dikenli teller ardında taş kırmaya götürülmüş, kimileri düpedüz yokolmuş, geceleri kapıları çalınmış, alınıp gidilmişlerdi, tuhaf bir şekilde kendilerini pencerelerden atmak, duvarlara çarpmak, yumruklara kafa vurmak gibi alışkanlıkları olduğu söylenirdi...

Kitaplar en üstteydi. Bunların arasına, birtakım ressamların soyut tabloları, birtakım sinemacıların tarihi başka türlü yorumlayan filmleri serpiştirilmişti.

Kısa boylu, gözlüklü diktatör, yanındaki tıkız kadına eğildi:

"Bunlar untürkisch eserler," dedi.

"Yani ne demek oluyor hayatım?"

"Geleneksel örf ve âdetlerimize aykırı."

"Sieg heil!" dedi kadın.

"Seig heil diyen dillerini yesinler," dedi diktatör, "güvercinim benim!"

"Disiplinsiz bunlar," dedi kadın.

"Jawohl," dedi diktatör. "Diziplin und Ordnung. Disiplin ve düzen. Ein Volk, ein Reich, ein Führer!"

"Jawohl," dedi kadın.

Alanın uğultusu birdenbire dindi. Sakallılar apışaralarınıkarışıtırmaya ara verdiler. Ellerindeki yaftalarda "Biz hayvanız ve hayvan kalmak istiyoruz" gibi, "Biz kocamızdan dayak yemek istiyoruz, keyif bizim, el ne karışır?" gibi, "Üç kumaya razıyız, kendi aramızda iş de tutarız icabında, size ne?" gibi veciz sloganlar yazılı kara çarşaflı karılar lululu çekmeyi bıraktılar. Köpek belinden gelmekle övünen herifler kan kokusu alan burunlarını havaya dikip üç kere uludular. Sonra ortalık sessizliğe büründü. Alana çepeçevre yığılmış kocaman kara kalabalık da susmuştu şimdi. Fortçular fortlamaya, dızdızcılar dızdızlamaya ara vermişlerdi. Çıt çıkmıyordu.

İki sıra SA ve SS arasından, kelepçeli ellerine kan oturmuş, yüzü soluk, tabanlarının üzerine doğru dürüst basamayan, birkaç tırnağı sökük, etinde cıgara izmariti yanıkları, koltuk altında haşlanmış yumurta izi, hayalarında gizli bir elektrik tadı ve on iki kilogramlık sıvı gaz tüpünün ağırlığıyla yazarı getirdiler.

Yazar, gözlüklü bir adamdı. Kara saçları, kara pos bıyıkları vardı.

Alanın ortasına yığılmış dergi, gazete, kitap, tablo, film şeridi kümesinin üzerine güçlükle çıktı. Elleri arkasına kavuşturulup tam ortadaki direğe bağlandı.

Kadın erkeğine eğildi.

"Wer ist das, Schatz?" Kim bu herif, bir tanem?

"Bu," dedi kısa boylu, gözlüklü, şişman diktatör, "ülkemizi dış mihraklara jurnal eden, sol amigoluk yapan, moral bozan, benim ne büyük adam olduğunu bir türlü kabul etmek istemeyen, kendisine uyguladığım sert tedbirlere boyun eğmemekte direnen, kökü dışarıda, münafık, gominiz ve hatta anarşiz bir herif!"

"Ach so," dedi kadın, "neden saksıyı çalıştırıp köşeyi dönmek gibi uyanıklıklara iltifat etmiyor da bozgunculuk çıkarıyor, meine liebe?"

"Domuzluğundan," dedi diktatör. "Ama birazdan ebesinin bilmemnesini görecek!"

"Vah canım," dedi kadın, "aslan gibi de maşallah... Bana gelseydi onu kendi elcağızımla evlendirirdim."

"Yazarlık onuru diye bir şey olduğunu ve okuyucularına karşı sorumluluğunu ileri sürüyormuş."

"Koparıver kafasını."

Kısa boylu, gözlüklü, şişman diktatör bulunduğu yerden yürüdü, gazete, dergi, kitap kümesine yaklaştı. Eline tutuşturulan meşaleyi uzattı. Tutuşturdu.

Alevlerin sardığı sayfalar kıvrılıyor, kırılıp bükülüyor, dökülüyordu. Tabloların boyaları cızırdıyor, film şeritleri parlıyor, kutuları tok seslerle patlıyordu. Sonra alevler yazarın ayaklarına, bacaklarına da uzandılar. Yazar gıkını çıkarmadı. Alevler sonra yazarın beline, göğsüne, boynuna, kafasına tırmandı. Yazarın gözlüğü kırılıp düştü. Camları çıtırdadı. Sapı eriyip büküldü.

Sonra ortada ne kitap, ne gazete, ne dergi, ne tablo, ne film, ne yazar kaldı.

Apışaralarını karıştıran kara sakallılarla it gibi uluyan herifler, ekşi ter kokan çarşaflı karılar oldukları yerde tepinmeye koyuldular.

Sonra kısa boylu, gözlüklü, şişman diktatör, kenarda bekleyen yüzlerce makam arabasından birine seğirtti. Kadın onu izledi. Beş yıldızlı yeni bir otelin açılışını yapmaya gittiler.

Kalabalık da yavaş yavaş dağıldı. Bir kısmı villasına, bir kısmı izbesine, bir kısmı barına, bir kısmı da Arap'ın Kahvesi'ne döndü.

Alanın ortasında yazarın kıvrılıp bükülmüş gözlüğü, erimiş kalemi, dumanı tüten gazete, dergi, kitap yığınlarının arasında durup duruyordu.

Akşam mercimeği fazla kaçırmışım, malum, ağır yemektir, aşırı protein dokunuyor, üzerimde üzerinize afiyet bir ağırlık bir ağırlık... Dalmışım, sonra uyandım, bir de baktım rüyaymış!

Proteinin azı karar, fazlası zarar, gündüz gözüne de düş görmeyi sürdürdüm: Cağaloğlu Hamamı'nın, Çemberlitaş Hamamı'nın külhanları kaynıyor, fesleri kalıpsız, plastronları kaykılmış, boyunbağları fora birtakım palabıyık herifler ellerine geçirdikleri pembe kapaklı, köşeleri yuvarlak, o zaman Seka Meka yok ithal malı kaymak kâğıda tersten basılı, sağdan sola okunan Fikret'leri, Kemal'leri, Cenap'ları, Cahit'leri, Ziya'ları harlı ateşe veriyorlardı... Derken bunların arasına boylu boyunca günaha girip kefere elifbasıyla yazılıp basılmış münafık ve muzır kitaplar da karıştı, Ahmet Altan adında bir zındığın, Pınar Kür tesmiye edilen saçı kısa, dili pabuç kadar bir Tesanüd-ü Nisaiye taraftarı hatun kişinin, Duygu nam nikâhsız besmelesiz eksik eteğin, üstüne üstlük Henry Miller sıfatında arsız hayasız gâvur hergelesinin insanı leyleğin getirmediğini ve de insanın lahanadan çıkmadığını iddia eden kitapları!

Bunlardan baç da alınıyordu. Memalik-i Osmani'nin cümle hırsız, uğursuz, üçkâğıtçı, sahtekâr, kaçakçı ve erazil taifesi on milyar iki yüz yirmi milyon cezayı bir senede öderken, yalnız matbuattan alınan haraç iki aycık içinde yedi milyar lirayı bulmuş, "muzır" denilen "neşriyata" giydirilecek umum ceza otuz beş milyara dayanmıştı...

Şimdi sıkı durun: Duygu'yu jurnal eden kim? Arap İzzet Paşa değil, Fehim Paşa değil, Yedi-Sekiz Hasan Paşa Hazretleri değil, Mehmet Şevket Eygi'nin "Zaman" gazetesi... Şimdi de size bir şey söyleyeyim de gülün: "Playmen" dergisi Konya'da "sıfır iadeyle" satıyor... Yani, sizin anlayacağınız, bugüne kadar Konya'dan bir tanecik bile "Playmen" dergisi satılmayıp geri gelmiş değil!

Tabii bütün bunlardan size ne? Yazarlar sizin yerinize yazıyor işte, siz de daha sert yaz daha sert yaz diye ahkâm kesiyorsunuz, sonra da üffamma da giydirmiş diye doyuma ulaşıyorsunuz ya... Çok şükür yakılan kitap benimki değil, zaten o herife gıcığım var, o karıyı da hiç sevmem, çok şükür toplatılan dergi benimki değil, rakipler piyasadan çekiliyor, çok şükür milyarlar bana girmedi, batsın dürzüler kafasında arkadaşımız meslekdaşımız az mı sanki?

Sakın gıkınızı çıkarmayın. Sakın başkaldırmayın. Komşuda pişen size de düşmez, size dokunmayan yılan bin yaşar ve de bugün onlara yarın size değildir hâşâ!

Bugün kitap yakarlar. Yarın yazar yakarlar. Öbür gün de okuyucu yakarlar. "Ben zaten yanmışım abi"ciler, "ben doğarken ölmüşüm"cüler, "batsın bu dünya"cılar, sekiz senedir ebemin bilmemnesini gördüğüm bana yetmedi, biraz daha görmek istiyorum diyorsanız, eh o da sizin bileceğiniz iş...

Külhanlar ve beyleri

Her külhanın bir de külhanbeyi vardır! Ulu Hakan Abdülhamid Han Efendimiz Hazretleri, Namık Kemal'leri, Tevfik Fikret'leri Çemberlitaş Hamamı'nın külhanında yaktırırdı. Ulu Başbuğ Adolf Hitler Hazretleri ise Marx'ı, Brecht'i, Mann'ı, Kafka'yı meydanlarda yığın yapıp ateşe verdirdi... Bakalım bizim külhanbeyi Altan'ı, Asena'yı, Kür'ü hangi külhanda yaktıracak?...

TOPRAK

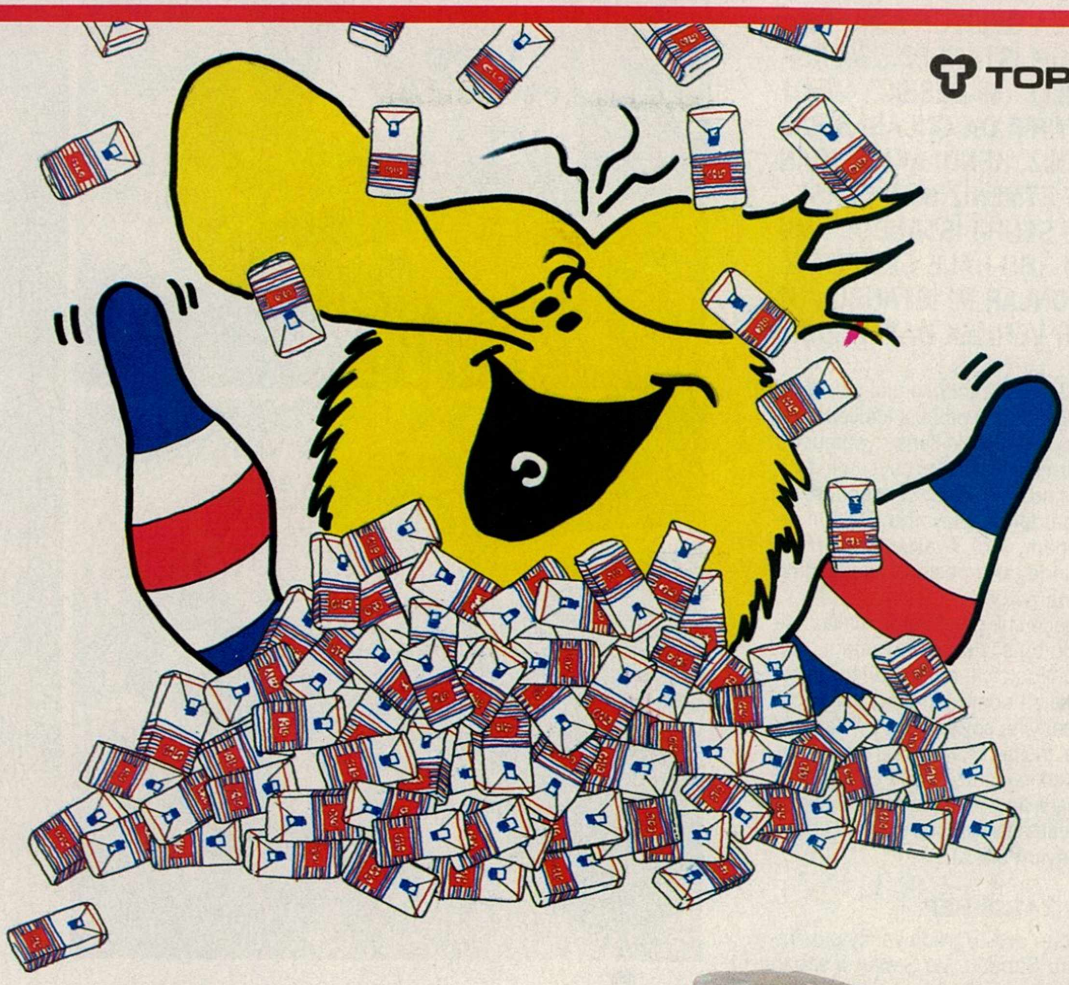

Çok yaşa Gala!

Kapaklı Mendil

İstanbul deli-dolu

"DELİ" DEYİNCE BAKIRKÖY AKLA GELİYOR AMA, DELİ DOLMUŞ TÜM İSTANBUL... YOKSA "AKILLI" MI DESEK... VAKİT AYIRIR DA ONLARI BİRAZ DİNLERSENİZ, KENDİ AKLINIZDAN ŞÜPHE ETMENİZ BİLE OLASI... "BU ŞEHR-İ İSTANBUL" MU İNSANLARI BU HALE GETİRİYOR, YOKSA ONLAR MI İSTANBUL'U? KARAR VERMEK HAYLİ GÜÇ...

İSTANBUL, her zamanki gibi yine koşturuyordu. Kimileri otobüs, kimileri taksi telaşındaydı. Soğukla karışık yağmur da iyi bindirmişti sabahın bu saatinde... "Şu Allah'ın işine bak" dedi. Sinirlenmişti ve sesi yüksek perdeden çıkıyordu. Devam etti, "Yürü be adam, yürü. Ayakların mı aşınır? Sabahın köründe taksi peşinde koşacağına yürü. Sağlığına iyi gelir..."

Yanından geçen bir genç durdu, baktı... Kime söylüyordu bu sözleri, anlayamadı... İnsanlar taksi bulmak için adeta yarışıyorlardı ama bu "kılıksız" adam kime kızıyordu? O "kılıksız" adam yine söyleniyordu, "Kafanızda hiç akıl yok mu be. Buraya boş otobüs gelir mi? Erken çıkın evinizden de yürüyün..." Başını iki yana salladı ve biraz daha alçak bir sesle "Ey büyük Allah'ım sen akıl-fikir ver şu insanlara" deyip yürüdü.

ŞABAN KIZARDI HEP

Vefa'dan Şaban'dı o. Burada yaşayıp da tanımayan yoktu Şaban'ı. Ve Şaban o sabah kızmıştı insanlara. Pek aldıran olmuyordu, ama o kızıyordu... Karşı kaldırıma geçti. Geçerken yol vermeyen arabalara da sinirlenmişti, "Çarpın bana, çarpın da başınız belaya girsin"... Bir binanın duvarına yaslandı, ellerini cebine soktu. Kavşaktaki ışığa dikti gözlerini, kırmızıya, sarıya, yeşile baktı. "Yahu" dedi, "Bunlar niye böyle kendi başına yanıp sönüyor. Hani kırmızı yandığında, arabalar duracak insanlar geçecekti. Eğer arabalar durmayacaksa bu ışıklar niye yanıyor?" Sonra da caddeden geçen taksilere çevirdi başını. İşte o zaman tepesi attı, yürüdü caddeye doğru: "Yahu kardeşim sen taksi değil misin? Niye durup almıyorsun insanları? Deli misin be adam? Yolcu almayacaksan niye çıktın trafiğe? İstanbul'un derdi yetmezmiş gibi bir de sen niye eklendin, yolcu taşımayacaksan?" Sonra salladı kafasını iki yana, bir kahkaha attı ve ekledi ardından: "Deli vallahi deli bunlar..."

Ekmekten başka bir şey yemeyen ve politikacıları hiç sevmeyen Vefa'nın Şaban'ı, zararsızdı. İşte böyle kendi başına konuşur, ama hiç aldıran olmazdı ona...

HERKES BİR GARİP

Teşvikiye'nin Ringo'suna göre, "Herkes bir garip be..." Üstüne basa-basa güçlendirmeye çalışıyor görüşünü, "Hem de ne garip, bildiğin gibi değil..."

Kolunda, içi sebze dolu sepeti, başında kocaman hasır şapkasıyla Ringo köşeden göründü mü, çevresini "aşk macerası dinlemeye hazır insanlar" sarıyor.

Ringo'nun en önemli yanı, "Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük çapkını" olması. Tanımadığı popüler insan, ilişki kurmadığı ünlü sinema oyuncusu yok...

"Hele bir keresinde Ursula Andress'le bir gece yaşadık..." diye başladı mı anlatmaya, çevresindeki kalabalığın sayısı da artıyor.

"İyi de" diyor Ringo, "Ben anlatınca onlar da dinliyor. Ciddi ciddi dinliyorlar... Lord Hamilton'la tanışmamı anlattım bir keresinde, dinlediler, ama adamın kim olduğunu bile tanımıyorlar. Cehalet kötü şey. Üstelik Hamilton çok mutsuz bir adam. Onu da anlattım. Niye mutsuz açıkladım. Sonra kalktı biri, Ringo çok üzüldük bu adamın mutsuzluğuna, ama Lord Hamilton kim, demez mi? Ben onlara Lord Hamilton'un mutsuzluğunun nedeninin, Trafalgar savaşında galip gelen Amiral Nelson'la karısı arasındaki dedikodulara bağlı olacağını da söylüyorum, onlar da bana kalkıp Lord Hamilton kim diyorlar. Şu işe bak be..."

İstanbul koca bir şehir, koca bir şehrin bir yanında Teşvikiye ve Teşvikiye'de bir Ringo yaşıyor. Ringo'ya göre insanlar "Bir garip..."

AH ŞU ERKEKLER

İstanbul'dan yana dertli değil Çiçek Pasajı'nın, Galatasaray'ın, Kapalıçarşı'nın, Nişan-

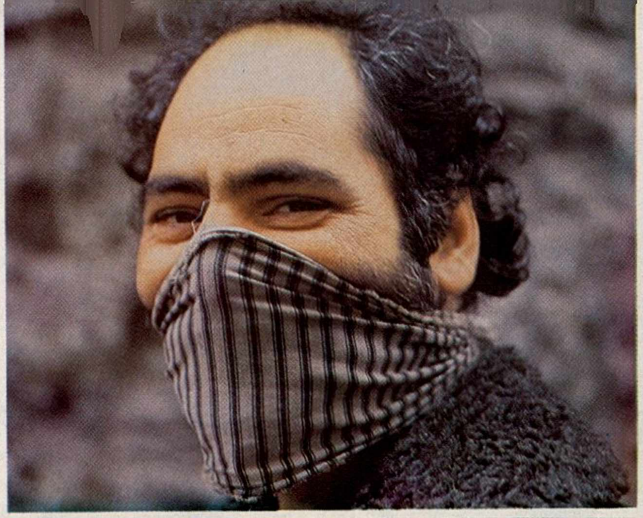

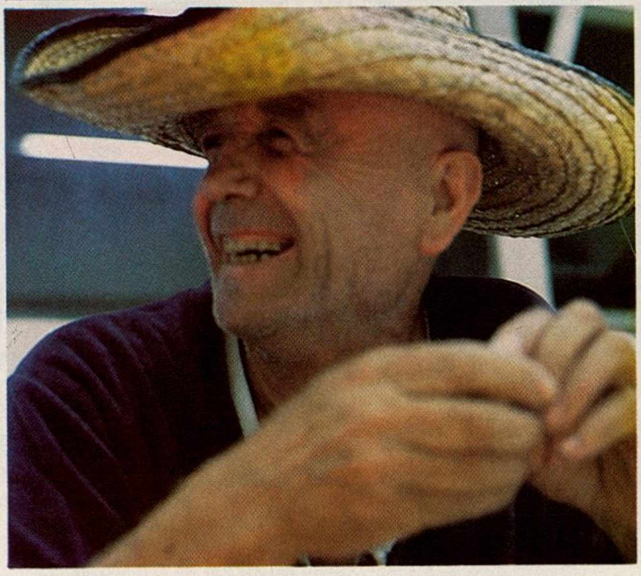

Şaban'ın (en üstte) aklının ermediği (sizinki eriyor mu bilmeyiz), kırmızı yanarken arabaların durmaması... "O halde niye yanıyor bu kırmızı ışıklar?" diyor. Teşvikiyeli Ringo (üstte), insanların Lord Hamilton'un karısını tanımamasından şikâyetçi, Cemile de (sağda) erkeklerin tümünden...Bir başkası ise, kampı Cağaloğlu'nun ortasına kurmuş, sırtına, "Akıl hastanesinden çıktım, yardım edin" yazmış oturuyor (büyük resim).

taşı'nın, Karaköy'ün Cemile'si ile Cihangir'in, Taksim'in Nazife'si. Ama, erkeklerden yana "Allah" diyorlar.

Başında yün beresi, kolunda dizi dizi bilezikler ile gelen Nazife... Köşebaşında kâğıt toplayan çocukla-genç arasında bir grup... "Ne istiyorsunuz gene ha?" diyor Nazife. Ne olacağını bile bile... Sonra, saatler sonra döndüğünde Cihangir Parkı'na Nazife bir köşeye büzülüp ağlıyor. Göz yaşları bittiğinde, oturduğu köşede doğrulup karşısında biri varmış gibi başlıyor dert yanmaya:

"Deli be bu insanların çoğu deli. Kafaları başka işe çalışmaz mı sanki..."

YAŞAR'IN SADAKALARI

Çemberlitaş'ta, Çorlulu Ali Paşa Medresesi'nin kıraathanesinde bir Yaşar oturur günün hemen her saati. Dört dil bilir Yaşar...

Yaşar bir garip adam... Yaşar'ın tutkuları var... Yaşar'ın "sadakaları" var...

Yaşar Artar, hiç "deli" demez çevresindekilere. Ama onu kızdırmaya da gelmez. Bir küçük kâğıda birkaç kelime yazar verir hemen. İşte o, o'nun sadakasıdır. Ya, "Senin egon yine nüksetti" der "sadaka" kâğıdında, ya da "Egon yıldızlara sıçradı" diye uyarır kendisi ile alay etmeye kalkanı.

Kıraathanede yoksa Yaşar, Fatih'teki evindedir. Onu radyosu başında bulmak mümkün. Ya BBC'yi dinliyordur, ya da Amerika'nın Sesi'ni. Haberleri hep dışardan alır. "Neden?" diye sorana da pek cevap vermez. Yaşar'ın çevresini beğenmediği de söylenir. Konuştuğu zamanlar'İnsanların yanlış yolda olduğunu" iddia eder.

HEP "IZDIRAP" ŞARKILARI

Yıllar boyu caddelerde, elinde direksiyonuyla "vınnn" diye geçip giden, güler yüzlü Mordiko artık "emekli"ye ayırmış kendini. Bastonuna yaslana yaslana gelip geçiyor sessizce. O eski hızı da yok artık.

Altı milyonluk İstanbul'un Kuledibi'nde Hasköy'ünde bir tutkulu kişi Mordiko... Zararsızın da zararsızı. Gözleri doğuştan görmez. Görmez ama, hisleri var Mordiko'nun. "Şu dünyayı görmediğim daha iyi be..." diyecek kadar hisleri var... Sonra ekliyor, "Görsem ne değişecek ki..."

Yarım asrı geride bırakmış Mordiko, içinden geldikçe bir köşede durup yanık sesiyle bir şarkı tutturur, "Bu ne sevgi ah, bu ne ızdırap" diye...

Görenler anlatır, bir gün sokakta kavga eden iki adama yaklaşmış Mordiko, görüyormuş gibi bakmış yüzlerine ve demiş ki:

"Ne kavga ediyorsunuz be, İstanbul büyük, sana da yeter, ona da..."

TAVADA BALIK GİBİ

Cağaloğlu'nda Ispartalı eski komando çavuşu, Sarıyer'de Reis, Kadıköy'de bir başkası, Üsküdar'da bir diğeri... İstanbul deli-dolu...

Nasıl yaşadığını bilmez "Reis" karada... "İnsan" der, "Denize gitmeli". Reis'in felsefesi başka. "Kara insanı susturur, yaşama küstürür" der ve ekler "Halbuki deniz, insanı canlandırır, hayat verir, akıl verir." Reis'e göre deniz bir büyük tarla, ama insan sürmesini bilmez. Karada yaşamak "Tavada kızaran balık gibi kavurur" Reis'i ama, "Niye gitmezsin denize?" diye soranlara da hep aynı cevabı verir, "Daha akşam döndüm seferden..."

Fazla sistem

"SAĞLAMCI" MİLLETİZ YA, OLUNCA EN İYİSİ OLSUN İSTİYORUZ. ANCAK BİR MALI ALIRKEN, MAZRUFA DEĞİL ZARFA BAKIYORUZ GENELLİKLE... TÜRKİYE'DEN UYDU YAYINLARI İZLEMEK İÇİN İKİ SİSTEMLİ TELEVİZYONLAR BİLE YETERLİ... OYSA "ŞİMDİDEN ALIN, BULUNSUN" MESAJIYLA SATILAN ÇOK SİSTEMLİ TELEVİZYONLAR "PEYNİR-EKMEK GİBİ" GİDİYOR. ÇOĞUNLUKLA, DAHA PAHALI OLSA BİLE...

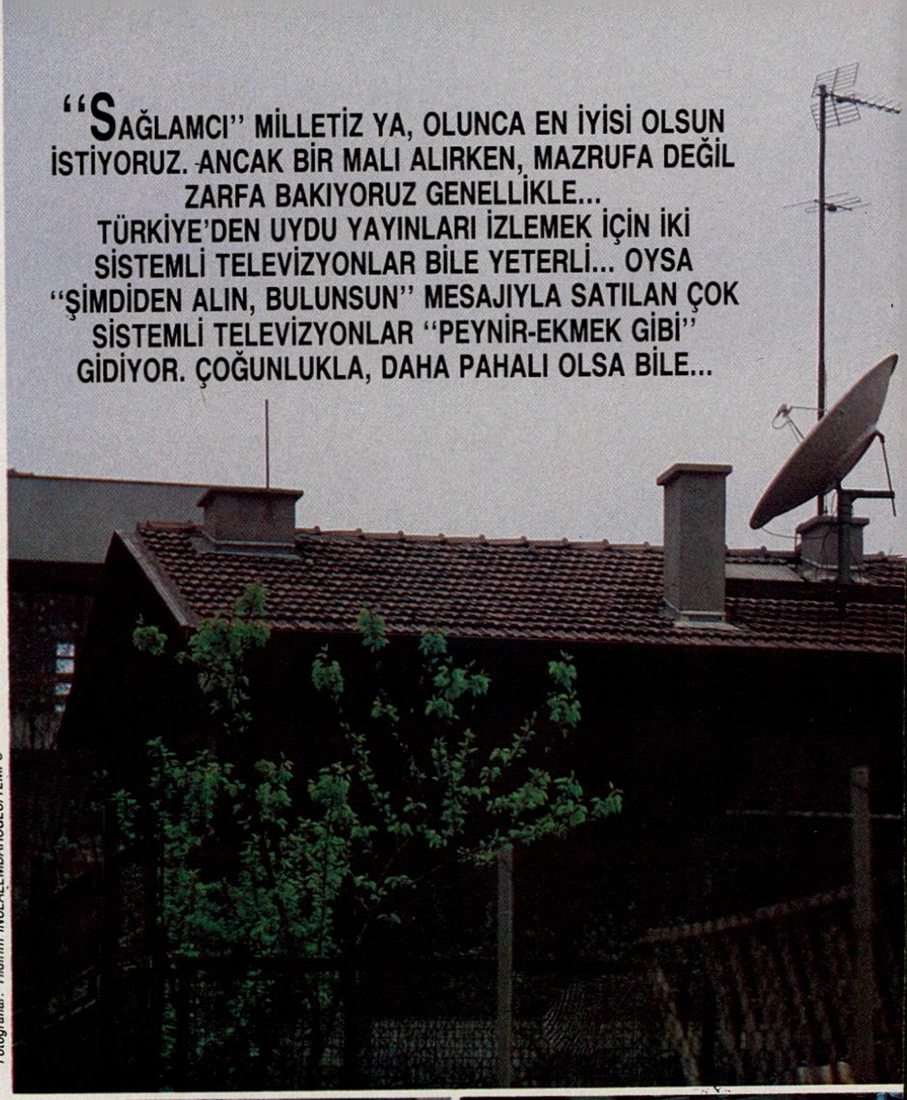

Fotoğraflar: Yıldırım İNCEALEMDAROĞLU/TEMPO

Uydu yayınlarıyla "dünyayı izlemek" için daha çok çaba gösterir olduk. Damlarda boy gösteren çanak antenler artık "balkon düzeyine" bile inmiş durumda. Vitrinler ise "sistem savaşı"nın bir aynası sanki...

NE almış, ne almış?
-.... 9 sistem almış.(alkışlar)
- İkinci kanalı alıyor mu?
- Uygun antenle uydu yayınlarını bile alıyor, ikinci kanalı almaz mı hiç?..."

Bu, televizyon üreten bir firmanın beyaz camdaki reklamlarında kullandığı spotların bir bölümü... *İleriye dönük yatırım yapmaya hevesli* tüketicilerin "ruhuna" işleyebilecek benzer reklamlara, gerek yazılı basında, gerekse televizyonda sık sık rastlamak mümkün.

Firmalar, giderek azalan televizyon satışlarını belli bir noktada tutmak için ter dökerken, bir yandan da Batı'nın teknolojik nimetlerini fazla geciktirmeden "Türk velinimetlerine" ulaştırmanın mücadelesini veriyorlar. Reklamlara bakarsanız hepsi "üstün teknolojiyle üretilmiş", hepsi "çağdaş teknolojinin ürünleri". Bu çabaların tek amacı, yaklaşık 450 milyar liraya ulaşan televizyon cihazı pazarından pay kapabilmek. Ancak, televizyon meraklılarının bu yoğun reklam bombardımanında hangi markayı seçeceği noktasında işler biraz karışıyor.

SİSTEM SİSTEM ÜSTÜNE

"Nurtopu gibi" bir televizyon edinmek isteyenler tabii, öncelikle *ceplerini yokluyorlar.* Baktı ki, bu yatırım aracının ilerde getireceği avantajlar fiyat farkını önemsiz kılıyor, "kaç sistem"li sorular başlıyor hemen... Hele bir de, yeni sahip olacağı *sıfır kilometre* konutunda uydu anten sistemi de olacaksa, en çok sistemli televizyonu almak onun için kaçınılmazdır artık. Yani, teknik bilginin yetersiz kaldığı noktada, "fazla sistem göz çıkarmaz" mantığı devreye giriyor. Tüketicinin nabız atışlarını iyi bilen firmalar da, "sistem stoklamanın" meziyetlerini *lisan-ı münasiple* anlatıveriyorlar.

Halen yurt içi piyasada 2 sistemliden tutun da,15 sisteme kadar birçok televizyon var. Fiyatları da, diğer teknik unsurların yanı sıra "sistem çokluğu"na bağlı olarak farklılıklar gösteriyor. "Çok sistem gerekli mi, değil mi", ya da "Bu bir reklam aldatmacası mı" gibi soruların yanıtları da, üretici firma yetkililerine ve kaç sistem televizyon ürettiklerine bağlı olarak değişiyor. Ancak işin içinde "bazı gerçekler" olduğu da kesin!

BİLENLERE SORALIM

Bu bilgileri uzmanlarından aldık: Tüm dünyada üç ana yayın sistemi geçerli; PAL, SECAM ve NTSC... Doğu Bloku, Orta Afrika ve Ortadoğu ülkelerinin bazıları SECAM sistem, Kanada, ABD, Latin Amerika ve Japonya NTSC sistem üzerinden yayın yapıyor. Avrupa ülkelerinin çoğunluğu ve Türkiye'de geçerli sistemi ise PAL...

Dolayısıyla Türkiye'de, bu tek sistemi içeren televizyonlar bile yayınları izlemek için büyük ölçüde yeterli olabiliyor. Zaten Türkiye'deki üreticiler de ilk etapta yalnızca bu sistemi içeren cihazlar üreterek başlamışlar işe. Yunanistan, İran, Irak ve Suriye gibi komşularımız ise SECAM yayın yaptığı için, "bunları da izlemek isteyenler olabilir" düşüncesiyle sonradan SECAM sistem de eklenmiş televizyonlara... Eh bu da kabul ama, ya daha fazlası?

Bu soruyu yönelttiğimiz bir televizyon bayii bile ezberlediği cevabı yapıştırıyor anında:

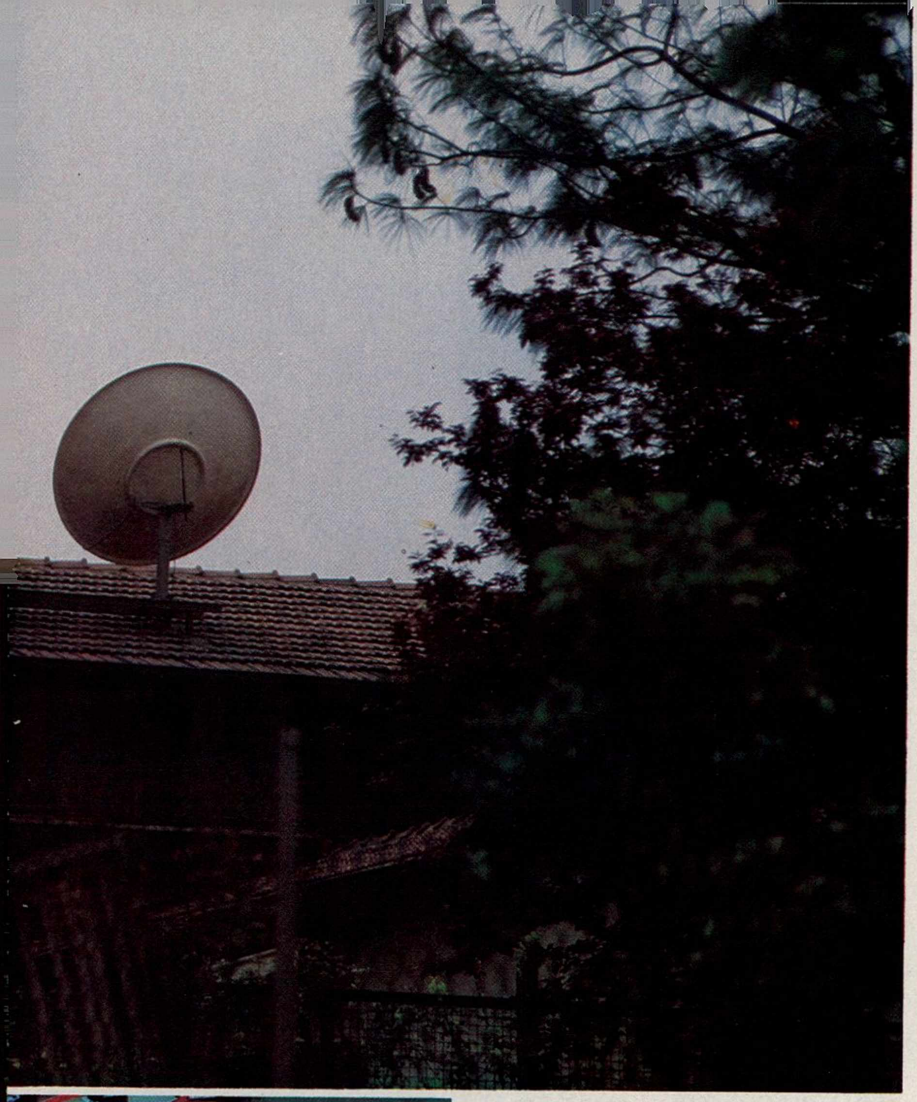

Fotoğraf: Mehmet ERDUR/TEMPO

"Efendim, fazlasıyla da uydu yayınlarını izleyebiliyorsunuz."

KAZIN AYAĞI ÖYLE Mİ?

Yine bu işin uzmanları *reklam kokularından arınarak,* yalnızca PAL sistem içeren bir alıcıyla (tabii uygun uydu anteniniz de varsa), Türkiye'den izlenebilen 22 uydu yayınından tam 16 tanesinin izlenebileceğini söylüyorlar. Televizyonunuz iki sistemli ise izlenebilen program sayısı 21'e çıkıyor. Geriye kalıyor bir tane; o da Amerikalıların İncirlik'teki vatandaşları için AFRTS kanalından yaptıkları müzik ve eğlence yayını. "İlla bunu da seyredeceğim" diyenler de *üç sistemli* bir televizyon alarak ya da alıcılarına 50 bin liralık masrafla bir NTSC modülü taktırarak bu "önüne geçilmez arzularını" tatmin edebiliyorlar.

ŞİMDİDEN ALIN BULUNSUN!

Üretici firma yetkililerinin değerlendirmeleri ise *doğal olarak* çeşitlilik gösteriyor.Örneğin, üç sisteme kadar televizyon üreten Vestel firmasından bir yetkili "Eğer çok sistem imajını kullanmaktaki amaç tüketiciye, 'Alın, şu kadar sistemli televizyonunuz olsun' mesajını vermekse tamam, bunu şahsen ben de isterim" diyor ve ekliyor: "Ama söylendiği gibi 'dünyanın bütün yayınlarını izleyebilirsiniz' mesajı veriliyorsa, bu palavra..."

JVC marka televizyon cihazlarını pazarlayan İleri Elektrik Genel Müdürü Ertan Şatır'ın yaklaşımı ise oldukça ilginç: "Biz Türkiye pazarına en son giren markalardan birisini pazarlıyoruz. Dolayısıyla bizden öncekiler ne yapıyorsa, benzerini yapmak zorunda kaldık. Ayrıca 'şu kadar sistem' şeklinde tanıtıma girmeyip, sadece 'full-sistem' adıyla cihazımızı lanse etmeyi uygun gördük."

Bu *sistem karmaşasında,* ürettiği cihazlarda 5 sistem sınırını yakalayan Grundig televizyonlarının üreticisi Cihan Elektronik'ten İhya Kangal da, "Aslında 5 sistemden fazlası gereksiz" şeklinde bir yorum getiriyor konuya.

Profilo Holding, değişik markalarda ürettiği televizyonlarla Türkiye'de çok sistem olayının öncülüğünü yapıyor. Hatta 15 sisteme kadar televizyon üreten tek kuruluş durumunda. "Biz yaptığımız televizyon reklamlarında tüketiciyi yanıltmıyoruz. Ayrıca tüketicinin gözünü boyayacak, onları cezbedecek unsurlar da kullanmıyoruz." Holding'in Pazarlama Koordinatörü Orhan İyiler, yapılan eleştirileri de yanıtlarcasına, konuşmasına böyle başlıyor. Dünyadaki teknolojik yenilikleri Türkiye'ye getirdiklerini söylerken de "Çok sistem olayındaki espri, uydu yayınlarının izlenebilmesinde yatıyor" diyor: "Bizim mesajımız, *'Artık uydu yayınlarla dünyayı izleyebilme olanağı var. Bunun için de yeterli teknik donanımlara sahip televizyonunuzu şimdiden alın, ilerde kazançlı çıkın'* şeklinde formüle edilebilir."

TİCARİ BİR OLAY

Bunlar "üretici gözüyle" yapılan değerlendirmeler... Ancak televizyon piyasasındaki gelişmelerden kaygı duyan birisi daha var... Avrupa Uydu Yayın Birliği (ESTA) Kurucu Üyesi ve Yürütme Komitesi Üyesi Emre Dağdeviren çok sistemdeki *yanıltma unsurunun* giderek yaygınlaşmaya başladığını söylüyor ve bunun artık *ticari bir nitelik* kazandığını vurguluyor. "ESTA bunun daha fazla abartılmaması için konu üzerinde hassasiyetle durmaya kararlı" şeklindeki sözleri ise ilgililerin ne kadar ilgisini çeker bilemiyoruz.

Evet, artık Türkiye'den uydu yayınlarını izleyebilmek mümkün. Büyük işhanlarının, otellerin tepelerinde görmeye alıştığımız çanak antenler toplu konutlarda ve çok daireli apartmanlarda da boy göstermeye başladı. "Dünyayı izlemek isteyenler", şimdilik sıradan tüketiciler için lüks sayılan bu cihazları *çapına göre*, 3.5 ile 9 milyon lira arasında değişen fiyatlarla edinebiliyorlar. Uydulara ulaşmak için "ne kadar sistem" gerektiği noktasındaki yorumlar malumunuz. Gerisi de *kesenize kalmış...*

Sahi, televizyonunuz kaç sistem?

Metin SOYSAL

göz çıkarmaz mı?

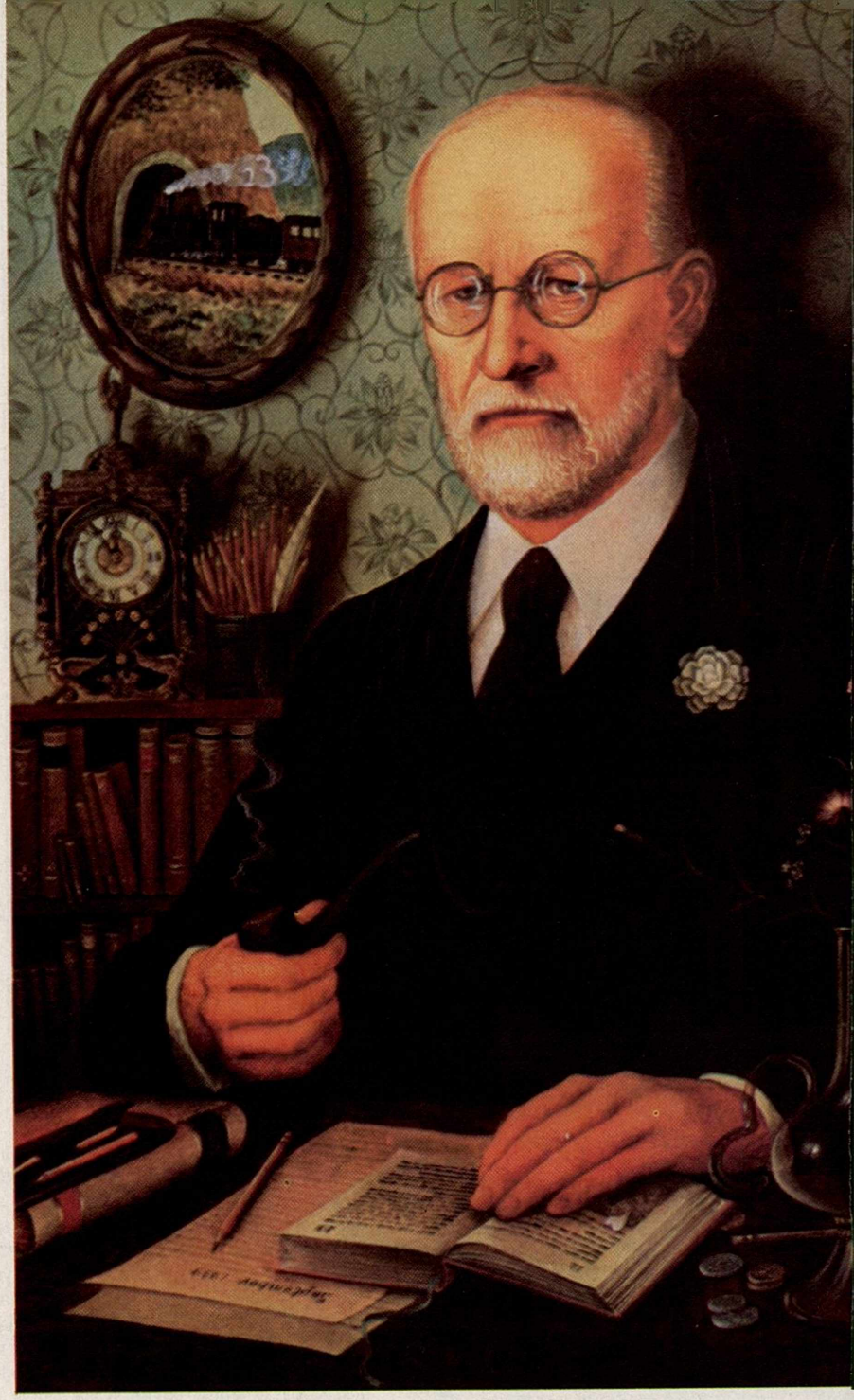

ÖLÜMÜNÜN 50. YILINDA ÜNLÜ DÜŞÜNÜR SIGMUND FREUD'UN KE

Böyle dedeye böyle to

PSİKANALİZİN İSİM BABASI SİGMUND FREUD'UN TORUNLARI VE TORUNLARININ TORUNLARI İÇİNDE, PORNO YILDIZINDAN ÜNLÜ RESSAMA, YATAKTA RÖPORTAJ YAPAN GAZETECİDEN, ŞAMPANYA ŞİŞESİNİN MANTARINI EN UZAĞA FIRLATMA REKORTMENİ MİLLETVEKİLİNE NE ARARSANIZ VAR. TÜMÜNÜN ORTAK ÖZELLİĞİ ZEKA VE DELİLİĞİ AYNI ANDA BARINDIRMALARI VE BÜYÜK DEDE FREUD'DAN NEFRET ETMELERİ...

TORUN Nichola 12 yaşındayken babasına sormuş: "Baba büyük dedem ne iş yapardı?" Baba Clement cevap veriyor: "Tuvaletlerdeki pisliği temizlerdi."

Küçük torun Nichola'nın, mesleğini öğrenmek istediği büyük dede, psikanaliz biliminin isim babası, ünlü düşünür Sigmund Freud. Nichola, babasının bu yanıtından öylesine büyük bir utanç duymuş ki, yıllar boyu okul çağlarında, kendisine bu soruyu sorarlar korkusuyla kimseyle arkadaşlık etmemiş.

Bugün ölümünün 50. yılı kutlanan Sigmund Freud'un torunları, torunlarının torunları onun adını sadece eserlerinin telif haklarını almaya geldiklerinde hatırlıyorlar. Bunun dışında, aileden tek kişi bile bu "uğursuz" büyük dedenin adını anmıyor. Hatta torunların torunları zahmet edip onun tek bir eserini dahi okumamışlar.

Freud'un altı çocuğundan sadece Ernst'in çocukları onun soyadını sürdürüyor. Ernst'in üç erkek çocuğunun (Lucian, Clement, Stephan) üçü de Londra'da yaşıyorlar. Zaten ailenin diğer fertleri de Nazi Almanyası'nın Avusturya'yı ilhakından sonra bütün dünyaya dağılmışlar. Viyana'yı son terkeden, yine *büyük dede* Sigmund Freud olmuş. Ancak kitapları meydanlarda yakılmaya başlandıktan sonra, çok sevdiği ülkesini bırakıp Londra'ya yerleşmiş. Bu kentte yakalandığı kanserden 1938 yılında ölünceye kadar adeta hayata sarılan Freud, bir yıl gibi kısa bir süre içinde tam 32 ameliyat geçirmiş.

Ailenin soyadını devam ettiren oğlu Ernst de artık yaşamıyor. Ama onun çocukları, büyük dedenin eserlerinden gelen telif haklarıyla Londra'da zengin, ama birbirlerine düşmanca bir hayat sürdürüyorlar. Tam otuz yıldır birbirleriyle görüşmeyen üç kardeş, birbirleri hakkında en ağır suçlamalardan kaçınmıyorlar. Evet, dedenin üstün zekasının torunlarına geçtiği aşikar, ama onların bu zekayı hazmedip hazmetmedikleri meçhul.

CÜCE RESSAM

Lucian Freud İngiltere'nin en ünlü ressamlarından... Cüce boyuna ve vampirleri andıran kansız yüzüne karşın büyük bir çapkın.

Psikanaliz biliminin isim babası, ünlü düşünür Sigmund Freud, karısı Anna'dan altı çocuk sahibi olmuştu. Üç oğlundan biri olan Clement'in büyük kızı Nichola, porno film yıldızlığından, erotik rüya yorumculuğuna kadar her işi yapıyor.

İki karısının yanısıra yüzlerce metresi olduğu dedikoduları ortalıkta dolaşıyor. Özellikle aristokrat ve zengin kadınların, onun için deli oldukları söyleniyor.

Sürekli fes ile dolaşan ve antika silah koleksiyonu yapan Lucian'ın bir özelliği de argosuz konuşmaması. Torun Lucian tablolarından kazandığı tüm parayı at yarışlarında tüketiyor. Neden mi? Çünkü sürekli iki ata birden birincilik şansı veriyor. At yarışında iki atın aynı anda birinci gelme olasılığı ne kadar fazla ise, "Süper Torun"un kazanma şansı da o kadar fazla. Lucian'ın sermayesini eriten bir diğer masraf da "trafik cezaları"... Kırmızı ışıkta durma diye bir kural tanımıyor.

Lucian'ın tabloları konusunda da farklı görüşler var. Bazıları onu bir dahi olarak görürken, diğer eleştirmenler "sadece bir şarlatan" diyorlar. Eleştirmenlerin yorumu bir yana, açık olan bir gerçek söz konusu: Resimlerindeki iğrenç çıplaklık. Seks konusunda büyük dedesini pek aratmıyor. Tutucu eleştirmenlere göre, *tüm tablolarında cinsellik en hayasız biçimde kendini ortaya vuruyor.*

Süper rekortmen Sir Clement

İkinci torun Clement Freud, işe ahçılıkla başlamış. Bir dönem gazetecilikle ilgilendikten sonra politikada karar kılmış. Son meclis dönemine kadar da Liberal Parti'den milletvekili imiş. 49 yaşındaki Clement, üç de dünya rekoru sahibi: Bunlardan birincisi şampanya şişesinin mantarını en uzağa fırlatma rekoru (43 metre), ikinci bir yumurtayı en yükseğe fırlatıp tutma rekoru (90 metre), sonuncusu ise en kısa zamanda en fazla omlet pişirme rekoru (26 dakikada 110 omlet).

Clement, dedesi Freud'un adını ağzına bile almıyor. Sadece Kraliçe'nin kendisine verdiği "Sir" ünvanını kullanıyor.

Televizyonda yemek tarifleri de yapan, hayvan yemi reklamlarına çıkan Sir Clement, Büyük BritanyaAdası'ndaaksiliğiyle ün yapmış. Kendisine "Bugün nasılsın" diye soranlara, "Saat 3'ü çeyrek geçiyor" diye yanıt vermesiyle ünlü. Dedesine duyduğu nefreti ise, gelin en yakın bir iş arkadaşından dinleyelim: Sir Clement bir gün sıkıcı bir toplantıya katılır. Toplantı gerçekten sıkıcıdır ve çok kişi "Bir an önce bitsin" dercesine sık sık saatlerine bakmaktadır. Toplantının sonunda bir arkadaşı Sir Clement'e yanaşır ve sorar; "Dostum herkes sıkıntıdan saatine bakıyordu ama sen bayılacak hale geldiğin halde bir kez bile kolundaki saate göz atmadın" Sir Clement, "Bu gördüğün saati ölüm döşeğinde dedem Freud hediye etmişti. Onu hatırlamamak için bugüne kadar bir kez bile bakmadım ki" diye cevap verir.

Mülayim Stephan

Ernst'in üçüncü erkek oğlu Stephan, iki kardeşinden daha sakin bir hayatı seçmiş. Kapı kilitleri satan bir mağaza işletiyor. Tam dedesi Freud'a layık bir meslek ama, o da dedesine karşı pek cömert değil. Mağazanın kapısına Freud soyadını bile yazdırmamış. Stephan reklamdan, dedesinden ve diğer kardeşlerinden nefret ediyor. Gazeteciler kendisinden bir kez bile demeç almayı başaramamışlar. Bütün teklifleri, ya geri çevirmiş, ya da gazetecileri kardeşi Clement'e havale etmiş. Kardeşinin basından nefret ettiğini bile bile. Bu da herhalde kardeşten intikam almanın *Stephancası...*

Egosuz Nichola

Freud'un aile kütüğündeki uçuklar sadece torunlarla sınırlı değil. Onların çocukları da bir alem. Bunların içinde en ilginci kuşkusuz Clement'in büyük kızı Nichola. Neler yapmamış ki hayatta: Porno film oyunculuğu, çıplak modellik, striptiz yıldızlığı vs. Bugün 35 yaşında ve beş çocuk annesi. "Artık uslandım" diyor. Böyle uslanma dostlar başına, çünkü yeni mesleği, para karşılığında telefon seksi yapma ve bir dergiye erotik rüyalar yorumculuğu.

Nichola, baba evini daha15 yaşında terketmiş. Ve o günden bugüne fazla yorulmadan çok para getiren hangi iş varsa denemiş. Bugün onun kafadan kontak olduğunu ileri sürenler çok; çünkü erkek dergilerine 14 yaşındaki erkek çocuğuyla garip pozlarda çıplak resim çektirmeyi bile ayıp saymıyor.

Böyle röportaja can kurban

Sir Clement'in küçük kızı Emma da bir fenomen. Ablasını pek aratmıyor. Henüz 26 yaşında ama bu kadar genç yaşa o kadar çok şey sığdırmış ki: Şarkıcılık, sinema oyunculuğu, yönetmenlik ve son olarak gazetecilik. Bu son mesleğinde büyük başarı elde etmiş. Röportajları çok tutuluyor, çünkü onları yatak odasında gerçekleştiriyor.

Evet Freud'un teorisinin belki de en güzel kanıtı kendi ailesi. Torunlar, onların torunları gerçek birer yetenek ama büyük dedenin hayaleti onları ezip geçmiş. Bu ağır mirasdan kurtulmak için Clement'in küçük oğlu Matthew kapağı Amerika'ya atmış ve Los Angeles'de bir psikiyatri kliniği açmış. Kapısına da şöyle yazmış: "Doktor Freud, milyarlar kazanmak için sizleri bekliyor". Ve Amerikalılar kliniğin önünde daha şimdiden sıraya girmiş, kuyruklar oluşturmuşlar. Ne de olsa saf millettir şu Amerikalılar...

TEMPO DERGİSİ MOLLAFENARİ SOK. NO: 30 32 CAĞALOĞLU-İSTANBUL

Ben 18 yaşında, üniversite sınavlarına hazırlanan bir gencim. Arada sırada kalan boş vakitlerimi, çeşitli konularda kitaplar ve dergiler okuyarak geçiriyorum. Tempo dergisinin ilk aldığım sayıdan beri bağımlısı oldum diyebilirim. Gerçekten de, Türkiye'de bu kadar güzel bir derginin olduğunu o zamana kadar bilmiyordum.

Bu haftaki kapak konunuzu (Sayı 17) tam dört kez okudum. Okudum çünkü, yazının her satırında Türkiye'yi nasıl bir sonun beklediğini görür gibi olduğum için... Okudum çünkü, baştaki kimselerin ne derece iyi bir yönetici olduklarını, geçmişlerini öğrenebilmek için... Okudum çünkü, Türkiye'nin nasıl bir sömürüye maruz kaldığını tek tek hafızama kaydedebilmek için... Okudum çünkü, devletin paralarını bazı kimselerin nasıl hayasızca, babalarının parasıymış gibi har vurup, harman savurduğunu görmek için... Okudum çünkü, bize okullarda öğretilen ''çalışan başarır'' düsturunun bu koşullarda nasıl çürüyüp gittiğini anlayabilmek için... Okudum çünkü, Türkiye çağ atlıyor diyenlerin suratına bu okuduklarımı haykırabilmek için... Ve benim gibi her gencin de okumasını isterdim, ilerisi için güzel planlar yapan, idealistliğiyle her dem öğünen, bir yerlere varabilmek için çok çalışmanın gerekliliğine inanan gençlerin... Rüşvet, torpil, dost hatın, adam kayırma gibi alevler karşısında eriyip giderken şok olmamaları için.

Hayati CEYLAN
MALATYA

Siz yine iyisiniz, bunlar yazılıyor, söyleniyor da, sizler okuyup, dinleyip, gerçekleri öğreniyorsunuz. Ya, yıllar yılı didinip, uğraşan ve son demlerinde gerçeklerle karşılaşanlar ne yapsın? Onları düşünün ve ferahlayın...

Vuralhan dosyası ile ilgili yazınızı okuduktan sonra, insanın aklına korkunç şeyler geliyor. Bu genelev patronları, Sayın Vuralhan'la içli dışlı olduklarına göre (ortak şirket kuracak kadar) kimbilir Sayın Vuralhan ve diğer yetkililerimiz, bahsi geçen otellerde ne ''icraatlar'' gerçekleştirmiş, ne anlaşmalar imzalamışlardır. Belki de, otelde çalışan hanımlar, Sayın Vuralhan'ı tanıyorlardır. Belki de, ''Türk gücünü ispat edelim'' derken, çürük zırhlı araçları sokuşturmuşlardır. Kimbilir, belki de, bizim yetkililerin ''otel icraatları'' videoya alınmış, daha sonra da bunun bedeli zırhlı araç, ya da çelik yelekler almak suretiyle ödenmiştir. Yazınızı okuduktan sonra aklıma böylesine korkunç şeyler geldi. Almanyalara kadar gidip araştırma yaptığınıza göre, bu otelde çalışan hanımlara, olaylara adı karışan Dışişleri yetkililerinin resimlerini gösterip, tanıyıp tanımadıklarını, birlikte kalıp kalmadıklarını tespit etmiş olmalısınız. Sonuçta, güzel bir araştırma olmuş, tebrikler.

Mehmet KARAGÖL
İSTANBUL

Eğer yazıyı okumadan önce mercimek de yediyseniz, bırakın korkunç şeyleri, kabus bile görebilirsiniz. En iyisi siz, bizim gibi yapın, elinizdeki Tempo'yu bitirince, yeni sayıyı alın. Biz hep böyle yapıyoruz çünkü...

NE ÇEKİYORSA, SERGİDEN ÇEKİYOR...

Yazık olacak Süleyman Efendi'ye...

Kanuni'nin dağ bayır oradan oraya dolaştırılan paha biçilmez eserlerinin başına bir iş gelse... Mesela çalınsa, yahut yabancı örgütlerden biri bir bomba atıverse, yahut da gelirken uçak düşse, acaba sigortadan alacakları bilmem kaç milyon lira tazminatla sayın devlet büyüklerimiz bunların yerine ne koymayı düşünüyorlar? Kanuni'nin kaftanı yerine muhterem başvekilin ceketini mi, yoksa murassa kılıcının yerine Vuralhan'ın satın aldırdığı Alman firmasının teneke zırhlıları ile delik çelik yeleklerini mi? Bu ne sorumsuzluktur? Her ne kadar ilim adamları bu serginin memleketimizin tanıtımı açısından faydalı olduğunu iddia ediyorlarsa da, eserlerin kaybolması, yıpranması halinde bunun altından kim kalkacak bakalım?

Enver TARHAN
SAMSUN

Yazıyı yazan arkadaşımız eserlerin yıpranma sorunu üzerinde yoğunlaşmış, çalınma ya da yok edilme gibi ihtimalleri aklına getirmemeye çalışmıştı. Kanuni'nin kaftanının yerine Özal'ın ceketini sergilemek ise, ''İzlenimler'' yazarı Engin Ardıç'ın bile henüz yaratamadığı bir buluş. Kendisi ''Enver Bey bana rakip çıkıyor galiba'' deyip duruyor!

DYP Milletvekili Z.Bahçeci sarf ettiği sözlere yürekten inanıyorsa, tedirgin olması gerekmez. Çünkü, o iki özel uçağın lastiklerini indirmeye hevesli binlerce kişi bulunur. Eminim, bu gönüllülerin en başında da, şu sizin muzır çocuk gelir... Yani, kareyzi boy... Ya da, Ardıç beyabimiz... Du yu andırstend? Adieu.

Not: Yanıtlamanıza gerek yok, havuç olmadığımızı bilin yeterli.

İlhan KARABACAK
ÇANAKKALE

Tempo'ya gelen hemen her mektup yanıtlanır. ''Hep övgüler yayınlanıyor, eleştiriler yayınlanmıyor'' diyenler ise fena halde yanılıyorlar. ''Kreyzi boy'' küçükken lastik indiriyormuş, şimdi de yazıyor. O görevi gençlere emanet ettiğini söyledi...

Tempo'dan öğreniyoruz: Nereden nereye... İşadamlığından, müsteşarlığa... Oradan da Başbakanlık koltuğuna. Haa, bu arada: Memur Rafet yine aynı. İşçi Hasan, hep bildiğiniz gibi. Sayın Başbakanımızın, memleketimize daha başka ne gibi yararlı hizmetleri (!) bulunduğunu merak eden bir okur.

Sadece siz mi merak ediyorsunuz Sayın Başbakanımızın başka hizmetlerini sanki? Başta, bu konudaki bütün ciddi haber ve araştırmalara Tempo'da yer veren bizler olmak üzere, tam 50 milyon vatandaş var...

Son sayılarınızın kapak konularına bakıyorum da, ''İşte, haftalık dergi dediğin böyle olur'' diyorum. Bravo, çünkü bence gazetecilikte, haberin peşi bırakılmamalı... Siz de aynen düşündüğüm gibi yapıyorsunuz. ANAP, Özal ve şurekasının ipliğini bir bir pazara çıkarıyorsunuz. Son günlerde Tempo kapaklarını gördükçe, aklıma Muhammed Ali'nin rakiplerini dövmesi geliyor. ''Kelebek gibi uçup, arı gibi sokuyor'' sunuz. Helal olsun...

Tahsin SARKAN
GİRESUN

Kelebek gibi uçup, arı gibi sokmamız gerektiğinin bilincindeyiz. Ancak yönetim, ''tek tip uçuş'' öneriyor. Kanadınızı biraz açarsanız ''muzır'' oluyorsunuz. Biraz hızlı uçsanız, ''Rüzgâr yapıyorsun'' diyorlar. Uçuşu, dediğiniz gibi başarabiliyorsak, ne mutlu bize...

Şimdi, bir teklif de benden: Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, hapisaneleri Sabancı'ya devredip, özelleştirmeye çalışacağına, mahkumları Sabancı'nın işyerlerinde cezalandırsın. Nasıl olsa, asgari ücretten bir kuruş fazla vermeye yanaşmayan bu Kayserili müteşebbisimizin işyerleri, çalışanlar, emekçiler için birer hapisaneden farksız... Böylece, işverenlerimiz grev karabasanından da kurtulmuş olurlar...

Serkan ARIKAN
İSTANBUL

Sabancı Kayserili ama, eminiz ki, bu fikri o bile akıl edememiştir. Hay aklınızla bin yaşayın! Bu fikir en çok Sayın Sungurlu'nun hoşuna gidecek...

PHILIPS

VİDEO VE TELEVİZYON İÇİN TEK UZAKTAN KUMANDA SİSTEMLİ PHILIPS VHS-HQ VİDEO.

İnce estetiği ve mükemmel tasarımı ile, zamana ve mekâna sınırsızca hükmeden bir teknoloji şaheseri var bugün Türkiye'de!
"Philips VHS-HQ Video".

Her yönüyle değişik, her yönüyle eşsiz bir ürün.
Philips TV ve videoyu birlikte kontrol etmek üzere geliştirilmiş, Türkiye'nin ilk ve tek "çift kullanımlı" uzaktan kumanda ünitesi...
Alışılmış standartların üstünde, yüksek resim kalitesi...
14 gün boyunca, 4 ayrı program için otomatik kayıt olanağı...
24 saatlik programlamalara yönelik, basitleştirilmiş kayıt sistemi...
4 saate kadar, programlama yapmadan bir dokunuşla anında kayıt...
İleri ve geri hızlı resim arama...
Resim dondurmada, dört dörtlük net görüntü...
Bulunduğu mekânı genişleten, ince hatlı (slim-line) şık dizayn...

Philips Video ve TV serisi. Yer ve zaman kavramlarına yeni bir bakış açısı, yaşantınıza çağdaş bir anlayış getirecek üstün ürünler dizisi...

PHILIPS. YAKINDAN TANIYIN.

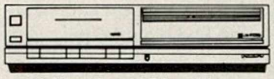

Philips Beta Video Player

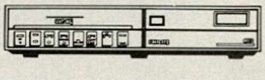

Philips VHS Video Recorder

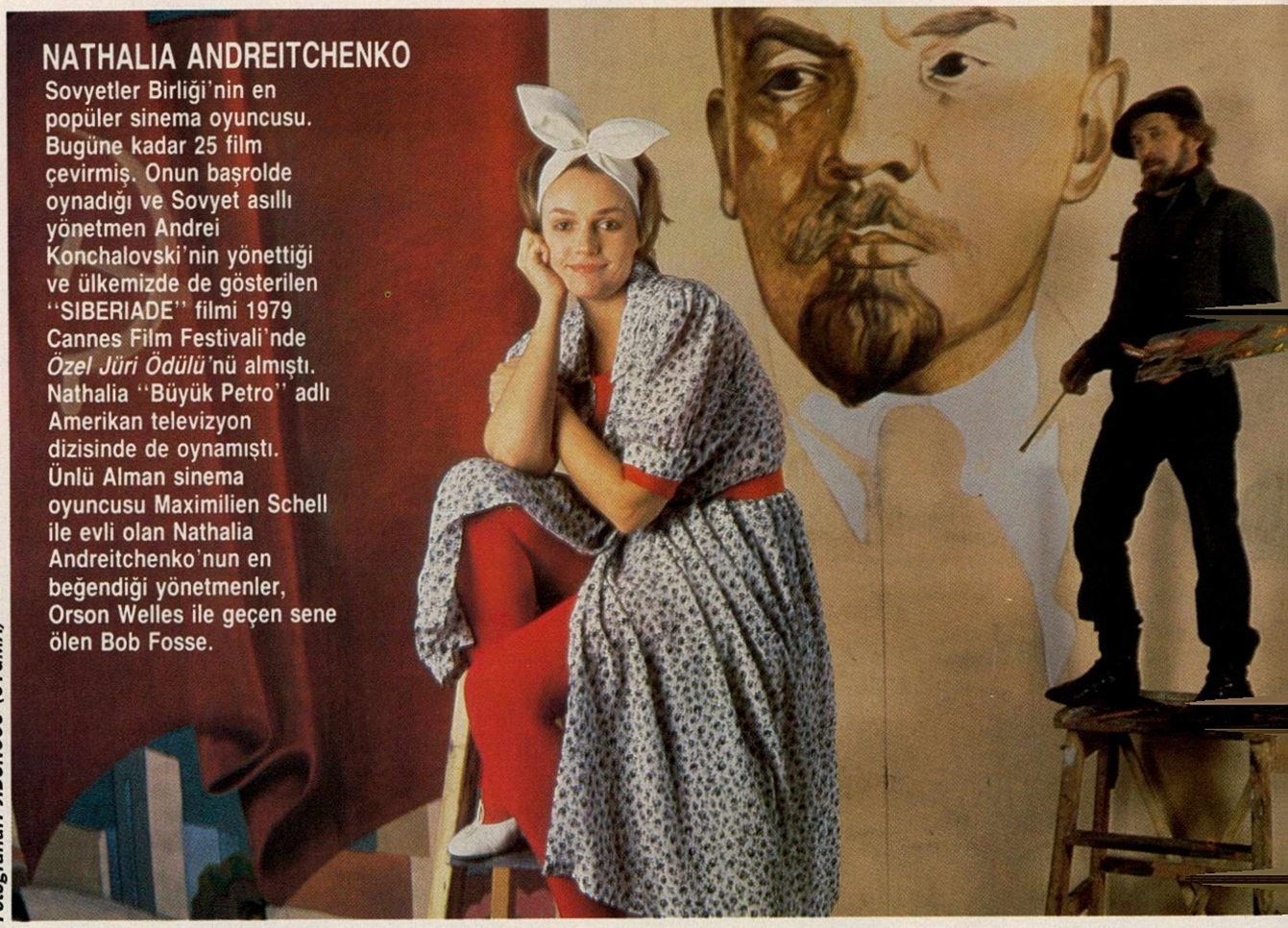

NATHALIA ANDREITCHENKO

Sovyetler Birliği'nin en popüler sinema oyuncusu. Bugüne kadar 25 film çevirmiş. Onun başrolde oynadığı ve Sovyet asıllı yönetmen Andrei Konchalovski'nin yönettiği ve ülkemizde de gösterilen "SIBERIADE" filmi 1979 Cannes Film Festivali'nde *Özel Jüri Ödülü*'nü almıştı. Nathalia "Büyük Petro" adlı Amerikan televizyon dizisinde de oynamıştı. Ünlü Alman sinema oyuncusu Maximilien Schell ile evli olan Nathalia Andreitchenko'nun en beğendiği yönetmenler, Orson Welles ile geçen sene ölen Bob Fosse.

Fotoğraflar: J.DONOSO (SYGMA)

TAMARA ACOULOVA

Genel olarak *bunalan genç kadın tiplerini* canlandıran Tamara şimdiye kadar 25 film çevirmiş. Daha çok dram ağırlıklı filmlerde oynamak istiyor. Oyuncu olarak Annie Girardot'yu, yönetmen olarak Maurice Pialat, Louis Malle ve Antonioni'yi beğeniyor.

KIZIL

SOVYET sinemasında "partizan kadın tipi", ayağında kalın yünlü çoraplar, başörtülü "devrimci fabrika kızı" şeması artık mazide kalan hoş bir seda... Glasnost ile birlikte Sovyet sineması, kadın oyuncu konusunda oyunu güzellikten yana kullanmaya başladı. Ve bugünlerde Yedinci Sanat'ın tarihinde ilk kez, Sovyet kadın sinema oyuncularının ünü Demir Perde'nin ötesine sıçrıyor.

Ünlü yönetmen Sergei Eisenstein bu güzel yaratıklara yetişemediği için ne kadar hayıflansa haklı... Ama bugün 280 milyon vatandaşı, seyirci olarak onların güzelliğini hayranlıkla izliyor.

"GENÇLİK BAŞIMDA DUMAN"

Her şey Sovyet yönetmen Nikita Mikhalkov'un yönettiği "Siyah Gözler" filmi ile başladı. Filmin erkek oyuncusu Marcello Mastroianni'yi herkes tanıyordu ama, filmin katıldığı bütün festivallerde herkes onun karşısında oynayan kadın oyuncuyu birbirine soruyordu: *"Yelena Sofonova kimdi?"*

Yelena'nın yeteneğinden ve güzelliğinden etkilenen Batılı yapımcıların kafasında hemen bir ışık parıldadı. Batı'nın ünlü kadın yıldızları gittikçe yaşlanıyorlardı, öyleyse ne yapıp yapıp Sovyetler Birliği'nin Cinecitta'sı diye kabul edilen Mosfilm Stüdyoları'na kapağı atmanın bir yolunu bulmalıydılar. Tıpkı, Devrim'den önce büyük babalarının yaptığı gibi.

Gerçekten de 1917 Devrimi'nden önce Mosfilm Stüdyoları öylesine mükemmel sayılıyordu ki, birçok Amerikan ve Fransız film şirketi çekimler için onun platolarını kullanıyorlardı.

Mosfilm stüdyoları bugün de aynı muhteşemliğini koruyor, hem de içinde keşfedilmelerini bekleyen yeni star adaylarıyla...

Bir zamanlar Eisenstein'in "Korkunç İvan"ı, Kalatarov'un "Leylekler Geçerken"i çektiği

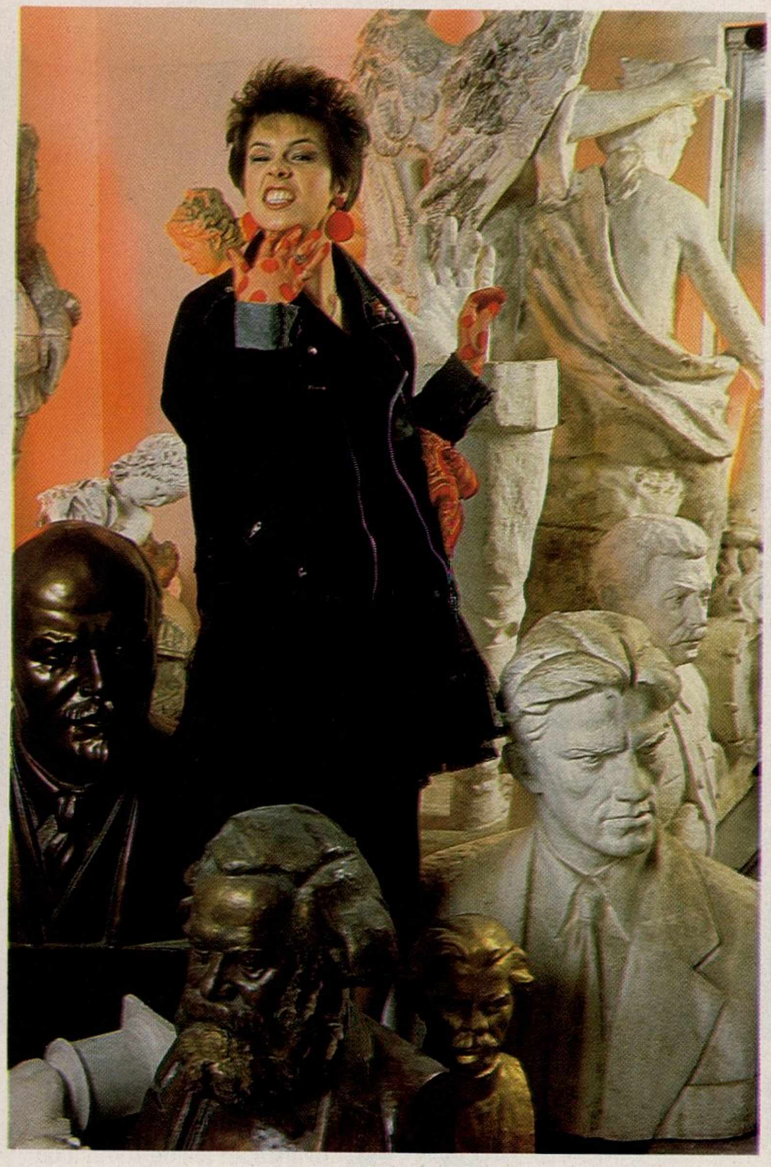

TATIANA DOGUILEUA

Sinemaya, toplumsal kahramanları canlandırarak adım atan Tatiana, şimdi stil değiştirmeyi ve komedileri denemeyi istiyor. İdealindeki kadın oyuncu, ünlü yönetmen Fellini'nin eşi, İtalyan sinema oyuncusu Guilietta Massina. İnsan karısını beğenince kocasını beğenmez mi? Evet Tatiana'nın da en çok çalışmak istediği yönetmen Fellini.

MOSKOVA, HOLLYWOOD'A KARŞI...

YILDIZLAR

GLASNOST RÜZGARI, SOVYETLER'DE HERŞEYİ ÖNÜNE KATTI, SÜRÜKLÜYOR. BUNUN SON ÖRNEĞİ, SOVYET SİNEMASI... "YEDİNCİ SANAT"IN ORADAKİ TEMSİLCİLERİNİN ÜNÜ, ARTIK DEMİR PERDE'NİN ÖTESİNE SIÇRAMAYA BAŞLADI. BUGÜN 280 MİLYON SOVYET VATANDAŞI "KIZIL YILDIZLAR"IN GÜZELLİĞİNİ HAYRANLIKLA İZLİYOR...

LUBOV POLITCHOUK

Tiyatroyu sinemaya tercih ediyor. Sinema oyunculuğunun yanısıra şarkı söylüyor ve dans ediyor. O da meslekdaşı Tamara gibi, oyuncu olarak en çok Annie Girardot'yu beğeniyor. Bütün İtalyan yönetmenleriyle, ama esas olarak Fellini ile çalışmak istiyor.

IRINA ALFEROVA

Svonimir Berkovitch'in Cannes Film Festivali'nde *En İyi Senaryo Ödülü* alan filminde başrolü oynayan Irına, sinemada oldukça deneyimli. Şimdiye kadar tam 30 film çevirmiş. Daha çok *hüzünlü âşık* rolünü seviyor, bunun için olsa gerek, en beğendiği kadın oyuncu Romy Schneider. Gerçek bir Fransız kültürü hayranı olan Irına, en çok Jean-Louis Trintignant ile karşılıklı oynamak istiyor.

YELENA SOFONOVA

Genç Sovyet kadın sinema oyuncuları içinde Avrupa'da en çok tanınanı. Nikita Mihalkov'un birçok festivalde beğeni toplayan "Siyah Gözler" filmiyle şöhrete ulaştı. Milos Forman, Federico Fellini ve İngmar Bergman hayranı. Tarkovski ve Truffaut'nun ölümüyle sinemanın çok büyük şeyler yitirdiğine inanıyor. Aynı zamanda tiyatro oyuncusu da olan Yelena Sofonova, şu sıralar İngiliz yazar Bernard Shaw'un bir piyesinde oynuyor.

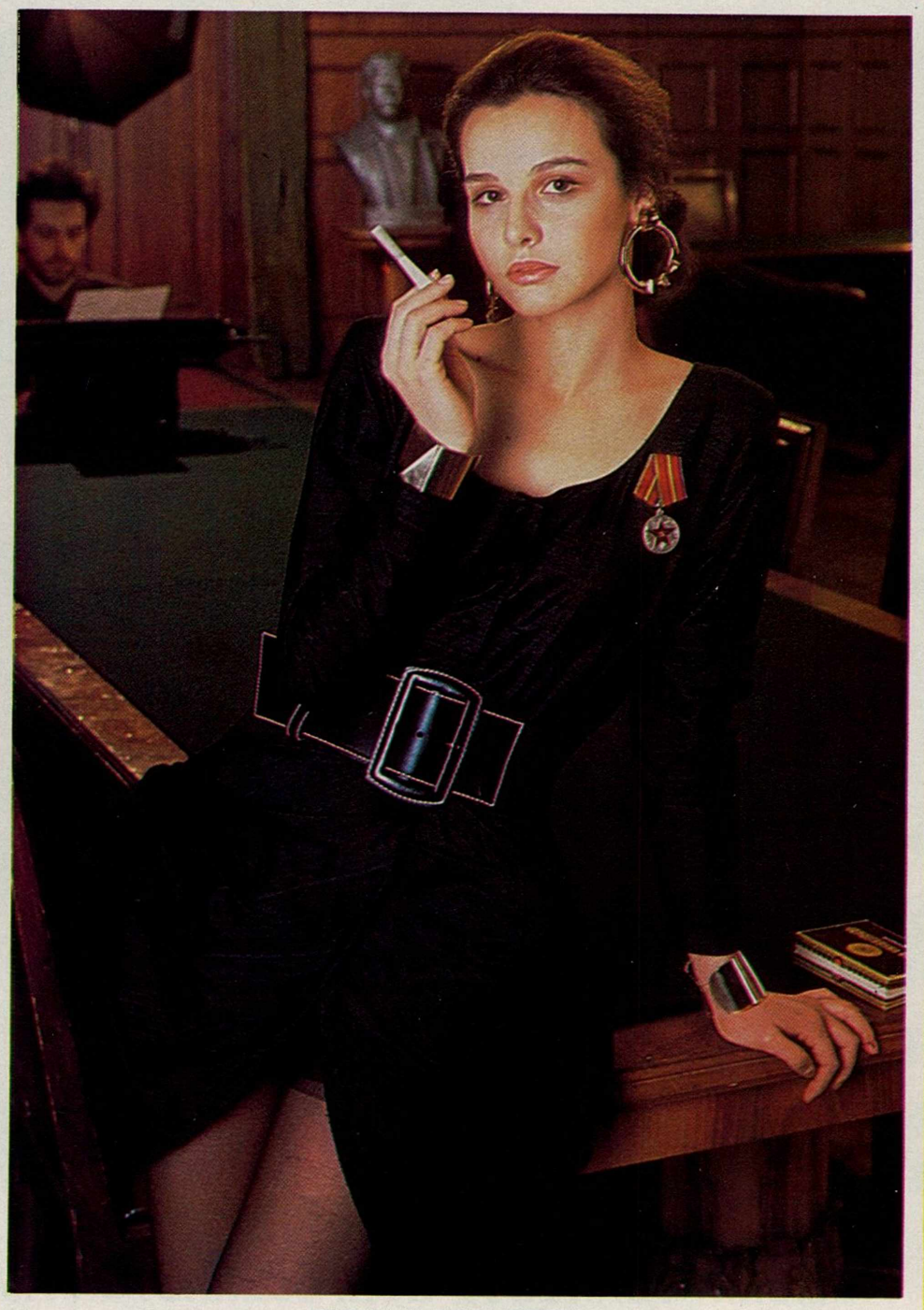

TATIANA DROUBITCH

Daha 13 yaşında sinemaya başlamış. Aynı zamanda doktor olarak Moskova Hastanesi'nde homeopati bölümünde görevli. Glasnost politikasını yürekten destekliyor ve Stalin dönemini eleştiren filmlerde oynamak istiyor. Diane Keaton ve Liza Minelli hayranı. O da diğer meslekdaşları gibi İtalyan yönetmenleri tercih ediyor; Bertolucci, Antonioni gibi. Bir de bugün yaşasalardı, Bunuel ve Tarkovski ile ...

Mosfilm platoları 150 hektar arazi üzerine yayılmış durumda. Sovyetler Birliği'nde yılda üretilen yaklaşık 150 filmin üçte biri bu 5 bin teknisyenin çalıştığı Mosfilm Stüdyoları'nda gerçekleştiriliyor.

AMATÖR RUH

Batılı yapımcılara göre yeni Sovyet kadın oyuncularının tek üstünlükleri gençlik ve güzellikleri değil. Tümü tiyatro eğitiminden geldiği için, yetenekleri konusunda da tartışma kabul edilmiyor. Profesyonellikse, profesyonellikte geri kalmıyorlar. Ama, sevimli bir amatörlükleri de var. Bir kere Batı'da olduğu gibi, bir iki filmden sonra, magazin dergilerinin renkli sayfalarında boy gösterip şımarmıyorlar. Onlarla çalışan tüm yönetmenler, bu genç yıldız adaylarının çalışma disiplinine hayran... Çünkü birçoğu için sinema oyunculuğu ikinci bir amatör uğraş.Örneğin Tatiana Droubitch aynı zamanda bir doktor. Film çekimlerine ara verdiğinde onu, bütün ciddiyetiyle Moskova Hastanesi'nin *homeopati bölümünde* beyaz önlükler içinde görmeniz mümkün.

Yeni Sovyet rejimi de hem dışa açılmayı teşvik etmek, hem de yabancı sermayeyi stüdyolarına çekmek için Sovyet sinemasının yaşadığı "bahar havası"nı elinden geldiğince destekliyor. İsteyen oyuncuya yurt dışında film çekme izni anında veriliyor. Filmler, senaryolar üzerindeki sansür pratikte kalkmış durumda. Sinemanın gücünü ve etkinliğini çok iyi kavrayan Gorbaçov, değişiklik politikasını onun aracılığıyla yaymaya, sevdirmeye çalışıyor. Doğrusu 13 milyon seyircisi olan bu koca dev, kolay kolay gözardı edilemezdi.

Sovyet sinemasının kadın oyuncuları bu yeni özgürlük ortamından çok memnunlar. Şimdi kapılar ve şanslar açık. Eskisi gibi bir çıkış izni için tam 14 ayrı imzaya gereksinmeleri yok. Öyleyse hodri meydan...

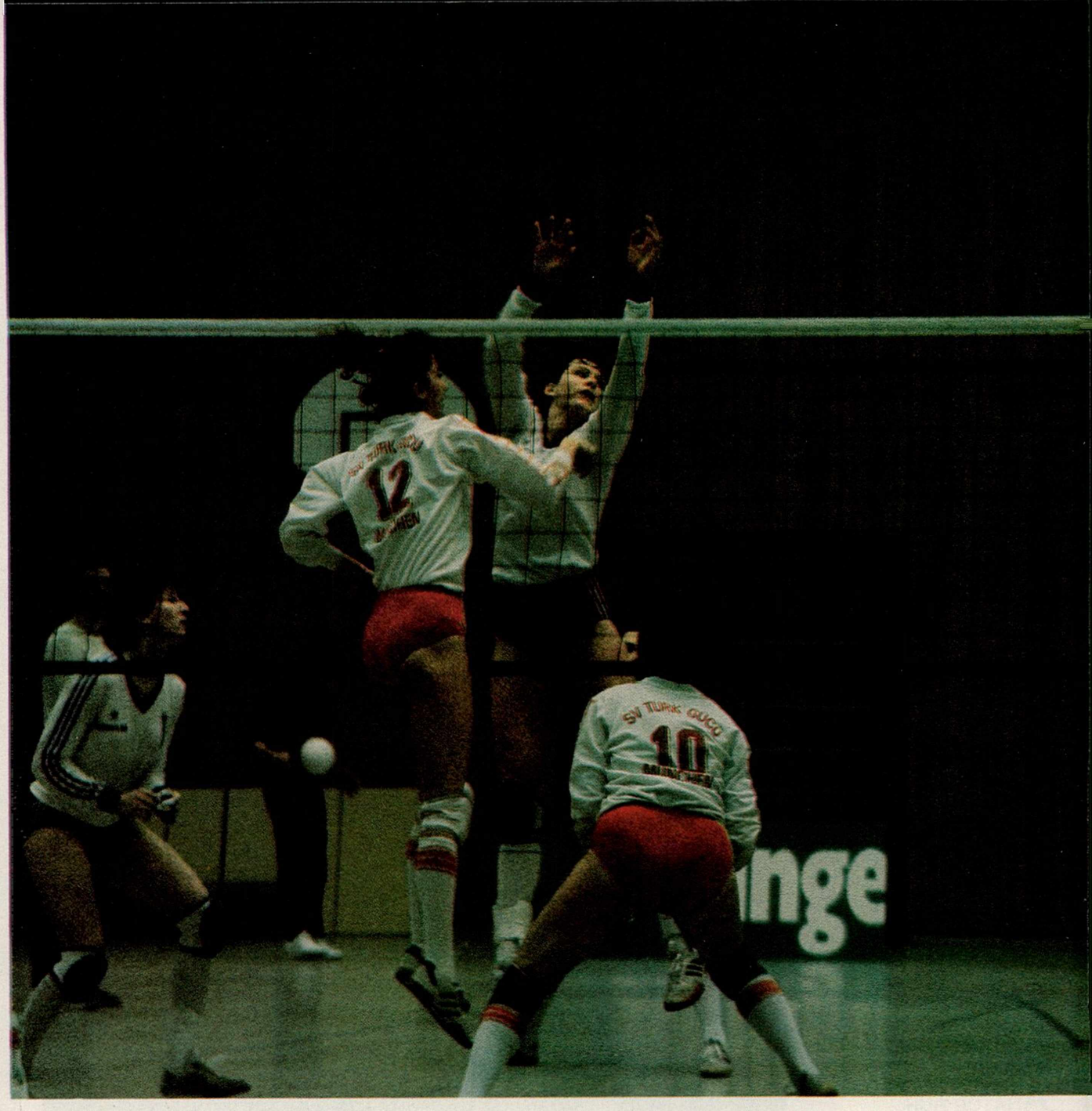

MÜNİH TÜRKGÜCÜ KONFEDERASYON KUPASI'NDA

Servis, "Alam kızlarımızda!

VOLEYBOLDA AVRUPA BAYANLAR KONFEDERASYON KUPASI'NDA EMLAK KREDİ VE ARÇELİK'İN YANI SIRA ÜÇÜNCÜ BİR TÜRK TAKIMI DA SAVAŞACAK: MÜNİH TÜRKGÜCÜ. ANCAK, FEDERAL ALMANYA ADINA!

Turgut Ağabey ile 45 yıl...

Turgut Atakol'u geçtiğimiz hafta Tempo basılırken kaybettik. Türkiye'nin yetiştirdiği, tüm dünyanın yakından tanıdığı bir spor adamıydı Atakol. Spor adamı kişiliğinin yanısıra Hürriyet grubunda çalışanların da ağabeysiydi. Aziz hatırası önünde saygıyla eğilirken, Basketbol Federasyonu Başkanı Osman Solakoğlu'nun Turgut Atakol için yazdığı "veda yazısı"nı sunuyoruz.

TURGUT Ağabey ile 45 yıl birlikte olmanın her zaman mutluluğunu yaşadım. Basketbol ailemizin en büyüğünü kaybetmenin üzüntüsünü yaşadım.

Onunla birlikte milli maçlarda galibiyetlerde sevindik, mağlubiyetlerde üzüldük, ağladık.

Hiçbir zaman galibiyeti zafer, mağlubiyeti facia olarak kabul etmedi.

Organizasyonlarda plan, program hazırlamayı, zamanlamayı, olayları değerlendirmeyi velhasıl sporda yapılması gerekeni ve zevkle, severek çalışmayı ondan öğrendik.

Turgut Ağabey, uluslararası federasyonda her zaman ağırlığı olan kişiydi. Yıllarca FIBA'da, modern standart basketbol hakemliği için uğraşı verdi. Dünyadaki her hakemin cebinde onun kitabı vardır.

Turgut Ağabey en kötü günlerde dahi yılmayan, istikbale ümitle bakan, kişisel yaratıcılığı olan, kollektif çalışmaya hepimizi bağlayan ve yetiştiren önderimizdi.

Bizler, basketbol ailesi olarak bundan sonra da bize bıraktığı emaneti bütün gücümüzle, daha ileriye götürmeye, bayrağı dik tutmaya kendisine söz verdik.

Turgut Ağabeyimiz nur içinde yatsın.

Osman SOLAKOĞLU

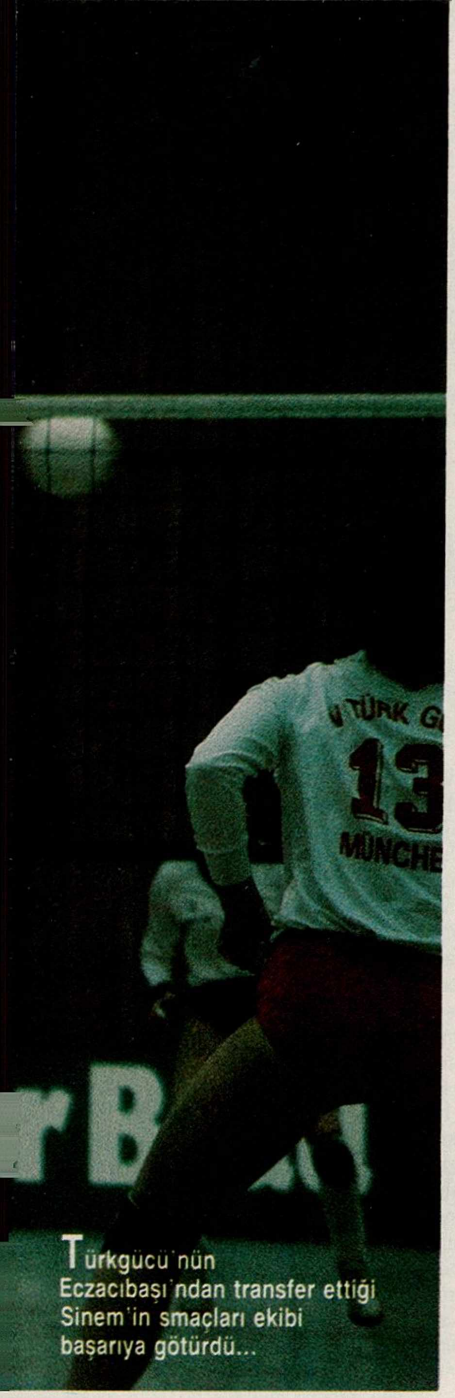

Türkgücü'nün Eczacıbaşı'ndan transfer ettiği Sinem'in smaçları ekibi başarıya götürdü...

ALMAN voleybol dünyasını birbirine katan bir Türk takımı, Münih Türkgücü, önümüzdeki yıl Emlak Kredi Bankası ve Arçelik ile birlikte Konfederasyon Kupası'nda mücadele edecek üçüncü Türk takımı olacak...

anci"

Voleybolda Şampiyon Kulüpler ile Kupa Galipleri kupalarından sonra Avrupa'nın üçüncü büyük kupası olan Konfederasyon Kupası'na Türkler böylece üç takımla birden katılmış olacaklar. Oysa bu kupaya her ülkeden sadece iki takım katılabiliyor. Ama Münih Türkgücü, Federal Alman 1. Voleybol Ligi'ni 3. sırada tamamlayıp play-off'a katılma hakkını elde etti ve böylece ikisi Türkiye'den biri de Federal Almanya'dan üç Türk takımı, Uluslararası Voleybol Federasyonu'nu da hayrete düşürdü!

MARK KARŞILIĞI KULÜP...

Federal Alman Voleybol Ligi'nde hem erkek hem de bayan takımlarıyla temsil edilen ilk ve tek kulüp niteliğinde olan Münih Türkgücü, aslında bu aşamaya sinir yıpratan lig maratonlarını, gerilimli maç saatlerini, binbir güçlüğü ve dökülen teri pek de yaşamadan, adeta "tepeden inme" ulaşmış sayılır... Geçen yıl "mali güçlük" içinde bulunan TSV Ottobrunn voleybol takımını devralıp kendini birdenbire birinci ligde buluvermiş! Ancak bu devir olayının altında yatan bir başka gerçek daha var, o da, Ottobrunn takımını, başkanı olduğu altı yıl içinde küçük ve amatör bir kasaba takımı kimliğinden kurtarıp gerek erkeklerde, gerekse bayanlarda birinci lige taşıyan kişinin bir Türk voleybolcusu olması: Ersan Alpkonlar... Ottobrunn, Alpkonlar'ın girişimleri sonucu *Türkgücü*'ne dönüşmüş bulunuyor.

Eski Kadıköysporlu ve Fenerbahçeli sporcumuz Ersan Alpkonlar, Ottobrunn'un bütçesindeki 30 bin mark tutarında açık ve yıllık yarım milyon marklık bütçenin getirdiği sorunları kestirme yoldan bu şekilde halletmiş. Söz konusu parayı bir çırpıda buluşturup kulübün mali sorunlarını çözümleyecek bir sü-

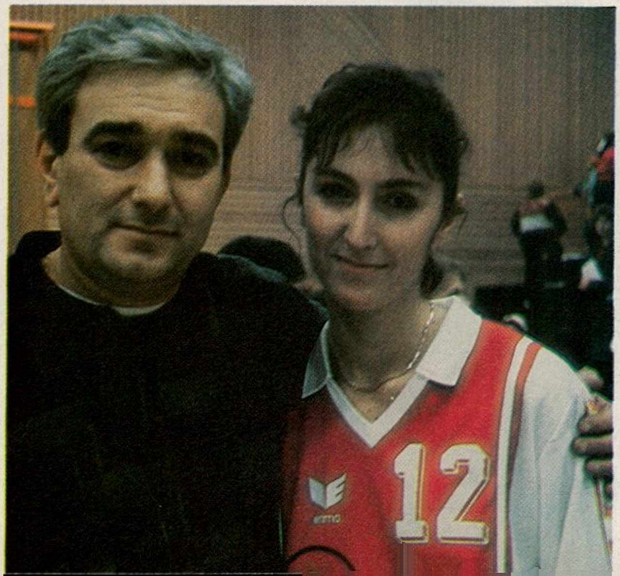

Ersan, Alpkonlar: "Kupada bir Türk takımıyla eşleşmek en büyük dileğimiz... Böylece Türk kamuoyu bizi tanıyacak. Devlet de Almanya'daki Türk imajının güzelleştirilmesine yaptığımız katkıları değerlendirip yardım elini uzatır belki..."

rü Alman kuruluşu varken, Alpkonlar, devirteslim işlemini hızla gerçekleştirip "Türk'ün gücünü" tanıtma ve geliştirme yolunda önemli bir adım atıvermiş!

Münih Türkgücü yöneticileri de üstlendikleri mali yükümlülüğü fedakârca göğüslemişler ve ellerinden geleni esirgememişler. Böylece, adını daha çok futbol sahalarında duyurmuş olan Münih Türkgücü voleybol alanında da büyük bir atılımı gerçekleştirmiş.

"ALAMANCI" BAYANLARIN BAŞARISI

Türkgücü'nün ligde ilk yılı beklenmedik şekilde başarılı geçmiş. Bu "müthiş" bir başarı değil ama, "çok makul" düzeyde... Üstelik Türkgücü'nün kızları erkeklerinden daha iyi sonuçlar almışlar. Lige bayanlara nazaran çok daha büyük ümitlerle başlayan ve playoff için Alman basını tarafından da aday gösterilen erkek takımı, kadrosunda geçen yıl Almanya'da yılın voleybolcusu seçilen Gabor Csontos'un da bulunmasına rağmen sezon içinde iki kez antrenör değiştirince ligi yedinci sırada, ancak düşmeden tamamlamaya razı olmuş. Buna karşılık, milli voleybolcumuz Sinem Beltan'ı Eczacıbaşı'ndan transfer eden Türkgücü kızları çok başarılı maçlar çıkarmışlar. Zaferde Sovyet milli takımının eski pasörü Nina Witek'in son anda kadroya katılmasının da payı var. Nitekim, Türkgücü bayan takımı, Federal Alman Ligi'ni ünlü Lonhof ve kupa galibi Feuerbach'ın ardından üçüncü bitirmeyi garantilemiş bulunuyor.

Türkgücü'nün güçlü kızları, Voleybol Federasyonu'nun davetlileri olarak şu anda İstanbul'dalar. Bahar kupasına katılacak olan Türk bayan voleybol takımımız ile iki ya da üç hazırlık maçı yapacak olan "Alamancı" kızlarımız iki hafta boyunca da anavatanlarında gezip tozup keyiflerine bakacaklar ve moral kazanacaklar.

BİR PORTRE — ERSAN ALPKONLAR

ALMAN voleybolunun son yıllarda en önemli isimlerinden biri Kadıköylü bir Türk! Kadıköyspor'un ve Fenerbahçe'nin eski yıldızlarından Ersan Alpkonlar, hem erkeklerde, hem de bayanlarda Federal Alman 1. Voleybol Ligi'nde oynayan Münih Türkgücü'nü "yoktan var eden adam" olarak tanınıyor.

Fener'li Ersan, 1970 yılında Siemens firmasının Münih'teki araştırma merkezine matematik-fizik mühendisi olarak girmiş. Bilimsel araştırmalardan arta kalan vaktini de eski göz ağrısı voleybola ayırmaya karar verince ortaya kısa sürede bir "efsane adam" çıkmış...

Önce firması Siemens'te kurduğu voleybol takımını amatör ligde üstüste üç yıl şampiyon yapan Ersan Alpkonlar, daha sonra satın aldığı evinin bulunduğu Ottobrunn semtindeki voleybol takımına oyuncu-teknik direktör olmuş. 1981'de de kulübün *voleybol bölümü başkanlığına* getirilmiş. Federal Almanya'nın en fanatik seyircilerine sahip 1860 München kulübünün voleybol alanında başka Münihli rakip istemeyen sert tutumuna ve çeşitli engellemelerine rağmen Ottobrunn ekibini altı yılda 4. kümeden 1. lige çıkaran Alpkonlar, 5. kümede oynayan bayan takımını da geçen yıl gene 1. lige yükseltmeyi başarmış!

Geçen yıl Türkgücü adını alan bu takım, erkeklerde 7, bayanlarda ise 3. olarak ligi tamamlamış bulunuyor. Alpkonlar'ın en büyük isteği, önümüzdeki yıl Federasyon Kupası'nda bir Türk takımı ile eşleşmek... Türkiye'nin, Münih Türkgücü'nün Almanya'daki etkinliğini bu şekilde "nihayet idrak edeceğine" inanıyor. "Bu sayede Türk imajı yurt dışında en kolay şekilde güzelleştirilebilecektir" diyor.

Alpkonlar, spor alanında değeri milyarlarla ölçülemeyecek reklamı, tanıtmayı başaran Türkgücü'ne devletimizin de er geç yardım elini uzatacağına inanıyor ve "Böylece, Türkgücü'nün 1. ligde kalması ve gelecek yıllarda Almanya şampiyonu olması da gerçekleşebilir, bu şampiyonluk ise Almanların beynindeki *Türk* imajının güzelleşmesine yardımcı olacak" şeklinde konuşuyor...

Ersan Alpkonlar 45 yaşında, evli ve iki çocuk babası. Varını yoğunu voleybola veren, ailesinden "çaldığı" saatlerin yanı sıra, hâlâ borçlarını ödemekte olduğu evini bile voleybol uğruna ipotek ettirmekten kaçınmamış bir sporcu...

"Türk İhracatçısına Yunan Pazarında Destek"

Kalimerhaba

28 Ocak-1 Şubat 1988 tarihleri arasında Davos'ta,
yeni bir işbirliği dönemini başlatmak için ilk adım atıldı.

Dostluk, ortak noktaların bulunmasıyla kurulur.
Dostluk, karşılıklı iyi niyet, özveri ve güvenle pekişir.

Türkiye ve Yunanistan, bunu gerçekleştirebilecek
potansiyele ve niteliklere sahiptir.

Teknolojide... Ekonomide... Kültürel boyutta... Sporda...
Her alanda işbirliğimizi geliştirelim.
Ülkelerimizi yakınlaştıralım. Dileğimiz budur.

Türkiye'nin iki önemli kamu bankası;
Anadolu Bankası ve Türkiye Emlak Kredi Bankası'nın
Ocak 1988'de birleşmesiyle kurulan
Türkiye Emlak Bankası, kendi sektöründe,
üzerine düşen görevi yerine getirmeye kararlıdır.

**Türk-Yunan ticari ilişkilerini geliştirmek için
25.000.000. $ kaynak, Türkiye Emlak Bankası'ndan!**

Dostluk ve işbirliği için, elimizi uzatıyoruz.

Kalimera... Merhaba!

TÜRKİYE EMLAK BANKASI

Kredi Pazarlama Grup Müdürlüğü Büyükdere Cad. 43-45 Maslak, 80670 İstanbul Tel: 176 16 60-65 Faks: 176 16 59 Teleks: 27780 abtk tr.

Letra

TİYATRO

İstanbul Devlet Tiyatroları'nın bu hafta sergilediği "İçimizden Biri" adlı oyunda Şahin Çelik ve Bilge Şen var.

İÇİMİZDEN BİRİ

ÜNLÜ Amerikan güldürü ustası **Neil Simon**'un en güzel yapıtlarından biri olan "**İçimizden Biri**" **İstanbul Devlet Tiyatroları**'nın son tur oyunları arasında, Taksim Sahnesi'nde sergileniyor.

Oyun, Simon'un diğer oyunlarında da olduğu gibi, Amerikan toplumunun, Amerikan insanının güncel eleştirisini güldürü biçiminde gündeme getiriyor. İş koşulları, yaşam koşulları, toplum koşulları, insanlar arasındaki iletişimsizlik, bireylerin yapılarına ters düşen davranışlara itilmeleri, işsizlik ve özellikle kapitalist toplumlarda insanların insanlıklarını yitirmeleri işlenen konulardan bazıları. Pek çok eserinde olduğu gibi bu yapıtında da Simon, ana tema olarak insanı alıyor. Ve bu odak noktası çevresinde olayların şekillenmesini sergiliyor. Ama oyun sorunlara çözüm bulmak kaygısından öte, sadece onları gerçeklikleri ve yalınlıklarıyla seyircinin yorumuna bırakmakla yetiniyor.

Neil Simon her şeyden önce büyük bir söz cambacı. Oyunlarındaki güldürü ögelerinin büyük bir bölümü de bu söz oyunlarına dayanıyor zaten. Ne var ki **Cemil Büyükutku**'nun çevirisi bunları vermekten çok uzak. Bu nedenle de "İçimizden Biri" daha başlangıçta başarısızlığa itilmiş oluyor.

Bilge Şen ve **Şahin Çelik** aşırı abartılmış oyunculuklarıyla güldürü elde etmeye çalışırlarken, zaman zaman itici bir alaturkalığa düşüyorlar. **Semra Savaş** da aynı aşırılığın kurbanı... **Rüçhan Çelebi** ön plana çıkma çabası olmadan temiz bir oyunculuk sergiliyor. Oyunda, her zamanki düzeyini koruyarak yorumlama ve oyunculuk gücünü ortaya koyabilen tek sanatçı **Tülin Oral.**

Serpil Tezcan'ın kostümleri, ele alınan sınıfı başarıyla yansıtırken **Nurettin Özkönü** de dekorlarında aynı başarıyı yineliyor.

"**İçimizden Biri**" tüm çabalara karşın çevirisinden yönetimine ve oynanışına kadar ne yazık ki **Neil Simon** oyunu olamamış, **Simon**'un karayergisini ortaya koyamamış, yansıtamamış bir yapıt.

SERGİ

BAŞKENT'TE BÜYÜKİŞLEYEN VE AYİTER

İKİ sergi ilgiyle izleniyor Başkent'te... Son yılların parlak isimlerinden Zahit Büyükişleyen'in renkleri birbirinden ve biçimlerinden daha bağımsız kullandığı 30 tablosu Beymen Bedesten Sanat Galerisi'nde sergileniyor. Büyükişleyen'in çevre sorunlarına ilişkin mesajları leke yorumlar halinde iletmeye çalıştığı tabloların çekici özelliği renklerdeki canlılık. Büyükişleyen'in eserlerini 30 Nisan'a kadar izlemek mümkün Bedesten'de...

Çalışmalarını 8 yıldır New York'da sürdüren Elif Ayiter'in 28 tablosu da Urart Sanat Galeri - si'nde izleniyor. Kendine özgü perspektifiyle natürmort ve nü çalışmalarında figürü ön plana çıkaran Elif Ayiter'in çalışmaları kâğıt üzerine pastel ve füzen... Ayiter'in sergisi de Urart'ta 26 Nisan'a kadar izlenebilecek.

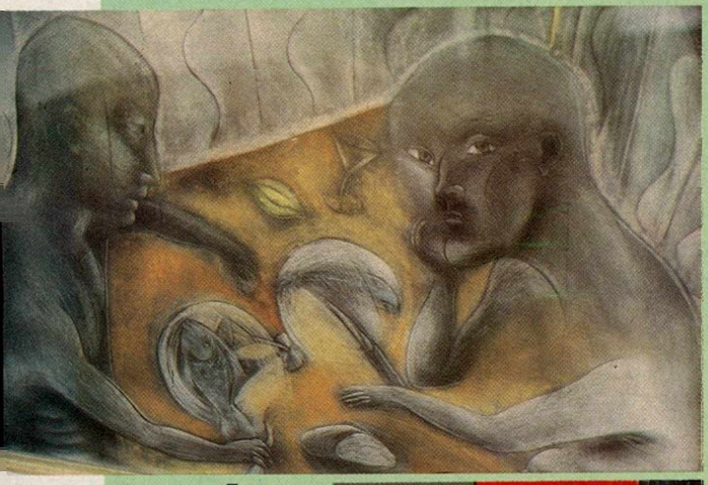

Elif Ayiter'in sergilenen 28 eserinden biri (üstte). Başkentteki ikinci sergi ise Zahit Büyükişleyen'in...

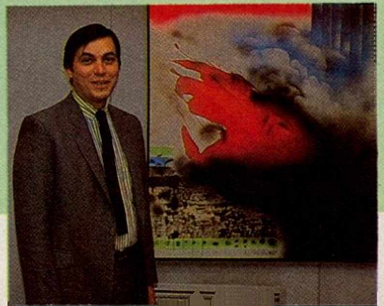

KONSER

DEVLET SENFONİ'DEN RODRİGO VE MOZART

İSTANBUL Devlet Senfoni Orkestrası, bu hafta sonu konserlerine iki önemli sanatçı katılıyor. Viyolacı Ruşen Güneş ve arp sanatçısı Sevin Berk. Emin Güven Yaşlıçam'ın yönettiği konserlerde Cengiz Tanç'ın "Viyola Konçertosu", Rodrigo'nun "Serenad"ı ve Mozart'ın "41. Senfoni Jüpiter"i seslendirilecek. Müzikseverlerin bu güzel konserleri kaçırmamalarını öneririz.

BOETTCHER'DEN VİYOLONSEL RESİTALİ

FİLARMONİ Derneği'nin düzenlediği Wolfgang Boettcher viyolonsel resitali salı günü saat 18.30'da Atatürk Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilecek. Sanatçıya piyanoda Judith Uluğ eşlik edecek. Çok sayıda plak yapan sanatçı solist olarak ünlü orkestralarla, Karajan, Menuhin, Lutoslawski, Celebidache, Dietrich Fischer Dieskau ile sürekli çalışmalar yaptı. Alman Kültür Merkezi'nin katkılarıyla gerçekleştirilen bu resitalde Boettcher, Beethoven, Bach, Augustin Bloch ve Schubert'in eserlerini seslendiriyor.

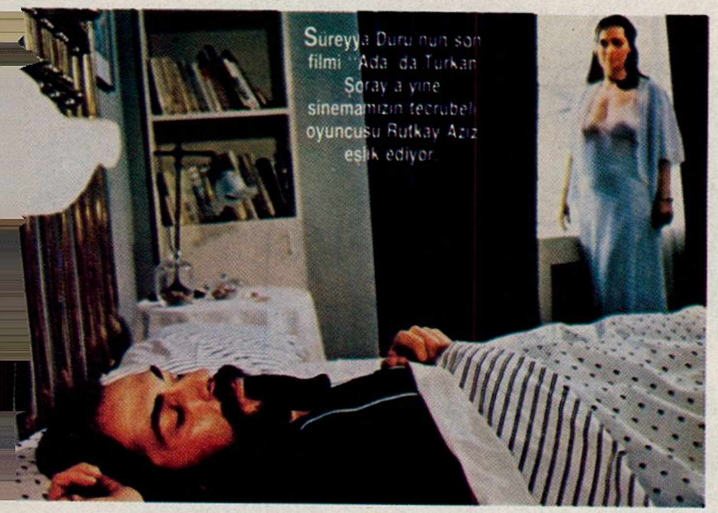

Süreyya Duru'nun son filmi "Ada"da Türkan Şoray'a yine sinemamızın tecrübeli oyuncusu Rutkay Aziz eşlik ediyor.

SİNEMA

ADA

TÜRK sinemasının önemli yönetmenlerinden Süreyya Duru'nun son filmi "Ada", pazartesi gününden başlayarak sinemalarda gösterilecek. Şubat ayında, filmin çekimi sırasında yitirdiğimiz Duru'nun yerine, filmi oğlu tamamladı. Peride Celal'in eserinden Macit Koper'in sinemaya uyarladığı "Ada"nın görüntü yönetmeni Salih Dikişçi. İlk kez 1957 yılında "İstanbul'da Aşk Başkadır" adlı filmle yönetmenliğe başlayan Duru, önceleri dram, avantür türü filmler yönetti, "Malkaçoğlu" dizisini başlattı. Son yıllarda ise, özü-sözü olan toplumsal içerikli filmlere yöneldi. Az çalışarak önemli yapıtlara imzasını attı ve bu filmlerinden bazıları nedeniyle sansüre karşı direndi.

Ünlü tiyatro sanatçısı Rutkay Aziz'le Türkân Şoray'ın başrollerini paylaştığı "Ada", kadın ile erkeğin, kent ile adanın ilişki ve çelişkileri çevresinde yoğunlaşan bir film. 10 yıl önce ayrıldığı ressam kocası ile kızlarının geleceğini konuşmak üzere, ressamın yaşamını sürdürdüğü Burgazada'ya bir sabah vapuru ile giden Eser'in geçmişin anıları ile yüklü duyarlığı, hâlâ unutamadığı kocasıyla karşılaşınca daha da çoğalır. Birbirlerine karşı duyarsız kalamayan ve aşklarını sürdüren bu iki insan, bir arada yaşamayı bir türlü başaramazlar. Ve her şey dönüş vapurunda sona erer.

VİDEO

ER BENJAMİN

SOSYAL içerikli komedilerin ustası yönetmen Howard Zieff, 1980 yapımı bu filminde yine dünya kadınına esprili bir hava içinde seslenen, güldürürken düşündüren bir mesaj yolluyor. "Er Benjamin" de çağımız kadınının engellenmiş ya da gizli kalmış bir yönünü ortaya koyan bir kadın tipi var: Judy Benjamin.

Judy Benjamin, zengin bir ailenin **bir dediği iki edilmeyen** narin ve sevimli kızıdır. Hayatta istediği her şeye sahiptir. Öyle ki, uzun zamandır beraber olduğu avukat sevgilisi bile en sonunda ona evlenme teklif etmiştir. Ama Judy'yi kötü bir sürpriz beklemektedir. Kocası düğün gecesi ölür. Yaşamın sıkıcı ve boş havasını hisseden genç kadın, gönüllü olarak orduya yazılmaya karar verir. Ama hayatı boyunca sıkıntı, açlık, zorluk ve disiplin nedir bilmeyen Judy, ordunun ve resmiyetin acımasız kurallarına uymakta bir hayli güçlük çekecektir. Kısa bir süre sonra 'Er Benjamin' olmanın anlamını kavrayıp, örnek bir asker olarak zengin ve yakışıklı bir doktorla tanışma fırsatı bulacaktır.

Film son derece hızlı, komik ve gerçekçi bir tempo ile işlenmiş. Bu arada "Kaktüs Çiçeği" ve "Kelebekler Özgürdür" filmlerinin güzel ve sevimli yıldızı Goldie Hawn'ın başarılı oyunculuğu ile "Rocky" filminin unutulmaz müziğini yapan Bill Conti'nin film için yaptığı hareketli parçayı da belirtmeden geçemeyiz.

Er Benjamin'de Goldie Hawn orduya gönüllü olarak yazılan narin ve sevimli bir kızı canlandırıyor.

KİTAP

EYLÜL İMPARATORLUĞU

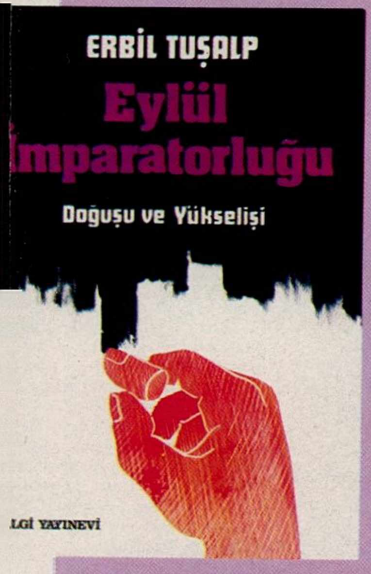

ERBİL Tuşalp, 12 Eylül sonrasının kitaplı gazetecilerinden biri... Hem de en verimlilerinden... Eylül İmparatorluğu Tuşalp'in beşinci kitabı, **Bin İnsan, Bin Tanık, Bin Belge** ve **Artık Demokrasi İsteyin**'i izleyen...

İşkence, insan hakları, demokrasi derken, son kitabında 12 Eylül dönemini öylesine belgeliyor ki Tuşalp, bazen ağlayacağınız geliyor, bazen güleceğiniz... Hem de kahkahalarla... Tıpkı Diyarbakır askeri cezaevinde, ezbere "Türküm, doğruyum, çalışkanım" demesini öğrenen Alman tutuklunun haline, hem gülebileceğiniz, hem de biraz düşündükten sonra ağlayabileceğiniz gibi...

Kızı Ekin'e, onun yaşıtlarına armağan ediyor kitabını Tuşalp... "Sizin için tartışmasız, başkaldırısız, kavgasız, kitapsız, şiirsiz, bilimsiz ve politikasız bir gelecek öngörüldü. Geleceğinizi araştırıp, sorgulamak için ipuçlarına gereksinimiz olduğunu sanıyorum. Geleceğinizin nasıl hazırlandığını bilmek istersiniz diye yazıyorum. Yalansız yaşamınızı istiyorum. Hepinizi kucaklıyorum, öpüyorum" diyor.

Siz yetişkinler, **Ekin**'in yaşında, ilkokul sıralarında değilsiniz, ama Eylül İmparatorluğu'nu okumanızda hiçbir mahzur yok, bilakis büyük yararlar var... Gülmeniz ve düşünmeniz, sonra da belki ağlamanız için!

ŞİMDİ BU KİTAPLAR OKUNUYOR

EYLÜL İMPARATORLUĞU - Erbil Tuşalp (Bilgi Yayınevi)
SOR BAKALIM - Emin Çölaşan (Tekin Yayınevi)
GÜNLÜK - Oğuz Atay (İletişim Yayınları)
PEÇE - Bob Woodward (Kelebek Yayınları)
YAŞAM BAŞKA YERDE - Milan Kundera (İletişim Yayınları)
ASAF'ÇA - Özdemir Asaf (Adam Yayıncılık)
AŞK DEDİĞİN - Naim Tirali (Cem Yayınevi)
BÜYÜK DEFTER - Agota Kristof (Afa Yayınları)
SADİST - Stephen King (Altın Kitaplar)
TEK BAŞINA BİR ADAM - Christopher Isherwood (Metis Yayınları)

TRT 1

Ertem Eğilmez'in 1970'lerde yönettiği "Canım Kardeşim" de Tarık Akan, fakir bir babanın haylaz oğlu rolünde...

PAZAR 10.25 DAĞDAKİ TEHDİT

(Menace on the Mountain)
Yön.: **Vincent Mc Eveety**

AMERİKA'da Kuzey-Güney Savaşı sırasında bir kasabada, savaştan faydalanıp halkın malını mülkünü gasp eden bir grup eşkıya ile bir ailenin çatışmasını anlatan bir Amerikan filmi.

SALI 15.15 CANIM KARDEŞİM

Yön.: **Ertem Eğilmez**
Oyn.: **Tarık Akan, Halit Akçatepe, Kahraman Kral, Adile Naşit.**

FİLMDE, fakir bir mahallede sakalık yaparak hayatını kazanan bir babanın haylaz oğlu (Tarık Akan) ile küçük kardeşinin (K.Kral), babalarının ölmesiyle başlayan dramatik yaşantıları anlatılıyor.

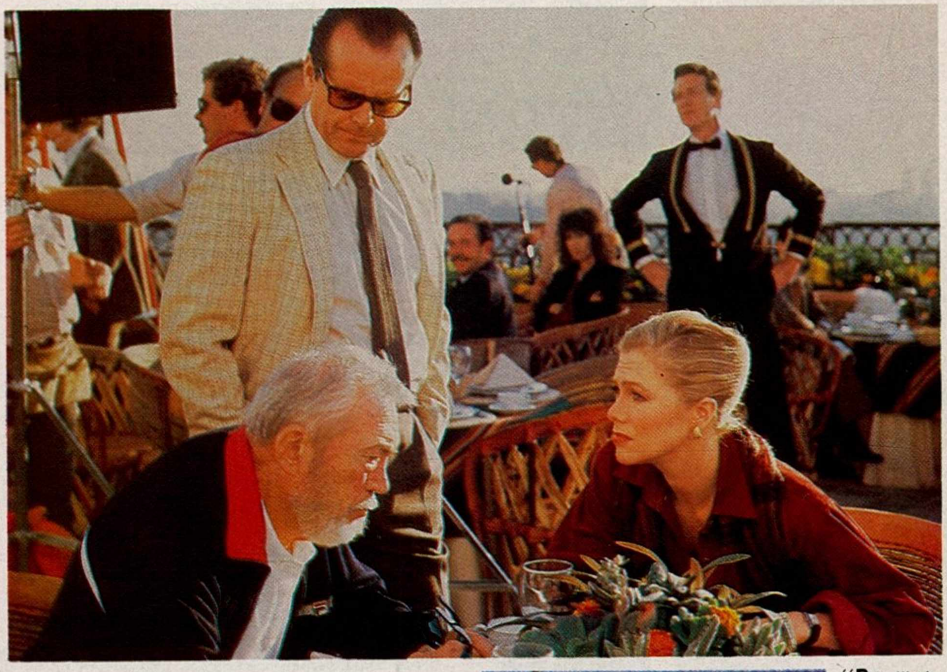

SALI 21.45 PRİZZİ'LERİN ONURU

(Prizzi's Honour)
Yön.: **John Huston**
Oyn.: **Jack Nicholson, Kathleen Turner, Anjelica Huston**

1985 Amerikan yapımı bu güzel filmin başrollerinde son dönem Amerikan sinemasının önemli oyuncuları Jack Nicholson ve Kathleen Turner var. Filmde, Sicilyalı bir mafya ailesinin öyküsü anlatılıyor. Ailenin üyelerinden Charlie Partanna Polonyalı bir kadın olan İrene Walker'la evlenerek ailenin geleneklerine karşı çıkmıştır. Kadının profesyonel bir kiralık katil ve eski kocasının da ailenin düşmanı olması, durumu daha da güçleştirmektedir. Bu arada Charlie'ye âşık olan Maerose Prizzi de İrene'in aileye karşı işlediği suçları ispat etmeye çalışarak işleri daha da karıştırır. Sonunda polisle başı derde giren aile, İrene'i feda etmek gerektiğine karar verir.

"Prizzi'lerin Onuru"nda, son yılların gözde oyuncuları Jack Nicholson ve Kathleen Turner ile ünlü yönetmen John Huston ile kızı Anjelica rol alıyor.

17 NİSAN/PAZAR

08.00 Açılış
08.01 Açık Öğretim
10.00 Voltron
10.25 Pazar Sineması
"DAĞDAKİ TEHDİT"
12.00 Pazar Konseri
"VİYANA'DA BAHAR-2"
12.45 Haberler
12.50 Hanımlar Sizin İçin
14.15 Belgesel
"ARAŞTIRMA"
15.00 Spor
17.45 Haberler
18.00 TRT 10. Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği 2. Dünya Çocuk Parlamento Toplantısı
"NAKLEN"
19.05 Dizi Film
"KANUN KANUNDUR"
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Ramazana Girerken
21.35 Spor
22.55 Eurovision Şarkı Yarışması Tanıtım Programı
00.05 Haberler
00.20 Kapanış

18 NİSAN/PAZARTESİ

06.30 Açılış
06.31 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 He-Man
17.40 Değişen Alışkanlıklarımız-1
18.10 Herşey İnsanlar İçin
18.55 İftara Doğru
19.36 Türk İslam Sanatı
"ÇİNİ VE SERAMİK SANATI"
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Kuruntu Ailesi
"TIFIL"
Hüsnü Bey, çoktandır canının çektiği güzel bir yemeğin, hünkârbeğendinin tarifini Hatemi Bey'den almıştır. Bu arada Nihan da yolda bulduğu küçük bir köpeği eve getirmiştir. Öte yandan eve gelen süt anne de yeni sorunlar çıkarmaktadır. Basiret Hala köpek meselesini, Didem de hünkârbeğendiyi kendince çözüme kavuşturmaya çalışır. Bu arada, güç duruma düşen yine Hüsnü Bey olacaktır.
21.50 Güfteden Besteye
23.35 Mussolini ve Ben-SON
Galeazzo cezasının infazını beklerken intihar etmeye kalkışır. Edda ise kocasını kurtarmak için son kozunu kullanır ve günlükleri dünyaya açıklayacağını babasına bildirir. Mussolini ne yapacağına karar verememektedir. Bu amaçla Hitler'in fikrini almak ister. Ama, olayların gidişi bütün çabaları boşuna çıkaracak, Galeazzo, Mussolini ve Hitler kaçınılmaz sondan kurtulamayacaktır.
00.35 Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası Görüntüleri
01.05 Haber Dosyası
01.20 Kapanış

19 NİSAN/SALI

07.00 Açılış
07.01 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans
10.45 Kapanış

14.15 Açılış
14.16 Eğitim Önlisans
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Ramazan Geldi Hoşgeldi
17.45 Spor-NBA-Basketbol
18.55 İftara Doğru
19.37 Türk İslam Sanatı
"KUTSAL EMANETLER"
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Devlet Türk Halk Müziği Korosu
21.45 Televizyonda Sinema
"PRİZZİ'LERİN ONURU"
23.55 Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası Görüntüleri
00.25 Haber Dosyası
00.40 Kapanış

20 NİSAN/ÇARŞAMBA

06.30 Açılış
06.31 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.10 Akşamın Getirdikleri
18.30 Yardımlaşma ve Biz
18.57 İftara Doğru
19.37 Türk İslam Sanatı
"KUTSAL EMANETLER"
20.00 Haberler
20.15 Hava Durumu
20.30 PSV Eindhoven-Real Madrid Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası Yarı Final Rövanş Maçı
22.30 Ben Bilirim
23.25 Bir Ramazan Gecesi
00.10 Haber Dosyası
00.25 Kapanış

21 NİSAN/PERŞEMBE

07.00 Açılış
07.01 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans
10.45 Kapanış
14.15 Açılış
14.16 Eğitim Önlisans
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Dizi Film
"KELEBEK ADASI"
Charlie'nin teknesini kaçırmaya çalışan Asyalı çocuk yakalanır. Ancak çocuk, kim olduğunu ve nereden geldiğini söylememekte direnir. Polise teslim etmek üzere bir odaya kilitlemelerine rağmen, çocuk kaçmayı başarır ve yeni sorunların doğmasına yol açar.
17.45 Walt Disney'in Harika Dünyası
18.30 İslam ve Bilim
18.58 İftara Doğru
19.39 Kemal Tahir
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Dizi Film
"YAPRAK DÖKÜMÜ-SON"
Leyla ile bozuşup Abdülvahap'la evlenerek Suriye'ye giden Necla mutluluktan uçmaktadır. Onların yarattığı kargaşa Ali Rıza Bey'i daha da mutsuz etmiştir. Taşındıkları küçük kenar mahalle evinde Hayriye Hanım sürekli Ali Rıza Bey'in üstüne gitmektedir. Bu duruma sıkılan Ali Rıza Bey evden kaçmak için bahaneler aramaya başlar. Bunalıma düşen Leyla, bu kez de Avukat Kamil adında biriyle tanışır. Amacı, evlenip bu evden kurtulmaktır. Fakat günün birinde kendini, evli olan Kamil Bey'in metresi olarak bulur. Perhunde de kötü yola düşmüştür. Ali Rıza Bey, kızı Fikret'e gider. Onun da mutsuz olduğunu görünce geri döner. İstanbul'a döndüğünde oğlu Şevket hapisten çıkmıştır.
22.05 Suyla Gelen Kültür
"KAYNAŞIR BİRBİRİNE ZAMANLAR"
22.40 Sinema Tarihinin Ünlü Yönetmenlerinden Ünlü Filmler
"SABRİNA"
00.30 Haber Dosyası
00.50 Kapanış

22 NİSAN/CUMA

06.30 Açılış
06.31 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans
10.45 Kapanış
14.15 Açılış
14.16 Eğitim Önlisans
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Dizi Film
"ALICE HARİKALAR ÜLKESİNDE"
İkiz kardeşler Epeden ve Küpeden, Harikalar Ülkesi'nde oyuncak çıngırak yüzünden birbirlerine girerler. Düşeslerin evinden getirilen savaş malzemeleri ile donanan ikizler kupa kraliçesinden izinsiz savaşırlarken birden yağmur bastırır.
17.45 Gençlik
18.59 İftara Doğru
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Dizi Film
"BİR YABANCI KONUK-SON"
Selim, Meral ve Murat, Bodrum'a gelip bir otele yerleşirler. Ertesi gün doktor Şerif'ler de Bodrum'a gelirler. Selim tatil ortamında oğlu ile daha rahat ilişki kuracağını düşünmekte, Meral de Murat'a daha yakın olmaya çalışmaktadır. Öte yandan Murat'ın da kafasında çözülmemiş sorunlar vardır.
21.55 Topkapı
22.40 Panorama
23.40 Dizi Film
"MAVİ AY"
Maddie ile David aralarında iddiaya girerler ve David Maddie'yi bir konsere götürür. Ancak, konser salonundaki bir karışıklıktan ötürü uluslararası bir olaya karışırlar.
00.25 Haber Dosyası
00.40 Kapanış

23 NİSAN/CUMARTESİ

10.00 Açılış
10.01 Cumartesiden Cumartesiye
"23 NİSAN ÖZEL PROGRAMI"
13.00 Haberler
13.10 23 Nisan Törenleri Yayını
15.00 Çocuk Korosu
15.30 23 Nisan Uluslararası Çocuk Şenliği
18.30 23 Nisan Belgeseli
19.00 İftara Doğru
19.40 Marşlar
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Bir Cumartesi Gecesi
22.20 Televizyonda Sinema
"MY FAIR LADY"
01.10 Haber Dosyası
01.15 Kapanış

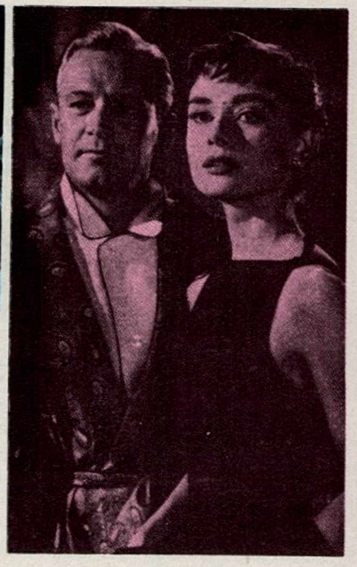

"Sabrina", Audrey Hepburn, Humprey Bogart ve William Holden gibi büyük oyuncuları biraraya getiren hoş bir film.

PERŞEMBE 22 40

SABRINA

Yön.: **Billy Wilder**
Oyn.: **Audrey Hepburn, Humprey Bogart, William Holden.**

ÜNLÜ yönetmen Billy Wilder'ın yazdığı ve yönettiği "Sabrina" 1954 yapımı bir Amerikan filmi.
Bir malikânede şoför olan babasıyla yaşayan Sabrina, çocukluğundan beri evin küçük oğlu David'e âşıktır. Uçarı bir çapkın olan David, önceleri onu fark etmez bile. Sabrina bir süre sonra Paris'e gider. Döndüğünde son derece cazip bir genç kız olmuştur. David ona âşık olduğunu sanır, evin büyük oğlu bu beraberliğe son vermek ister. Fakat olaylar bambaşka bir şekle bürünür. 50'lerin tipik, eğlenceli filmlerinden hoş bir örnek.

CUMARTESİ 22 20

Audrey Hepburn'un bu haftaki ikinci filmi, müzikaller arasında klasikleşen "My Fair Lady"...

MY FAIR LADY

Yön.: **George Cukor**
Oyn.: **Rex Harrison, Audrey Hepburn, Stanley Holloway, Wilfrid Hyde White, Gladys Cooper, Jeremy Brett.**

ÜNLÜ İngiliz yazar Bernard Shaw'un Pygmalion adlı oyunundan beyazperdeye aktarılan "My Fair Lady" güzel ve sevimli bir müzikal. Gerek müzikleri, gerek kadrosu ve gerekse de konusuyla seyircilere zevkli bir 1 saat 75 dakika geçirtecek olan bu 1964 yapımı Amerikan filminin konusu şöyle: Higgins, girdiği bir iddia üzerine, basit bir çiçekçi kız olan Eliza'yı eğiterek bir hanımefendi yapmaya karar verir. Uzun süren çabalardan sonra bunu başarır. Ve tabii aşk kaçınılmazdır.

TV.2

PAZAR 18.30

BÜYÜK HOUNDES

(The Great Houndes)
Yön.: **Melville Shavelson**
Oyn.: **Paul Michael Glaser, Sally Struthers, Ruth Gordon**

DÜNYACA ünlü bir illüzyonist annesiyle karısı arasında kalmakta ve ruhsal bunalımlara girmektedir. Annesinin ölümünden sonra onun ruhuyla temas kurmaya çalışır.

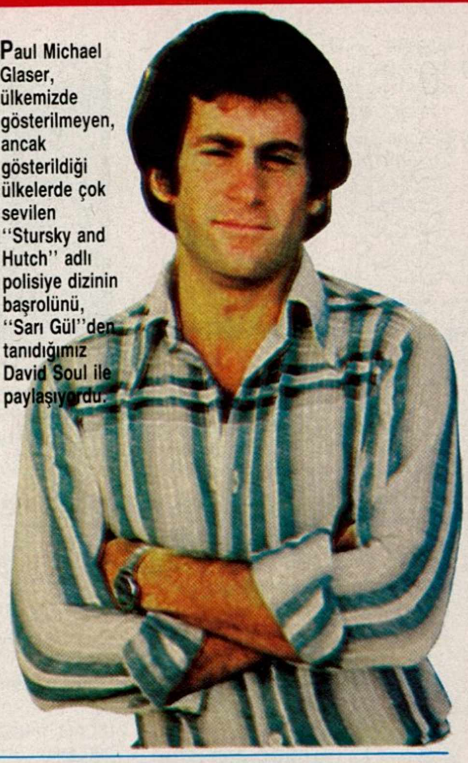

Paul Michael Glaser, ülkemizde gösterilmeyen, ancak gösterildiği ülkelerde çok sevilen "Stursky and Hutch" adlı polisiye dizinin başrolünü, "Sarı Gül"den tanıdığımız David Soul ile paylaşıyordu.

ÇARŞAMBA 22.45

TASIO

Yön.: **M.Armendariz**
Oyn.: **Patxi Bisquert, Amala Lasa, Maçho Martinez**

BİR dağ köyünde hayat, bütün zorluğuyla devam etmektedir. Tasio bu köyde doğmuş, burada büyümüş ve burada evlenmiştir. Bir kızı olmuş, bu arada karısını kaybetmiştir. Hayatsa, aynı zorluklar ve monotonluklarla devam etmektedir. Değişen tek şey, "hayat kavgasını sürdürmek için ağaçları kesmek ve hayvanları öldürmek gerektiği inancı"dır.

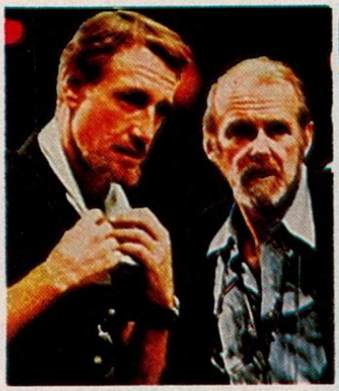

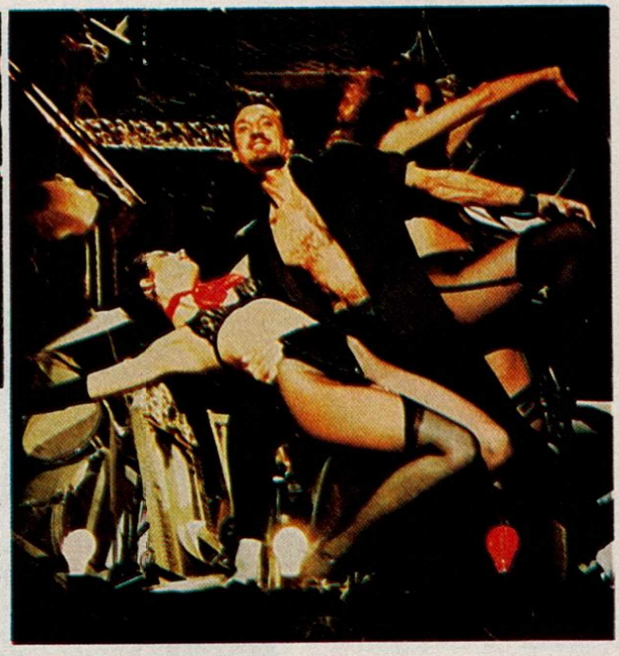

"Haftanın en iyi filmi" olarak nitelendirilebilecek bir film olan "All That Jazz", ekrana belki de iyice kısalmış ve anlamsızlaşmış olarak gelecek. Film, TRT'nin bilinen yayın anlayışına, -birçok sahnesi yüzünden- ters düşebilir. Hatta, yayından bile kaldırılması mümkün...

CUMA 22.05

ÖLÜMÜN BEŞİNCİ SAFHASI

(All That Jazz)
Yön.: **Bob Fosse**
Oyn.: **Roy Scheider, Jessica Lange, Ann Reinking**

GEÇEN yıl ölen ünlü dansör ve koreograf, başarılı yönetmen Bob Fosse'un ilginç bir filmi "Ölümün Beşinci Safhası".
Joe Gideon ünlü bir yönetmendir ve yoğun bir çalışma temposu vardır. Karısından ayrılmıştır, bir kızı vardır. Özel hayatı çok hareketlidir. Bir kalp krizi geçirir ve ölüm meleği ile kendi hayatını yargılamaya başlar.

17 NİSAN/PAZAR

13.58 Açılış ve Program
14.00 Haberler
14.10 İşte Pazar
17.00 Polisiye Dizi
"DEDEKTİF BABAM"
Harry Fox suçluları takip ederken trafik kazası geçirir ve hastaneye kaldırılır. Bir gece hastanedeki oda arkadaşının boğularak öldürüldüğüne şahit olur. Fakat geceleri uyuması için ilaç verildiği iddiasına kimse inanmaz.
17.45 Tabiat Belgeseli
"SAFARİ MACERASI-15"
18.10 Müzik
18.30 Televizyonda Sinema
"BÜYÜK HOUNDES"
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.15 Dizi Film
"BİZİM EV-28"
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Orhan Boran'la Pazar Geceleri
24.00 Haberler
00.15 Kapanış

18 NİSAN/PAZARTESİ

18.58 Açılış ve Program
19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
"BİZİM SINIF"
19.35 Bizim Sazımız Bizim Sözümüz
20.00 Hoşgeldin Ramazan
20.30 Süper Piramit
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Dizi Film
"YILDIZLAR TEPEDEN BAKAR-3"
23.00 Profil
23.45 Haberler
24.00 Kapanış

19 NİSAN/SALI

18.58 Açılış ve Program
19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
"MİEM"
19.30 Besteciler ve Yorumcular
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.15 Haftanın Dizisi
"SON ŞANS-1"
Kate, Amerika'da tanıştığı Tom Hannon'la evlenip, Avustralya'ya yerleşmeye karar verir. Ancak gidecekleri yer ıssız ve medeniyetten uzaktır. Havaalanında kimse karşılamayınca, Kate yola devam etmek zorunda kalır. Kocasının hasmı olan Nick Stennin'den kendisini Larapinta'ya götürmesini ister.
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Dizi Film
"MACERA TUTKUSU"
23.45 Haberler
24.00 Kapanış

20 NİSAN/ÇARŞAMBA

18.58 Açılış ve Program
19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Dünden Bugüne Musikimiz
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.15 Perihan Abla
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 İstanbul Sinema Günlerinin Ardından

22.45 Dünya Sinemalarından
"TASIO"
00.25 Haberler
00.40 Kapanış

21 NİSAN/PERŞEMBE

18.58 Açılış ve Program
19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Sohbet
20.00 Küçük Konser
20.15 Haftanın Dizisi
"SON ŞANS-2"
Evi ıssız bulan Kate daha sonra gelen Dier Teyze ve kızlarından Tom'un öldüğünü öğrenir. Beş parasız kalan genç kadın, nasıl geri döneceğini düşünür. Ed Stenning, Larapinta'nın peşindedir. Kate kalmaya karar verir.
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Hafta Arası
23.45 Haberler
24.00 Kapanış

22 NİSAN/CUMA

18.58 Açılış ve Program
19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
"DRAMA"
19.35 Belgesel
"DENİZLERİMİZİN BİLİNMEYEN HAYATI"
20.05 Ramazan Özel Programı
20.35 Satranç-15
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Televizyonda Sinema
"ÖLÜMÜN BEŞİNCİ SAFHASI"
23.45 Haberler
24.00 Kapanış

23 NİSAN/CUMARTESİ

13.58 Açılış ve Program
14.00 Haberler
14.10 Televizyonda Sinema
"ALICE HARİKALAR ÜLKESİNDE"
15.40 Bilgisayar Dünyası
16.40 Müzik Şöleni
17.15 Belgesel
"EJDERİN KALBİ"
18.10 Dizi Film
"FIRTINA GEMİSİ"
18.35 Spor
18.55 Dizi Film
"UÇAN DOKTORLAR-3"
Coopers Crossing kasabasına vize süresi dolmuş bir İngiliz aile gelir. Aile polisten çekinmekte, aynı zamanda iş aramaktadır. İş ararken arabaları ıssız bir arazide bozulur, aile fertleri birbirini kaybeder. Aşırı sıcak hepsini hasta etmiştir. Aile reisi Robertson'u kasabalılar bulup Uçan Doktorlar'a bildirirler. Sonra eşini ve çocukları bulurlar fakat çocuklardan biri güneş çarpması sonucu ölmüştür.
19.45 Çocuk Draması
"KUŞLU ÇORAP"
20.15 Haftanın Dizisi
"SON ŞANS-3"
Tek kuyu da havaya uçtuktan sonra su sıkıntısı baş gösterir. Kate mutlaka bir yerden para bulup kuyu açmak zorundadır.
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Opera
"HANSEL VE GRETEL"
23.45 Haberler
24.00 Kapanış

CUMARTESİ 17 15 EJDERİN KALBİ

TELEVİZYON İkinci Kanalı'nın ilgiyle izlenen bir belgeseli olan bu dizinin, 23 Nisan Çocuk Bayramı'yla aynı güne gelen ikinci bölümünde, Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki eğitim faaliyetleri konu ediliyor. İhtilalden sonra oldukça büyük reformların yapıldığı bu konuda, yeni düzenlemeler ve ülkedeki eğitimin bugünkü durumu anlatılacak.

Bu ünlü çocuk klasiğinin başrollerinde Shelley Winters ve Sammy Davis Jr. gibi ünlü yıldızlar var.

CUMARTESİ 14 10 ALICE HARİKALAR ÜLKESİNDE

(Alice in Wonderland)
Yön.: **Harry Harris**
Oyn.: **Natalie Gregory, Shelley Winters, Sammy Davis Jr.**

LEWİS Corrol'un dünya çocuk klasikleri arasında çok seçkin bir yere sahip olan "Alice Harikalar Diyarında", seçkin bir yıldız kadrosuyla beyazperdeye aktarılmış.
Küçük Alice'in rüyasında içine daldığı son derece orijinal dünyada değişik hayvanlar, ilginç yaratıklar ve maceralı bir yolculuk... Çocuklar kadar büyükler de ilgiyle izleyebilirler.

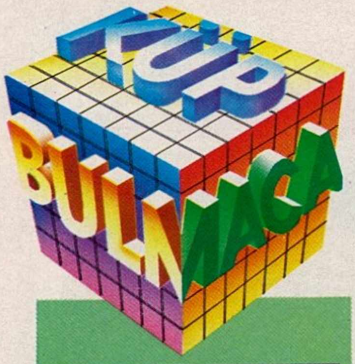

İÇ HARFLER DIŞ HARFLER

Adamın biri bir daire çizmiş. Harflerin bazılarını dairenin içine, bazılarını da dışına yerleştirmeye başlamış. Örneğin, "A"yı içeriye, "B"yi dışarıya koymuş. "C" ile "Ç"yi dışarıya, "E" ile "F"yi de içeriye koymuş.

Pekâlâ, adam "G" ile "Ğ"yi ve "H"yi ve alfabedeki öbür harfleri nereye koyacaktır? Uyguladığı kural nedir acaba?

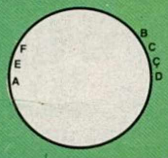

SİHİRLİ SAYILAR

Bu karedeki sihirli sayı 94'tür. Boş karelere öyle sayılar koyun ki, soldan sağa bütün satırlardaki, yukarıdan aşağıya bütün sütunlardaki ve köşegenler üzerindeki dörder karenin, ayrıca merkezdeki dört karenin ve köşelerdeki dört karenin sayılarının toplamları hep 94 etsin! Sayılardan bazılarını biz veriyoruz.

43			
		25	
		13	
7	37		4

GEÇEN HAFTANIN ÇÖZÜMÜ

SAYISAL DEĞERLERİ BULMACA

A) 7, 2, 1, 4
B) 4, 3, 1, 1
C) 2, 6, 7, 4
D) 2, 2, 2, 4

HARF ARİTMETİĞİ

6 3 1 - 4 0 9 = 2 2 2
\+ + +
2 9 6 - 1 2 5 = 1 7 1
---
9 2 7 - 5 3 4 = 3 9 3

Hazırlayan: Nevzat ERKMEN

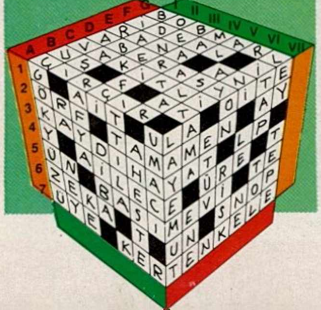

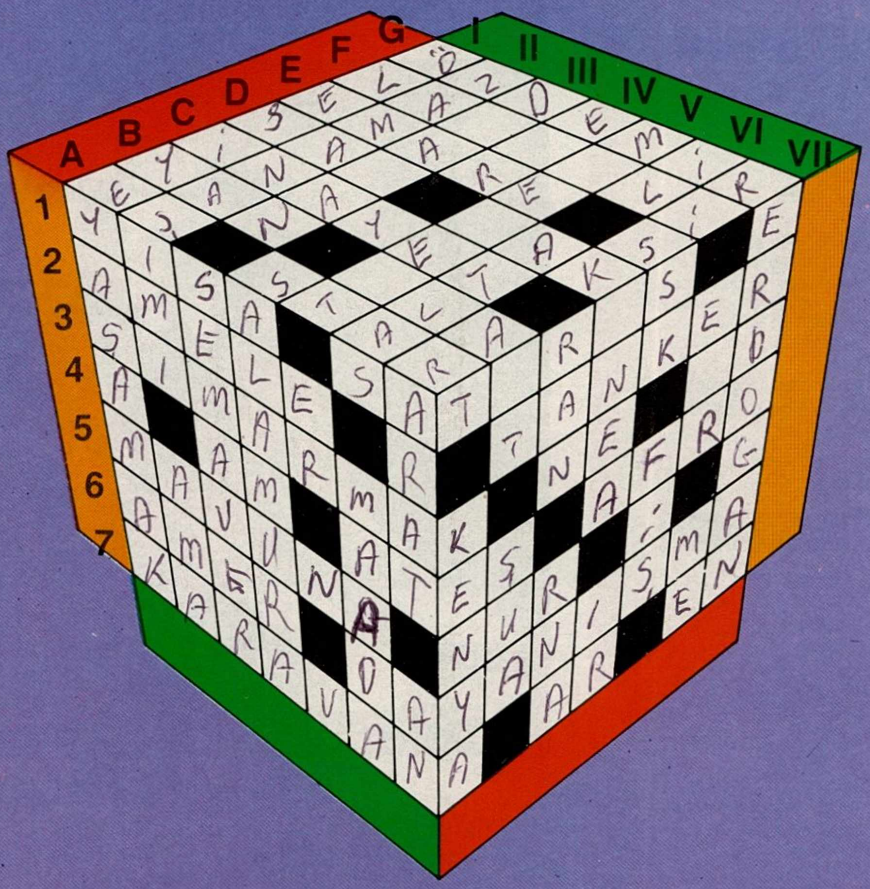

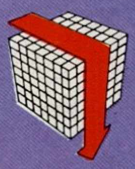

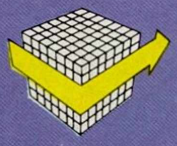

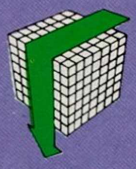

A: Hayat arkadaşı. Sporda çıkışa verilen ad. Bir Afrika ülkesi. **B:** Taraf. Diyapozitif. Işın. **C:** İyilik, kayra. Ünlü Türk şairi Nazım Hikmet'in soyadı. Protein sentezine yardımcı olan asit türünün kısa yazılışı. **D:** Sahalar, alanlar (eski dil). Siouxlar'ın mana gücüne verdikleri ad. Şarkı, türkü. **E:** Belirti, iz. Sosyal Sigortalar Kurumu'nu simgeleyen harfler. Prizden akım almaya yarayan araç. **F:** Saygısız, çekinmesi olmayan. İrlanda'nın uluslararası plaka işareti. Kuzu sesi. **G:** Cazdan arabeske kadar geniş bir müzik yelpazesi olan ünlü şarkıcımız.

1: Birçok kişinin yaptığı işlerde gayret vermek için söylenen söz. Eski Yunan mitolojisinde boynuzlu, keçi ayaklı, kuyruklu ve insan vücutlu kır cinleri. **2:** İşçi. Petrol ürünleriyle, sanayi ile ilgili yağ, şarap vb. taşıyan gemi ya da kamyon. **3:** Kendisine gösterilen sevgi ve saygıdan yüreklenerek yersiz ve aşırı davranışlarda bulunmak. Neodimin simgesi. İlkel benlik. **4:** Amerikyumun simgesi. Od. Uzun ve kıvırcık saç modası. **5:** Yük taşıyan, güvertesiz büyük tekne, mavna. Kutsal ışık. **6:** Acımtırak bir içki. Polonya'daki ünlü işçi sendikası. **7:** Atış taliminde hedef tahtasını bile vuramama. Utanma. Genişlik.

I: Erich Maria Remarque'un dilimize yeni kazandırılan ünlü romanı **II.** Müruruzaman. Gözleri görmeyen. **III:** Dua okuyucu. Sait Faik Abasıyanık'ın bir öykü kitabı. **IV:** Eski dilde bulut. Peynir, et, balık, turşu gibi yiyeceklerin bozulmaması için içinde tutuldukları tuzlu su. **V:** Bir zamanların seksi görünümü ile ün yapmış ünlü aktrisi. Erkek. **VI:** Vilayet. Coğrafya haritaları derlemesi. "-den başka, gayrı" anlamındaki bir edat. **VII:** Riziko. Müslüman inanışına göre, kıyamet günü bütün ölülerin toplanacakları yer. Lahza.

Alarko Alkent'te...

Alarko, İstanbul'un ortasında,

Etiler'de özel spor ve

Dairelerin m² Fiyatı
Takriben 1,5 MİLYON TL.

dinlence tesisleri, yeşil alanları,

yüzme havuzu, programlı video yayınları ve uydu anten sistemleriyle modern bir kent kuruyor.

AÇELYALAR **H A Z I R**

FULYA VE MİMOZA BLOKLARINA

B A Ş L A N I Y O R

Daha rahat, daha güzel, daha huzurlu olmak

için, Alarko'nun yarattığı rüya gibi bir kentte yaşayın...

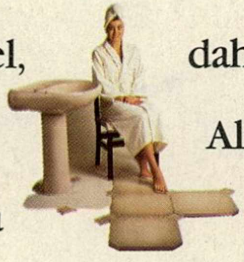

ALKENT
BAHÇE ŞEHİR
MUTLU ŞEHİR

mutlu yaşayın!

ALARKO ALKENT

Tepecik Yolu, ETİLER-İSTANBUL Tel: 163 19 25/157 77 00 (7 Hat)

Genç ve Avrupalı

RODRİGO

RODRİGO, İGS MAĞAZALARINDA VE SEÇKİN SATICILARDA...